

ŞEMSETTİN SAMİ'NİN FRANSIZCA TÜRKÇE SÖZLÜĞÜNÜN YAYIMLANMASI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

PROF. DR. MEHMET KANAR *

Öz

Türk edebiyatının birçok alanda öncüsü ve yenilik savunucusu yazarı Şemsettin Sami (1850-1904)'nin Kamus-i Türkî adlı Türkçe sözlük çalışmasından başka Fransızcadan Türkçeye (*Resimli Kamus-i Fransevî Fransızcadan Türkçeye Lugat, Dictionnaire Français-Turc, Illustre De 3000 gravures*, birinci baskı 1299 /1882, daha sonra 1315, 1318, 1322 /1905), Türkçeden Fransızcaya hazırladığı sözlükler de önemlidir. Böyle önemli ve hacimli bir sözlüğün yeniden yayın hayatına kazandırılması için bir ekip çalışması gerekmektedir. Daha önceki sözlük çalışmalarım sırasında faydalandığım bu sözlüğün neşri için neler yapılması gerektiğini düşündüm. İki yolda hareket etmenin mümkün olacağı kanısına vardım. Bunlardan biri eserin diline, üslubuna zarar vermeden, sözlüğü olduğu gibi koruyarak neşir yapmak. Bu durumda anlaşılmayan ibare, terim, tamlama ve benzerlerinin parantez içinde açıklanması gerekir. İkinci bir yol ise, eserin diline tamamen müdahale ederek sözlüğün dilini güncelleştirmek. Kuşkusuz bu daha zor bir çalışma olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Şemsettin Sami, Fransızca-Türkçe Sözlük.

ABSTRACT

Şemsettin Sami (1850-1904), who is a pioneer and advocate writer of Turkish literature in many areas, In addition to Kamems-i Türkî, has written a dictionary from French to Turkish (Illustrated Kamus-i Fransevî

* PROF. DR. MEHMET KANAR, TC Yeditepe Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Öğretim Üyesi, (İstanbul Üniversitesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Emekli Öğretim Üyesi), email: mehmet.kanar@yeditepe.edu.tr; profkanar@gmail.com

from French to Turkish, Dictionnaire Français-Turc and 1299/1882, then 1315, 1318, 1322/1905), the Turkish dictionaries prepared in French is also important. A team work is needed to reintroduce such an important and voluminous dictionary. I have been thinking about what should be done for the use of this dictionary which I used during my previous dictionary studies. I thought it would be possible to move on two method. One of them, without damaging the language, style of the work, to make the dictionary as it is. In this case, unclear phrase, term, phrase, and so on should be explained in parentheses. A second way is to update the language of the dictionary by completely interfering with the language of the work. Undoubtedly this will be more difficult work.

Keywords: Şemsettin Sami, French-Turkish dictionary.

چکیده

علاوه بر قاموس ترکی که از آثار شاعر نامدار ترک شمس الدین سامی (185-1904) می باشد می توان به لغت نامه فرانسوی - ترکی و ترکی - فرانسوی وی اشاره کرد (فرهنگ مصور قاموس فرانسوی 1882/1299 و بعدها 1315، 1318، 1322 /1905). برای دوباره جان بخشیدن به اثری چنین ارزشمند و حجیم نیاز به کار گروهی می باشد. براساس تجربیات گذشته چگونگی کار برای انتشار این لغت نامه را اندیشیدم. دو راه برای انجام این کار وجود دارد. یکی از راه ها این است که بدون آنکه به زبان و اسلوب اثر خدشه ای وارد شود مانند یک لغت نامه چاپ شود. در این مورد امکان دارد نیاز به توضیح داخل پرانتزی برای برخی از عبارات باشد. راه حل دوم با مداخله در زبان اثر آن را تماما بروز کنیم. بدون تردید این راه حلی به مراتب سخ تر خواهد بود.

کلید واژه ها: شمس الدین سامی، لغت نامه فرانسوی - ترکی

Türk edebiyatının birçok alanda öncüsü ve yenilik savunucusu yazarı Şemsettin Sami (1850-1904)'nin Kamus-i Türkî adlı Türkçe sözlük çalışmasından başka Fransızcadan Türkçeye (*Resimli Kamus-i Fransevî Fransızcadan Türkçeye Lugat, Dictionnaire Français-Turc, Illustre De 3000 gravures*, birinci baskı 1299 /1882, daha sonra 1315, 1318, 1322 /1905) , Türkçeden Fransızcaya hazırladığı sözlükler de önemlidir. Kamus-i Türkî tıpkıbasım

ve bilimsel neşir olarak yayımlanmış olsa da Fransızca sözlüklerinin yeniden yayımlanması ihmal edilegelmiştir. Bunun sebeplerinin başında yayını yapacak kişinin veya kişilerin Fransızca yanında, Osmanlı Türkçesi, Arapça, Farsça altyapısına da sahip olması gereğidir.

Böyle bir sözlüğün yayına hazırlanmasında karşılaşılabilecek birinci derecedeki sorun, Fransızca maddelerin karşılıklarından büyük bir kısmının bugün anlaşılabilir olmasıdır.

Zaman zaman Arapça, Farsça kelime ve tamlamalı ibarelerden sonra, bir de bunun anlaşılabilir hali verilmiştir. Msl. “mugâyır-ı akl-ı selim olarak, akıl dışı.” Ancak bazen de verilen karşılıklar bugün anlaşılmayacak şekildedir. Msl. “Mugâyır-ı hakikat: gerçek dışı”, “bâis-i şeyn ü hicâb: utanç verici”.

Böyle önemli ve hacimli bir sözlüğün yeniden yayın hayatına kazandırılması için bir ekip çalışması gerekmektedir. Daha önceki sözlük çalışmalarım sırasında faydalandığım bu sözlüğün neşri için neler yapılması gerektiğini düşündüm.

İki yolda hareket etmenin mümkün olacağı kanısına vardım.

Bunlardan biri eserin diline, üslubuna zarar vermeden, sözlüğü olduğu gibi koruyarak neşir yapmak. Bu durumda anlaşılmayan ibare, terim, tamlama ve benzerlerinin parantez içinde açıklanması gerekir.

İkinci bir yol ise, eserin diline tamamen müdahale ederek sözlüğün dilini güncelleştirmek. Kuşkusuz bu daha zor bir çalışma olacaktır.

Eserin A harfinden başlayarak yazmaya başladım, belli bir yere kadar geldim. Daha sonra geri döndüğümde açıklanması gereken çok sayıda kelime olduğunu farkettim. İlk her anlaşılmayan kelime karşısına parantez içinde açıklama koydum. Metin paranteze boğulmaya başladı. Daha sonra açıklamaları azaltmayı denedim. Sonuç olarak anlaşılmayan bütün kelimelerin, tamlamaların, ibarelerin kaç defa tekrarlanırsa tekrarlansın parantez içinde açıklanmasının şart olduğu, ancak bu işlem yapılırsa, sözlüğün bugün kullanılabilir olacağı kanısına vardım.

İlişikte bu çalışmamın metnini sunuyorum. Parantez içi açıklamaları ilk on sayfa üzerinde yoğunlukla yaptım.

SONUÇ: Böyle bir çalışmayı Fransızca'yı çok iyi bilen bir veya birkaç kişi yanında Osmanlı Türkçesine, az da olsa Farsçaya ve Arapçaya hakim kişilerden oluşacak bir ekibin kurulmasının şart olduğunu, bu çalışmanın ancak TDK gibi bir kurumun desteğiyle hazırlatılıp bastırılabilceğini düşünmekteyim.

A [e] 1. Fransız alfabesinin birinci harfi. Yalnız şu üç kelimedede telaffuz edilmez: aouît, Saân, aouïteran. Kelimenin başında yan yana bulunan iki a yalnız bir a gibi telaffuz edilir. Fakat kelimenin ortasında bulunacak olurlarsa, ayrı ayrı okunur. 2. (rakam gibi kullanılışında) evvela, birincisi. 3. (tic.) poliçe üzerinde yazılı olduğu halde kabul edilmiş mânâsını ifade eder.

☛ * Ne pas faire une panse d'a kalem batırmamak; (mec.) hiçbir şey yapmamak.

☛ * Ne savoir ni a ni b bir şey bilmemek, cahil ve ümmî olmak.

☛ * Depuis a jusqu'à z 1. başından sonuna kadar, min evvelihî ilâ âhirihi. 2. cümleten.

☛ * Marqué à l'a namus ve istikametinde lekesiz, güvenilir kişi, şâyân-ı emn ü itimad kimse.

☛ * Démontrer par a plus b matematik kesinlikle, kat'iyet-i riyâziye suretinde, iki kere iki dört eder gibi ispat edip asla şüphe bırakmamak.

A [geçişli fiil] (avoir fiilinin sûret-i ihbâriyede hal sîgasının müfred-i gâibi, haber kipi şimdiki zaman üçüncü tekil şahıs) onun vardır, mâliktir. (bk. Avoir)

A [harf-i cer, prep.] 1. -e, -ye: *Aller à Smyrne İzmir'e gitmek*. 2. -de. *Rester à Constantinople İstanbul'da kalmak*. 3. -nin. *Oter à quelqu'un ses vêtements birinin giysisini çıkarmak*. 4. ile, -le. *à hante voix yüksek sesle, cehren. à la douzaine Düzine ile*. 5. -e kadar, sonra. *à jours de là bundan üç güne kadar, bundan üç gün sonra*. 6. izâfet edatı. *Canne à sucre şeker kamışı; Routeille à encre mürekkep şişesi*. 7. -li. *Manchette à dentelle dantelalı kolluk*. 8. göre. *A sa fantaisie keyfine göre*. 9. lüzum dahi ifade eder. *C'est une occasion à ne pas laisser échapper Bu kaçırılmayacak bir fırsattır. C'est un homme à récompenser Mükâfata şâyân bir adamdır*. 10. nispetle. *e cerveau est aux herfs ce que la terre est aux plantes Arz nebatata nispetle ne ise, dimağ da âsaba nispetle öyledir, yahut Arzın (dünyanın) nebatata (bitkilere) nispeti dimağın (beynin) âsaba (sinirlere) nispeti gibidir*. 11. -lık, -lik. *Fille à marier gelinlik kız. Terrain à*

vendre satılık arsa. 12. -ce. *à mon avis fikirimce*. 13. -den. *Je demande à Dieu Allah'tan isterim. Se ruiner à jouer kardan batmak. On juge à la mine çehresinden (yüzünden), nâsiye-i hâlimden (alnından) istidlâl olunur (anlaşılır)*. 14. olmak üzere, için. *Prendre à témoin şahit (olmak üzere) ittihâz etmek (tutmak). On eut bien de la peine à lui faire entendre cette chose Bu şeyi ona ifhâm (anlatmak) için pek çok zahmet çekildi*. 15. vechile, üzere. *A la mode moda vechile, moda tarzında*. 16. harf-i nidâ makamunda (ünlem olarak) müstemeldir (kullanılır). *Au feu! Yangın var!, Au voleur! Hırsız var! à moi! İmdat!, Yetişin!* 17. derecesinde. *Blessé à mort ölüme derecesinde mecruh (yaralı)*. 18. malikiyet (sahiplik) edatı. *C'est à lui Onundur*.

☛ * Un à un birer birer.

☛ * Goutte à goutte damla damla.

☛ * Sept à huit yedi ile sekiz arasında.

☛ * (ecz.) à .. à reçine üzerine bu vechile (şekilde) yazılarak beherinden, her birinden müsavi (eşit) miktarda mânâsını ifade eder.

☛ * à lui kendine mahsus. *Il a un style à lui kendine mahsus bir üslup ifadesi vardır*.

☛ * à lui seul kendi başına.

Aba [e] aba.

Ab absurdo [zarf] 1. mugâyır-ı akl-ı selim olarak, akıl dışı. 2. abes olarak. 3. mugâyır-ı hakikat (gerçek dışı) olarak.

Abaca [e] Filipin Adalarına mahsus muz ağacı ki yapraklarından hasır ve emsali imal olunur.

Abactus [e] (tıp.) ıskât-ı cenin, düşük yapma.

Abaissant, e (s) 1. tenzil edici, indirici. 2. (mec.) bâis-i şeyn ü hicâb (utanç verici).

Abaisse (dişil) yufka.

Abaissement [e] 1. alçaltma, tenzil. 2. alçalma, tenezzül. 3. hakaret, alçaklık; (mec.) za'f ve inkisâr-ı nüfuz (nüfuz zayıflığı, otorite yitirme). 4. (cerrahlık) nüzul, hafz.

☛ * ~ de terre pleine (ask.) zemin-i dahilînin tenzili, iç zeminin alçaltılması.

☛ * ~ de tir inhitât-ı endâht (atış alçalması), inhitât-ı remy (atış, fırlatma alçalması).

☛ * ~ de la trajectoire inhitât-ı mahrek hareket yeri alçalması.

Abaisser [gecişli fiil] 1. indirmek, alçaltmak, tenzil etmek, eğmek. 2. eksiltmek, düşürmek. 3. tahkir etmek. 4. yufka açmak. (cebir) ıslah etmek.

* ~ les barrières des douanes güm-rük rüsumunu tenzil etmek yahut külliye kaldırarak.

* S' ~ ' 1. inmek, tenezzül etmek. 2. razı olmak, yatmak. 3. huşû ve tezelli etmek. 4. (geo.) tenzil etmek.

Abaisseur (anat.) genişletici, hâfız, mubasit.

* L' ~ de l'œil mubassitülayn, göz genişletici.

* l' ~ de la langue mubassitüllisan, dil genişletici.

Abajoue 1. bazı hayvanların aortları içindeki kese, kîse-i fem. 2. büyük ve sarkık yanaklar.

Abalourdir şaşırtmak, alıklaştırmak.

Abandon 1. bırakış, terk. 2. metrukiyet. 3. kayıtsızlık, teklifsizlik. 4. gelişigüzel hal ve kıyafet. 5. müsaade, müsamaha. 6. tevek-kül, emniyet.

* à l' ~ 1. yüz üstüne. 2. teklifsizlik ile. 3. (huk.) ferağ, kasr-ı yed. 4. tatlık, boşama, boşanma.

* Concordat par ~ emvâl-i mevcu-denin alacaklılara terkiyle konkordato.

* ~ de son poste (ask.) terk-i mevki.

Abandonnataire (huk.) mefruğun leh (kendisine ferağ edilmiş).

Abandonné, e 1. bırakılmış, metruk, bîkes (kimsesiz), muattal. 2. pervasız, ahlaksız.

Abandonnement 1. metrukiyet. 2. teslim. 3. pervasızlık. 4. fedakârlık. 5. feragat. 6. (huk.) terk-i emval (malları terk).

Abandonnément cesurane.

Abandonner 1. terketmek. 2. sarf-ı nazar etmek (vazgeçmek). 3. ihmal etmek, bakmamak. 4. teslim etmek.

* s' ~ 1. teslim olunmak. 2. dalmak, düşmek.

* s' ~ au jeu 1. kumara vurmak. 2. kalenderane gezmek. 3. meyus olmak.

Ab antique minelkadim (eskiden beri).

Abaque 1. sütunun başı, sütun başlığı, sütun tablası. 2. teshîl-i hesab (hesabı kolaylaştırma) aleti, cetveli, çörtke (lafz-ı ahîr (son lafız) Rusçadan mehuz (alınmış) olup

İraniler beyninde (arasında) mezkur alet bu nam ile yâd olunur), abaka.

* ~ de marche (ask.) yürüyüş cetveli.

Abas sağanaklı yağmur.

Abasordie şaşkın, sersem.

Abasordir 1. sağırılık. 2. şaşırtmak, sersem etmek.

Abasordissant 1. sersem edici, şaşkın edici. 2. bâis-i hayret (hayret verici). 3. can sıkıcı. 4. yorucu.

Abat 1. zebh, hayvan kesme. 2. salhane. 3. kesilen hayvanatın boynuz ve bağır sak ve deri gibi şeyleri.

Abat sağanaklı yağmur.

Abatage 1. ağaç kat'ı (kesimi). 2. hayvan zebhi (kesimi), selh. 3. kat'-ı eşcar ve zebhi-i hayvanat vergisi, kat'ıye, zebhiye. 4. hayvanat-ı muzır (zararlı hayvanların) itlâfı. 5. geminin karine edilmesi, tamir için bir yana yatırılması.

* ~ de ehevaux maluliyetleri sabit olan atların kesilmesi.

* Avoir de l' ~ kuvvetli, iri yapıli olmak.

* Recevoir un ~ şiddetli bir tekdire, tevbih ve muahezeye uğramak.

Abâtardir 1. aslı ve cinsini bozmak, melezmek. 2. bozmak, ifsad etmek.

Abâtardissement cins ve nesil fesadı, melezenme.

Abatée saldırma ve bu esnada geminin kat'ettiği mesafe.

Abatellement desisekâr ecnebi tüccarıyla muamelatı men' için Şark iskelelerindeki Fransız konsoloslarının verdikleri karar.

Abat-faim med'uvînin (davetlilerin) iç baygınlığını teskin için evvelemerde (ilkin) verilen et yemeği.

Abat-foin samanlık deliği.

Abatis 1. kesilmiş ağaç veya hayvan yığını. 2. ormandan ağaç kat'ı (kesimi). 3. kesilmiş hayvanatın deri, baş ve işkembe gibi şeyleri. 4. (ask.) kesik ağaç gövdeleri.

Abat-jour 1. baca, tepe camı. 2. lamba siperi.

Abat-son çanın sedasını zemine aksettirmek için çan kulelerinin pencerelerine mevzû (koyulmuş) kurşun kaplı mâil (eğimli) tah-talar.

Abattant kepenek, kapak.

Abatement 1. yorgunluk, dermansızlık, kırıklık. 2. (mec.) yeis (umutsuzluk) ve fütur (bezginlik).

☛ * ~ d'honneur (ask.) kesr-i haysiyet (onur kırma), ihlâl-i itibar (itibarsızlaştırma) (cezası).

Abatteur 1. odun kesici. 2. muharrib.

☛ * Grand ~ de besogne iş gören, hamarat.

☛ * Grand ~ de quilles tafrafuruş (tafra satan).

Abattoir salhane, mezbah.

Abattre 1. yıkmak, indirmek, düşürmek, devirmek. 2. kibrini kırmak, tahkir etmek, fütura düşürmek. 3. durdurmak, teskin etmek. 4. tahrip, mağlup etmek. 5. tenzil etmek. 6. zebhetmek (kesmek). 7. za'fa düçar etmek.

☛ * ~ de la besogne çok iş görmek.

☛ * ~ un vaisseau bir gemiyi tamir için devirmek, karine etmek.

☛ * ~ l'arme (ask.) silahı yıkmak, indirmek.

☛ * ~ le ehien 1. horozu indirmek. 2. saldırmak.

☛ * ~ sur babord (den.) iskeleye saldırmak.

☛ * ~ sur tribord sancağa saldırmak.

☛ * S' ~ 1. düşmek, çökmek. 2. (beygir hakkında) kapanmak. 3. kesb-i sükunet etmek (sakinleşmek). 4. meyus (umutsuz) olmak. 5. üzerine atılmak.

Abattu,e 1. düşmüş, yıkılmış. 2. yorgun, mecalsız, dermansız.

Abatture 1. düşürme. 2. kesme. 3. avın kaçarken yığıldığı çalılar.

Abat-vent rüzgârdan ve yağmurdan muhafaza için yapılmış çatı, saçak, örtü ve emsali.

Abat-voix vaizin sedası iyice işitilmek için kürsünün üzerinde tahtadan çatı, kapı.

Abbatial,e abbe denilen keşiş sınıfına mahsus ve müteallik (ilişkin) ve buna benzeyen.

Abbaye 1. erkek yahut kadın manastırı. 2. manastır rahibinin aldığı varidat (gelirler). 3. manastırın ebniyesi.

☛ * ~ de Mont-à-regret darağacı, giyotin makinesi.

Abbé 1. rahip, papaz. 2. erkek manastırının müdürü.

☛ * jeu de l'~ elebaşının harekâtını diğerleri taklide mecbur olan bir nevi oyun, bizdeki dilsiz oyunu gibi.

Abbesse 1. rahibe. 2. kadın manastırının reisesi.

A, b, c 1. elifba. 2. başlangıç, ibtida, bidayet. 3. bir ilmin, bir sanatın esasları, kavâid-i ibtidâiyesi (temel kuralları).

Abcéder çıban olmak, cerahatlanmek, takassu'.

Abcès çıban, haraca.

Abdication 1. ferağ. 2. istifa, teazzül.

Adiquer 1. ferağ etmek. 2. el çekmek. 3. terketmek.

Abdomen 1. (anat.) karın, batın. 2. (müstehziyane) iri karın.

Abdominal,e (anat.) karına müteallik (ait), batnî.

Abducteur (anat.) merbut (bağlı) bulunduğu uzvu hatt-ı mutavassıttan (ortadan) dışarıya tahrik eden adale, müb'id.

Abduction 1. bir uzvun hatt-ı mutavassıttan dışarıya tahriki, teb'id. 2. îrad-ı burhan (kanıt getirme).

Abcédaira 1. elifbaya müteallik. 2. müptedi (ilk başlayan). 3. fena yapılmış bir eser.

☛ * Ordre ~ 1. hurûf-i hece (alfabe) sırası. 2. elifba cüz'ü

Abecquer 1. kuşlara yem vermek. 2. dadandırmak.

Abée 1. değirmen suyunun çıktığı delik. 2. hark.

Abeille arı, nahl.

☛ * ~ d'or bazı cemiyât-ı ilmiye (ilim cemiyetleri) tarafından verilen mükâfat.

Abeiller 1. arılarla iştilal eden (uğraşan). 2. kovanlık.

Aberration 1. inhıraf (sapma). 2. inhıraf-ı ziya (ışık sapması). 3. tekeddür (kederlenem). 4. hata, dalal.

Aberrer hakikatten uzak olmak, aldanmak.

Abêtir 1. şaşkırtmak, alıklaştırmak. 2. hayvan gibi itmek. 3. cahil, ahmak olmak.

☛ * s' ~ şaşkırtmak, alıklaştırmak, ahmaklaşmak.

Abêtissement 1. şaşkırtma, alıklaştırmak. 2. şaşkınlık, alıklık, ahmaklık.

Ab hoc et ab hac münasebetli münasebetsiz, saçma sapan.

Abhorrer nefret ve istikrah etmek.

☛ * s' ~ 1. birbirinden nefret etmek. 2. kendi kendinden müteneffir olmak.

Abime 1. varta, girdap. 2. uçurum, çukur. 3. ka'r-ı derya (denizin dibi). 4. cehennem. 5. yağ mumu imaline mahsus iç yağı kazanı. 6. derin, akıl ermeyen sır. 7. mütebahhirinden (engin bilgili) adam. 8. harabî, izmihlal (çöküş).

Abimer 1. çukura, girdaba, vartaya düşürmek, batırmak, boğmak. 2. mahv ü harap etmek. 3. bozmak, berbat etmek, kirletmek.

☛ * s' ~ 1. batmak, boğulmak. 2. dalmak. 3. mahv ü harap olmak.

Ab intestat vasiyetsiz.

Ab irate dargınlıkla, gazaben.

Abject,e 1. alçak, hakir, menfur. 2. merdud (reddedilmiş).

Abjection mezellet, hakaret, alçaklık, menfurîyet.

Abjuration tebdîl-i mezheb (din değiştirme).

Abjurer 1. tebdîl-i mezheb etmek (din değiştirmek). 2. bir fikir ve meslekten vazgeçmek.

Ab lactation çocuğu memeden kesme, fatm.

Ablaquéation ağaçların dibini açma, çukurlatma.

Ablatif mef'ûlün anı (-den hali).

Ablation 1. istisâl, kat'-ı uzuv (organ kesme). 2. hastaya verilen ağdıyeyi (besinleri) külliyyen veya kısmen kesme, hazfetme. 3. bir kelimenin ilk harfinin hazfi (atılması).

Ablativo (Latince'den mehuz) karma karışık, hepsi bir yerde.

Able ak kefal, tatlı su kefali.

Ablégat kardinalliğe terfi olunanlara papa tarafından alamât-ı mahsuselerini (özel alametlerini) îsale (ulaştırmaya) memur ruhanî.

Ableret tatlı su kefali avlamaya mahsus ağ, kepeç.

Abluant temizleyen (ilaç), munazzif, münaqqi (arındırıcı).

Abluer mürûr-i zamanla okunmaz bir hale gelmiş bir el yazısını okunur bir hale kıymak için ecza ile yıkamak.

Ablution 1. gusül, abdest, vuzû. 2. tanzif (temizlik).

Abnégation 1. mâsivadan vazgeçmiş, târik-i dünya (dünyayı terke den). 2. hukukundan, fikir ve niyetinden ferağ.

Aboi ev köpeğinin havlaması, av'avesi.

Aboiement, Aboiement 1. havlama, av'ave. 2. (avcı istilâhında) hayvan sesi. 3. kuvâ-yı tabiyyeden (doğal güçlerden) biri tarafından peyda edilen büyük gürültü. 4. tasdîf, rahatsız etme.

Abois 1. vahşi bir hayvanın av köpekleri tarafından son derecede sıkıştırılması. 2. bir ihtiyacın verdiği mecburiyet, müzayaka (darlık). 3. hâlet-i nez', son nefes. 4. (ask.) nâçar. 5. (mec.) meyûsiyet, çaresizlik.

Abolir 1. ilga, fesih, iptal etmek, kaldırmak. 2. (huk.) bir cürüm ve cinayetin takibini menetmek.

Abolissable kabil-i fesih, feshe şâyân.

Abolissement fesih, ilga.

Abolition 1. fesih, ilga. 2. (huk.) afv-ı hükümdarî. 3. butlan (batıllık).

Abolitioniste esaretin lağvı taraftarı.

Abolitoire fesih ve ilga eden, bu kuvveti haiz olan.

Abomasus kıtne, kırkbayır bağırsağı.

Abominable 1. mekruh, menfur, merdud. 2. pek çirkin. 3. pek fena.

Abominablement 1. kerahatle, nefretle. 2. çok, kesretle.

Abomination 1. mekruh ve menfur bir hareket, nefret, dehşet. 2. fena, hoş gitmeyecek şey. 3. küfür, şirk, ibadet-i evsân (putlara ibadet).

Abominer ikrah ve nefret etmek, hazzetmemek.

☛ * s' ~ yekdiğerinden (birbirinden) nefret etmek.

Abondamment 1. bolluk, kesret, mebzuliyet. 2. feyiz ve bereket, refah. 3. fesahat, talâkat-ı lisan (dil düzgünlüğü). 4. çok su ile karışık şarap.

☛ * Parler d' ~ bedâhетен, irticalen (metne bakmadan) söylemek.

Abondant,e 1. bol, vafir, mebzul. 2. feyizli, bereketli. 3. fasih, selis, talakatli.

☛ * d' ~ bundan başka, fazla olarak.

Abonder 1. bol olmak, kesretli olmak. 2. çok şeye malik olmak yahut çok şey hasıl etmek. (ekseriya en ve bazen de de ile rabtolunur)

☛ * ~ en richesse külliyyetli servete malik olmak.

☛ * ~ de biens 1. çok nimetlere malik olmak. 2. birikmek, te hacüm etmek.

☛ * tout abonde dans ce pays ~ bu memlekette her şey boldur.

☛ * ~ en son sens fikrinde ısrar etmek.

☛ * ~ dans le sens d'autrui 1. başkasının fikrine iştirak etmek. 2. artırmak, zammetmek (eklemek).

Abonné,e müşteri, peşinden müşteri, abone.

Abonnement 1. iştirak, peşinden ve bir müddet-i muayyene (belirli süre) için müşteri oluş, abonman. 2. mukataa.

Abonner birini müşteri (abone) etmek.

☛ * s' ~ müşteri (abone) olmak.

Abonnir iyiletmek, ıslah etmek.

☛ * s' ~ iyileşmek, ıslah olmak.

Abonnement ıslah, iyileşme, tehzib-i ahlak etme (ahlakı düzeltme).

Abord 1. gemi yanaşması. 2. gemi yanaşacak mahal, iskele. 3. vusul, muvasalat (ulaşma). 4. yanaşma, takarrüb. 5. birikme, te hacüm. 6. suret-i kabul (kabul şekli).

☛ * d' ~ iptida (ilkin), evvelemirde, vehleten, yeknazarda (bir bakışta).

☛ * du premier ~ iptida, evvelemirde, vehleten, yeknazarda.

☛ * de prime ~ iptida, evvelemirde, vehleten, yeknazarda.

☛ * tout d' ~ iptida, evvelemirde, vehleten, yeknazarda.

☛ * D' ~ que yanaştırılır yanaştırılmaz.

☛ * d' ~ qu'on les approche yanaştırılır yanaştırılmaz.

☛ * Dés l' ~ 1. bidayetten (başından) beri. 2. civar, havali, etraf ve eknaf (yöre).

Abordable 1. yanaşması kolay (sahil). 2. yanına varılması kolay, sehlüttakarrüb (kolay yaklaşılın) (adam). 3. (mec.) ehven, elverişli (eşya).

Abordage 1. gemi veya iskeleye yanaşma, rampa. 2. iki geminin çarpışması, müs-

deme. 3. (ask.) iki ordunun birbiriyle çarpışması. 4. (mec.) şetm (küfür), lisan ile te cavüz.

☛ * Prendre quelqu'un á ~ düşünmeye vakit bırakmaksızın vehleten (ansızın) bir şey sormak.

Aborder 1. sahile yanaşmak. 2. vasıl olmak. 3. yanaşmak, tutmak.

☛ * ~ le noir séjour de Plutor 1. Plutonun kara meskenini tutmak, meskenine yanaşmak. 2. yanaşmak, takarrüb etmek. 3. şiddetle hücum etmek.

☛ * ~ une question 1. bir meseleye girişmek, bir meseleden bahsetmek. 2. (den.) rampa etmek. 3. çarpışmak, müsademe etmek.

☛ * s' ~ 1. konuşmak için birleşmek. 2. çarpışmak.

Abordeur (den.) rampa gemisi.

Aborigène 1. yerli, yaşadığı, bulunduğu memleketin olan. 2. bir memleketin nebatat, hayvanat va ahali-yi asliyesi (asıl halkı).

Abornement tahdit (eski tabir).

Aborner tahdit etmek, sınır tayin etmek (eski tabir).

Abortif,ve 1. vakitsiz doğmuş döl, düşük, sakat. 1. nakıs (eksik), yetişmemiş. 2. ıskâtı cenine müteallik, maskat.

Abot beygir kösteği, paybend (ayak bağı).

Abouchement 1. mülakat, müşafehe, söyleşme. 2. iki boru ve zaviyenin uç uca birleştirilmesi. 3. (anat.) iki damarın birleşmesi, mufavehe, telaki.

Aboucher 1. müşafehe için cemetmek. 2. iki zıvana veya damarı birleştirmek.

Abouler 1. vermek, getirmek. 2. gelmek.

About tahta parçalarının birbirine bitişik buldukları kenar.

Abouter iki şeyi uç uca bitişirmek, eklemek.

Aboutir 1. nihayet bulmak, müntehi olmak, varmak. 2. münce ve müeddi olmak. 3. ce rahatlenmek, takassu' etmek.

Aboutissant,e 1. bir yere çıkan, müntehi olan. 2. ittisalat, civar. 3. teferruat, tafsil-i ahval (ekseriya tenants kelimesine mukabil olarak kullanılır) Les tenants et les ~ a d'une maison bir evin hudut ve ittisalatı. 4. bir mülkün kendisi.

- ☛ * Les ~ s d'une personne bir adamın evvel ve âhiri.
- Aboutissement** 1. müncer oluş. 2. (tıb.) cerahtatlenme, takassu'.
- Ab ovo** iptidasından (başından), esasından.
- Aboyant,e** 1. havlayan. 2. kayalara çarpan dalga ve rüzgârlar.
- Aboyé,e** 1. havlamalarla takip olunan. 2. (mec.) dâyinler (alacaklılar) tarafından sıkıştırılan. 3. pek ziyade arzu olunan, şiddetle talep edilen.
- Aboyer** 1. havlamak, havlayarak arkasından koşmak. 2. (mec.) fasletmek. 3. bir işin arkasına düşüp istihsaline ziyade çalışmak. 4. takip etmek, kovalamak. 5. fasletmek.
- ☛ * ~ á la lune neticesiz yere uğraşmak.
- ☛ * ~ après une chose bir şeyi arzu etmek, şiddetle istemek.
- Aboyeur** 1. havlayan köpek sesine müşabih (benzer) sesi olan. 2. tiyatro kapısında bağırarak arabaları çağırarak, gelip geçenleri davet eden adam, çığırtkan. 3. fassal. 4. bir şeyi şiddetle takip eden. 5. dâünnibah (havlama hastalığı), havlama marazı.
- Abracadabra** sıtma muskası.
- Abracadabrante** harikulade, acib, bâis-i hayret (hayret verici).
- Abrasion** kazıma, ibşar.
- Abraxas** üzerinde bazı yazılar ve resimler mahkûk zıkıymet (değerli) bir taş ki kadimen muska, tılsım makamında taşırlandı.
- Abrége** muhtasar, muciz, mücmel, hülâsa, telhis.
- ☛ * En ~ muhtasaran, hülâsatan (özetle, kısaca).
- Abrégement** 1. ihtisar, hülâsa ediş. 2. kasr.
- Abréger** 1. kısaltmak, ihtisar etmek, hülâsasını almak. 2. bir hece memdudu maksur etmek. 3. kısa kesmek, uzatmamak. 4. kestirme olmak (yol hakkında).
- ☛ * s' ~ kısaltmak.
- Abreuvage** suvarma, su verme, iskâ.
- Abreuver** 1. suvarmak, su vermek. 2. sulamak, irva etmek, su ile doldurmak. 3. ıslatmak.
- ☛ * ~ des tonneaux fıçılardan akıp akmadığını anlamak üzere su doldurmak.

- ☛ * ~ en chagrins ziyadesiyle mükeder etmek.
- ☛ * S' ~ 1. su içmek (hususiyile hayvanlar hakkında). 2. (insanlar hakkında) çok su içmek.
- ☛ * S' ~ en amertumes çok acı ve muşibet çekmek.
- Abreuvair** 1. yalak, suvarma yeri. 2. (ask.) havuz, yalak.
- Abréviateur** 1. bir kitabı ihtisar eden. 2. ihtisar eden.
- Abréviatif,ve** 1. ihtisar. 2. lieclilihtisar (kısaltmak için) bir kelimenin bazı harflerini hazfedip bir iki harfiyle iktifa ediş. 3. bir kelimeye delalet eden bir veya bir iki harf, terhim.
- ☛ * Par ~ ihtisar tarikiyle.
- Abréviativement** îcâz tarikiyle, muhtasaran (kısaca).
- Abrévier** 1. ihtisar etmek, kısaltmak. 2. kelimelerin bazı harflerini hazfederek yazmak.
- Abri** 1. sığınacak mahal, melce, me'men. 2. muhafaza eden şey, siper. 3. (ask.) mestur mahal.
- ☛ * ~ passif câmid yahut adi mestur mahal.
- ☛ * ~ défensif tedafüi (savunmaya dönük) mestur mahal.
- ☛ * ~ de traillours avcı mestur mahalli.
- ☛ * ~ en feuillage dal mestur mahal.
- ☛ * ~ en clayonnage çit mestur mahal.
- ☛ * ~ blindé zırhlı mestur mahal.
- ☛ * á l' ~ emniyette, muhafaza altında.
- ☛ * Mettre à l' ~ bir şeyden masun bulundurmak.
- Abricot** 1. kayısı, mişmiş. 2. kayısı renginde.
- Abricot-Alberge** 1. zerdali. 2. zerdali ağacı.
- Abricot-pêche** iri kayısı, Şam kayısı.
- Abricoté** kayısı şekerlemesi.
- Abricotée** (bot.) kayısı eriği.
- Abricotier** (bot.) kayısı ağacı.
- Abricotine** (bot.) kayısı eriği.
- Abriter** muhafaza ve siper altına almak.
- ☛ * S' ~ 1. muhafaza ve siper altına girmek. 2. melce ve himaye aramak. 3. yekdiğere (birbirine) muavenet (yardım) etmek.

Abrivent 1. rüzgârdan muhafaza için hasır siper. 2. ordugahta derme çatma yapılan nöbetçi kulübesi.

Abrogation (huk.) fesih, ilga, mensuhîyet.

☛ * ~ expresse ilga-yı sarîh, mensuhîyet-i sarîha.

☛ * ~ tacite mefsuhîyet-i zimmiye.

Abrogé,e 1. kabil-i fesih, ilga olunabilir. 2. şâyân-ı fesih.

Abroger 1. fesih ve ilga etmek. 2. battal etmek, kaldırmak. 3. (mec.) mahvetmek.

Abrotone (bot.) karapelin, kaysum.

Abrouti,e yeni sürgünleri hayvanlar tarafından yenmiş (ağaç.)

Abrouissement ağaç yeni sürgünlerinin hayvanlar tarafından yenmesi.

Abrupt,e 1. sarp, dik, yalçın. 2. sırasız ve mü-nasebetsiz, rabitasız, kaba (söz.)

Abruptement (söz hakkında) rabitasızca, kabaca.

Abruption 1. (kemiğin arzan kırılması, 2. üsluba şiddet ve ruh vermek için bir bahisten diğer bahse medar-i intikal olacak yerleri kaldırmak.

Abrupto ex ~ damdan düşercesine. Parler ex ~ 1. damdan düşercesine îrad-ı makâl etmek (konuşmak) yani mukaddime ve hüsn-i ibtida (başlangıç) gibi şeylere lüzum görmeksizin birdenbire söze girişmek. 2. irticalen, bilbedahe (metne bakmayarak).

Abrutir hayvanlaştırmak, budalalaştırmak.

☛ * S' ~ 1. hayvanlaşmak, ahmaklaşmak. 2. (melekât-ı akliye ve maneviye hakkında) bozulmak, kesb-i zaaf etmek (zayıflamak).

Abrutissant,e hayvanlaştıran, ahmaklaştıran.

Abrutissement hayvanlaşma, ahmaklaşma.

Abrutisseur hayvanlaştıran.

Abscisse fazla.

Abscission kesilen bir parçanın tefriki, haz'.

Absence 1. gaybubet, gıyab. 2. fıkdan, yokluk. 3. hicran, hicr, ayrılık. 4. (huk.) gaybet.

☛ * ~ d'esprit gaflet, dalgınlık.

☛ * En l' ~ gıyabında, gıyaben.

☛ * Présomption d' ~ gaybet mazanası.

☛ * Déclaration d' ~ gaybet hükmü.

☛ * ~ légale gaybet-i meşrua.

☛ * ~ de toute preuve 1. her güne (türlü) delilik, beyyinenin fıkdanı. 2. dalgınlık.

Absent,e 1. gaip, hazır olmayan. 2. gayr-i mevcut, mefkud. 3. dağınık, dikkatsiz, dalgın (zihin) 4. (ask.) kayıp, nâmezun. 5. di-van-ı harbe gelmeyen.

Absenter 1. kaybolmak, gaybubet etmek, hazır bulunmamak. 2. evde durmamak. 3. bir şeye iştirakten imtina etmek.

Abside 1. kilise mihrabı. 2. seyiyelerin evc ve hazizi ve binaenaleyh bunların güneşe takarrüb ve güneşten tebaüdüleri (uzaklaşmaları).

Absinthe 1. pelin. 2. absent. 3. acı, keder. 4. şiddetli tenkid.

Absinthé,e pelinlenmiş, pelinli.

Absinther absint karıştırmak.

☛ * s' ~ çok absint içmek.

Absinthisme absint içmenin neticesi olarak husule gelen halet-i maraziye (hastalık hali).

Absolu,e 1. mutlak, gayr-i mukayyed, bilâşart, müstakil, kendi başına. 2. tam, bütün. 3. kat'i. 4. dik baş. 5. has, safi, mutlak. 6. vücut-i mutlak. 7. eski kimyagerlerin hâcer-i felsefiye (felsefi taş) yahut hâcer-i mükerrem denilen iksir-i azama verdikleri nam-ı diğer (diğer ad).

Absolument 1. tamamıyla, büsbütün. 2. mutlaka, alelîtlak, lalettayin. 3. kat'an, asla, külliyyen, behemeâl, katiyen.

Absolution 1. tebriye. 2. af, günah çıkarma. 3. (huk.) adem-i mesuliyet, af ve ıtlak.

☛ * ~ d'un accusé bir müttehemin adem-i mesuliyeti.

Absolutisme hükümet-i mutlaka usulü.

Absolutiste hükümet-i mutlaka taraftarı.

Absolutoire (huk.) adem-i mesuliyete (sorumsuzluğa) müteallik, adem-i mesuliyeti mucip.

☛ * arrât ~ adem-i mesuliyet kararı.

☛ * Bref ~ katolik ruhanilerinin günahları affını mübeyyin verdikleir varaka.

Absorbable çekilip emilebilen, kabil-i mass.

Absorbant,e 1. çekip emen, masseden, içen. 2. dikkati celp ve ezhamı (zihinleri) meşgul

eden. 3. herkesi kendisine celbetmek isteyen. 4. (ecz.) mâs, çekip emen, absorbe eden.

Absorbation dalgınlık.

Absorbé,e dalgın, pek meşgul.

Absorber 1. massetmek, emmek. 2. kullanmak, içmek. 3. bütün bütün almak, zapt ve işgal etmek. 4. hazf ve imha ve nabadid (yok, görünmez) etmek.

☛ * s' ~ 1. bel'olunmak (yutulmak). 2. dalmak. 3. müstağrak olmak (dalmak).

Absorbition 1. çekip emme, imtisas. 2. içme, yeme. 3. hasr-ı zihin, derin dalgınlık. 4. istihlak.

Absoudre tasrifi: (*J'absous, tu absous, il absout, nous absolvons etc.; j'absolvais etc.; j'absoudrai etc.; j'absoudrais etc.; absous, absolvons, absolvez; que j'absolve etc. Absolvant, absous, absolute*) 1. tebriye ettirmek. 2. affetmek. 3. mazur göstermek. 4. (huk.) adem-i mesuliyete karar vermek.

Absoute af duası.

Abstème ebedi şarap içmeyen, müctenib-i hamr (içkiden uzak duran).

Abstenir 1. sakınmak, çekinmek, ihtiraz etmek. 2. imtina ve istinkaf etmek. 3. imsak etmek, perhiz veya oruç tutmak. 4. fikrini beyan etmemek. 5. (huk.) reyden imtina ve istinkaf etmek, bîtaraf kalmak.

Abstention 1. ihtiraz, ictinab. 2. (huk.) i'tâ-yı reyden imtina.

Abstergent,e yarayı yıkayıp temizlemeye yarayan harici ilaç, munazzif, munakki.

Absterger yarayı yıkayıp temizlemek, tanzif etmek.

Abstersif,e yarayı temizlemeye salih.

Abstersion yaranın yıkanıp temizlenmesi, tanzif.

Abstinence 1. sakınma, ictinab. 2. perhiz. 3. imsak, oruç.

Abstinent,e perhizkâr.

Abstractif, ve 1. tecridi, tefriki. 2. manevi ve mevhum şeylere müteallik. 3. müstahsilat-ı taktiriye (damıtma ürünleri).

Abstraction 1. bir şeyin evsafını ayrı ayrı muayene ve tahkik, tecrid. 2. bir vücud-i hakikiye taalluk etmemiş fikir, fıkri-i mücerred (soyut düşünce). 3. tenkîr, tenekkür. 4. su-

retin gayri, ruh, mânâ. 5. maneviyat, evham ve hayalat, tasavvurat. 6. dalgınlık, zihin meşguliyeti.

☛ * ~ faite kat'-ı nazar, sarfınazar.

☛ * Faire ~ de nazar-ı itibara almak, bertaraf etmek.

☛ * Par ~ manevi, mücerred bir surette.

Abstractivement 1. temyizen. 2. manen, manevice.

Abstraire (tasrifi: *j'abstais, nous abstrayons; j'abstrayais, nous abstrayions; j'abstrairai; abstrayant; abstrait*) 1. bir şeyin evsafını ayrı ayrı muayene ve tahkik etmek, tecrid etmek. 2. bir şeye hasr-ı dikkat etmek.

☛ * s' ~ 1. dalmak, bir şeyle çok meşgul olmak. 2. etraflardaki şeylere hiç dikkat etmeyerek kâmilten tecerrüd etmek.

Abstrait 1. manevi, mevhum bir suretle. 2. dalgın, müstağrak.

☛ * Nombre ~ aded-i mücerred.

☛ * Siences ~ es riyaziyat.

Abstraitement 1. manevi ve mevhum bir suretle. 2. dalgınlıkla.

Abstrus,e 1. muğlak, muamma gibi, anlaşılmayan. 2. muzlim, derin.

Absurde 1. münasebetsiz, manasız, abes. 2. manasız ve abes şey.

☛ * Réduire un raisonnement, une opinion à l' ~ bir muhakemenin, bir fikrin yanlış olduğunu yahut çıkarılan neticenin esassız, mantığa mugayir bulunduğunu isbat etmek.

Absurdement manasız, münasebetsiz, abes olarak.

Absurdité münasebetsizlik, abes.

Abteilung (Almanca) (ask.) topçu taburu cüz'-i tammi (birliği).

Abus 1. sûi istimal. 2. ifrat. 3. hata. 4. sûi hareket.

☛ * ~ des mots kelimelere haiz oldukları bir manayı vermeye çalışmak, vermek.

☛ * ~ de jouissance menfaat-ı meşruanın mafevkine tecavüz.

☛ * ~ d'autorité nüfuz-i memuriyeti sûi istimal.

☛ * ~ de confiance emniyeti sûi istimal.

Abuser 1. sûi istimal etmek. 2. aldatmak, iftâl etmek. 3. namusunu ihlal etmek, bokrini izale eylemek. 4. kaide-yi sarfiyeye (gramer kuralına) mugayir olarak kullanmak.

☛ * ~ de quelqu'un birinin hilim ve nezaketinden bilâictinab (kaçınmadan) istifade etmek, birine pek teklifsizce muamele etmek.

☛ * s' ~ yanılmak, aldanmak.

Abuseur aldatan, muğfil.

Abusif,ve 1. aldatici. 2. sûi istimali havi. 3. akla, kanuna muhalif. 4. kaide-i sarfiyeye mugayir. 5. mugayir-i kanun, hilaf-ı nizam, yolsuz.

Abusivement 1. sûi istimal ile. 2. nizama mugayir, bigayri hakkin.

Abusseau gümüş balığı.

Abuter 1. nişan almak (eskidir). 2. bir şeyi matmah-ı nazar-ı itibar etmek (dikkate almak). 3. oyunda evvel oynayacak adamın tayini için kaydırak atmak.

Abutilon (Arapçadan mehuz) (bot.) ebutalyun, sarı hatmi.

Abyssal,e dipsiz, nâyab.

Abyssse tahtülbahir (denizin altındaki) derinlikler, çukurlar.

Abyssin 1. Habeş sekenesi (sakinleri). 2. Habeşi, Habeşe müteallik. 3. Habeş lisanı.

Abyssinie Habeş, Habeşistan.

Abyssinie,ne 1. Habeş sekenesi. 2. Habeşi, Habeşe müteallik. 3. Habeş lisanı.

Acabit 1. soy, cins. 2. (mec.) tabiat, adet.

Acacia (bot.) sant ağacı, akasya.

Académicien,ne 1. Eflatun'un mezhebine tabi hekim. 2. Akademiya denilen ulûm ve fûnun ve edebiyat vela sanayi-i nefise (güzel sanatlar) encümeni âzasından bulunan âlim, encümen-i danîş (akademi) âzasından.

Académie 1. Eflatun'un şagirdanına (öğrencilerine) ders verdiği meydanın ismi. 2. Eflatun'un mezheb-i felsefisi. 3. encümen-i danîş, Fransa encümen-i danîşi. 4. Fransa'nın taksimatına göre maarif idaresi. 5. meşhur bilardo oyuncularının toplandıkları, buldukları mahal. 6. çıplak resim nüshası.

☛ * Tenir ~ eskrim, sibahat ve saire öğretmek.

☛ * ~ des jeux iskambil, bilardo vesaire gibi oyunların tarifatını hâvi (içeren) kitap.

☛ * Officier d' ~ akademi nişanını haiz zat.

Académique 1. encümen-i danîşe müteallik, layık. 2. Eflatun'un mesleğine ait. 3. encümen-i danîş tarafından tevzi edilmiş.

☛ * Style ~ pek ziyade lüzumundan fazla dikkat edilmiş üslub-i ifade.

☛ * Palmes ~ s 1. encümen-i danîş nişanı. 2. gayr-i tabii, sun'î.

Académiquement 1. encümen-i danîş usulünce. 2. gayn-i tabii bir surette.

Académisme âsâr-ı atıkayı (antik eserleri) aynı aynına taklit etme, istinsah (kopya) eyleme.

Acagnarder tembelliğe alıştırmak.

☛ * s' ~ tembel alışmak.

Acajou (bot.) maun ağacı.

Acalephes (bot.) rehiz ısırğanları sınıfı.

Acalifourchonner beygire biner gibi bir şeyin üzerine bacıklarını açarak binmek.

Acampsie adem-i in'itaf (bükülmeme), bükememe.

Acanthobole cerrah cımbızı, dikenli kıskaç.

Acanthacées fasile-i şâkiyi, akintoniye fasilesi.

Acanthe 1. (bot.) ayı yoncası, kenger otu. 2. kenger yaprağı şeklinde oyma.

Acanthopis boz yılan.

Acare mevadd-ı hayvaniye ve nebatiyede bulunan kurt.

☛ * ~ de la gale (zool.) uyuz böceği, hâme-i cereb.

Acariâtre titiz, hırçın, bedhuy.

Acarides (zool.) uyuz böceği, huvâm-ı cerebiye sınıfı.

Acarus mevadd-I hayvaniye ve nebatiyede bulunan kurt.

Acatalepsie insanın fehm ve idrakine halel getiren bir nevi hastalık, ademülfehm.

Acatharsie ahlat bozukluğu.

Acaule (bot.) adimüssâk.

Accabiant,e 1. yoran, sıkın, sakıl, ağır, takatgüdaz. 2. muciz. 3. aciz bırakan, mahcub eden.

☛ * Preuves ~ es delâil-i müskite, kaviyye.

Accablé, **e** 1. bitap, sabır ve tahammülü kalmamış, mecalsiz. 2. düşar, müstağrak. 3. aciz.

Accablement 1. tahammülsüzlük, dermansızlık, sıkıntı. 2. acz, fütur. 3. fütur-i şedid (şiddetli bezginlik).

Accabler 1. yormak, ziyadesiyle yükletmek, ezmek, bir adama tahammülü fevkinde iş vermek. 2. mahvetmek. 3. aciz bırakmak, fütura düşürmek. 4. taciz etmek. 5. müstağrak etmek. 6. mahcub etmek. 7. cevap-tan aciz bırakmak.

☛ * s' ~ ezilmek.

Accalmie 1. rüzgâr ve dinizin sükunu, limanlaması, rekâdet ve sükunet-i hava. 2. (mec.) sükunet. 3. (tic.) durgunluk.

Accaparement 1. ihtikâr, madrabazlık. 2. münhasıran tasarruf etme.

Accaparer 1. ihtikâr etmek, madrabazlık etmek. 2. (mec.) kendine hasretmek, taht-ı inhisara almak.

☛ * ~ quelqu'un bir adamın hüsn-i teveccühünü, dostluğunu kazanmak.

Accapareur, euse muhtekir, madrabaz.

Accastillage 1. (den.) geminin başında ve kıçındaki kuleler, tabyalar. 2. geminin sudan hariç olan yerleri.

Acastiller geminin başında yahut kıçında kuleler, tabyalar yapmak.

Accéder 1. varmak, çıkmak. 2. rıza vermek, muvafakat etmek, re'yi inzimam etmek.

Accélérateur, trice tesrî ve tacil eden, muacil, müserri'.

Accélération tacil.

Accélééré, e 1. süratli (araba vesaire) 2. hızlı giden sefine (gemi). 3. hızlı giden araba.

Accélérer tacil ve tesrî etmek (hızlandırmak).

Accélérographe (ask.) mîzanüttazyik (basınçölçer) ki evfâh-ı nâriyede (ateşli silahlarda) barut gazlarının icra ettiği tazyiki ölçmeye mahsustur.

Accéléromètre (ask.) mîzanüttazyik ki evfâh-ı nâriyede barut gazlarının icra ettiği tazyiki ölçmeye mahsustur.

Accense 1. (eski Romalılarda) muhzır, çavuş. 2. asâkir-i mütemmîme (tamamlayıcı askerî unsurlar).

Accenser icar etmek, kiraya veya iltizama vermek.

Accent 1. seda ve savtın (sesin) imalesi. 2. hava, makam. 3. şive-i lisan. 4. suret-i telaffuz. 5. hareke ve med işaretleri. 6. ses, gü-rültü.

Accentuation 1. hareke ve med işaretlerinin suret-i vaz' (koyulma şekli) ve istimali. 2. kelimenin bazı hecelerini çekerek telaffuz ile ifade-i meram.

Accentuer 1. hurûf-i savtiyenin (sesli harflerin) üzerine hareke ve med işaretini vaz'etmek. 2. kelimelerin bazı hecelerini temdid ederek söze başka bir renk ve mânâ vermek. 3. (mec.) ızhar etmek.

☛ * s' ~ zahire çıkmak, bir tarafa meyiletmek.

Acceptable şâyân-ı kabul.

Acceptante, e kabul eden, razı olan.

Acceptatif, ve kabulü mutazammın.

Acceptation 1. kabul, icabet. 2. bir poliçenin kabulü için tahriren verilen söz.

☛ * L'offre et l' ~ (huk.) icap ve kabul.

Accepté 1. makbul. 2. (tic.) makbulümdür (poliçe üzerinde). Bu mânâyı ifade için ekseriya muhtasar olarak yalnız bir A harfi de yazarlar.

Accepter 1. kabul etmek, almak. 2. icabet etmek. 3. razı olmak, muvafakat etmek. 4. (tic.) tahammül etmek, katlanmak.

☛ * ~ un présage verdiği ümidi kabul etmek. J'en accepte l'augure bana ümid ettirildiği vechile olmasını isterim.

Accepteur poliçe kabul eden adam.

Acception 1. tercih, tefrik. 2. riayet. 3. istimal.

☛ * ~ de personne imtizac, muhadenet.

Accés 1. takarrüb (yaklaşma). 2. medhal, yol. 3. giriş, duhul. 4. hastalık nöbeti.

☛ * Avoir ~ serbestçe girmek, kabul olunmak.

☛ * Avoir ~ à une profession, à une carrière bir sanat ve mesleği icraya hakkı olmak.

☛ * Ouvrir l' ~ à yol hazırlamak.

Accessibilité 1. yanına yanaşılır adamın hali, munislik. 2. salahiyet.

Accessible 1. yanaşması kolay, görüşmesi mümkün, munis. 2. kabil, salih, müsaid. 3. anlaşılabilir.

☛ * Être ~ à 1. ehemmiyet vermek, atf-ı nazar etmek. 2. (ask.) kabil-i takarrüb, mümkünüttakarrüb (arazi).

Accession rıza, muvafakat, inzımmam-ı re'y (görüş ekleme).

☛ * Acte d' ~ rıza ve muvafakati havi senet.

☛ * Droit d' ~ bir şeyin zevaidine (fazlalıklarına) malikiyet hakkı, hakk-ı zamâyım.

☛ * ~ au trône tahta cülus, sandali-i hükümdariye kuûd (hükümdarlık tahtına oturma).

Accessit zıkr-i cemil (güzel anış).

Accessoir 1. müteferri, tabi. 2. tâli, redif, lâhuk. 3. fer'. 4. furuat, tevâbi.

☛ * l' ~ suit le principal fer' ile tabidir.

☛ * ~ d'armes (ask.) teferruat veya furû-i esliha.

☛ * ~ du tir à la cible nişan tahtası, endaht teferruatı.

Accessoirement ikinci derecede olarak, ila-veten.

Accidence kaza ve tesadüf keyfiyeti.

Accident 1. hadise, vukuat. 2. hal, araz, arıza. 3. kaza. 4. (ask.) sath-ı arzın arızaları.

☛ * ~ s naturells avâriz-ı tabiye.

☛ * ~ s artificiels avâriz-ı sun'îye.

☛ * Par ~ kazaen, kazara.

☛ * Mort par ~ ecel-i kaza.

☛ * ~ imprévu kazâ-yı nâgehanî (ani kaza).

Accidenté, 1. arızalı (sath-ı arz) 2. vukuatla memlû. 3. mütehavvil, şâyân-ı temaşa (izlemeye değer).

Accidentel, 1. tesadüfi, vukuata tabi. 2. arızî.

☛ * Mort ~ lie ecel-i kaza.

Accidentellement tesadüfen, kazara.

Accidenter 1. bir memleketin, bir arzın manzarasını tehalüf ettirmek (farklılaştırmak). 2. üslubu yeknesaklıktan kurtarmak.

Accipitre (zool.) şahin, atmaca gibi yırtıcı ve âkilülluhûm (etobur) kuşlar sınıfı.

Accise 1. müstehlekâttan ve bilhassa meşrubat-ı kuûliyeden (alkollü içkilerden) alınan bilvasıta (dolaylı) bir vergi, zecriye. 2. ihtisab.

Acclamateur alkışlayıcı.

Acclamatif, ve alkışlarla ifade olunan, alkışlanan.

Acclamation alkışlama ve tahsin sedaları.

☛ * Par ~ hep birden, rey toplamaya müracaat etmeksizin.

☛ * D' ~ hep birden, rey toplamaya müracaat etmeksizin.

Acclamer 1. alkışlarla ve tahsin sedalarıyla tayin etmek. 2. alkışlarla selamlamak. 3. alkışlamak, tahsin sedaları çıkarmak.

Acclimatation 1. bir yerin iklim ve havasıyla imtizac, istinas (alışma), imtizac-ı iklim (iklime uyum sağlama). 2. bir nebatın yetiştiği yerin gayrinde yetiştirilmesi.

☛ * Jardin d' ~ nebatat bahçesi.

Acclimaté doğduğu iklimden, yerden başka bir iklimde, yerde yaşamaya alışmış olan.

Acclimatement bir şahıs veya nebatın diğer bir iklimle imtizacı, istinası.

Acclimater 1. iklim ve havaya alıştırmak, yeni bir iklim ve hava ile istinas, imtizac ettirmek. 2. (mec.) bir adamı bazı şeylere alıştırmak.

☛ * s' ~ yeni bir iklim ve hava ile imtizac etmek.

Accointance 1. ülfet, rabita, münasebet. 2. münasebat-ı gayr-i meşrua (ekseriya cem'i müstameldir).

Accointé, e dost, akraba (eski kelime).

Accointer ülfet ve muaneset etmek, laubali olmak (nadirülistimaldir).

Accoissement sükunet, sükunet bulma (eski kelime)

Accoiser teskin etmek (eski kelime).

Accolade 1. kucaklama, derâguş, musafaha, muânaka. 2. (ask.) muânaka ki kadimen merasimin başlıcalarından biriydi. Yeni şövalyeyi teslih eden (silahlandırın) zat kılıcının yanıyla ona üç defa vurduktan sonra bir muhabbet-i uhuvvetkârâneye (kardeşçe sevgiye) delalet etmek üzere onu derâguş dahi ederdi. 3. tıbaatta müstamel } işareti, kaş. 4. kapı ve pencere sünesi üstündeki kemer.

Accolader tıbaatta kaş denilen işaret-i mahsus ile birkaç satırı bir yere cem etmek.

☛ * s' ~ kucaklaşmak, musafaha etmek.

Accolage ağaçların veya asmanın herke bağlanması, hareketleme, ispalyaya bağlama.

Accolé,e 1. derâğuş olunan. 2. bitişik, ulaşmış. 3. tasmalı (hayvan). 4. hareketlenmiş (asma veya ağaç).

Accolement bitişme, ulaşma.

Accoler 1. kucaklamak. 2. birleştirmek, birbirine rabtlemek. 3. asmayı hareketlemek, meyve ağacını ispalyaya bağlamak. 4. iki şeyi bir yerde göstermek.

☛ * ~ une bouteille 1. şişe ile içmek. 2. (ask.) bölük, tabur, alay gibi kıtaat-ı askeriye yayana koymak.

☛ * s' ~ 1. kucaklaşmak, birbirinin boyuna sarılmak. 2. sarılmak. 3. birleşmek, inzımam etmek. 4. sık sık ziyaret etmek, yapışmak.

Accolure herak yağı.

Accommodable tesviyesi mümkün, kabil-i fasl, tesviye.

Accommodage 1. yemeğin terbiye ve istihzarı. 2saçın düzeltilmesi.

Accommodant,e söz anlar, uygun, muvafık.

Accommodation 1. tesviye. 2. muvafakat. 3. (iki metni birbiriyile) telif.

Accommodé,e 1. düzelmiş, muntazam. 2. muvafık, münasip. 3. malik, sahip. 4. vakit ve hali hoş.

Accommodement 1. nizam, intizam, tertip. 2. uyuşma, uzlaşma, sulh.

☛ * Par voie d' ~ sulhan.

Accommoder 1. tanzim ve tertib etmek, düzeltmek. 2. fasl ve tesviye etmek. 3. (yemeği) hazırlamak, terbiye etmek. 4. hüsn-i muamele (ve istihzaen sûi muamele) etmek. 5. uzlaştırmak, yarıştırmak. 6. muvafık gelmek.

☛ * s' ~ 1. düzelmek, kendi halini ıslah etmek. 2. uyuşmak, uzlaşmak. 3. tevfiik-i hareket etmek, uymak. 4. edinmek, yerleşmek. 5. süslenmek. 6. münasip ve muvafık olmak. 7. sermest olmak. 8. alışmak.

Accompagnateur, trice (müz.) peyrev, ahentaş.

Accompagnement 1. refakat, yoldaşlık. 2. teşyi. 3. tezyinat vesaire takımı. 4. (müz.) peyrevlik, ahenk.

☛ * ~ d'enceinte kafa sathı.

Accompagner 1. refakat ve arkadaşlık etmek. 2. birlikte bulunmak. 3. teşyi etmek. 4. terfi etmek. 5. muvafık olmak, uymak, yakışmak. 6. (müz.) şarkı söyleyen bir çalgı çalan adama peyrevlik etmek.

☛ * s' ~ birini beraber veya maiyete almak.

Accompli,e tamamen hayyiz-i husule gelmiş, tamam, mükemmel, olmuş .itmiş.

☛ * Fait ~ emrivaki.

Accomplir 1. bitirmek, itmam ve ikmal etmek. 2. eda etmek, yerine getirmek, başa çıkarmak, icra etmek.

☛ * s' ~ ikmal ve ifa olunmak.

Accomplissement 1. itmam, ikmal. 2. ifa, icra.

Accon (den.) çernik.

Accorage (den.) geminin destek üzerine alınması.

Accord 1. vifak, ittifak. 2. muvafakat, tevafuk. 3. ittihad, iştirak. 4. mukavele, muahede. 5. muvazene, itidal. 6. uzlaşma, müsalemet. 7. ahenk. 8. çalgı düzeni. 9. nikâh mukavelesinin şeraiti. 10. söz kesme. 11. mutabakat.

☛ * D' ~ ahenk edilmiş (alet-i musiki).

☛ * Être d' ~ 1. ittifaik etmek, hemre'y olmak. 2. itiraf etmek, teslim etmek. 3. aynı neticeye sâi olmak.

☛ * D'un commun ~ ittifaik-ı ârâ ile, müttefikan.

☛ * D' ~ teslim ederim.

Accordable 1. şâyân-ı kabul, şâyân-ı is'âf. 2. kabil-i tevfiik.

Accordailles namzetlik, nikâh cemiyeti, nişan cemiyeti.

Accordant,e 1. (müz.) ahenge uygun, hemaahenk. 2. hemtabiat.

Accordé,e nişanlı, nikâhlı.

Accordéon armonik.

Accorder 1. uzlaştırmak, telifbîn etmek. 2. düzeltmek, tanzim etmek. 3. tevfiik ve tatbik etmek, uydurmak. 4. vermek, ihsan etmek. 5. müsaade etmek. 6. hasr ü sarf etmek. 7. haml ü isnad etmek. 8. tasdik ve kabul etmek. 9. saza ahenk ve düzen vermek, akorde etmek.

☛ * ~ une fille bir kızın yed-i izdivacı vaat etmek.

☛ * ~ du temps deynin vadesini tehir etmek, fazla mühlet vermek.

☛ * ~ une audience bir mülakata kabul etmek.

☛ * ~ une demande bir mesuliyet is'âf etmek.

☛ * s' ~ 1. imtizac etmek. 2. hemfikir olmak. 3. uzlaşmak. 4. verilmek, ihsan olunmak. 5. mutabakat etmek. 6. (müz.) akorde olmak.

☛ * S' ~ avec soi-même harekâtı, efkârı, akvali mantık dairesinde birbirine uymak.

Accordeur çalgılara düzen veren adam, akordeci.

☛ * ~ de flûtes, de vielles sulh hakimi.

Accordo çalgılara düzen vermeye mahsus alet.

Accore 1. (den.) dik ve sarp sahil. 2. kızak desteği, payanda.

Accorer 1. (den.) (bir gemiyi) kızağa almak. 2. eğretiye almak, yerine getirmek. 3. kımıldayamayacak surette bağlamak.

Accorné,e boynuzları cisminin renginden başka bir renkte olan (hayvan)

Accort,e 1. nazik, zarif, latif. 2. uysal.

Accortesse 1. nezaket, zarafet. 2. uysallık.

Accortise 1. nezaket, zarafet. 2. uysallık.

Accostable 1. yanaşması kolay (sahil, gemi). 2. kabil-i ülfet, munis.

Accostage (den.) yanaşma.

Accostant,e sokulgan.

Accoste 1. yanaş! 2. yanaş kumandası.

Accoster 1. (gemi hakkında) yanaşmak. 2. birine yanaşmak, takarrüb etmek.

☛ * s' ~ görüşmek, ülfet etmek. 2. yaklaşmak. 3. uymak.

Accotement 1. caddenin şosesiyle iki tarafındaki hendekleri arasında yahut bir dere ile ebniyenin arasındaki zemin seddi. Tarafeyn sath-ı mâilleri, kafa sathı. 2. demiryollarında harici ray ile meyan molozu kenarı haricisi arasındaki mesafe, tarafeyn sath-ı mâilleri.

Accoter dayatmak.

☛ * s' ~ 1. dayanmak, ittikâ etmek, rahat etmek. 2. gemi yan üzerine yatarak gitmek.

Accotoir dayak, müttékâ, destek.

Accouchée loğusa, nefsâ.

☛ * Caquets de l' ~ âfaki sohbet, uzun uzadıya musahabe.

Accouchement 1. doğurma, vaz'-I haml. 2. doğurtma. 3. büyük bir sa'ye mütevakıf iş, hareket.

Accoucher 1. doğurmak. 2. bir şeyi birçok saiy ile vücuda getirmek. 3. bir cevabı müşkülâtle bulmak. 4. arzu edilmeyen, cesaret olunmayan bir şeyi söylemek, yumurtlamak. 5. doğurtmak, ebelik etmek. 6. sa'y-i zihniye muavenet etmek.

☛ * s' ~ kimsenin yardımı olmaksızın doğurmak.

Accoucheur ebelik eden tabib, müvellid.

☛ * médecin ~ tabib-i müvellid (doğum doktoru).

Accoucheuse ebe kadın, kabile.

Accoudement (ask.) dirsek dirseğe dokunma.

Accouder 1. dirseğe dayanmak. 2. (ask.) piyade neferatı yan yana durmak.

Accoidoir dirseğin dayanmasına mahsus yastık vesaire, koltuk.

Accouer (beygirleri) birbirinin arkasına bağlamak, katar etmek.

Accouple 1. çifte tasma. 2. bağ.

Accouplement 1. çiftleşme. 2. (ask.) çiftleştirme veya çiftleşme.

☛ * ~ facultatif ihtiyari çiftleşme.

☛ * ~ dirigé 1. iltizami çiftleşme. 2. hayvanların çift bağlanması. 3. (mec.) iki şeyin, iki fikrin, iki kelimenin bir yere cem'i.

Accoupler 1. çifte koşmak. 2. ikişer bağlamak. 3. iki yahut birçok şeyleri bir yere bağlamak. 4. çiftleştirmek. 5. (mec.) iki şeyi, iki fikri, iki kelimeyi bir yere cemetmek.

☛ * ~ ses dames (tavla oyununda) kapı yapmak.

☛ * s' ~ 1. çiftleşmek. 2. (mec.) karışmak, birleşmek.

Accourcie bir hanenin dairelerini yekdiğesine rabteden harici yol.

Accourcir 1. kısaltmak. 2. (yolu) kestirme etmek. 3. memdud bir heceyi maksur etmek.

☛ * s' ~ kısaltmak.

Accourcissement kısalma.

Accourir (courir fiili gibi tasrif olunur ve fiil iane olarak hem avoir ile hem être ile imtizac eder) koşmak, hücum etmek, koşuşmak.

Accourse bir hanenin dairelerini yekdiğeri rabteden harici yol.

Accoustrement (ask.) asakir-i milliye teslih ve techizi (kurûn-i vüstâda müstamel bir kelime-i kadimedir).

Accoutrement 1. (heyet-i umumiyesi itibarıyla) esvab. 2. garip ve gülünç kıyafet.

Accouter garip ve gülünç elbise giydirmek, tezyin etmek.

☛ * ~ quelqu'un de toutes pièces birini sövüp takdir etmek, iyice donatmak.

☛ * s' ~ garip ve gülünç bir kıyafete girmek.

Accoutumance âdet, ülfet.

Accoutumé,e 1. alışmış, adet etmiş. 2. mutad, melûf.

☛ * A l' ~ alelmutâd.

☛ * Avoir ~ itiyad etmek.

Accoutumer alıştırmak.

☛ * s' ~ alışmak, adet edinmek, itiyad etmek.

Accouvé,e ocak başından ayrılmayan, tembel.

Accouver 1. kuluçkaya yatırmak için yuva hazırlamak. 2. kuluçkaya yatmak.

☛ * s' ~ kuluçkaya yatmaya başlamak.

Accréditation 1. bir hükümet-i ecebiye nezdinde bir memurun, bir sefir veya maslahatgüzarın memuriyetini mutazammın itimatname verme. 2. itibar ve hüsn-i şöhrat-i ticariye verme.

Accrédité,e 1. murahhas, memur, mezun. 2. tavsiye olunmuş. 3. muteber, meşhur. 4. hamil-i havalename. 5. mazhar-i itimat.

Accréditer 1. itibar vermek, mezuniyet vermek. 2. tasdik ettirmek, tanıttırmak, tavsiye etmek. 3. revacını artırmak, tasdik ve temin etmek. 4. muhtemel kılmak. 5. neşretmek. 6. itimatname vermek. 7. elçi göndermek, tayin etmek. 8. havalename vermek.

☛ * s' ~ 1. kesb-i itibar etmek. 2. (mec.) intişar etmek, mazhar-ı itimat ve kabul olmak. 3. kesb-i sübut etmek.

Accrété,e pek ziyade, müteazzım, mütekebbir.

Accrétion 1. büyüme, tevessü etme. 2. teza-yüd.

Accroe 1. çivi ve diken gibi bir şeyin yırtığı. 2. güçlük, müşkilat. 3. gayr-ı muntazır tehir. 4. yevs, leke, şübhe.

Accroché,e 1. merbut, muallak. 2. emniyet sandığına konmuş. 3. takılmış, ilişmiş. 4. (mec.) gecikmiş, teehhüre uğramış.

Accroche-cœur şakak zülfü, ca'd, dilaviz

Accrochement 1. çengelleme, kancalama. 2. ilişme, takışma. 3. (mec.) müşkilat.

Accrocher 1. takmak, çiviye asmak, çengellemek, kancalamak. 2. iliştirerek yırtmak. 3. iliştmek, alıkoymak, tehir etmek. 4. emniyet sandığına koymak. 5. (mec.) kapmak, yakalamak. 6. hile ile, maharetle elde etmek. 7. saati durdurmak.

☛ * s' ~ tutulmak, sarılmak, ilişmek.

Accroire (yalnız aire kelimesinden sonra bulunur)

☛ * Faire ~ inandırmak, aldatmak, iffal etmek.

☛ * s'en faire ~ tefahhür etmek, mağrurlanmak.

Accroissance tezayüd, tekessür, neşvünema.

Accroissement artma, büyüme, izdiyad, tekessür, neşvünema.

☛ * ~ des jours günlerin uzaması.

Accroître (croître gibi tasrif olunur) 1. büyütme, çoğaltmak, artırmak. 2. itibar ve mezuniyetini artırmak. 3. büyüme, çoğalmak, artmak, neşvünema bulmak.

Accroupi,e çömelmiş, büzülüp oturmuş.

Accroupir çömelmek, büzülüp oturmak.

Accroupissement 1. çömelme, büzülüp oturma. 2. (mec.) hayvanlaşma.

Accru ağaç piçi, fışkın.

Accrue 1. suların çekilmesiyle adazinin tevessü etmesi. 2. ağaç köklerinin arazi-i mütecavireye tecavüzünden naşi ormanın tevessü etmesi.

Accube (ask.) ordugah yatağı (eskidir).

Accueil 1. kabul, istikbal. 2. poliçe kabul ve tediyesi.

☛ * Faire un bon ~ hüsn-i kabul etmek.

Accueillant,e hüsn-i kabul eden.

Accueillir 1. kabul ve istikbal etmek. 2. hüsn-i kabul etmek. 3. tutmak, yakalamak.

Accul 1. çıkmaz sokak. 2. köşe, bucak, kenar. 3. küçük koy, limancık. 4. (ask.) tecrübe esnasında toprakların geriye tepmelerini men' için biraz gerilerinde zemine rekzedilen bir sıra kazık, aksülamel kazıkları.

Acculement 1. geriye doğru gidiş. 2. (den.) omurga iskeleti.

Acculer 1. dar bir yere sıkıştırmak. 2. aciz bırakmak, tazyik etmek. 3. (atı) ürkütüp geriletmek, geri tartmak. 4. sıkıştırmak.

☛ * s' ~ 1. arka vermek, eteğe itmek. 2. cevaptan aciz kalmak. 3. (at hakkında) ürküp gerilemek, geri tartılmak. 4. (ask.) sıkışmak.

Accumulateur, trice biriktirici, yığıcı, müddehir.

Accumulation 1. yığıma, biriktirme, teraküm, iddihar. 2. tezayüd, tekessür.

Accumuler yığmak, biriktirmek, toplamak, iddihar etmek.

☛ * s' ~ birirmek, yığılmak, teraküm etmek.

Accurbitaire kurt, düdülvahîd, düd-I şerîfî.

Accusable şâyân-I itham, kabil-I itham.

Accusateur, trice 1. şâki, müşteki, müddei. 2. müddei-I umumi.

Accusatif me'ûlün bih.

Accusation 1. itham. 2. şikayet, dava. 3. isnad. 4. itiraf. 5. (huk.) müddei-I umumilik.

☛ * Chambre d' ~ hey'et-i ithamiye.

☛ * Arrêt d' ~ hey'et-i ithamiye mazbatası.

☛ * Acte d' ~ ithamname.

☛ * L' ~ et la défense müddei-i umumi ve müttehem vekili, müddei-i umumi ve müttehem in iddia ve müdafaaları.

☛ * Chefs d' ~ esbab-ı itham.

Accusatoire ithamı mucib (fiil ve hareket).

Accusé,e 1. müttehem, maznun. 2. vazih, açık. 3. nazara çarpan. 4. iri, büyük, gösterişli.

☛ * ~ de réception 1. vusul ilmühabri. 2. vusul iş'ârî.

Accuser 1. itham etmek, aleyhine ikâme-i dava etmek. 2. isnad-ı kabahat etmek, iş-

tikâ etmek. 3. delalet etmek, meydana çıkarmak, göstermek. 4. itiraf etmek, söylemek. 5. ihbar ve irâe etmek. 6. teyid etmek.

☛ * ~ réception bir şeyi kabz ettiğini haber vermek.

☛ * s' ~ 1. itiraf-ı kabahat etmek. 2. kabahati birbirine atf ve isnad etmek.

Acenser iskât etmek.

Acéphale 1. başsız (böcek, heykel yahut döl), madûmurre's. 2. akılsız.

Acéphalie ma'dûmiyet-i re's.

Acéphalobrace başsız ve kolsuz.

Acer (bot.) isfendan ağacı.

Acérain çelikli, çelik kabilinden olan.

Acerbe 1. kekre, ham. 2. (mec.) kaba, nahoş.

Acerbité 1. kekrelik. 2. kabalık.

Acéré,e 1. çelikli. 2. keskin, sivri. 3. (mec.) batan, acı, hicvâmiz.

Acérellé,e sivrice, sivrimsi.

Acérer 1. demire çelik katmak, su vermek. 2. (mec.) teşdid etmek, müessir kılmak.

Accessence (sèss-san) (kim.) ekşime istidadı, mâiliyet-i humz.

Accessent,e (a-sèss-san) ekşimeye müstaid, ekşimeye başlamış, hâmuşluğa mâil.

Acétabule 1. eski zamanda sirke vaz'ı için müstamel kavanoz. 2. (anat.) cev-f-i muallak. 3. hayvanat kabuklarının oyuk mahalli.

Acétal (kim.) asetal.

Acétate (kim.) halliyet.

☛ * ~ de plomb halliyet-i rasas, kurşun sirkesi.

☛ * ~ de cuivre halliyet-i nuhas.

Acéteux,euse (kim.) sirke ta'mında olan, halli.

☛ * Acide ~ hâmuş-ı hallî.

Acétification (kim.) sirkeleşme, istihlal.

Acétifier sirkeleştmek, tahlil etmek.

Acétimètre sirke mizanı, mikyas-ı hal.

Acétimétrie mebbas-i mukâyese-i hal.

Acétique hallî.

☛ * Acide ~ hâmuş-ı hal.

Acétite halliyetî.

Acétole iturnâk çiçeklerin sirkesi, hall-i muattar.

Acétole devâ-yı hallî.

Acétomel sikencebin, sirkengebin.

Acéton sirke ruhu, rûh-i hal.

Acétoselle humâz-ı sagîr.

Achalandage 1. müşteri celbi. 2. müşteri olma. 3. müşteriler hey'eti. 4. (mec.) vâsita-i celb.

Achalandé, e müşteri çok, kalabalık.

Achalander 1. müşteri celbetmek. 2. revac ve itibarını artırmak.

☞ * s' ~ müşteri peyda etmek.

Acharné, e 1. azgın. 2. (mec.) pek şiddetli, pek kızgın.

Acharnement 1. azgınlık. 2. şiddet, savlet. 3. inat, kin. 4. şiddetli iştiha, ibtila.

Acharner 1. azdırmak, kızdırmak, hırslandırmak, saldırmak. 2. tehyîc etmek.

☞ * s' ~ bir şeyin üzerine şiddet ve inatla düşmek.

Achat 1. satın alış, alım, iştirâ, mübayaâ. 2. satın alınmış şey, mübeyyâ.

☞ * ~ et vente 1. bey' ve şîrâ, ahz ü i'ta. 2. (ask.) mübayaâ.

☞ * ~ s directs mübayaat-ı müsta'cele.

☞ * ~ par marché pazarlıklı mübayaat ki sened ve mukavelat ile akdolunur.

☞ * ~ par voie de commission komisyoncu vasıtasıyla icra olunan mübayaat.

Ache (bot.) su kerevizi.

Achée (zool.) olta kurdu.

Acheminé, e 1. yola çıkmış, yola konmuş. 2. yoluna girmiş, yolunda. 3. hayli terbiye olunmuş (at).

Acheminement 1. bir yola girme. 2. süluk. 3. tarik. 4. bir gayete sevkeden esbâb.

Acheminer 1. yola çıkarmak, sevk ve irsal etmek. 3. yoluna koymak. 4. sevk etmek. 5. tacil etmek (bir teşebbüsü), muvaffak olacak hale getirmek. 6. (atı) terbiye etmek, yürümeye alıştırmak.

☞ * s' ~ 1. yola çıkmak. 2. yolunda bulunmak, iyi gitmek. 3. müncer ve müntehi olmak.

Acheron (ké) 1. cehennemın bir nehri. 2. (mec.) cehennem. 3. ölüm.

Acheté, e 1. satın alınmış. 2. rüşvetle kazanılmış. 3. istihsal olunmuş. 4. zahmetle ele geçirilmiş.

Acheher 1. satın almak, iştirâ, mübayaâ etmek. 2. (mec.) rüşvetle kazanmak. 3. zahmetle ele geçirmek.

☞ * ~ un homme (askere gitmek üzere) bedel tutmak.

☞ * ~ un anteur bir muharririn eserlerini satın almak.

☞ * ~ à terme ou à crédit vade ile yahut veresiye almak.

☞ * ~ par francs et vendre par écus satmak.

☞ * s' ~ 1. satın alınmak. 2. fedakârlıkla ele geçirilmek.

Acheteur, se 1. satın alan, müşteri. 2. mübayaat meraklısı.

☞ * L' ~ et le vendeur bayi ve müşteri.

☞ * Officiers ~ b mübayaacı zabita.

Achetoir para, akçe.

Achevaler (ask.) bir nehrin, bir yolun iki tarafında ahz-i mevki etmek.

Achévé, e 1. bitmiş, itmal ve itmam olunmuş, tam. 2. mükemmel. 3. bitkin, mahvolmuş. 4. şaşırılmış. 5. telef edilmiş.

Achèvement 1. itmam, ikmal. 2. kemal, mükemmeliyet. 3. hatime.

Achever 1. bitirmek, itmam ve ikmal etmek. 2. yutmak, kâmilin içmek, sömürmek. 3. öldürmek. 4. hitam vermek.

☞ * ~ de dîner 1. yemeğe hitam vermek. 2. mahvetmek, bitirmek.

☞ * s' ~ bitmek.

Achille (kil-le) 1. gayet cesur adam. 2. yalnız başına bir fikri müdafaa eden adam. 3. yaranlanmış gayr-i kabil adam.

Achillée (kil-lé) (bot.) civan perçemi, kaysum.

Achoppement 1. sürçme. 2. mani, müsademe.

☞ * Pierre d' ~ mani, engel, tarik-i müstakimden inhirafa vesile.

Achopper 1. sürçmek, ayak dolaşmak. 2. (mec.) hata etmek.

Achromatique (kro) eşyayı renksiz ve halis gösteren, iyi gösteren (gözlük), müzîlül-levn.

☞ * Cercle ~ daire-i mün'akise.

Achromatisme (kro) eşyayı renksiz ve halis gösteriş, in'idâm-ı levn, izâle-i elvân.

Achromatopsie (kro) (tîb.) bâsıranın bazı elvanı farkedememesi, adem-i temyîz-i elvan.

Achrome (kro) renksiz.

Achromique renksiz.

Aciculaire (bot.) iğne gibi, ibrevi, mihveri.
Acide 1. ekşi şey, ekşilik. 2. (kim.) hâmız. 3. ekşi. 4. hâmızı.
 * Tourner à l' ~ ekşimək.
Acidifiable (kim.) hâmızlaştırılması kabil olan.
Acidifiant,e (kim.) muhammız, ekşitici.
Acidification (kim.) inhimâz, ekşilenme.
Acidifier ekşitmek, hâmızlatmak.
 * s' ~ ekşimək, hâmızlanmak.
Acidité (kim.) ekşilik, hâmızıyet.
Acidule ekşimtrak, mayhoş.
Acidulé,e ekşili, zülhâmuza.
Aciduler mayhoşlatmak, az ekşitmek.
 * s' ~ mayhoşlanmak, az ekşimək.
Acier 1. çelik, polat. 2. bıçak, kılıç, esliha-i câriha.
 * Cœur d' ~ merhametsiz yürek, katı yürek.
 * Langue d' ~ fisâl.
Acierage çelikleme ameliyatı.
Acieration çelik imali.
Acierer 1. (demiri) çeliğe tahvil etmek. 2. çelik kaplamak, çeliklemek.
Acierieux,euse çelikli.
Acierie çelik fabrikası, polathane.
Acinace (ask.) kısa ve doğru bir nevi kama ki İranîler ve Medyalılar gibi bazı akvâm-ı mütekaddime nezdinde müstamel idi.
Aciniforme (bot.) üzüm şeklinde, anebiyüş-sekl.
Aciseler asma çubuğu dikmek.
Acmé ergenlik, sivilce.
Acné ergenlik, sivilce.
Aclide (ask.) kadim zamanlarda müstamel bir nevi yeckpare harbi.
Aclic (ask.) kadim zamanlarda müstamel bir nevi yeckpare harbi.
Aclys (ask.) kadim zamanlarda müstamel bir nevi yeckpare harbi.
Acolin (zool.) göl ördeği.
Acologie müfredat-ı tıb.
Acolyte 1. rahip yamağı. 2. (mec.) refik, hempa.
Acomie kellik.
Acompte alelhesab verilen yahut alınan akçe.
 * Des ~ s takâsit, mahsubat.
Aconit (bot.) kurt kökü, hankiye, hânkunnemr.

* ~ féroce (bot.) kaplan boğan.
 * ~ napet 1. (bot.) kurt boğan. 2. (ask.) hâmkıye, (bâlâda kezkur kurt boğan nebatından istihsal olunan şiddetli bir zehir ki akvâm-ı mütekaddimededen ekseri oklarına bu zehir ile su verirdi).
Aconitine (kim.) kurt kökü hülâsası, hânkunnemr hülâsası, hankın, akonitin.
Acontismologie (ask.) sivri uçlu mermiyat endahı fenni.
Acontistes (ask.) yalnız kargı, ok, harbi gibi sivri uçlu mermiyat-ı nafize ile müsellaş asâkir (Yunanîlere ve Romalılara mahsus idi.)
Acoquinant,e 1. cazib, calib. 2. alıştran, mübtela eden.
Acoquiner cezb ve celb etmek.
 * s' ~ alışmak, mübtela olmak.
Acore (bot.) su zambağı, kasbuzzerîde.
Acorie fevkalade açlık.
Acosmie eyyâm-ı buhraniyenin adem-i intizamı.
Acot (bot.) fidan yastıklarının etrafına gümbre dökme.
Acotter (bot.) fidan yastıklarının etrafına gübre dökme.
Acotylédone 1. (bot.) adimülfalaka. 2. adimülfalaka fasilesi.
Acoumètre mikyâs-ı sem'.
Acoup 1. birdenbire ve sebepsiz, muhakemesiz yapılan, vukua gelen şey. 2. (ask.) vaktisiz ve nizamsız tevakkuf, beyhude duruş, vakfe-i muzırre. 3. (mec.) teemmülsüz ve münasebetsiz hal ve hareket.
Acousmate muhayyel, sebebi görülmeyen güürültü, mevhum seda.
Acoustique 1. fenn-i sem'. 2. hikmet-i tabiiyenin sem' bahsi, mebbas-ı sem', mebbas-ı seda. 3. bir mahallin intişar-ı seda nokta-i nazarından olan hal ve sıfatı, 4. sem'î. 5. seda borusu.
Acqueraux (ask.) sandıklı top.
Acquéreur satın alan adam, malik, mutasarıf.
 * ~ de bonne foi bir şeyi sahib-i meşrûndan almış zannında bulunan,
 * ~ de mauvaise sahib-i meşrûu olmadığını bildiği bir adamdan bir şey satın alan.

Acquérir (tasrifi: *J'acquiers, tu acquiers, il acquiert, nous acquérons, vous acquérez, ils acquièrent; j'acquerais etc.; j'acquis; j'acquerrai; j'acquerrais; acquiers, acquérons, acquérez; que j'acquière, que tu acquières, qu'il acquière, que nous acquérons, que vous acquérez, qu'ils acquièrent; que j'acquise etc.; acquérant; acquis, acquise*) **1.** kazanmak, kesbetmek. **2.** nail olmak, dostluğunu kazanmak. **3.** birini kendine bend etmek. **4.** kazanılmak, ele geçmek.

☛ * Les propres et les ~ s emvali mek-sube ve emval-i mevruse.

Acquiescement rıza, muvafakat. **2.** bir hükme kanaat etme.

Acquiescer **1.** rıza vermek, muvafakat etmek. **2.** tabi olmak. **3.** bir hükme kani olmak.

Acquis **1.** tahsil, tecrübe, malumat. **2.** nüfuz, itibar.

Acquis,e **1.** kazanılmış, mükteseb. **2.** müsbet, muhakkak. **3.** kesbi, tahsili. **4.** meclub, mensub.

☛ * Droits ~ hukuk-i meksûbe.

Acquisition **1.** kesb, kazanç. **2.** iştirâ. **3.** satın alınan şey. **4.** mal, mülk. **5.** bir mahallin bir hükümete ilhakı.

☛ * ~ à titre gratuit bilabedel, bilaivez-i temellük.

Acquit **1.** tediye, eda, ifa. **2.** ibra senedi. **3.** gümrük tezkiresi.

☛ * Payer à l' ~ de quelqu'un birinin nam ve hesabına tediye etmek.

☛ * Par manière d' ~ baştan savma.

☛ * Pour ~ **1.** ahz ü kabz olunmuştur (poliçe ve senedlerin zîr veya zahrına yazılır). **2.** (bilardoda) oyuna başlarken kimin evvel oynayacağı anlaşılacak üzere çekilen kulpu, akito.

Acquit-à-caution transit tezkiresi.

Acquittable **1.** tediyesi kabil yahut lazım olan. **2.** (huk.) tebriye-i zimmet etmesi mümkün olan.

Acquitté,e **1.** tediye olunmuş. **2.** beriüz-zimme.

Acquittement **1.** tediye, ifa-yı deyn. **2.** tebriye-i zimmet, beraat.

Acquitter **1.** tediye etmek, ödemek. **2.** eda, ifa etmek. **3.** bir matlubun ahzını mübeyyin

imza vermek. **4.** tebriye-i zimmet ettirmek, beraatine karar vermek.

☛ * ~ quelqu'un birisinin hesap ve namına ödemek.

☛ * s' ~ **1.** borcunu vermek. **2.** vazife veya va'dini ifa etmek. **3.** bir şeyin üstesinden gelmek. **4.** bir iyiliğe teşekkür ve iyilikle mukabele etmek.

Acrasie adem-i itidal.

Acre kadimen Fransa'da elli iki "ar" a muadil arazi ölçüsü idi. Elyevm İngiltere'de kırk "ar" dır.

Acre (Saint-Jean d) Akkâ.

Acre **1.** buruşturucu ve yakıcı. **2.** fena, sert. **2.** (mec.) sert, hırçın, bedhuy.

Acreté **1.** buruşturuculuk. **2.** sertlik. **3.** meraret. **4.** ubuset-i vech.

Acribologie ifade-i fikr için en münasib kelimiyi intihab, mutabakat-ı elfaz.

Acridien, ne çekirgeye benzeyen.

Acridophagie çekirge yemek itiyadı.

Acrimonia **1.** yakıcılık, buruşturuculuk. **2.** sertlik, hırçınlık. **3.** acı söz.

Acrimoniaux, se sert, hırçın, hadîdülmizac.

Acrinia in'idâm-ı ifraz.

Acrisie adem-i buhran.

Acrobaste (ask.) kadim hafif süvari askeri (Bunlar yalnız ok endahat ederlerdi).

Acrobate ip cambazı.

Acrodynie (tb.) el ve ayak ağrısı, elem-i etraf.

Acromial,e (anat.) omuz ucuna dair, ahremî.

Acromion (anat.) omuz ucu, ahrem.

Acronyque (ast.) güneşin gurub veya tulûuyla münasebet-i zıddiyede bulunan.

☛ * Lever ~ bir kevkebin güneşin gurubunda vâki tulûu.

☛ * Coucher ~ bir kevkebin güneşin tulûfundaki vaki gurubu.

Acropole eski Yunan şehirlerinin en yüksek mahallinde kâin iç kale veya hisar.

Acrostiche her mısranın ilk harfi memduhun isminin bir harfinden ibaret olan ve binaenaleyh onun ismini teşkil eden kaside.

Acrostole sefinelerin başındaki mücessem te-savir-i tezyiniye.

Acrotère **1.** mabedin cephesi üzerine vaz'olunan heykel kaidesi. **2.** saçak süsü. **3.** baş ve eller, ayaklar.

Acte 1. iş, hareket, amel, fiil. 2. emir, madde. 3. muamele. 4. alamet. 5. eser, kâr. 6. ızhar, ibraz. 7. a'lâm, hüccet. 8. karar, mazbata. 9. sened, tezkire-i ilmühaber. 10. mukavele-name. 11. beyanname. 12. tiyatro oyununun faslı, perde.

☛ * ~ d'hostilité hareket-i hasmane.
☛ * ~ de courage hareket-i şecâne, eser-i cesaret.

☛ * ~ de l'état civil nüfus tezkiresi.
☛ * ~ de nais sance viladet tezkiresi.
☛ * ~ d'accusation ithamname.
☛ * ~ d'in matriculation sicil varakası.
☛ * Faire ~ de présence isbât-ı vücûd etmek.

☛ * Faire ~ de autorité nüfuzunu şiddetle ve derhal hissettirmek.

☛ * Faire ~ de soumission arz-ı inkiyâd etmek.

☛ * Faire ~ de complaisance mecburi olmayan bir şeyi lutfen yapmak.

☛ * Faire ~ de bonne volonté birisine hürmetini ibraz edecek harekette bulunmak.

☛ * Demander ~ bir vakanın resmen mertebe-i sübûta vardırılmasını talep etmek.

☛ * Faire ~ d'héritier terekeye vaz'ı yetmek.

☛ * ~ s positif harc-ı vesâik.

☛ * Faire ~ de pdopriété vücûh-i temellükten biri ile tasarruf etmek.

☛ * ~ authentique sened-i resmî.

☛ * ~ s publiques evrâk-ı resmiye.

☛ * Passer un ~ bir senet yahut bir mukavele-name akd ve tanzim etmek.

☛ * Prendre ~ de sened ittihaz etmek.

☛ * Donner ~ de resmen tasdik etmek.

Actée (bot.) karaçöpleme.

☛ * ~ en épi harîk-i kâzib.

Acteur, trice 1. tiyatro oyuncusu, aktör. 2. (mec.) fâil, zîmedhal.

Actif,ve 1.faal, çalışkan, gayûr. 2. müessir, tesirli. 3. fi'lî, bilfiil olan. 4. işlek. 5. müteaddî, malum. 6. amacak, matlûbât.

☛ * Citoyen ~ hukûk-i siyâsiyyeye mâlik adam.

☛ * Voix ~ ve hakk-ı intihâb

☛ * Service ~ hizmet-i fiiliyye, bilfiil hizmet-i askeriyye.

☛ * L' ~ social mal-ı şirket.

☛ * L' ~ et le passif matlûbat ve medfûât, alacak verecek.

Actinie deniz inciri (kabîle-i şuaîyyeden bir hayvan).

Actinologie mebhâs-i hayvânât-ı şuaîyye.

Action 1. fiil, hareket, iş, amel. 2. eser, tesir. 3. icra. 4. fiiliyât. 5. ameliyat. 6. kuvvet, germî. 7. küçük muharebe, müsademe. 8. maksat, mabnî aleyh, esas. 9. tavır, hareket. 10. dava, ikâme-i dava. 11. hisse, sehm. 12. (çokluk hali) itibar, nüfuz.

☛ * ~ de grâces teşekkür, beyan-ı minnetdârî.

☛ * Mettre en ~ bir nazariyyeyi, bir fikri, bir maksadı mevki'-i fiile çıkarmak.

☛ * ~ civile hukûk-i şahsiye davası.

☛ * ~ publique hukûk-i umûmiye davası.

☛ * ~ réelle dava-yı ayn.

☛ * Droit d' ~ hakk-ı dava.

☛ * Interner une ~ ikâme-i dava etmek.

☛ * ~ s sociales şirket hisse senedâtı.

☛ * ~ nominative sahibinin ismine muharrer hisse senedi.

☛ * ~ au porteur hamiline ait hisse senedi.

☛ * ~ d'éclat parlak hareket, hareket-i fedakârane (askerlikte).

☛ * ~ mécanique tesir-i mihânîkî.

☛ * ~ moléculaire tesir-i cüz'-i ferdî.

Actionnaire 1. sehim sahibi, hissedar. 2. bir şeyin istifadesine iştirak eden.

Actionné,e 1. meşgul. 2. aleyhinde ikâme-i dava edilmiş.

Actionner 1. ikâme-i dava etmek, davaya girişmek. 2. birisini tekdir etmek, hürpalamak. 3. tahrik etmek.

☛ * s' ~ tahrik olunmak.

Activant,e tahrik eden.

☛ * Propriétés ~ es havass-ı muharrike, kuvâ-yı muharrike.

Activé,e tahrik olunmuş, tesrî' edilmiş.

Activement 1. süratli ve faalâne. 2. fiilin müteaddî ve malum olarak istimâliyle.

Activer tahrik etmek, germî vermek, tesîr' ve ta'cîl etmek.

☛ * s' ~ tahrîk ve ta'cîl olunmak.

Activité 1. faaliyet, gayret. 2. germî, revaç. 3. tesir. 4. (ask.) bilfiil hizmet-i askeriyeye, muvazzaflık, hizmet-i muvazzafa.

☛ * soldat en ~ muvazzaf nefer.

☛ * non ~ 1. ağıkta kalma, adem-i muvazzafiyet. 2. (gr.) malûmiyyet.

Actualité hâl-i hazır. (çokluk hali) hâl-i hazırda ki şeyler.

Actuel,le 1. şimdiki, hazır. 2. fiilî, bilfiil olan. 3. lâhık (memur).

Actuellement şimdiki halde, elhâletühâzihi, elyevm.

Acuité 1. sivrilik. 2. ses inceliği. 3. veca' ve acı şiddeti. 4. (mec.) nazardan bahsolunurken) parlak ve nâfiz.

Acuminé,e ucu sivri, müennef (yaprak).

Acupuncture (tıb.) iğneleme, te'bîr.

Acupuncture (tıb.) iğneleme, te'bîr.

Acutangle (geo.) suzzevâyâülhâdde.

Acutangulaire (geo.) zâviye-i hâdde teşkil eden.

Acutesse 1. sivrilik. 2. (mec.) rikkat.

Acyésie (tıb.) akamet, kısırlık.

Acystie (tıb.) ma'dümiyet-i mesâne.

Adage mesel, darbimesel.

Adagio 1. (müz.) aheste. 2. makam, beste, hava.

Adalite (Arapça adalet lafzından me'huzdur) (ask.) İspanya asâkir-i milliyesi terbiye memuru.

Adam Hazreti Adem.

☛ * De la côte d' ~ asil, necip.

☛ * Se servir ~ de la fourchette de pére el ile yemek yemek.

Adamantin,e katı, bîhis, müteessir olmaz.

Adamique âdemî.

☛ * Race ~ ırk-ı ibtidâi-i beşer.

Adams (ask.) Revolver ~ Adams rovelveri (İngiliz ordularında müstameldir).

Adaptation 1. takma, koyma, geçirme. 2. uydurma, tatbik. 3. muhite muvafakat, tevâfuk.

Adapter 1. takmak, koymak, geçirmek. 2. tatbik ve tevfiik etmek, uydurmak.

☛ * s' ~ 1. takılmak, konmak. 2. tatbik olunmak, uymak.

Additif,e (mat.) + işaretli, zâid.

Addition 1. zam, ilave, ilhak, katma. 2. kitap ilavesi, zeyil. 3. (mat.) cem'.

☛ * Par ~ ilaveten.

☛ * ~ marginale haşiye.

☛ * Brevet d' ~ icat edilmiş bir şeyde bazı tadilat icrasına muvaffak olan kâşife verilen berat, ilâvât-ı ihtirâiye beratı.

Additionel,le ilave olunmuş, mülhak, munzam.

☛ * Centimes ~ s hasbellüzum verginin miktar-ı aslîsine ilave edilen santimler, resm-i munzam.

☛ * Convention ~ le zamîme-i mukavele.

☛ * Acte ~ sened-i munzam.

☛ * Article ~ madde-i munzama.

Additioner 1. katmak, ilave etmek. 2. zam ve ilhak eylemek. 3. hesap etmek. 4. (mat.) cem' etmek.

☛ * s' ~ cem' olunmak.

Additionneur hesabâtı teshîle hâdim makine.

Additionneuse hesabâtı teshîle hâdim makine.

Adducteur hatt-ı mutavassıta yaklaştıran adale, mukarrib.

☛ * Muscles ~ s adalât-ı mukarribe ki mürtekiz bulunduklarıksamı mihver-i bedene yaklaştıran etlerden ibarettir.

Adduite hatt-ı mutavassıta yaklaştıran, takarrüb.

Adélicater naziklenmek.

Adelphe (bot.) zülühuvve.

Adelphie ittihâdüluhuvve.

Ademption 1. (huk.) hibe veya vasiyetin geri alınması, nakz-ı hibe, nakz-ı vasiyet. 2. tasarruf, bir kârı kabul.

Adénalgie (tıb.) bezlerin ağrısı, elem-i gudde.

Adénologie vücudun ötesinde berisinde bulunan bezlerin mebhasi, mebhâsül-guded.

Adéphage çok yiyen.

Adepte 1. bir ilim veya mezhebin gavâmız ve künhüne vâkîf ve mahrem adam. 2. kimye ve simya esrârına vâkîf olmak iddiasında bulunan adam. 3. bir mesleğe taraf-tar.

Adéquat,e 1. bütün, mükemmel, tam. 2. muvafık, mutabık, muadil.
Adéquation 1. taalluk-i tam. 2. kıymet-i mütesâviye.
Adesso (İtalyancadan me'huz) şimdi; geliyor.
Adestre mahir, eli çabuk.
Adexte mahir, eli çabuk.
Adextrer sağ tarafından yürümek.
Ad gloriam şan için.
Adhaler hohlamak.
Adhérence 1. yapışıklık, iltisâk. 2. irtibat, münasebet, intisab.
Adhérent,e 1. yapışık, mültasık. 2. yapışkan. 3. (mec.) harekât ve e'âli hep birbirine uygun. 4. taraftar, kafadar.
Adhérer 1. yapışmak, mültasık olmak. 2. takdir ve tasvib etmek. 3. rıza vermek, muvafakat etmek.
 * s' ~ yapışmak, birleşmek.
Adhésif,ive yapışan, mültasık.
Adhésion 1. yapışma, bitişme, telâsuk. 2. kuvve-i lâsika. 3. intisab, mensubiyet. 4. muvafakat, rıza.
Ad hoc 1. suret-i mahsusada, mahsus. 2. doğrudan doğruya. 3. tamamıyla.
 * Commission ~ komisyon-i mahsus.
Ad hominen şahsa karşı, şahsi olarak.
Ad honores maaşsız, fahri olarak.
 * fonction ~ fahri memuriyet.
Adiante (bot.) baldırıkara, küzberetülbi'r.
Adieu (aslî: à Dieu) 1. Allahâismarladık, Allahâ emanet olun, elveda. 2. artık bittî!, geçmiş ola! 3. vedalaşma, veda.
 * Faire ses ~ s vedalaşmak.
 * Dire à ~ quelque chose bir şeyden vazgeçmek, ayrılmak.
 * Sans ~ yine, yakında görüşürüz, veda'a hacet yok.
 * Banquet, dîner d' ~ veda ziyafeti.
 * Visite d' ~ veda ziyareti.
Adipeux,se içyağlı, şahmî, desemî.
Adipsie fıkdan-ı atş, susamama.
Adiré,e (huk.) zayı.
Adirer (huk.) zayı etmek.
Adition (huk.) kabul.
 * ~ d'hérédité kabul-i miras.

Adjacent,e 1. muttasıl, bitişik. 2. mütemim. 3. mücavir.
 * Angles ~ s (geo.) zevâyâ-yı mütecâvire.
Adjectif 1. sıfat, vasıf, naat.
Adjectif,ve sıfata müteallik, vasfî.
 * Couleurs ~ ves bir kumaşın üzerine ancak diğer mevâddın yardımıyla tesbit edilebilen renkler.
 * ~occasionnel vasıf sebebi.
Adjudicatif,ve müzayedeye veya münakasaya müteallik, ihaleye dair.
Adjudication müzayedeye ile veya bilmünâkasa ihale.
 * ~ aux enchères müzayedeye.
 * ~ au rabais münakasa.
 * Prix d' ~ bedel-i müzayedeye.
 * ~ définitive ihale-i kat'îye, müzayedenin karar-ı kat'îsi, karardâde.
Adjuger (nager gibi tasrif olunur) 1. birinin lehine hükmetmek. 2. bilmüzâyede veya bilmünâkasa ihale etmek. 3. vermek.
 * ~ au demandeur ses conclusions müddeinin mutâlebatına muvafık hüküm vermek.
Adjuration 1. istihlâf, yemin verme. 2. niyaz, ibram.
Adjurer 1. yemin vermek, istihlâf etmek. 2. yalvarmak, niyaz ve ibram etmek.
Adjuteur yardımcı, muavin.
Adjuvant,e bir tertipte en müessir devanın fi'lini tezyîd ve teşdîde hâdim diğer bir deva, muîn.
Ad libitum istediği gibi, keyfemâyeşâ'.
Ad litteram harfiyyen.
Admettre (mettre gibi tasrif olunur) 1. kabul etmek, dahil etmek. 2. tasdik, teslim etmek. 3. müsaade etmek. 4. farzetmek. 5. kâbil ve müstaid olmak.
 * ~ à faire la preuve isbât-ı müddeâya ruhsat vermek, müsaade etmek.
 * ~ par provision ihtiyaten kayıt ve kabul etmek.
 * s' ~ kabul ve teslim olunmak.
Adminicule 1. karine, delil, alamet. 2. yardım. 3. herik, kazık. 4. bir ilacın tesirini teshîl eden ecza, sehîl. 5. (çokluk hali) bir madalyanın resmi etrafındaki tezyinat.

Administrateur, trice 1. müdür, nâzır. 2. bir memleket idaresine memur. 3. idare-i memleket fen ve usulünü bilen.

Administratif, ve idareye müteallik, idare-i mülkiyeye ait.

- ☛ * Corps ~ ricâl-i hükûmet.
- ☛ * Division ~ ve taksimat-ı mülkiye.
- ☛ * L'action ~ ve idarece icraat.
- ☛ * Conseil ~ meclis-i idare.
- ☛ * Pouvoir ~ idare-i mülkiye.

Administration 1. idare, nezaret. 2. kalem, kapı. 3. idare-i memleket, hükûmet. 4. müddet-i idare, zaman-ı hükûmet. 5. hey'et-i idare, hey'et-i hükûmet. 6. bir resm ve âyinin icrası. 7. bir ilacın istimali.

- ☛ * ~ autonome idare-i mümtâze.
- ☛ * ~ séparée idare-i müfreze.
- ☛ * ~ centrale idare-i merkeziye.
- ☛ * ~ de l'armée ordu idare hey'eti.
- ☛ * ~ militaire idare-i askeriye.

Administrativement usûl-i idare tarikiyle, idareten, idareye tatbikan.

Administré, e 1. idare olunan, birinin taht-ı idaresinde bulunan. 2. ahali. 3. beslenen, bakılan. 4. sevkolunan, tanzim edilen. 5. (makam-ı istihzâda) kapıştırlan, veriştirilen (sopa ve değnek gibi şeylerle).

Administrer 1. idare etmek, bakmak, nezaret etmek. 2. tehyie ve tedarik etmek, irâe etmek. 2. dövmek, kapıştırmak, veriştirmek.

☛ * ~ un malade bir hastanın son vezâif ve merasim-i mezhebiyesini icra etmek.

☛ * ~ la justice ihkâk-ı hak etmek, icrâ-yi adalet etmek.

☛ * ~ des preuves delâil irâe etmek, îrâd-ı edille etmek.

☛ * ~ des titres senedat ibraz etmek.

☛ * ~ un médicament bir ilaç vermek.

☛ * s' ~ 1. idare olunmak. 2. bir ilaç veya meşrubattan bir şey yaptırıp içmek.

Admirable 1. bâis-i taaccüb, hayretefzâ. 2. şâyân-ı tahsîn, a'lâ. 3. (istihzâ tarikiyle) garib, acîb, tuhaf.

Admirablement 1. hayretefzâ bir suretle, a'lâ, pek güzel. 2. çok, pek ziyade.

Admirateur, trice bir şeye hayran olan adam, bir şeyi ziyadesiyle takdir ve tahsin eden.

Admiratif, ve 1. takdire, hayret ve tahsine delalet eden. 2. her şeyi takdir ve tahsin etmek tabiatında bulunan adam.

☛ * Point ~ ! işareti.

Admiration 1. taaccüb, hayret. 2. takdir, tahsin. 3. bâis-i taaccüb ve hayret olan şey.

Admirer 1. taaccüb etmek, bir şeye hayran kalmak. 2. ziyadesiyle takdir ve tahsin etmek.

☛ * s' ~ kendi kendini yahut birbirini beğenmek.

Admiromane her şeyi takdir ve tahsin etmeyi illet derecesine vardırın adam, takdir ve tahsin meraklısı.

Admis, e 1. kabul olunmuş, makbul. 2. mer'î, muteber. 3. müselleme, musaddak. 4. me'zûn.

☛ * Créances ~ es tahkik v etasdik edilmiş matlûbat.

☛ * Fait ~ emr-i mukarrer.

Admissibilité şâyân-ı kabul olma, kabiliyet, salahiyet, makbuliyet.

Admissible 1. makbul, muteber, şâyân-ı kabul. 2. salahiyetli, salih.

Admission 1. kabul. 2. teslim, tasdik. 3. idhâl.

Admonestation tekdir, tevbîh, itâb.

Admonéter tevbîh, tekdir, itâb etmek.

Admonester tevbîh, tekdir, itâb etmek.

Admoniteur, trice 1. ihtarcı, muhtır. 2. ta'zirci, tenbihçi.

Admonition 1. tekdir, tevbîh. 2. ihtar.

Adobe kerpiç.

Ad oculum pîş-i nazara vaz' edilerek.

Adœratio (ask.) bedel-i nakdî i'tâsıyla hizmet-i askeriyeden muâfiyet.

Adolescence 1. şebâb, sinn-i rüşd, sinn-i mürâhaka. 2. şâblar, tâife-i şübbân. 3. bidâyet, ilk zamanlar.

Adolescent, e 1. sinn-i rüşdde bulunan oğlan yahut kız, şâb, şâbbe, reşid, mürâhık. 2. tecrübesiz ve ehemmiyete lâyık görülmeyen genç. 3. yeni. 4. henüz meyve veremeyen ağaç.

Adonis 1. aşk perisi Zühre'nin alâkakerdesi farzolunan gayet güzel bir delikanlı ki Süryaniler ve Fenikeliler indinde Temmuz ismiyle maruf idi. 2. süsüne ziyade dikkat eden güzel delikanlı. 3. bir nevi nehârî kelebek. 4. (bot.) avcıotu, dem-i zühre.

Adonisé,e pek süslü.

Adoniser ziyade süslendirmek.

☞ * s' ~ süse ziyade dikkat etmek.

Adonné,e 1. meşgul. 2. düşkün, müptela.

Adonner 1. bir şeyin üzerine çok düşmek, müptelası olmak. 2. hasr-ı nefis etmek, bir yere şiddetle müdavim olmak. 3. devam etmek. 4. (den.) kesb-i sükûnet etmek (rüzgâr hakkında). 5. uzanmak.

Adoptant birini evlatlığa kabul eden adam.

Adopté,e 1. evlatlığa kabul olunmuş adam, ahiret oğlu. 2. kabul olunmuş teklif.

Adopter 1. evlatlığa kabul etmek, evlat edinmek, tebennî etmek. 2. evlat nazarıyla bakmak. 3. kabul, ittihâz etmek.

☞ * s' ~ sevişmek.

Adoptif,ve ahiretlik.

☞ * Enfant ~ ahiret evladı, veled-i ma'nevî.

☞ * Père ~ ahiret pederi, babalık.

☞ * Patrie ~ ve vatan ittihâz olunmuş yer, vatan-ı sâni.

Adoption 1. evlatlığa kabul, istiâre-i veled, tebennî. 2. kabul, ittihâz. 3. tercih.

☞ * Patrie d' ~ vatan ittihâz olunmuş yer.

☞ * ~ pour les armes (ask.) askere resm-i kabul (bazı akvâm-ı mütekaddime nezdinde harpte âsâr-ı şücâat veya diğer fevkalade bir hizmet ibraz eden delikanlı bir cemiyet-i umûmiye huzurunda âyîn-i mahsus icrasıyla meslek-i muhâribîne kabul olunurdu).

Adorable 1. şâyân-ı perestî, ibadete müstehak. 2. muhterem, mükerrerem. 3. pek sevimli, dilber, dilkeş.

Adorablement perestî tarifleriyle, perestî edercesine. **Adorateur,trice** 1. ibadet eden, tapan, âbid. 2. ziyadesiyle seven, aşık, perestîşkâr.

Adoration 1. ibadet, perestî. 2. aşk, alaka. 3. (çokluk) merasim-i hürmet ve ubûdiyyet.

☞ * Filles religieuses de l' ~ Sen Be-nuva tarîkine mensup rahibeler.

Adoré,e 1. mabûd, mabûde. 2. mahub, mahbube, perestîde. 3. sevgili. 4. müdahene edilen.

Adorer 1. tapmak, ibadet, perestî etmek. 2. secde etmek. 3. ziyadesiyle hürmet ve tazîm etmek. 4. kemâl-i teslîmiyetle kabul etmek. 5. müdahene ve tabasbus etmek. 6. perestî derecesinde sevmek, aşık olmak.

☞ * le ~ veau d'or servetlerinden başka bir faziletleri olmayanlara tabasbus etmek.

☞ * s' ~ 1. birbirini ziyade sevmek. 2. kendi kendini ziyade sevmek.

Ados bi duvarın altında güneşe maruz top-rak, yastık.

Adossé,e 1. dayanmış, arkasını vermiş. 2. müstenid

Adossement 1. dayanma, arka verme. 2. (mec.) istinadgâh.

Adosser dayanmak, arkasını vermek.

☞ * s' ~ dayanmak, arkasını vermek.

Adouber 1. (tavla ve dama oyunlarında) bir pulu, bir taşı oynamayıp yalnız dokunmak. 2. (den.) tamir etmek.

Adouci,e 1. kesb-i mülâyemet etmiş. 2. tadil olunmuş. 3. tahfif ve teksin edilmiş.

Adoucir 1. tatlılaştırmak. 2. yumuşatmak. 3. mülâyemet kesbettirmek. 4. tadil ve tesviye etmek. 5. teskin etmek. 6. cilalandırmak. 7. büyük eğenin bıraktığı çıkıntıları düzeltmek için ince eğe ile eğelemek, tesviye etmek. 8. bir rengin kuvvet ve revnakını tenzil etmek. 9. (hayvanlar hakkında) 1. alıştırma. 2. örtmek, saklamak.

☞ * s' ~ 1. tatlılaşmak. 2. kesb-i mülâyemet ve sükunet etmek.

Adoicissant,e mulattif.

Adoucissement 1. tatlılaştırma, tatlılaşma. 2. yumuşaklık, mülâyemet. 3. tesviye, tadil. 4. cila. 5. tahfif-i âlâm. 6. (mec.) 1. tahfif etme. 2. düzlenme, ıslah.

Adoué,e çiftleşmiş, çift olmuş.

Adpatres âbâ ve ecdada doğru.

☞ * Être ~ ölü, müteveffâ olmak.

☞ * Aller ~ ceddine kavuşmak, ölmek, vefat etmek.

- ☛ * Envoyer ~ ceddine kavuşturmak, öldürmek.
- Adragant,e** : Gomme ~ e kitre zamkı, ketira.
- Ad referendum** istifzâna ta'lîkan.
- Ad rem** 1. kat'iyen. 2. sadede gelelim.
- Adresse** 1. isim ve ikametgâh tarifi, adres. 2. mektup zarfının üzeri, nam, ünvan. 3. müracaat olunacak mahal. 4. mahzar-ı umumi, teşekkürname veya tebrikname-i umumi.
- ☛ * à l' ~ de birine hitaben.
- ☛ * Bureau d' ~ 1. birisinin mahall-i ikametini öğrenmek ve istihsal-i malumat etmek için müracaat olunacak daire. 2. her havadis işitilen, söylenen hane, mahal.
- Adresser** 1. maharet. 2. (mec.) hile.
- ☛ * ~ de style üslub-i ifadenin sanatlı ve nükteli olması.
- ☛ * Tour d' ~ 1.el çabukluğu, hokkabazlık. 2. (mec.) rikkat-i fikr, marifet.
- Adresser** 1. bir şeyi bir adama yahut bir mahalle göndermek. 2. sevk etmek. 3. aff ve ircâ' etmek. 4. tevcîh etmek. 5. îrâd etmek. 6. arzetmek. 7. hitâb etmek.
- ☛ * ~ la parole à quelqu'un birine hitaben söylemek.
- ☛ * ~ à qu. q. des compliments de condoléance birine îfa-yı merasim-i taziyet etmek.
- ☛ * s' ~ 1. müracaat etmek. 2. gitmek, doğrulamak. 3. birine hitaben söz söylemek. 4. sözü birine ircâ' etmek. 5. tecavüz etmek. 6. hedefe isabet etmek.
- Adroite** 1. mahir, usta, çîredest. 2. hilekâr.
- Adroisement** 1. mahirane. 2. hilekârane.
- Aduire** (ask.) güvercin yavrularını uçmaya ve avdet etmeye alıştırmak.
- Aduction** (ask.) güvercin yavrularını uçurtma.
- Adulateur,trice** müdâhin, müdâheneci, dalkavuk.
- Adulation** müdâhene, dalkavukluk.
- Aduler** müdâhene etmek.
- Adulte** 1. yetmişmiş genç, reşid, bâliğ, şebâb ile şeyhûhet arasında bulunan adam. 2. (mec.) tekemmül etmiş melekât-ı akliye.
- Adultération** tağşîş (muâlece).
- ☛ * ~ des monnaies tağşîş-i meskûkat.

- Adultère** 1. zâni, zâniye. 2. halis olmayan, müşevveş, mülevves. 3. zina, fi'l-i şeni'.
- ☛ * ~ simple müteehhil biri tarafından bekâr biriyle vukua gelen zina.
- ☛ * Double ~ 1. müteehhil bir erkek ile müteehhil bir kadın beynindeki zina. 2. mantık ve ahlaka mugayır.
- Adultérer** bozmak, sahte ve kalp etmek, ifsad, tahlîl etmek.
- Adultérin,e** veled-i zina, haramzade, piç.
- Adultérisme** isimleri tağyir etme.
- Ad unguem** revnaklı, âbdar, parlak.
- ☛ * Vers ~ 1. şiiir-i âbdar, parlak nazım. 2. bir şeyi iyi, su gibi (bilmek).
- Ad unum** bire kadar, sonuncuya kadar, kâmilin.
- Adurent,e** yakıcı.
- Aduste** 1. (güneşten) yanık. 2. 2. kavruk, müteharrik.
- Adustion** 1. (tüb.) dağlama, key binnâr. 2. (mec.) mükedder.
- Ad usum** âdet vechile, merâsim-i mu'tâde ile.
- Ad valorem** kıymeti üzerinden.
- ☛ * Droits ~ emtianın kıymet-i muhammenesi üzerinden alınan rüsum.
- Advenir** (venir gibi tasrif olunur) zuhur etmek, vâki olmak, rastgelmek.
- ☛ * Advienne que pourra her çibâdâbâd.
- Advertice** 1. ânzî. 2. hüdâyinâbit.
- ☛ * Idées ~ eşyâ-yı hâriciye ve havâs vasıtasıyla tevellüd eden efkâr-ı ânzîye.
- ☛ * Bourgeon ~ ânzî tomurcuk, zer-i ânzî.
- Advertif,ve** (huk.) ânzî.
- ☛ * Biens ~ s 1. ânzîyyüzzuhûr, zuhûrat makûlesi olan emvâl. 2. (bot.) ânzî (kök ve budak).
- Adverbe** zarf, hal, edat, harf-i mânâ.
- ☛ * ~ de lieu zarf-ı mekân.
- ☛ * ~ de temps zarf-ı zaman.
- ☛ * ~ de manière zarf-ı hal.
- Adverbial,e** zarf yahut hal veya harf-i mânâ gibi kullanılan (kelime), zarfı.
- ☛ * Locution ~ e tabir zarfı, mürekkebât-ı zarfiyeden biri.
- Adverbialement** zarf gibi, hal gibi, harf-i mânâ gibi kullanılarak.

Adverbialiser zarf veya hal gibi kullanmak.
Adverbialité bir kelimenin zarf veya hal olması.
Adversaire 1. muhalif, rakib, hilâfgir. 2. hasım.
Adversatif,ve Conjonction ~ ve itiraz, muhalefet, tereddüd beyan eden edat-ı âtife, edat-ı terdid (Mais, cependant) edat-ı âtife-leri gibi.
Adversativement itiraz ve terdid iş'âr eder bir surette.
Adverse 1. muhalif, zıt. 2. (kumarda) bir tarafın karşısındaki oyuncu. 3. (huk.) hasım, tarafeynin beheri. 4. (bot.) mütেকabil.
 * Fortune ~ tâli'-i nigûn, baht-ı nâsâz.
Adversité nekbet, idbâr.
Adynamie (tib.) kuvvetsizlik, zaaf.
Adynamique (tib.) zaafdan gelen, za'fi.
 * Fièvre ~ hummâ-yı za'fiye.
Æditime eski Romalılar zamanında bir mabed muhafızı.
Ægagre yaban keçisi, ma'z-ı berrî.
Ægis göz misafiri, leke, buk'atülkarniye.
Aémère (Ahémère) yevm-i velâdetleri mahlum olmadığı cihetle yevm-i mahsusları olmayan eizze-i nasârâ.
Aérable tecdîd-i havası kâbil.
Aérage havalandırma, tecdîd-i hava.
Aération havalandırma, tecdîd-i hava.
Aéré,e hava alan, havadar.
Aérer 1. havayı tecdîd etmek, havalandırmak. 2. hububat ve emsalini havalandırmak, rüzgâr ve havaya maruz kılmak. 3. kış bahçelerinin havasını tecdîd etmek.
Aéricole havaî, havada yaşayan, yetişen.
Aérien,ne havaya müteallik, havaî.
 * Peuple ~ kuşlar.
 * Chants~ s elhân-ı tuyûr.
 * Les esprits ~ s melekler, periler.
 * Oiseau ~ kırlangıç gibi yere nadiren konan kuş.
 * Acide ~ hâımız-ı fahmın nâm-ı atîki.
Ærifère bakırı hâvi.
Aérifère (anatomi) nâkil-i hava.
Aérification (kim.) havaya veya gaz haline tahvîl, tehviye.

Aérifier havaya tahvil etmek, gaz haline getirmek.
 * ~ l'eau distillée havalandırmak için mâ-i mukattarı çalkamak.
Aériforme (kim.) havâyüşşekl, şibh-i hava.
Aériser hava ve gaz haline getirmek.
Aérivore âkilülhava.
Aérobie (zool.) havada yaşayan hayvanat-ı hurdebînî.
Aérodynamique mebhas-i kuvvet-i hava.
Aérographie mebhasülhava.
Aérolithe havadan düşen taş, hacer-i semaî, şimşek taşı.
Aérologie ilmülhava.
Aéromancie havadan tefe'ül, kehanet-i havâiye.
Aéromètre mikyâsülhava.
Aérométrie mukayese-i ecsâm-ı havâiye.
Aéronaute balonla havaya kalkan, baloncu, bâdşinâver.
Aéronautique 1. balonculuğa müteallik. 2. balonculuk.
Aéronef balon, balon teknesi.
Aérophobe 1. havadan korkan kimse. 2. havanın dokunduğu.
 * Maladie ~ havanın dokunduğu hastalık.
Aérophobie havadan korkmaklık, havfülhava.
Aérosphère küre-i arzı ihâta eden kitle-i hava.
Aérostat balon.
Aérostation balonların imal ve istimali.
Aérostatique 1. balonla havaya kalkmak fiiline müteallik. havaya kalkabilen. 3. balonla vukua gelen. 4. mebhas-i kavânîn-i hava.
Aérothérapie (tib.) tedavi bilhavâ.
Aérostier (ask.) balonla düşmanın askeri harekâtını teftiş eden, baloncu.
Aérotone hava tüfeği.
Æsthème (tib.) ihtisâs.
Æsthésie (tib.) hassasiyet.
Aétite yahut Pierre d'aigle kartal taşı, haccülvelâde, şeytan kayası.
Affabilisé lutuf ile muamele, iltifat, mürüvet, hatırnevazlık.
Affable mültefit, hatırnevaz.

Affablement lutuf ve mülayemetle, mültefi-tane, mürüvvetmendane.

Affabulation 1. kıssadan hisse, mânâ-yı mesel. 2. bazı vekâyi'-i târihiyeden çıkarılacak hisse-i intibah.

Affadi,e 1. lezzetsiz ve tuzsuz. 2. yorgun, zayıflamış. 2. cazibesini, letafetini kaybetmiş.

Affadir 1. takatsizlendirmek, lezzetsiz ve tuzsuz yapmak. 2. kuvvetsiz ve ruhsuz bırakmak. 3. usandırmak.

☛ * ~ le cœur 1. yürek bulandırmak. 2. (mec.) istirahat ettirmek.

☛ * s' ~ 1. tatsızlaşmak. 2. usanmak.

Affadisement 1. tatsızlık, lezzetsizlik. 2. usanç.

Affaibli,e 1. zayıflanmış, kuvvetten düşmüş. 2. küçülmüş.

Affaiblir 1. zayıflatmak, kuvvetten düşürmek. 2. meskûkatın ayarını indirmek, veznini azaltmak. 3. tadil etmek. 4. liyakat ve iktidarını kaybetmek. 5. s' ~ 1. zayıflamak, kuvvetten düşmek. 2. (mec.) nüfuzunu kaybetmek.

Affaiblissant,e zayıflatan, kuvvetten düşüren.

☛ * Al er s' ~ tedricen zayıflamak, kuvvetten düşmek.

Affaiblissement zayıflama, kuvvetten düşme.

Affaincantir 1. metanetten düşmek. 2. cebîn olmak.

Affaire 1. iş, emr (umûr), husus, maslahat, madde. 2. iş, meşguliyet. 3. vaka, muharebe, kavga, düello. 4. dava. 5. muamele, ahz ü i'tâ. 6. kullanılan eşya, telebûs ve tezeyyün için lâzım eşya. 7. münâsebet-i samîmiye, aşk entrikası.

☛ * ~ d'honneur mübareze, düello.

☛ * C'est une ~ ehemmiyetli bir iştir.

☛ * Point d' ~ dinlemem! beyhude söyleme! herkesi taciz etme! sözleri makamında kullanılır.

☛ * Faire son ~ birinin hakkından gelmek.

☛ * Se tirer d' ~ 1. işin içinden çekilmek, müşkilattan kurtulmak. 2. umûr, mesâlih.

☛ * Füre des ~ s iş çıkarmak.

☛ * Faire zez ~ s kazâ-ı hacet etmek, ayak yoluna gitmek.

☛ * Aller à ses ~ s kazâ-yı hacet etmek, ayak yoluna gitmek.

☛ * Monter une ~ s sirkat vesaire gibi bir cürm ikâ'ını tertib ve tasavvur etmek.

☛ * ~ s du temps vekâyi'-i umûmiye.

☛ * Parier ~ s ciddi şeylerden, muhaverenin asıl maksadından bahsetmek.

☛ * Avoir ~ avec quelqu'un birisiyle işi olmak (makam-ı tehdidde dahi istimal edilir).

☛ * Avoir ~ de quelqu'un irisine ihtiyaç olmak.

☛ * Avoir ~ ailleurs başka şey düşünmek, başka maksat takip etmek.

☛ * C'est une ~ finie bu işi artık düşünmemelidir.

☛ * Farie ~ bitirmek, itmam etmek.

☛ * Faire l' ~ kifayet etmek, maksadı istihsal eylemek.

☛ * Faire ses ~ s zengin olmak.

☛ * Farie son ~ d'une chose 1. bir şeyi taahhüt etmek. 2. bir şeyden istifadenin yolunu bilmek.

☛ * Avoir plus d' ~ que le légat pek meşgul olmak.

☛ * Avoire ~ à la veuve et aux héritiers kuvvetli bir hasım karşısında bulunmak.

☛ * Avoir ses ~ s (kadınlar hakkında) âdet görmek.

☛ * Agent d' ~ s komisyoncu.

☛ * Gens d' ~ s kâhya, müdür-i umûr.

☛ * Ministère des ~ s étrangères hari-ciye nezareti.

☛ * Chargé d' ~ s maslahatgüzar.

Affairé,e 1. çok işi olan, meşgul. 2. çok işi var gibi gösteren.

Affaireux,se 1. işlerinde müşkilata düşer olmuş. 2. çok meşgul eden. 3. faydalı bir vakti beyhude yere zapteden.

Affaissé,e 1. çökük. 2. mecalsiz, me'yus.

Affaisement 1. çökme, inhitat. 2. za'af, fütur. 3. (ask.) evfâh-ı nâriyenin aşınması. 4. istihkâm şiv topraklarının çökmesi, dökülmesi.

Affaisser 1. çöktürmek. 2. yığmak. 3. indirmek. 4. zayıflatmak, yormak.

☛ * s' ~ 1. çökmek. 2. zayıflamak, fütür getirmek.

Affaïter 1. (şahini) alıştırmak. 2. (derileri) debağat etmek.

Affaler 1. (den.) halatı indirmek, aşağıya çekmek. 2. gemiyi sahile doğru sürmek.

☛ * s' ~ 1. sahile çok yanaşmak. 2. ipe sarılıp inmek.

Affamation 1. acıkma. 2. (mec.) şiddetli arzu.

Affamé,e 1. aç. 2. her şeyden mahrum. 3. aç gözlü, tamahkâr. 4. haris. 5. letafetten âri.

Affamer 1. acıktırmak, aç bırakmak. 2. erzak yolunu kesmek. 3. (mec.) arzu vermek.

☛ * s' ~ sefalet düşmek.

Affanures çiftçi ameleye verilen ücret-i ayniye.

Afféagement tımar tevcihi.

Afféager tımar tevcih etmek.

Affe hayat, ruh.

☛ * De l'eau d' ~ rakı.

Affectable 1. müteessir olabilen. 2. kâbil-i terhîn.

Affectant,e müessir, rikkatengîz.

Affectation 1. yapma, gösteriş, sahte tavır ve hareket. 2. iddia. 3. bir işte nâbemahal ve gülünç bir suretle ısrar. 4. bir meblağın bir te'diyeye tahsisi. 5. (ask.) bir askerın sınıf ve hizmetini resmen tayin ve tahsis ediş.

Affecté,e 1. sahte, doğru ve tabii olmayan. 3. merbut, mahsus. 4. muhassas, tahsis olunmuş (meblağ). 5. mükedder, müteessir. 6. musâb, malul.

☛ * Fonds ~ s mürettebat ve muhasasât-ı mukannene (maliyece).

☛ * Etre spécialement rehn-i mahsus makamında tutulmak (maliyece).

Affecter 1. yalandan ve mürailik ile göstermek. 2. yapılmayacak bir şeyi pek sık yapmak ve tekrar etmek. 3. bir şeyi iş edinmek. 4. tayin ve tahsis etmek. 5. bir şekil göstermek, onları tercih etmek. 6. (tib.) illete uğratmak, tesir etmek, dokunmak. 7. işaret vaz'ıyla kemmiyeti ta'dil etmek.

☛ * ~ d'ignorer tecahül etmek.

☛ * s' ~ 1. bir şeye tahsis olunmak. 2. müteessir ve mükedder olmak. 3. uğramak, musâb olmak.

Affectif,ve 1. müessir, dokunaklı. 2. hissî, kalbî, derûnî. 3. hassas. 4. (tb.) nefsanî.

☛ * Faculté ~ ve 1. meleke-i nesâniye. 2. (gr.) tesirâtı mübeyyin (harf-i nidâ vesaire).

Affection 1. teessür. 2. muhabbet, meyil, tevecüh. 3. his, duygu. 4. aşk-ı ilahî. 5. bizi rabteden şeyler. 6. (tib.) illet, maraz, afet. (çoğul) meylîyyât-ı nefsâniye.

☛ * D' ~ can u gönülden.

Affectionné,e 1. sadık, muhlis. 2. sevilen, ihtiyar ve tercih olunan. 3. (inşada)senaver, mahlas.

☛ * Faire l' ~ suret-i riyakâranede büyük bir muhabbet göstermek.

Affectionnément kemal-i muhabbet ve sadakatle.

Affectionner 1. sevmek, muhabbet ve tevecüh göstermek. 2. sevdirmek, celb ve bend etmek.

☛ * s' ~ sevişmek.

☛ * s' ~ quelqu'un birini kendine bend etmek.

☛ * s' ~ à quelqu'un birine bend olmak, hususiyet peyda etmek.

Affectueusement dostane, hayırhâne, sadakatla.

Affectueux,se 1. muhabbetli, halis, sadık. 2. muhlisane.

Afférent,e (huk.) şâyi.

☛ * Part ~ e 1. hisse-i şâyia. 2. mevrîd, mürsil.

☛ * Vaisseaux ~ s (tb.) eviye-i mürsile.

Afférer isabet etmek, düşmek.

Afféreur kassam.

Afférir (mec.) yakışmak, münasib olmak.

Affermage 1. iltizam, istîcar. 2. îcar.

Affermer 1. iltizama vermek, îcar etmek. 2. iltizama almak, istîcar etmek.

Affermi,e 1. takviye, tahkim olunmuş, muhkem, sağlam, metin. 2. mukarrer, sabit.

Affermir 1. kuvvet ve metanet vermek, sağlamlaştırmak. 2. temin etmek. 3. tekîd ve tasdik etmek. 4. katılaştırmak. 5. teşcî etmek.

☛ * ~ le bouche du cheval (vet.) hayvanın ağzını game alıştırmak.

- ☛ * s' ~ 1. kesb-i metanet etmek, sağ-
lamlaşmak. 2. sertleşmek, katılaşmak.
- Affermissement** sağlama, kesb-i meta-
net.
- Affété,e** yapma, nazlı.
- Afféterie** 1. yapma tavır ve hareket, naz. 2.
medâr-ı tezeyyün olan ufak tefek eşya.
- Affettuoso** (müz.) aheste, yavaş.
- Affichable** kâbil-i ilan, şâyân-ı ilan.
- Affichage** ilan yapıştırma, ilanlarla bil-
dirme, ta'lik-i i'lânât.
- Affichant,e** bâis-i hicâlet, mûris-i şeyn.
- Affiche** duvara yapıştırılan ilan veya ihtar.
- ☛ * Petites ~ s 1. elden dağıtılan ilan
kâğıtları. 2. (mec.) delil, emâre-i maneviye.
- Affiché,e** 1. ilan olunmuş. 2. mürtekibi tara-
fından ifşa olunmuş (rezalet), meydana
vurulmuş. 3. (mec.) müfrit, yapma.,
- ☛ * C'est une femme ~ e bu, dile gel-
miş, dillenenmiş bir kadındır.
- Afficher** 1. varaka-i ilâniye yapıştırmak. 2.
ifşa, bir şeyi ilan ile iftihar etmek. 3. rûsvay
etmek.
- ☛ * ~ une femme bir kadınla olan mü-
nasebetini aleni kılmak, kadının namu-
suna leke getirmek, kadını dile düşürmek.
- ☛ * s' ~ 1. varaka-i ilâniye ile beyan
olunmak. 2. kendi kabahatlerini ifşa et-
mek. 3. kendini ... göstermek. 4. ifrat ile gö-
zükmek. 5. dile gelmek.
- Afficheur** 1. varaka-i ilâniye yapıştıran
adam, ilancı. 2. (mec.) herkesin kabahatle-
rini ifşa ile rezil etmekten hoşlanan adam,
aybcû.
- Affidé,e** 1. mutemed, sırdaş. 2. entrikacı.
- Affilage** bileme.
- Affilé,e** 1. keskin, bilenmiş, zağlı. 2. (mec.)
hicvâmiz. 3. çok ve suhûletle sevilen
(adam).
- Affiler** 1. bilemek, zağlamak. 2. (mec.) kuv-
vet ve tesirini artırmak.
- ☛ * ~ un n ot söze dokunaklı mânâ
vermek.
- ☛ * ~ le ca quet à quelqu'un birine
desâyis öğretmek.
- ☛ * ~ des arbres ağaçları sıra ile, bir-
biri ardınca dikmek.
- ☛ * s' ~ bilenmek.
- Affileur** bileyici, zağcı.

- Affiliation** 1. bir şirkete duhul. 2. bir tarikate
duhul, sülûk. 3. karabet. 4. şirket, hey'et,
cemaat. 5. iki şirket arasında iştirak. 6.
(ask.) resm-i kabul.
- Affilié** 1. bir şirkete dahil olan., şerik. 2. bir
hey'et efrâdından bulunan.
- Affiloir** 1. bileyi taşı. 2. müsademe.
- Affin,e** 1. müşabih, mutabık. 2. yakın ak-
raba.
- Affinage** 1. maâdin vesairenin tasfiyesi. 2.
kumaş kaba ipliklerinin düşürülmesi.
- Affiné,e** 1. tasfiye olunmuş. 2. kurnaz.
- Affinement** 1. tasfiye. 2. (mec.) tekemmül.
- Affiner** 1. inceltmek, sivirtmek. 2. temizle-
mek, tasfiye etmek. 3. mükemmelleştir-
mek.
- ☛ * se la sser ~ à Le temps effine (den.)
açılmak, hava açılmak.
- ☛ * s' ~ 1. tasfiye olunmak. 2. incel-
mek, keskin olmak. 3. kesb-i nezaket et-
mek. 4. güzelleşmek, açılmak (hava hak-
kında).
- Affinerie** tasfiyehane, kalhane.
- Affineur** tasfiyeci, kalcı.
- Affineuse** 1. dantela (tentene) işleyen kadın,
dantelacı kadın. 2. maksadına vusul için
her türlü vesaiti istimal eden işvekâr ka-
dın.
- Affinité** 1. sıhriyet, karabet-i sıhriye. 2. mü-
nasebet-i tâmmе, müşabehet-i tâmmе. 3.
alaka, meyil, münasebet. 4. (müz.) muvafa-
kat, uygunluk.
- Affinoir** yün ve keten tarağı.
- Affiquet** çorap şişi mahfazası. (çoğul) ka-
dınların süse müteallik ufak tefek şeyleri
(müstehziyane).
- Affirmatif,ve** 1. tasdik eden, tasdik ve isbata
müteallik. 3. kat'î, mukarrer. 4. (gr.) müs-
bet. 5. (gr.) sîga-i ihbâriye. 6. icabî.
- Affirmation** 1. tasdik, teyid. 2. (huk.) ikrar,
ifade. 3. isbat. 4. icab.
- Affirmative** icab.
- Affirmativemenet** 1. icab ve tasdik tarikiyle.
2. muhakkak surette. 3. (gr.) müsbet ola-
rak.
- Affirmé,e** müsbet, muhakka.
- Affirmer** 1. tasdik, ikrar etmek. 2. iddia et-
mek, sıhhatini temin etmek. 3. (huk.) ifade
etmek.

☛ * ~ sous serment yemin ile teyid etmek.

☛ * s' ~ 1. tasdik olunmak. 2. aşikâr olmak, zahire çıkmak.

Affistoler tezyin etmek, dikkatle süslemek.

Affistoleur,se 1. aldatıcı. 2. müstehzi.

Affixe (gr.) kelimeye ilave ve ilhak olunan harf, lâhika.

Affixion duvara yapıştırma.

Afflachir za'f-ı kesb etmek.

Afflé,e havanın temasıyla bozulmuş, hassasını kaybetmiş, ekşimiş.

Afflourage kâğıt hamurunun ıslatılması.

Affleuré,e tesviye olunmuş.

Affleurement tesviye.

Affleurer 1. tesviye etmek. 2. bir hizada bulundurmak, hizasında yapmak. 3. (mec.) uğramak, yanaşmak. 4. bir hizada bulunmak.

Afflictif,ve (huk.) terhîbî.

☛ * Peines ~ vas mücâzât-ı terhîbiye.

☛ * Peines ~ ves et infamantes mücâzât-ı terhîbiye ve terziliye.

Affliction 1. keder, elem, gam. 2. musibet, bela.

Affligé,e 1. mükedder, mağmum. 2. bedbaht. 3. mübtela, düşar, musâb. 4. bir şeyle temayüz etmiş. 5. kederengîz, müellim. 6. mükedder ve gamnâk adam.

Affliger (nager gibi tasrif olunur) 1. keder vermek, mahzun ve mükedder etmek. 2. düşar etmek. 3. rahatsız etmek. 4. sıkmak, taciz etmek.

☛ * s' ~ mükedder olmak.

Afflouage (den.) oturmuş bir gemiyi yüzdürme.

Afflouer oturmuş bir gemiyi yüzdürmek.

Affluence 1. taşkınlık, feyezân. 2. bolluk, feyiz ve bereket. 3. izdiham, tehacüm.

Affluent'e 1. bir nehre munsab olan diğer nehir. 2. bir nehre dökülen çay, tâbî' (sokaklar hakkında da istimal olunabilir).

Affluer 1. (çay hakkında) bir nehre munsab olmak. 2. akıp bir yere cem' olmak, tehacüm etmek. 3. (mec.) artmak.

Afflux 1. mevâdd-ı mâyiânın vücudun bir kısmında tecemmü'ü, hücum-i ahlât. 2. (ask.) akın, hücum.

Affolé,e 1. meftun, şeyda. 2. şaşmış, inhiraf etmiş, bozuk (pusula iğnesi).

Affolement 1. şeydalık, meftunluk. 2. pusula iğnesinin şaşması, inhirafı.

Affoler 1. çıldırtmak. 2. şeyda ve meftun etmek.

☛ * s' ~ çıldırircasına sevmek, şeyda ve meftun olmak.

Afforage zecriye resmi.

Affouage bir baltalıktan ihtitâb, odun kesme hakkı.

Affouager ihtitâb hakkı mûcibince kesilecek odunları ormanda tayin etmek.

Affouillement suyun çukur açması, suların hasıl ettiği aşıntı.

☛ * ~ du terrain 1. tarla su hufresi. 2. (ask.) tunç efvâh-ı nâriyede hasıl olan tûlânî ve mu'vec çukurluk.

☛ * ~ des balles tüfek kurşunu oyuğu.

Affouiller 1. hafretmek. 2. taharri etmek. 3. suların cereyanı çukur açmak, köprü direklerini bozmak.

Affourager mevâşîye yem vermek, alelîtlak hayvanata yem vermek.

Affourager mevâşîye yem vermek, alelîtlak hayvanata yem vermek.

Affourche (den.) çapraz demir ve resen.

☛ * Ançre d' ~ çapraz demir.

☛ * câble d' ~ çapraz resen.

Affourcher 1. bir şeyin üzerine beygir gibi binmek. 2. (den.) 3. çapraz demir atmak. 4. çapraz çıpa bağlamak. 5. sağlamlık için bir ikinci demir atmak yahut bir resen daha bağlamak.

☛ * s' ~ çapraz demir atmak veya resen bağlamak.

Affranchie,e 1. âzâd olmuş. 2. muaf, müstağni. 3. posta ücreti verilmiş. 4. (mec.) âzâde. 5. âzâd olmuş köle yahut cariye, mu'tak, mu'taka.

Affranchi,e 1. âzâd olmuş. 2. muaf, müstağni. 3. posta ücreti verilmiş. 4. (mec.) âzâde. 5. âzâd olmuş köle yahut cariye, mu'tak, mu'taka.

Affranchir 1. i'tâk, âzâd etmek. 2. müstesna ve muaf tutmak. 3. kurtarmak, tahlîs etmek. 4. (mektup vesaire hakkında) posta ücreti vermek.

☛ * un fossé at ile hendek atlamak.

- ☛ * un animal bir hayvanı iğdiş etmek.
- ☛ * s' ~ 1. serbestliğini kazanmak. 2. taahhüddan kurtulmak.
- Affranchissement** 1. tahlis, âzâd, itk. 2. istisna, muafiyet. 3. posta ücretinin te'diyesi.
- ☛ * Acte d' ~ i' tâknâme, itkname.
- Affranchisseur** halas, âzâd eden adam, halâskâr.
- Affre** dehşet, hevl, havf.
- Affrérer** kardeşleştirmek.
- Affrétement** gemi istfıcarı, tul.
- ☛ * Contrat d' ~ tul mukavelenamesi.
- ☛ * ~ total geminin meçmû'u üzerine istfıcar, götürü tul, iskarmo.
- Affréter** gemi istfıcar etmek.
- ☛ * s' ~ (gemi hakkında) istfıcar olunmak.
- Affréteur** gemi müste'ciri.
- Affreusement** 1. menfur, mekruh, dehşetli bir suretle. 2. pek fena. 3. pek ziyade.
- Affreux,se** 1. menfur, mekruh, dehşetli. 2. pek çirkin, pek fena. 3. pek ziyade. 4. tahammülgüdâz. 5. mûcib-i elem. 6. gaddar, ahlaksız.
- Affriandé,e** 1. dadanmış. 2. iştah ve arzusu artmış, harslanmış. 3. (mec.) meclûb.
- Affriander** 1. dadandırmak. 2. iştah ve arzusunu uyandırmak, hırslandırmak, lezzetli ve kıymetli bir şeyle aldatıp celb etmek.
- ☛ * s' ~ dadanmak.
- Affricher** (araziyi) diklendirmek.
- Affriolé,e** 1. at'ime-i lezîzeyle alışmış. 2. iğfal olunarak celb edilmiş.
- Affrioler** 1. at'ime-i lezîzeyle alıştırmak. 2. hırs ve tama'ını uyandırarak aldatmak.
- Affriter** sadeyağı eritmek.
- Affront** 1. hakaret, zillet. 2. adem-i muvaffakiyet.
- ☛ * poire, souffrir, avaler dévarer un ~ hakaret ve mezellele katlanmak.
- ☛ * Subir, essayer un ~ 1. hakaret görmek. 2. ar.
- ☛ * Il fait ~ à sa famille ailesine mevurus ardır.
- ☛ * Faire l' ~ de ...à ... filan şeyi filanın yüzüne vurmak.
- ☛ * En avoir l' ~ muvaffak olamamak.

- Affronté,e** 1. istihfaf olunmuş, hor görülmüş. 2. aldanmış, iğfal olunmuş. 3. yüz yüze ve birbirinin muvacehesinde bulunan (iki hayvan). 4. uç uca ve bir hizada mevzû'.
- Affronter** 1. cesaretle karşısına çıkmak, korkmamak, üzerine varmak. 2. istihfaf etmek, hor görmek. 3. aldatmak, dolandırmak. 4. yüz yüze ve bir hizaya koymak.
- ☛ * s' ~ cesaretle birbirinin karşısına çıkmak, muhaceme etmek.
- Affronterie** hayasızcasına bir cesurluk, küstahlık.
- Affronteur,se** 1. dolandırıcı. 2. terbiyesiz, küstah.
- Affruiter** (ağaç hakkında) meyve vermek.
- Affublé,e** 1. biçimsiz, gülünç şekil ve kıyafetli. 2. dolu, mestûr. 3. bir şeye mübtela.
- Affublement** biçimsiz ve gülünç kıyafet.
- Affubler** 1. gülünç bir kıyafete koymak. 2. (mec.) setr etmek.
- ☛ * s' ~ 1. biçimsiz bir surette giyinmek. 2. bir şeyle tezeyyün etmek.
- Affuser** (tıb.) hastanın üzerine su dökmek.
- Affusion** (tıb.) su dökme ve dökünme, sekb, insikâb.
- Affût** (ask.) top kundağı.
- ☛ * ~ de campagne sahra kundağı.
- ☛ * de siège muhasara kundağı.
- ☛ * ~ de place kale kundağı.
- ☛ * ~ à embrasure minima asgarî mazgal kundağı.
- ☛ * ~ de côte sahil kundağı.
- ☛ * ~ de montagne dağ (cebel) kundağı.
- ☛ * ~ de mortier havan kundağı.
- ☛ * ~ à éclipse kûsûfi kundak.
- ☛ * ~ démontable 1. sökölür (kâbil-i tefrik) kundak. 2. av kemîngâhu, bekleme.
- ☛ * Homme d' ~ 1. hilekâr adam. 2. pusuda beklemekle vukûbulan av.
- ☛ * Être à l' ~ fırsat beklemek, tarasud-i fırsat etmek.
- Affûtage** 1. âlât ve edevatın bilenmesi, zağlanması. 2. marangoz ve doğramacı âlâtı.
- Affûté,e** 1. bilenmiş, zağlanmış (alet). 2. âlâtı mükemmel (amele). 3. hilekâr, dessor.
- Affûter** 1. bilemek, zağlamak. 2. sap geçirmek. 3. (ask.) topu kundak üzerine vaz' ve

tahmîl etmek. 4. (mec.) uydurmak, tanzim etmek. 5. aldatmak. 6. av için pusu kurmak.

☛ * s' ~ 1. bilmek. 2. av pususunda durmak. 3. muntazır-ı fırsat olmak.

Affûteur bileyici.

Affutiau ufak tefek âlât ve edevat (âmiyane tabir).

Afghan,e 1. Afganistanlı, Afgani. 2. Afgan lisanı.

Afin : ~ que , ~ de ta ki, ki, hatta, için.

A fortiori evleviyetle.

Africain,e 1. Afrikalı. 2. Afrika'ya ait, Afrika sekenesine mahsus.

Agaçant,e 1. calib, cazibeli, dilbaz, işveger. 2. sinire dokunan, can sıkan, asabı tahrik eden.

Agace bk. Agasse.

Agacement 1. diş kamaşması, tadrîs. 2. sinire dokunma, asabın hareketi. 3. sabırsızlık. 4. hiddet.

Agacer 1. kamaştırmak. 2. iç gıcıklamak. 3. sıkmak, sinire dokunmak. 4. asabı tahrik etmek. 5. (mec.) (kadınlar hakkında) aşk ve cilve ile meclûb etmek, nazar-ı dikkati celb etmek.

☛ * s' ~ 1. kamaşmak. 2. birbirini tahrik etmek. 3. kızmak.

Agacerie naz, şive, cilve (ekseriya cem'i müstameldir).

Agailardir neş'esini tezyîd etmek.

Agalacte 1. (tib.) ma'dümetülleben, sütsüz. 2. henüz süt emmemiş çocuk.

Agalactie sütsüzlük, ademülleben.

Agalloche öd ağacı.

Agame (bot.) zâtüelkâhülhafiyye.

Agami Amerika-yı cenûbî hindisi.

Aganter 1. eski Hıristiyanların kilisede ettikleri umumi taamlar. 2. (mec.) iki ruh beyninde iştirak, münasebet-i samimiye.

Agapêtes Hıristiyanlığın evâilinde erkek manastırlarında oturan bakir kızlar ve inâs manastırlarında oturan genç rahipler.

Agaric (bot.) kuzu mantarı, çayır mantarı nev'i.

☛ * ~ de chène ağaç kavı.

Agasse (zool.) saksâğan (âmiyani).

Agaste (agate) nâgehânî, çok ve şiddetli yağmur.

Agâtis hayvanat tarafından ormanlarda ikâ edilen hasar.

Agate 1. akik. 2. akik rengi. 3. akikten mamul ziynet.

☛ * ~ rubanée alaca akik.

☛ * ~ onyx gayr-i şeffaf akik.

☛ * ~ arborisée katmer-i süleymanî denilen akik taşı.

☛ * ~ noire siyah akik.

Agavé (Agave) (bot.) sabır kınabı, Amerika öd ağacı.

Âge 1. ömür, hayat. 2. yaş, sinn. 3. ihtiyarlık. 4. asır, kar, devir. 5. araba oku. 6. tarihin münkasım bulunduğu üç fasıldan her biri, kurûn.

☛ * Le moyen ~ kurûn-i vüstâ.

☛ * ~ d'or saadet zamanı, devri.

☛ * Bas ~ sigar-ı sinn, sabâvet, tufûliyet.

☛ * Bel ~ şebâb, gençlik.

☛ * ~ avancé seyhûhet.

☛ * A la fleur de son ~ genç yaşında.

☛ * ~ de raison sinn-i rüşdde.

☛ * ~ nubile ou de puberté sinn-i bülûğ.

☛ * ~ de la lune eyyâm-ı kamer.

☛ * ~ de pierre Hacer Devri.

☛ * ~ de bronze Tunç Devri.

☛ * ~ de fer Hadid Devri.

☛ * ~ viril sinn-i kemâl.

☛ * ~ critique, Retour d' ~ kadınlarda âdetin ka'iyen hitâm vakti.

☛ * ~ moyen ömr-i vasatî.

☛ * Président d' ~ bir meclisin sinnen en büyük olmak münasebetiyle riyâset eden zat.

☛ * Etre sur l' ~ yaş biraz geçkince olmak.

☛ * Avoir l'esprit de son ~ , être de son ~ sinninin muktezasına göre hareket etmek.

☛ * D' ~ en ~ batından batına, asırdan asra, karnen ba'de karnin.

☛ * ~ de la loi Hz. Musa'dan Hz. İsa'ya kadar mürûr eden zaman.

☛ * ~ de la loi de nature Hz. Adem'den Hz. Musa'ya kadar mürûr eden zaman.

Agé,e 1. müsinn, yaşlı, kocamış. 2. yaşında.

- ☛ * ~ de cinq ans beş yaşında.
- Agema** 1. vekalet, memuriyet. 2. acentelik. 3. şirket şubesi. 4. müddet-i memuriyet yahut vekalet. 5. memuriyet yahut vekalet mahalli ve dairesi, acentehane.
- ☛ * ~ politique politika memuriyeti, kapı kethüdalığı.
- ☛ * ~ commerciale tüccar vekaleti.
- ☛ * ~ de placement boşta kalanlara bir hizmet bulan idarehane, amele vesair müstahdimin idarehanesi.
- Agencé,e** 1. tertib ve tanzim olunmuş. 2. (müstezhiyane) süslü, müzeyyen.
- Agencement** 1. tertib, tanzim. 2. biçimi.
- Agencer** 1. tertib ve tanzim etmek, düzeltmek. 2. süslendirmek.
- ☛ * s' ~ uymak, tevafuk ve itilaf etmek.
- Agenda** akıl defteri, muhattara, cüzdan, ajenda.
- Agencouillement** diz çökmek.
- Agencouiller** diz çökmek.
- Agencouilloir** diz çökmeye mahsus küçük iskemle.
- Agent** 1. fail. 2. vasıta. 3. memur, vekil, acente. 4. (kim.) âmil, müessir.
- ☛ * ~ de cahnge mübayaacı, sarraf.
- ☛ * ~ de diplomatiqe siyasi memur (sefir ve sefarethane memuriyeti gibi).
- ☛ * ~ consulaire konsolos ve konsoloshane tercümanı ve kaçıları gibi memurların beheri.
- ☛ * ~ politique politika memuru, kapı kethüdası.
- ☛ * ~ municipal belediye çavuşu.
- ☛ * ~ comptable muhasebe memuru.
- ☛ * ~ d'affaires ücret mukabilinde tesviye ve takib-i mesâlihe çalışan adam.
- ☛ * ~ commercial tüccar vekili.
- ☛ * ~ de police zabıta memuru.
- ☛ * ~ s naturels vesait ve müessirât-ı tabiiye.
- ☛ * ~ s immédiats birinci derecede vesait-i icrâiye ki memûrînden kinayedir.
- Agérasie** (tb.) hâl-i pîride gençlik.
- Ageustie** (tb.) fikdân-ı zâika, ağız tadının kaybolması.
- Agger** (ask.) istihkâm bedeni, metris, istihkâm.

- Agglomérat** (jeo.) suhûr-i muhtelif terek-kübünden hasıl yığı.
- Agglomération** 1. terâküm, yığılma, toplanma. 2. (ask.) cem' ve tahşid-i asâkir. 3. asâkir-i müttahide.
- Agglomérer** yığmak, terâküm ettirmek.
- ☛ * s' ~ yığılmak, terâküm etmek.
- Agglutinant,e** 1. yapışabilen, mütelâsik. 2. bilâtağyîr madde-i asliyelere bazı edatların iltisak ve irtibatıyla kelimât-ı mürekkebe teşkil kılınan (lisan), telâsukî. Mesela Türkçede "sevmek" fiilinden ol suretle "sevdirme", "sevdirmemek" lafızları teşkil kılındığından ve hâkeza bu suretle amel olunacağından lisân-i azbûlbeyân-ı türkî bir lisân-ı telâsukî add ve itibar olunur. 3. muktab, mulsak.
- ☛ * Langues ~ es elsine-i mültesika, müteaddid heceli kelimâtı cüzûr-i mültesikadan müteşekkil elsine.
- Agglutinatif,ve** ayrılmış etleri veya ciltleri yapıştırmaya, rabt ve ilsak etmeye mahsus, muktab, mulsak.
- Agglutination** 1. (tb.) ayrılmış etlerin ve ciltlerin yapışması, rabt ve ilsakı, telâsuk, tekattub. 2. (ilmüllisanda) müteaddid heceli kelimâtı birtakım cüzûrun telâsuk ve tetâbu'undan ibaret olan lisanların hali, telâsuk.
- Agglutiné,e** 1. telâsukla hasıl olmuş (kelime). 2. (bot.) mütelâsik.
- Agglutiner** (tb.) ayrılmış etleri ve ciltleri yapıştırmak, rabt ve ilsak etmek.
- ☛ * s' ~ rabt ve ilsak olunmak.
- Aggravant,e** (huk.) ağırlaştırıcı, kesb-i şiddet ettiren, müşeddid.
- ☛ * Circonstances ~ es esbâb-ı müşeddide.
- Aggravation** 1. (huk.) ağırlaştırıcı, teşdid. 2. tezâyüd.
- ☛ * ~ d'une peine teşdid-i cezâ.
- Aggravée** köpeğin ayağına âriz hastalık, dâülkadem.
- Aggraver** ağırlaştırmak, teşdid etmek.
- ☛ * s' ~ 1. ağırlaşmak, kesb-i vehâmet etmek. 2. daha ziyade müellim olmak.
- Agile** 1. atik, çevik, çüstüçâlâk, seriülhareke. 2. tavr-ı levendâneye mâlik.

Agilement 1. çeviklikle, çâlâkâne. 2. le-
vendâne.

Agilité 1. çeviklik, çâlâklık, sür'at-ı hareket.
2. levendâne tavır ve hareket.

Agio 1. akçe farkı. sarrafiye, akçe başı.
☛ * ~ fixe mukannen, maktû', akçe
farkı.
☛ * ~ variable gayr-i mukannen akçe
farkı.

Agiotage 1. akçe farkından olunan ticaret. 2.
borsa muamelesi, borsa oyunu, hava
oyunu (ekseriya fena cihete hamlolunarak
kullanılır). 3. emtia ve eshâm fark fiyatın-
dan istifade, alavere.
☛ * Temple d' ~ borsa, borsa muame-
lesi icra edilen mahal.

Agioter 1. akçe farkı istifadesini etmek. 2.
borsa muameleatında bulunmak.

Agioteur 1. akçe farkı istifadesini eden
adam. 2. borsa muamelecisi, hava oyun-
cusu, alavereci.

Agir 1. işlemek, harekette bulunmak. 2. amel
etmek, tesir etmek. 3. muamele etmek. 4.
hareket etmek. 5. fiiliyatta bulunmak, icra
etmek. 6. ikâme-i dava etmek.
☛ * s' ~ bahs olunmak.
☛ * Il s'agit de maksad.

Agissant'e 1. fiil ve harekette bulunan, ha-
reket ve muamele eden. 2. tesir eden, mü-
essir. 3. faal.

Agissement fiil, hareket, muamele.

Agitable mevzû-i bahis olabilir.

Agitant,e sallayan, tahrik eden.

Agitateur 1. muharrik, müfsid. 2. (kim.) ka-
rıştırmaya mahsus camdan değnek, mu-
harrik.

Agitation 1. hareket, heyecan, 2. ıztrab, ra-
hatsızlık. 3. faaliyet. 4. endîşe-i ruh. 5. (tıb.)
çarpınma, tahallül.

Afité,e 1. harekete gelmiş. 2. çalkanmış, sal-
lanmış, karıştırılmış. 3. heyecana gelmiş,
müteheyyic. 4. mevki'-i bahs ü müzake-
reye konmuş. 5. muztarib, rahatsız.

Agiter 1. tahrik etmek. 2. sallamak, çalka-
mak, karıştırmak. 3. tehyic etmek. 4.
mevzi'-i bahse koymak.
☛ * s' ~ 1. sallanmak, çalkanmak, ta-
harrük etmek. 2. heyecana gelmek. 3. muz-
tarib olmak. 4. mevzi'-i bahse konmak.

Aglosse dilsiz, mefkûdüllisan.

Aglossie fıkdan veya mahrumiyet-i lisan.

Agmatologie (tıb.) mebhas-ı inkisâr-ı azm.

Agmen (ask.) ordu (Romalılarca).

Agnat erkek cihetinden akraba, peder tara-
fından karabeti olan, asabe, asabe-i nese-
biyye.

Agnation erkek cihetinden, pederden kara-
bet.

Agnatique erkek cihetinden, pederden ak-
raba olanlara müteallik, lâb.

Agneau 1. kuzu. 2. kuzu eti. 3. (mec.) pek
halim adam.
☛ * l' ~ sans tache Hz. İsa.
☛ * ~ pascal Benî İsrail'in Bahr-i ah-
meri geçmelerinin hatırası olmak üzere
Musevilerin her sene kestikleri kuzu.

Agnel (Aignel) Fransa'nın on dört Frank
kıymetinde eski ve altın bir sikkesi ki üye-
rinde bir kuzu resmi menkuş bulunurdu.

Agnelage ve.

Agnement koyunun doğurması, kuzula-
ması.

Agneler (koyun hakkında) doğurmak, ku-
zulamak.

Agnelet kuzucuk.

Agnelin kuzu derisi

Agneline kuzu yapağısı.

Agnés 1. mahcub ve sadedil kız. 2. mahcub-
luk ve sadedillik satan kız (müstehziyane).

Agnus papa tarafından takdis olunmuş ve
bir kuzu resmini hâvi balmumundan ma-
dalya.

Agnus-castus (bot.) halfa, kandıra otu, Ye-
men za'feranı, âyid.

Agomphose (tıb.) dişlerin sallanması, tezel-
zül-i esnân.

Agon 1. (ask.) muharebe meydanı. 2. koşu
mahalli (Yunanîler tarafından istimal olu-
nurdu).

Agonie 1. hâlet-i nez', can çekişme, ihtizar.
2. mevt. 3. büyük ıztrab-ı manevî.

Agonir şetm ve tahkir etmek (ekseriya inju-
res ve sottises gibi kelimelerden evvel bu-
lunur).

Agonisant,e can çekişen, hâlet-i nez'de bu-
lunan, muhtazır.

Agoniser 1. can çekişmek, hâlet-i nez'de bu-
lunmak. 2. ölmek.

Agonothéte mütekaddimîn indinde pehlivanlar reisi, pehlivanbaşı.

Agora eski Yunan şehirlerinin umumi meydanları, pazar mahalleri.

Agouti Amerika tavşanı.

Agrafe 1. kopça. 2. çapraz, kinet. 3. (ask.) nişan, madalya kancası.
 * ~ d'artillerie topçu çengeli.
 * ~ de cuirasse zırh kopçası.

Agrafé,e kopçalanmış, kopçalı.

Agrafe kopçalamak.
 * ~ qulqu'un birisini yakasından şiddetle tutmak.
 * ~ un soldat bir neferi habsetmek.

Agraire araziye müteallik.
 * Mesure ~ mesâha-i arziye.

Agrandir 1. büyütme, tevsî etmek. 2. büyüklük vermek, i'lâ etmek. 3. i'zâm etmek.
 * s' ~ 1. büyümek, tevessü' etmek. 2. necabet kesb eylemek.

Agrandissement 1. büyüme, tevessü'. 2. büyüme, tevsî'.

Agrariat arazinin zürrâ' beyninde taksimi.

Agréable leziz, hoş, latif.
 * Avoir pour ~ 1. beğenmek, hoşlanmak. 2. muvafakat kabul etmek. 3. sahte etvârla kendini beğendirmeye çalışan adam. 4. hoş giden şey.

Agréablement beğenilecek, makbule geçecek surette, hoş, lezzet ve letafetle.

Agréé deâvi-i ticariye vekili.

Agréé,e 1. makbul, hüsn-i kabule mazhar. 2. (den.) mücehhez (gemi).

Agréer (créer gibi tasrif olunur) 1. memnuniyetle kabul etmek. 2. beğenmek, hoşlanmak. 3. müsaade etmek. 4. (den.) techiz etmek (gréer istimali ekserdir). 5. beğenilmek, hoş gitmek.

Agréeur gemiyi techiz eden adam (gréeur istimali müreccahtır).

Agrégat 1. müterâkim mevâdd-ı muhtelif, yığın, küme. 2. küme, kuseb. 3. (mec.) terâküm.

Agrégation 1. bir hey'et ve cemiyete kabul. 2. müsâbakat imtihanıyla muallim muavinliğine kabul. 3. terâküm, ictimâ'. 4. tecemmü'-i eczâ'-i ferdiye, tekessüb. 5. il-tihâk, tecemmü'. 6. (ask.) hey'et-i muntazama (idare ve tabiyece teşkil olunur).

Agrégé 1. dârülfünun muallim muavini. 2. ba'delmüsâbaka muallimlik silkine kabul olunmuş zat.

Agrégé,e 1. kabul olunmuş. 2. yerleşmiş. 3. eczâ'-i ferdiyesi birbirine mültesik, müctemi', mütekeşib.

Agréger (nager gibi tasrif olunur) 1. bir encümen veya şirkete idhal ve kabul etmek. 2. muallim muavinliğine kabul etmek. 3. cem' ve teksib etmek.

Agrément 1. hüsn-i rızâ. 2. ziynet, süs, letafet. 3. eğlence.
 * Lettre d' ~ 1. istimzâname. 2. (ask.) elbise tezyinatı ve ecnebi askerlerinde şapka alamet-i fârikası.

Agrémenter 1. letafet vermek, tezyîn etmek. 2. (ask.) elbiseye ve ecnebi askerlerinde şapkaya tezyinat ve alâmât-ı fârika takmak.

Agréner (den.) tulumba ile bir geminin suyunu boşaltmak.

Agrés 1. (den.) bir geminin techizatı. 2. (ask.) âlât ve edevat.
 * ~ le Pont köprü edevatı.

Agresseur mütearrız, müteceviz.

Agressif,ve tecavüzkârâne, taarruzî.
 * acte ~ hareket-i tecavüzkârâne.

Agression tecavüz, taarruz.

Agressivement mütecevizane.

Agreste 1. berî, yabani. 2. kaba.

Agreyeur haddecî, demir telci.

Agricole 1. ziraate müteallik, zer'î. 2. ziraatle iştigal eden.
 * Svience ~ fenn-i ziraat.
 * Produits ~ s mahsulat-ı zirâiye, arziye.

Agriculteur ziraatle meşgul olan, zürrâ'dan bulunan adam, fellah, çiftçi.

Agriculture ziraat, felâhat, harâset, çiftçilik.

Agrie (tîb.) nikris.

Agriffer tırmanmak.

Agriion yusufçuk, kız böceği.

Agriote bk. Griotte.

Agriote hububatın köklerine ârız olur, muzır bir böcek.

Agripaume (bot.) aslankuyruğu, zenbüle-sed.

Agripper kapmak, yakalamak.
 * s' ~ yapışmak.

Agrologie fenn-i ziraatin ameliyat kısmı.
Agronome fenn-i ziraat mütefennini, fenn-i ziraatle mütevaggil olan.
Agronomie fenn-i ziraatin, çiftçiliğin nazariyat kısmı.
Agronomique fenn-i ziraate müteallik, zer'î, felahî.
Agrostide (bot.) delice buğday.
Agrouper 1. bir yere toplamak. 2. birkaç şey veya şahsı bir yerde tasvir etmek, resimlerini çıkarmak.
Agrypnie (tıb.) uyuyamama, uykusuzluk, seher.
Agrypnode 1. (tıb.) uykudan mahrum. 2. zâil-i nevm, dâfi'-i nevm.
Aguerri,e 1. harbe alışmış, cengaver, harbâzmûde. 2. (ask.) harbe alışmış asker, amelî asker. 3. (mec.) mihen ve meşâkka alışık, cefakeş.
Aguerrir harbe yahut taab ve meşakkate alıştırmak.
 * s' ~ harbe yahut zahmet ve meşakkate alışmak.
Aguets 1. pusu, kemin. 2. (ask.) tarassud.
 * Se tenir ou Se mettre aux ~ fırsat beklemek, tarassud etmek.
Aguicher bk. Agacer.
Ah! 1. ah!, vah! 2. vay!, ya!
 * ~ bah 1. adam sen de!, ya! 2. ah ü figan.
Ahaler soluk soluğa nefes almak.
Ahan amelenin kuvvetle işlerken çıkardıkları ses: han!
 * Suer d' ~ pek zahmetli bir iş görmek.
Ahaner 1. işlerken sesle nefes almak. 2. büyük bir meşakkate tahammül etmek, büyük gayretle çalışmak. 3. (mec.) muztarib olmak. 4. tereddüd etmek.
Aheurté,e ısrar ve ta'annüd eden, musırr, müteannid.
Aheurtement ısrar, ta'annüd.
Aheurter 1. ısrar ve ta'annüd etmek. 2. çarpışmak, kırılmak.
Ahi! of!, ay! Alelade Aye yazılır ve telaffuz olunur).
Ahonter mahcub etmek.
Ahriman (Ahrimane) kadim İranîlerce müvekkil-i şer, şeytan.

Ahuri,e şaşkın, mütehayyir, sersem.
Ahurir şaşırtmak, sersemletmek.
Ahurissement şaşkınlık, tahayyür, sersemlik.
Aï Amerika'nın gayet batıülhareke dört ayaklı bir hayvanı.
Aiche (Achée) olta yemi.
Aidant muîn, imdatçı. Lui et ses aidants : 1. kendisiyle yardımcıları. 2. muavenetiyle.
 * Dieu ~ Hakın yardımıyla, biavnillâhi teâlâ.
Aide 1. yardım, imdat, avn, muavenet. 2. bir büyük kiliseye mülhak küçük kilise.
 * A l' ~ de filanın sayesinde, filanın muavenetiyle.
 * Venir à l' ~ yardıma, imdada yetişmek.
 * Donner ~ yardım etmek.
 * A l' ~ imdat"
 * Crier à l' ~ imdada gelin! diye bağırmak.
Aide 1. yardımcı, muavin. 2. yamak, çıkar.
 * ~ maçon duvarcı çırağı.
 * ~ de cuisine aşçı yamağı.
 * ~ de cérémonies 1. teşrifatçı muavini. 2. (ask.) yaver, muavin.
 * ~ de camp 1. yaver-i harb. 2. birinin emri tahtında bulunan adam.
 * ~ major yahut ~ chirurgien cerrah muavini.
 * ~ mémoire akıl defteri, muhattura, hâtrgüzâr.
 * ~ des ingénieurs bedraka-i mühendisîn.
Aider 1. yardım, muavenet, imdad etmek. 2. teshîl etmek.
 * s' ~ birbirine yahut kendi kendine imdad ve iane etmek.
 * s' ~ de 1. bir şeyi kullanmak, bir şeyden istifade etmek. 2. kullanmak, istimal etmek. 3. medâr olmak.
Aïe 1. ay! 2. di! 3. dah!
Aïeul büyük peder, dede, ced.
Aïenis ced ve cedde. (çoğ.) Aïeux 1. ecdad, âbâ ve ecdad. 2. eslaf.
 * ~ paternel cedd-i sahîh.
 * ~ paternel cedd-i fâsid.
Aïeule 1. büyük valide, cedde. 2. eski zaman kadınları.

- ☛ * ~ paternelle cedde-i sahîha.
 ☛ * ~ maternelle cedde-i fâside.
- Aigle** 1. kartal, karakuş, nesr. 2. (mec.) dâhi, pek ziyade zeki adam. 3. fâik zat. 4. sancak. 5. nişan. 6. ennesr.
 ☛ * Grand ~ tab' kâğdının en büyüğü.
 ☛ * Pierre d' ~ bk. Aétite.
 ☛ * ~ de Meaux 1. Bosue nam filozof-tan kinaye. 2. dişi kartal. 3. arma.
 ☛ * ~ s impériales Avusturya İmparatorluğunun arması.
 ☛ * ~ germanique Almanya İmparatorluğu.
- Aiglon,ne** 1. kartal yavrusu. 2. (mec.) iktidarının fevkinde gözükmek isteyen adam. 3. kartal cinsine müteallik.
- Aigre** 1. ekşi. 2. şiddetli, ser, keskin. 3. acı (ses vesaire). 4. ekşi koku ya taam.
- Aigre-doux, douce** mayhoş.
- Aigrefin** dolandırıcı, dessor.
- Aigret,te** ekşimsi, ekşice.
- Aigrement** acı ve sert bir suretle.
- Aigremoin** (bot.) kasıkotu, kızılıyaprak.
- Aigremore** fişeklerde kullanılan kömür tozu.
- Aigret,te** ekşice, ekşimsi.
- Aigrette** kuş tepeliği.
 ☛ * oiseau à ~ 1. tepeli kuş. 2. sorguç. 3. çelenk, tuğ. 4. hotoz. 5. tepeli balıkcıl.
 ☛ * ~ de fumée 1. hafif duman sütünü. 2. (bot.) şeytan arabası. 3. (ask.) tuğ, çelenk.
- Aigretté,e** tepeli, sorguçlu (kuş.)
- Aigreur** 1. ekşilik. 2. sertlik, huşunet. 3. şekerrenk münasebet. 4. (çoğ.) (mec.) sert ve acı sözler.
- Aigri,e** 1. ekşimiş. 2. (tb.) titizliği, muhalefeti ziyadeleşmiş.
- Aigrin** yeni meyva vermeye başlamış elma veya armut ağacı.
- Aigrir** 1. ekşitmek. 2. sertleştirmek. 3. kesb-i şiddet ettirmek, vahimleştirmek. 4. kızdırmak.
 ☛ * s' ~1. ekşimek. 2. sertleşmek. 3. hiddetlenmek, kesb-i huşunet etmek. 4. kesb-i vehamet etmek.
- Aigrissement** 1. ekşime. 2. ekşilik. 3. sertlik. 4. huşunet.

- Aigu,ë** 1. sivri, keskin, ince. 2. sert, dokunaklı. 3. (tb.) had.
 ☛ * Maladie ~ ë maraz-ı had.
 ☛ * Accent ~ hurûf-i savtiyyeden e harfinin üzerine konan (') işareti.
 ☛ * Angle ~ (geo.) zâviye-i hâdde.
- Aiguade** (den.) 1. gemilerin tatlı su kumanyası. 2. gemilerin tatlı su aldıkları iskele, mahal.
- Aiguail** çiy damlalaları.
- Aiguayé,e** suda yıkanmış.
- Aiguayer** suya batırmak, sudan geçirmek, yıkamak.
 ☛ * s' ~ bir nehre girmeden evvel soğuğa alışmak için bedenine üzerine su dökmek.
- Aigue-marine** gayet açık yeşil zümrüt (çoğ. des aigues-harines).
- Aiguer** sulamak, su ile karıştırmak.
- Aiguière** ibrik.
- Aiguiérée** bir ibrik dolusu.
- Aiguillade** üvendire, messase.
- Aiguillage** demiryolu makasının kullanılması.
- Aigulle** 1. iğne, ibre. 2. çuvaldız. 3. sakal. 4. demiryolu makası. 5. saat akrebi. 6. makinelerde müstamel iğne ve çiviye müşabih aletlerin envâ, ibre. 7. sivri dağ tepesi, zirve. 8. çan kulesi. 9. zargana balığı. 10. mil. 11. (mec.) dikiş.
 ☛ * ~ à tricot çorap şişi.
 ☛ * ~ de balance terazi dili.
 ☛ * De fil en ~ inceden inceye.
 ☛ * Raconter de fil en ~ evvelinden âhirine kadar mükemmelen ve sırasıyla anlatmak.
 ☛ * Disputer sur la pointe d'une ~ gayet ehemmiyetsiz şeylere itiraz etmek.
 ☛ * Fournir quelqu'un de filet d' ~ s birinin tepeden tırnağa kadar levazımını tedarik etmek.
 ☛ * ~ aimantée ibre-i miknatsiyye.
 ☛ * d'artificier fişekçi, mehtapçı iğnesi, mil.
 ☛ * ~ de fasil tüfek iğnesi.
 ☛ * ~ de mineur lağımçı mili.
- Aigullée** iğneye bir defada geçirilecek ipliğin uzunluğu, bir sap iplik.

Aiguiller 1. demiryolunda katari makastan geçirmek. 2. cerrahlıkta mil kullanmak.

☛ * ~ la soie ipeği iğnelerle temizlemek.

Aiguilletage (den.) takma, rabt.

Aiguilleter 1. takmak, kordonla bağlamak. 2. (den.) rabtlemek.

Aiguilletier (den.) kordoncu.

Aiguillette 1. şerit, kordon. 2. yaver kordonu, göğüs kaytanı. 3. uçkur. 4. boyuna çıkarılmış uzun et parçası.

☛ * Nouer l' ~ (müteehhil adam hakkında) bağlamak.

☛ * Lâcher l' ~ ihtiyâcat-ı tabîyesini memnun etmek.

Aiguilleur demiryolu makasçısı.

Aiguillier,ère iğneci.

Aiguillon 1. üvendere ucu. 2. arı nişi, diken, iğnesi. 3. diken. 4. mızrak ucu. 5. (mec.) nefsi-i emmâre. 6. müşevvik, muharrik.

Aiguillonnant,e imrendiren, müşevvik.

Aiguillonné,e 1. (bot.) dikenli. 2. (mec.) teşvik görmüş, tahrik edilmiş.

Aiguillonnement imrendirme, teşvik.

Aiguillonner 1. dürtmek. 2. teşvik etmek, imrendirmek. 3. tahris etmek. 4. ta'zib etmek.

Aiguisage 1. bileme. 2. sivrilme.

Aiguisé,e 1. bilenmiş. 2. sivrilenmiş, keskin, sivri. 3. (mec.) zarif. 4. teşcî' edilmiş.

Aiguisement 1. sivrilme. 2. bileme.

Aiguiser 1. sivriltmek. 2. bilemek. 3. teşvik ve tergib etmek, azdırmak. 4. (iştiha hakkında) artırmak.

☛ * ~ les couteaus kavgaya hazırlanmak.

☛ * ~ ses dents çok yemeye hazırlanmak, sirke içmek.

Aiguiserie bileyihane.

Aiguiseur bileyici.

Aiguement sertlikle, acı bir tarzla.

Ail sarımsak. (çoğ. ails ve aulx)

☛ * ~ à tunique pırasa.

Ailante (bot.) aylandos, şecer-i sema.

Aile 1. kanat, cenah. 2. kol. 3. himaye, cenah. 4. yel değirmeni yelkeni. 5. binanın iki ci- hetinde ileriye çıkmış kollarının beheri, cenah. 6. asker kolu, cenah.

☛ * Les ~ s des vaisseaux geminin yelkenleri.

☛ * Les ~ s du nez burun deliklerinin haricî zarları.

☛ * Avoir des ~ s süratle gitmek.

☛ * Donner des ~ s tesrî' etmek.

☛ * Battre de l' ~ muztarib olmak.

☛ * Ne battre que d'une ~ düşkün olmak.

☛ * Ronger les ~ s à iktidarını selb etmek.

☛ * Voler de ses propres ~ s başkasının yardımına muhtaç olmamak, kendi ya- ğıyla kavrulmak.

☛ * En avoir dans l' ~ ağır bir hasta- lığa, gay-i muntazır bir nikbete düçar ol- mak.

☛ * A tire-d' ~ gayet süratle.

☛ * Tirer une plume à l' ~ de quelqu'un birisinden para çekmek.

☛ * ~ de fortification (ask.) istihkâm cenahı.

☛ * ~ s d'une armée bir ordunun ce- nahları.

☛ * ~ tournante cenah-ı müteharrik.

☛ * ~ droite sağ cenah, meymene.

☛ * ~ gauche sol cenah, meysere.

☛ * ~ de la tenaille makas tabyanın hatt-ı vashı.

Aile bir nevi İngiliz birası.

Ailé,e 1. kanatlı. 2. yelkenli.

☛ * Le peuple ~, la gent ~ Ee kuşlar.

Aileron 1. kanat ucu, bâl .2 kol. 3. bazı ba- lıkların kanatları, misbah. 4. su değirmeni çarkının pervaneleri. 4. (ask.) adi kupon- yer.

☛ * Se faire donner sur les ~ s yelken- leri suya indirmek.

Ailette 1. taban astarı. 2. (ask.) cenahçe, ka- natçık, düğme.

Aillade 1. sarımsaklı tarator. 2. (mec.) Il nous a servi une rude ~ bizi şiddetle takdir etti.

Ailler bıldırcın tutmaya mahsus büyük ağ.

Ailleurs 1. başka yerde. 2. başkaları indinde.

☛ * D' ~ 1. başka yerden. 2. bundan başka, bundan mâ'ada, bundan sarfınazar. 3. başka sebepten. 4. olmakla beraber, ol- duğu halde. 5. zaten.

☞ * par ~ başka vasıta ile.

Aimable 1. sevimli, şâyân, sevimli. 2. nazik, zarif, latif.

☞ * Faire l' ~ zarif ve nazik görünerek kendini beğendirmeye çalışmak.

Aimablement sevicecek bir hal ve suretle, dilberane.

Aimant 1. mıknatıs. 2. pusula.

☞ * ~ naturel tabii mıknatıs.

☞ * ~ artificiel 1. sun'î mıknatıs. 2. (mec.) cazibe.

☞ * Nourrir un ~ bir mıknatısa tedricen bir sıklet ilave ile kuvvetini artırmak.

Aimant 1. seven, muhib. 2. aşk ve muhabbeti nail. 3. müşfik.

Aimantaire mıknatısî.

Aimantation mıknatıslama.

☞ * ~ par la simple touche temas-ı basitle mıknatıslama.

☞ * ~ par la double touche temas-ı muzâafla mıknatıslama.

☞ * ~ par la touche séparée temas-ı müteferrikle mıknatıslama.

Aimanté,e mıknatıslı.

Aimanter mıknatıslamak.

☞ * s' ~ mıknatıslanmak.

Aimantin,e mıknatısî.

Aimé,e sevilen, mahbub, mahbûbe.

Aimer 1. sevmek. 2. aşık olmak, taaşşuk etmek. 3. hazzetmek. 4. istemek.

☞ * ~ mieux tercih etmek.

☞ * s' ~ sevişmek, kendi kendini sevmek.

☞ * s' ~ dans un endroit bir yerden hoşlanmak.

Aïne kasık.

Ainé,e 1. kardeşlerin en büyüğü, ilk evlat, büyük birader yahut hemşire. 2. birinden yaşlı, müsin.

☞ * Le fille ~ de l'Eglise Fransa krallarına verilen ünvanı.

☞ * La fille ~ e des rois de France Paris Darülfünununa vaktiyle verilen ünvan.

Aïnesse 1. ilk evlatlık, kardeşlerin büyüğü olmaklık. 2. (mec.) tekaddüm.

☞ * Droit d' ~ 1. hakk-ı bekûriyet, en büyük çocuğun diğerlerinden ziyade nail-i miras olması hakkı. 2. hakk-ı tekaddüm.

Ainsi 1. böyle bu vechile. 2. demek oluyor ki. 3. aynıyla. 4. binaenaleyh, binaberin.

☞ * ~ que misüllü, gibi.

☞ * Pour ~ dire sanki, diyelim.

☞ * ~ soit-il öyle olsun, amin, inşallah.

Air 1. hava, havâ-yı nesimî. 2. rüzgâr, yel. 3. gaz. 4. tavır, hal, suret, eda. 5. tarz, vaziyet. 6. hava, makam, perde.

☞ * Le grand ~ , le bon ~ kır havası.

☞ * Etre entre deux ~ s cereyan-ı hava içinde bulunmak.

☞ * Il fait de l' ~ rüzgâr vra.

☞ * Prendre un ~ de feu biraz ısınmak için ateşe yaklaşmak.

☞ * Changer d' ~ tebdil-i hava etmek.

☞ * Se donner, se pousser de l' ~ savunmak.

☞ * Vivre de l' ~ du temps büyük bir sefalet içinde bulunmak.

☞ * Prendre l' ~ du bureau 1. bir işin ne olduğunu sormak. 2. (bir katib hakkında) kaleme bir aralık gözüküp savuşmak.

☞ * Le roi des ~ s kartal.

☞ * Courant d' ~ cereyan-ı hava.

☞ * Coup d' ~ soğuk alma.

☞ * ~ natal vatan, maskat-ı re's.

☞ * En l' ~ 1. düşünmeden, bilâmülâhaza. 2. boşuna, beyhude, havada, karma-karışık.

☞ * Les puissances de l' ~ cinler.

☞ * Le prince de l' ~ şeytan.

☞ * Bel ~ nezaket.

☞ * Grand ~ kibarlık.

☞ * Prendre, se donner des ~ sahte tavır ve harekâta bulunmak, azamet satmak.

☞ * Avoir l' ~ de gözükmek.

☞ * Avoir l' ~ un peu en dessous sinsi tavrılı olmak.

☞ * sous ~ de yapar gibi, gözükerek.

☞ * Par ~ azametinden, nahvetinden.

☞ * Etre à plusieurs ~ s birkaç yüzlü olmak.

☞ * Nêtre pas dans l' ~ bir havayı doğru çalmamak.

Airain 1. tunç. 2. top. 3. çan. 4. saat. 5. tunçtan yapılmış kap.

☞ * ~ sonnansant beyhüde gürültü.

☛ * Ciel d' ~ kuraklık.
 ☛ * Front d' ~ 1. hayasız. 2. musır, muannid, sebatkâr.
 ☛ * Siècle d' ~ 1. tunç devri. 2. (mec.) mesâib ve felaket zamanı.
Aire 1. harman. 2. mesafe, meydan. 3. büyük ve yırtıcı kuşların yuvası. 4. (geo.) mesâhâ-i sathiye, mustah. 2. arsa mesâhası. 3. zemin katı döşemesi.
 ☛ * ~ de vent 1. (den.) pusulanın münkasım olduğu kertelerden her biri, kertiz, kerte. 2. geminin sürati.
Airé bir harmanlık ekin.
Airelle yaban mersini, aspiri.
 ☛ * ~ ponctuéé aspiri-i münakkat.
Airer (yırtıcı kuş hakkında) yuva yapmak.
Ais ince tahta, padavra.
 ☛ * Etre entre quatre ~ tabut içinde olmak, ölmek.
Aisance 1. suhûlet, kolaylık, vüs'at. 2. talâkat-ı lisan. 3. bolluk, refah. 4. (çoğ.) gizli merdiven, hane derununda gizli bir işe mahsus mahaller.
 ☛ * ~ des condes (ask.) dirsek mesafesi. (bir sıra dahilindeki efrad meyânında her neferin rahatça hareket ve silahını rahatça istimal edebilmesi için terk edilen mesafeden ibarettir).
 ☛ * Cabinet d' ~ , lieux d' ~ ayak yolu, abdesthane.
Aisceau fıçı rendesi.
Aise 1. memnuniyet, hoşnutluk. 2. rahat, huzur. 3. refah. 4. (çoğ.) esbâb-ı refah.
 ☛ * Mettre quelqu'un à son ~ birisini teşcî' etmek.
 ☛ * A l' ~ yahut A son ~ serbest, tekellüfsüz, sıkılmaksızın.
 ☛ * A votre ~ istediğiniz gibi, irade sizindir.
 ☛ * Paix et ~ sakinane, rahatça.
 ☛ * Mal à son ~ rahatsız, keyifsiz.
Aise memnun, hoşnut.
Aisé,e 1. kolay, suhûletli. 2. rahat, kullanışlı. 3. teklifsiz, laubali. 4. tekellüfsüz, selis. 5. (eski) mevzun. 6. hoşhal, vakti hoş.
 ☛ * Etre ~ à vivre geçinmesi kolay olmak.
Aisément kolaylıkla, suhûletle, bissuhûle.

Aisseau 1. çatı kaplamakta müstamel ince tahta, çam tahtası. 2. küçük fıçı baltası.
Aisselière kemer, kubbe veya tonoz kalıbı.
Aisselle 1. koltuk, bagal, ibt. 2. (bot.) bir yaprağın dala merbut bulunduğu mahal.
Aissette fıçı baltası.
Aisson dört çengelli gemi demiri, çıpa.
Ajointer uç ucuna bitıştirmek.
Ajonc (bot.) hasırotu, kara çalı.
Ajoupa akvâm-ı vahşiyenin kulübesi.
Ajouré,e bir yandan bir yana delinmiş.
Ajournement 1. tehir, ta'vîk, ta'lik. 2. (huk.) celb, ihzar.
 ☛ * Exploit d' ~ davetiye, ihzar varakası.
 ☛ * ~ de rappel de solde (ask.) maâşat-ı mütedâhile i'tâsının tehiri.
 ☛ * ~ de réception des effets eşyanın kabulünü ta'vîk ve tehir.
Ajourner 1. tehir ve ta'lik etmek. 2. tecil etmek. 3. (huk.) celb, ihzar etmek. 4. bir yevm-i mülakat tayin etmek.
 ☛ * ~ un payement bir tediye tecil etmek.
 ☛ * s' ~ tehir olunmak.
Ajoutage ekleme, zam, ilave.
Ajouté bir kitap metnine esnâ-yı tab'ında ilave olunan ibare.
Ajoutée (geo.) hatt-ı temdid.
Ajouter 1. zam ve ilave etmek, katmak. 2. ziyadeleştirmek. 3. ilave-i kelimet etmek.
 ☛ * Ajoutez ya Ajoutons bundan başka, bir de, hem de.
 ☛ * ~ foi à inanmak.
 ☛ * s' ~ ilave olunmak, katlanmak.
Ajoutoir bk. Ajutage.
Ajustage 1. meskûkata tam ayar verme. 2. bir makinenin kurulması. 3. bir şeyin parçalarının yerine konması, tertip, tanzim. 4. (ask.) bir silah aksâm-ı muhtelifesinin cem' ve terkibi, tatbiki.
Ajusté,e 1. ayarlı (sikke). 2. kurulmuş (makine). 3. uygun, muvafık gelen. 4. nişan alınmış, nişanlanmış (tüfek hakkında). 5. giyinmiş, süslenmiş. 6. hazırlanmış. 7. tebdil-i kıyafet etmiş. 8. tesviye edilmiş, bitirilmiş. 9. düzülmüş (kumarda oyun kâğıtları hakkında).

Ajustement 1. düzen, tertib, tesviye. 2. uzlaşma. 3. süs, ziynet. 4. ayar.

Ajuster 1. tamamlamak. 2. ayar etmek. 3. uydurmak, yakıştırmak. 4. düzeltmek, tertib ve tanzim etmek. 5. uzlaştırmak, telif etmek. 6. dikkatle giydirmek, tezyin etmek. 7. kurmak, takmak. 8. sövmek, takdir etmek, donatmak. 9. nişan almak. 10. (beygiri) iyi yürümeye alıştırmak.

☛ * ~ ses flûtes 1. vesait-i muvaffakiyeti hazırlamak. 2. (yapılacak şey hakkında) uzlaşmak, karar vermek.

☛ * ~ son coup 1. iyi nişan almak. 2. bir maksada vusul için her türlü ihtiyatta bulunmak.

☛ * ~ les rênes, les étriers (ask.) dizginleri, üzengileri düzeltmek yani aksâm-ı mezkûreye talimnamede musarrâh vaziyet-i nizamnameyi vermek.

☛ * ~ l'habillement elbiseyi uydurmak yani boy ve bedene tevfiik etmek.

☛ * ~ le haranchement koşum takım-larını uydurmak.

☛ * l'équipement cihazı uydurmak yani kayış, kılıç, çanta, palaska ve üstten takılan aksâm-ı saireyi uydurup güzelce takmak.

☛ * s' ~ 1. düzelmek. 2. kurulmak. 3. uzlaşmak. 4. hazırlanmak. 5. uymak. 6. kendi kendine (alet-i nariye ile) nişan almak. 7. süslenmek.

Ajusteur 1. makine koruyucusu. 2. ayaracı, düzeltici.

Ajustoir ayar terazisi, akçe veznesi.

Ajutage 1. fıskiye borusu, lülesi, musluğu, zıvanası. 2. (kim.) unbûbe-i munzama.

Ajoutoir 1. fıskiye borusu, lülesi, musluğu, zıvanası. 2. (kim.) unbûbe-i munzama.

Akène (bot.) semer-i fakir.

Akond ahund.

Alâchir yumuşatmak, gevşetmek.

Alacrité şatâret-i tab'.

Alaire cenahî, kanada müteallik.

Alambic (arabîden me'huz) inbik.

☛ * Psser à l' ~ inceden inceye tahkik ve tedkik etmek.

☛ * Pleurer comme un ~ çok gözyaşı dökmek.

Alambiqué,e saf, halis, dakik, rakik.

Alambiquer 1. imbikten çekmek. 2. çok inceltmek. 3. zihni yormak.

☛ * s' ~ pek ince şeylere sarf-ı zihn ile yorulmak.

Alambiqueur 1. imbikçi. 2. cebr-i tabiatla üslûb-i ifadesini gayet inceltmiş muharrir.

Alanguie 1. solup sararmış, solgun. 2. zaaf ve rehavete düşür.

Alanguir soldurup sarartmak, zaaf ve rehavete düşürmek.

☛ * s' ~ sararıp bozulmak.

Alanguissement 1. sararıp solma, bozulma. 2. zaaf ve rehavet.

Alaque sütun kaidesi, pabuç.

Alargue! alarga!

Alarguer (den.) açılmak, alarga etmek.

Alarmant,e telaş ve korkuyu mucib (haber).

Alarme 1. korku, telaş, endişe. 2. dehşet. 3. imdada davet, velvele. 4. yangın var nidası. 6. (ask.) silah başına! nidası, telaş.

☛ * Place d' ~ düşmanın tarafından bir hücum-i nâgehâni vukûbulup da silah başına! nidası ref' olunduğunda aâkirin silahlarını alıp birleştikleri mahal ki evvelce tayin ve irâen kılınmış olmak lâzım gelir, tecemmü' mahalli.

☛ * Donner les ~ s korku ve dehşet içinde bulundurmak.

☛ * Vivde dans les ~ s korku ve dehşet içinde harbin tehlikeleri altında yaşamak.

☛ * Poste d' ~ düşmanın takarrübünde haber verebilmek üzere ikame edilmiş ileri karakolu.

☛ * Sonnette d' ~ istimdad çingırağı.

Alarmer 1. ilan-ı dehşet etmek. 2. imdada davet etmek, yangın var! diye bağırarak. 3. telaş ve korkuyu mûcib olmak. 4. dokunmak. 5. (mec.) tecavüz etmek, münfail etmek, cerihadar etmek.

☛ * s' ~ 1. telaş etmek, korkmak. 2. in-fial göstermek, münfail olmak.

Alarmiste 1. heyecan ve dehşeti mucib haberler neşreden, nâşir-i erâcîf. 2. pek çabuk korkan ve telaş gösteren, velvelecî. 3. muhafız köpek.

A latere papa tarafından mezuniyet-i fevkalade ile i'zâm olunan bazı kardinallere itlak olunur.

Alaterne (bot.) akdiken, şevke-i berrî.
Alauda (ask.) Romalılardan kadim aluda lejyonu, alayı.
Albanais,e 1. Arnavut, Arnavut karısı. 2. Arnavut lisanı, Arnavutça.
Albaras abraşlık, baras.
Albâtre 1. kaymak taşı, su mermeri, ruhâmî taş. 2. (mec.) beyazlık.
Albatros Bahr-i muhîtte bulunan gayet büyük ördek.
Alberge zerdali.
Albergier zerdali ağacı.
Albésie (ask.) Alp ahâlisinin kullandıkları kalkan, Alpli kalkanı.
Albigeois Protestanlığın ilk zühur eden bir tarikine mensub olanlar.
Albin,e beyaz.
Albinisme cildin beyaz ve gözlerin kırmızı olması, adem-i levn, albinosit.
Albinos derisi ve saçları beyaz ve gözleri kırmızı olan adam ki nègre-blanc yani beyaz zenci dahi denilir, cehr, albinos.
Albion uzaktan bakılınca kayaların beyaz görülmesi münasebetiyle İngiltere'ye verilen isim.
Albuginé,e beyaz (et), beyaz.
Albugineus,se beyazımtrak.
Albugo (tıb.) göze âriz olan leke, ak benek, vedak.
Album 1. bazı hatırat ve vukuat kaydına mahsus cüzdan. 2. eş'âr vesaire mecmuası. 3. fotoğrafya, resim mecmuası, albüm.
Albumen 1. yumurta akı, mâh. 2. (bot.) süveyda, beyâzülbeyza.
Albumine zülal, albümin.
Albuminé,e (bot.) züssüveydâ.
Albuminer albümin sürmek.
Albumineux,se (kim.) albümini hâvi, zülalî.
Albuminoïde şibh-i zülal.
 ☞ * Substances ~ s mevâdd-ı şibh-i zülâlîye.
Albuminurie (tıb.) tebevül-i zülal, şeker hastalığı.
Alcade İspanya'da mahkeme hakimi (el-kâdî'den me'huz).
Alcaïque Yunan ve Latin eş'ârının bir nev'i.
Alcaessence ecsâm-ı nebatiye ve hayvaniyede amonyak husûlü, inkılab-ı kaleviyet.

Alcaescent,e (kim.) amonyak hasil eden (cism-i nebatî ve hayvanî), münkalib-i kaleviyet.
Alcali (arabî el-calî'den me'huz) 1. sodayı veren nebât-ı bahrî. 2. (kim.) kalî, kalevî.
Alcalifiant,e (kim.) kali hasil eden, mükevvin-i kali.
Alcalimètre mikyas-ı kalî.
Alcalin,e (kim.) zülkalî.
Alcalin kalevî.
Alcalinité kaleviyet.
Alcalisation takliye.
Alcalisé,e mukallî.
Alcaliser takliye etmek.
Alcaloïde (kim.) şibh-i kalevî.
Alcanna yahut **Alcanne** bk. Alkanna.
Alcarazas (zace, arabîden me'huz) suyu soğutmaya mahsus mesamatlı testi.
Alcazar (arabî el-kasr'dan me'huz) 1. İspanya'da Araplardan kalma kasır. 2. (ask.) İspanya müstahkem kale ve kasrı (Dördüncü asır bidayetinden bed' ile İspanya Araplarından bilâd-ı meşhûre hakimlerinin inşa ettikleri kılâ' ve kusûr-i müstahkeme). 3. tiyatro. 4. tenezzüh bahçesi.
Alcée (bot.) gülhatmi.
Alchimie (arabîden me'huz) kimya-yı bâtil, her şeyi altına tebdil ettiği za'm olunan bir ilm-i kâzib, simya.
Alchimier muşmula ağacı.
Alchimille (bot.) keffülesed, aslan paçası.
Alchimique kimya-yı bâtila müteallik.
Alchimiste kimya-yı bâtil ile tevaggul eden, kimyacı, simyacı.
Alcool (arabî el-kuhl'den me'huz) ispirto, müskiratın ruhu, kuhl, ku'ül.
 ☞ * ~ absolu, ~ anhydre su karışmış ispirto.
 ☞ * ~ rectifié otuz altı derece ispirto.
Alcoolat (kim.) kuhl-i muattar.
Alcoolique 1. (kim.) ispirtoyu hâvi, kuhlî. 2. (mec.) bekri, ayyaş, sarhoş, işrete mübtela, dâ'ulkuhle düçar olmuş.
Alcoolisation (kim.) ispirotlandırma, tekhîl.
Alcoolisé,e 1. ispirto ile karışık. 2. işrete mübtela, dâ'ulkuhle düçar olmuş.
Alcooliser ispirotlandırmak, tekhîl etmek.
 ☞ * s' ~ işrete mübtela olmak.

Alcoolisme (tıb.) müskiratın kesret-i istimalinden hasıl illet, dâ'ulkuhl.

Alcoolomètre ispirtonun miktarını tayine mahsus alet, mikyâsülkuhl, kilosak mikyâsülku'ülü.

Alcôve (arabî el-kubbe'den me'huz) odanın içinde bir yatak alacak kadar kubbeli mahall-i mahsus, yatak yeri.
❁ * Les mystères, les secrets de l' ~ serâir-i aşk.

Alcyon marti kuşu.

Alcyonien Jour ~ şeb-i yeldâdan evvel ve sonraki yedişer güne itlak olunur.

Aldébaram yahut **Aldéberan** (arabîden me'huz) (ast.) deberan.

Aldionnaire (ask.) kadimen asker seyis.

Alderman İngiltere'de belediye memuru. çoğ. des aldermen.

Ale (é-le) yahut **Alle** İngiltere'nin hafif birası.

Aléa baht, tali, tesadüf, kazanmak veya kaybetmek ihtimali, şans.

Aléatoire 1. tesadüfi, baht ve talihe bağlı. 2. (huk.) kâr ve zararı mechul (iş).

Alectore horoz ve tavuk cinsi, dikiye kabilisi.

Alêne 1. kunduracı bizi. 2. ok (bu mânâda eskidir).

Alênier bizci.

Alénois,e (bot.) Gresson ~ yaban teresi.

Alenti,e ağırlaşmış, kesb-i betâet etmiş.

Alentir ağırlaştırmak, kesb-i betâet ettirmek.
❁ * s' ~ 1. ağırlaşmak, batî olmak. 2. kesb-i sükunet etmek.

Alentissement ağırlık, betâet.

Alentour etrafta, civarda, dâirenmâdâr.
❁ * D' ~ etraftaki, civardaki.

Alentours 1. civar, etraf, havali. 2. bir adamın etrafında bulunanlar, mukarrebîn.

Alep Halep şehri.

Alepine Halep kumaşı.

Alerte 1. uyanık, gözü açık, tetik, atik, mu'temedüssür'a. 2. imdada davet. 3. (ask.) silah başına! nidası. 4. ilan-ı dehşet. 5. telaş. 6. sakın!, dikkat!, savul! 7. haazırol!, haydi!

Alésage 1. tüfek ve top ve boru vesairenin dahilî perdahtı. 2. meskûkatın menarlarının düzeltilmesi. 3. (ask.) micef tevsi' ve tamzimi ameliyatı.
❁ * Barre d' ~ tevsi' çubuğu.

Aléser 1. tüfek ve top ve boru vesairenin içini perdaht etmek. 2. meskûkatın kenarlarını düzeltmek.

Alésoir 1. top ve tüfek ve boru vesairenin içini perdaht etmeye mahsus burgu, perdaht burgusu. 2. bıcırgan denilen demirci aleti.

Alester (den.) tahfif etmek, hafifletmek.

Aleuromètre mîzânüldakîk ki buğdayın glüton ve nişastasının miktarını ve binaberrin nev' ve cinsini bildirir bir alettir.

Alevin teksîr-i nesl için havuzlara atılan küçük balıklar.

Alevinage 1. bir havuzda balık yetiştirmek sanatı, harâset-i esmâk. 2. balıkçıların tutuktan sonra tekrar denize attıkları küçük balıklar.

Aleviner bir havuzda balık yetiştirmek, bir göle, bir havuza küçük balık atmak.

Alevinier balık yetiştirmeye mahsus havuz yahut göl.

Alexandre İskender.

Alexandrette İskenderun.

Alexandrie İskenderiye.

Alexandrin 1. İskenderiyeli. 2. İskenderiye mekteb-i meşhur-i kadimine müteallik, iskenderânî.
❁ * Vers ~ Fransızcada musol heceler dahi birer hece addedilmek üzere on iki heceli mısra.

Alexandrien,ne bk. Alexandrin.

Alexipharmaque 1. padzehir, padzehri. 2. tiryâk-ı faruk.

Alexipyretique (tıb.) pâd-ı teb, dâfi'-i teb.

Alezan,e (arabî el-halsâ'dan me'huz) al don (at hakkında). 2. al donda at.
❁ * ~ ordinaire adi al.
❁ * ~ clair açık al.
❁ * ~ doré koyu al.
❁ * ~ cerise kiraz alı.
❁ * ~ chatain kestane alı.
❁ * ~ brûlé yanık al ki kahve rengine benzer.

Alèze kan ve cerahat yatağa bulaşmamak için mecruhların altına serilen çarşaf.
Alfa (arabîden me'huz) halfa otu.
Alfange 1. eğri ve pek enli İspanyol kılıcı. 2. (bot.) bir nevi marul.
Alfénide çatal bıçak ve emsali şeyler yapılan gayet beyaz bir maden, alfenid.
Alfier kadimen İspanya ve İtalya asâkir-i milliyesine mahsus sancaktar.
Algalié (tüb.) micef sonda, kantara-i micéffe.
Alganon pranga, zincir.
Algarade (İspanyolca Algarada kelimesinden me'huz) 1. (ask.) sahte silah başına nidası. 2. şetm ve tahkir. 3. gençlik çılgınlıkları.
Algatrane (arabîden me'huz) (den.) kalafat katranı, zift.
Algèbre (arabîden me'huz) 1. cebir, ilmül-cebr velmukâbele. 2. cebir kitabı.
 * ~ supérieure 1. cebr-i a'lâ. 2. (mec.) anlaşılmaz şey, muamma.
Algébrique ilm-i cebre müteallik, cebrî.
 * Expression ~ ifade-i cebriye.
Algébriquement ilm-i cebr kaidesine, ilm-i cebre tevfikân.
Algébriser 1. cebir ile işğal etmek. 2. (müstehtizyane) bir mevzudan pek fennî bir surette bahsetmek.
Algébriste ilm-i cebr alimi, ilm-i cebrde mahir adam, câbir, ehl-i cebr.
Alger Cezayir şehri.
Algérie Cezayir memleketi.
Algérien,ne Cezayirli.
Algérine biranın ve gaz limonatasının havâssına malik bir nevi içki.
Algide (arabî el-celîd'den me'huz) (tüb.) soğuk hissettiren, titremeyi mücib, celîdi.
 * Fièvre ~ hummâ-yı celîdî.
Algorithme ulûm-i riyaziyede işaret vaz'ı.
 * ~ de calcul intégral hesap tamamının işareti.
Alguazil (arabî el-vezîr'den galat) 1. İspanya zabtiye zabiti. 2. zabita ve polis memuru.
Algue deniz yosunu, üşniye.
Alhagi (bot.) kudret helvası ağacı, elhacı.
Alhambra 1. İspanya Arap hükümdarlarının Gırnata'daki sarayları. 2. bu sarayı yâd ettirecek azamet ve haşmete malik bina.

Alibi muhakemeye giren tarafeynden birinin kendisine isnad-ı kabahat olunduğu gün ve saat başka yerde bulunmuş olması ve başka yerde bulunmuş olduğunu isbat etmesi, gaybet hali, isbat-ı gaybet.
 * Démontrer son ~ isbat-ı gaybet etmek.
Alibiforain 1. haric ez saded-i laf. 2. mağlubiyet. 3. sahte mazeret (az müstameldir).
Alibile (tüb.) besleyici, mugaddi, bedel mâyetehalle.
Alibité besleyicilik, tağdiye hassası.
Aliboron cahil, ahmak olduğu halde kendini ilim ve irfan sahibi gibi satmaya yeltenen adam (bazı muharrirler eşek makamında da kullanmışlardır. Ekseriya Maître ~ suretinde kullanılır.).
Aliboufier (bot.) karagünlük ağacı, câviye, mey'iyé.
Alidade (arabîden me'huz) mustara, zaviye cetveli, izâde.
 * ~ à pinnules hedefeli mustara.
 * ~ plongeante rasad dürbünlü mustara.
 * ~ nivelatrice tesviye ruhlu mustara.
 * ~ autoréductrice sıtadyalı mustara.
 * ~ plongeante à lunettes dürbünlü mustara.
Alide Alevi.
Aliénabilité (huk.) kabiliyet-i ferağ, kabiliyet-i bey'.
Aliénable kabil-i ferağ, kabil-i bey'.
Aliénataire (huk.) mefrûğun leh.
Aliénateur,trice ferağ eden, fâriğ, bâyi'.
Aliénation 1. ferağ, satış. 2. bir hakk-ı tabiînin ziyâ. 3. adem-i itilaf, tezdad, nefret.
 * ~ mentale (tüb.) cinnet, ihlâl-i şuur.
Aliéné,e 1. mecnun, mecnune, deli, çılgın, muhtellüşşuur. 2. ferağ edilmiş, satılmış, mefrûğ. 3. (mec.) cüda olmuş.
 * Hospice des ~ s tımarhane, bimarhane, dârülmecânin.
Aliéner 1. ferağ etmek, satmak. 2. hasım etmek, nefret kazandırmak, herkesin muhabbetini, teveccühünü kaybedecek surette hareket etmek.
 * ~ l'esprit çıldırtmak, şuurunu ihlal etmek.

- ☛ * s' ~ 1. ayrılmak. 2. kaybetmek, mahrum kalmak. 3. çıldırmak.
- Aliéniste** tabib-i mecânin, bîmarhane tabibi.
- Alifère** kanatlı, zülecniha.
- Aliforme** kanat şeklinde olan, cenâhiyüş-şekl.
- Aligère** kanatlı.
- Aligné,e** 1. sıralanmış, sıralı. 2. gayet muntazam.
- Alignement** 1. sıralama, tasnif. 2. sokak ve saire istikameti.
- ☛ * ~ des rues sokakların istikameti.
- ☛ * Donner l' ~ d'une rue 1. bir sokağın istikametini tayin etmek. 2. (ask.) hiza ve beraberlik.
- ☛ * ~ direct doğru hiza ve beraberlik.
- ☛ * ~ oblique mâil hiza ve beraberlik.
- ☛ * ~ en arrière 1. geriye hiza ve beraberlik. 2. istikamet.
- ☛ * ~ topographique 1. topografya istikameti. 2. tahdid, tayin, tahsis.
- ☛ * ~ des approvisionnements erzak ve mühimmatın tayin ve tahdid.
- Aligner** 1. bir sıra üzerine dizmek, sıralamak. 2. bîlüzum mertebede dikkat ve ihtimam göstermek.
- ☛ * ~ des phrases, des mots 1. söz sıralamak, çok söylemek veya yazmak. 2. (ask.) hiza ve beraberliğe getirmek veya gelmek. 3. tayin ve tahsis etmek.
- ☛ * s' ~ 1. sıralanmak. 2. kavga etmek için birisinin karşısına geçmek.
- Aliment** 1. kût, maişet. 2. taam, gıda. 3. sermaye. 4. (huk.) nafaka.
- ☛ * Fournir des ~ s nafaka bağlamak.
- Alimentaire** gıdayî, maişete yarayan, gıda olabilen.
- ☛ * Régime ~ (tıb.) tedâbîr-i gıdaye.
- ☛ * Canal ~ (tıb.) ünbûbe-i hazmiye.
- ☛ * Pâtes ~ s şa'riye, tapyoka vesaire gibi çorba için yapılmış hamurlar.
- ☛ * Pension ou dette ~ nafaka.
- ☛ * Etre tenu l'obligation ~ nafaka vermeye kanunen mecbur olmak.
- Alimentation** 1. tağdiye, tegaddî, besleyiş. 2. sarf ve istihlak olunan mevâddın tedariki.
- ☛ * ~ du soldat (ask.) 1. it'âm-ı asker. 2. askerın yemeği.

- Alimenter** 1. beslemek, tağdiye etmek. 2. sarf ve istihlak olunan mevâddı vermek, tedarik etmek. 3. berdevam tutmak, devamına hizmet etmek. 4. (huk.) nafaka vermek.
- Alimenteux,se** (tıb.) mugaddî, besleyici (eski kelime).
- Alinéa** 1. her bendin ilk satırının başındaki boş mahal. 2. bend. 3. satır başı. 4. fıkra.
- Alinéaire** bir bend, bir fıkra teşkil eden, buna taalluk eden.
- Aliner** bir gemi techiz etmek.
- Aliquante** (mat.) yalnız Partie ~ tabirinde kullanılır ki aded-i mütebâyin veya kesr-i asam demektir. Mesela: iki dokuzun kesr-i asammudur, çünkü tamamen onda dahil değildir.
- Aliquote** (mat.) Partie ~ aded-i mütedâhil, kesr-i sahih.
- Alise** yahut **Alize** alıç, nabk.
- Alisé,e** cilalı, parlak.
- Alisier** alıç ağacı, sidre.
- Alisma** (bot.) kazayağı, riclülvez.
- Alité,e** esîr-i firâş.
- Aliter** 1. yatırmak, yatmaya mecbur etmek. 2. fıçıya istif etmek.
- ☛ * s' ~ hastalanıp yatağa yatmak, esîr-i firâş olmak.
- Alizari** (arabîden me'huz) kök boya, cehri.
- Alizarine** kök boyanın, cehrinin madde-i mülevvenesi.
- Alize** ve **Alizier** bk. Alise ve Alisier.
- Alizé** (den.) Vent ~ ekâlîm-i hârre denizlerinde daima şarkdan garba doğru esen mevsim rüzgârları, riyâh-ı muntazama, meltem.
- Alkanna** kına, hına.
- Alkéenge** (arabîden me'huz) (bot.) kakenc, köy feneri.
- Alkermès** (arabîden me'huz) (tıb.) kırmız macunu.
- Allah** (arabîden me'huz) Cenabıhak.
- Allaitant,e** emziren (hayvanlar hakkında kullanılır).
- Allaité,e** 1. emzirilen. 2. büyütülen, beslenen.
- Allaitement** emzirme, süt verme, ırzâ'.
- Allaiter** süt vermek, emzirmek, ırzâ' etmek.

Allant 1. yürümeyi çok seven. 2. yürümeye kudreti olan. 3. giden, geçen. Yalnız şu tabirde müstameldir: Les allants et les venants mârrîn ve âbirîn.

Allantoïde (tib.) useyb.

Alléchant,e cezbeden, dadandıran, celbeden.

Alléchement cezb, dadandırma.

Allécher dadandırmak, cezbetmek, celbetmek.

Allée gidiş, azimet.
 * ~ s et venues 1. gidiş geliş, âmedşüd. 2. tereddüd. 3. teşebbüsat.
 * ~ et retour gidip gelme, azîmet ve avdet.

Allée 1. dar yol, geçit. 2. iki tarafı ağaçlı yol. 3. bahçe yolu, hiyâban.

Allégation 1. takrir, ifade, zikr, îrad. 2. müddeâ. 3. bir fıkrayı nakil ile istişhad. 4. isnat.

Allège 1. mavna, yük kayığı, salapurya. 2. demiryolunda su ve kömür taşıyan araba. 3. pencere evinin altındaki istinad duvarı.

Allégeable kabil-i tahfif.

Allégeance 1. yükü tahfif etme. 2. tadil.
 * Serment d' ~ sadakat yemini (İngiltere'ye mahsus).

Allégment 1. yükü tahfif, tadil edilmiş. 2. tesliyet.

Alléger 1. yükü tahfif etmek, hafifletmek. 2. teskin etmek. 3. tehvîn ve tadil etmek.
 * ~ les contribuables efrâd-ı mükellefenin vergisini tahfif etmek.
 * s' ~ 1. hafifleşmek. 2. teskin olunmak.

Alléger hacmini küçültmek, tasgîr etmek.

Allégorie 1. remiz, kinaye. 2. tasavvuf tarihiyle söylenen söz, mecaz. 3. tevriye, îham. 4. tasavvuf kitabı. 5. istiâre-i temsiliye.

Allégorique mecazî, kinâyî, tasavvufî, îham ve tevriyeyi hâvi.

Allégoriquement mecazen, remiz olarak, tasavvuf tarihiyle.

Allégoriser remiz ve kinaye tarihiyle eda-yı meram etmek.

Allégoriseur remiz ve kinaye tarihiyle eda olunan efkârın zımnındaki maâni-i maksûdeyi bulup çıkarıcı adam.

Allégorisme 1. remiz ve kinaye tarihiyle, istiâre-i temsiliyeye müracaatla ifade olunmuş mânâ. 2. bu tarz beyanı kesretle istimal etmek merakı, istimal etmek hali.

Allégoriste bir kitabı, bir muharririn efkârını remiz ve kinaye tarihiyle, istiâre-i temsiliyeye müracaatla ifade eden zat.

Allègre 1. keyifli, neşeli, şen, şâd. 2. hazır, teşne.

Allègrement 1. keyifle, şâd ve şen olarak, sevine sevine. 2. çabuk, süratle.

Allégresse keyif, şenlik, neşe, behcet, mesrûriyet.

Alléretto 1. (müz.) çabuk ve hafif bir surette. 2. (müz.) latif ve hafif hava (kelime-i âtiyenin siga-i tasgîridir).

Allégro 1. (müz.) büyük bir şenlikle, ziyadesiyle keyif verecek surette ve gürültü ile (çalgı çalma). 2. bu vechile çalınan hava.

Alléguer zikr, dermeyân, îrad, istişhad etmek.

Alléluia (İbraniceden me'huz : lui-ia) 1. el-hamdülillah, bir sevinç ve memnuniyet üzerine olunan dua. 2. sitayiş. 3. (bot.) hâımız-ı humaz istihsal olunan çayır kuzukulağı. çoğ. des alléluia.

Allemagne Almanya, Cermanya.

Allemand,e 1. Alman, Almanyalı. 2. Alman lisanı, Almanca.
 * C'est de l' ~ pour moi bundan bir şey anlayamıyorum.
 * Querelle d' ~ bilâsebeb tahaddüs eden niza.

Allemande 1. çok hareketli bir nevi raks. 2. o raks için çalınan hava.

Aller (tasrifi: Je vais, tu vas, il va, nous allons, vous allez, ils vont; j'allais, tu allais etc.; j'allai, tu allas etc.; j'irai etc.; j'irais etc.; va, allous, allez; que j'aïlle, que tu aïlles, qu'il aïlle, que nous allions, que nous alliez, qu'ils aïllent; que j'allase etc.; allant; allé.e) (siyag-ı mürekkebesi être fiil îanesiyle teşkil olunur). 1. gitmek, varmak. 2. yürümek. 3. geçmek, mürûr etmek. 4. tesir ve nüfuz etmek, geçmek. 5. dayanmak, yaşamak. 6. terakki etmek. 7. düşmek. 8. müracaat etmek. 9. yaklaşmak. 10. yakışmak, açmak. 11. işe gelmek, hoşâ gitmek. 12. işlemek, çalışmak. 13. devam etmek, sürmek. 14.

ilerlemek, uzanmak. **15.** çıkmak, müntehî olmak. **16.** uymak, gelmek.

☛ * Cette clef ne va pas à cette serrure **1.** bu anahtar bu kilide gelmez. **2.** yakışmaz.

☛ * Cet habit vous va bien **1.** bu libas size iyi yakışıyor. **2.** bir şey yapmaya hazır bulunmak.

☛ * Nous allons partir **1.** hareket etmek üzereyiz. **2.** olmak, bulunmak: Vomment allez-vous? Nasılsınız?

☛ * Comment va votre affaire? İşiniz nasıl gidiyor, nasıldır?

☛ * ~ mieux **1.** iyice olmak, iyiliğe yüz tutmak. **2.** (makine vesaire hakkında) işlemek.

☛ * ~ de pair aynı seviyede bulunmak, aynı liyakati, aynı mutalebatı haiz olmak.

☛ * ~ loin **1.** terakki etmek. **2.** vahim neticeler hasil etmek.

☛ * ~ à l'âme, au cœur müteessir etmek.

☛ * Tout chemin va à Rome muhtelif vasıtalar aynı neticeye îsal eder.

☛ * ~ contre vent et marée her türlü müşkilata göğüs germek.

☛ * Faire ~ eğlenmek.

☛ * ~ à la chasse avec un fusil de toile dilenmek, sadaka toplamak.

☛ * ~ à la retape **1.** birisinin yolunu beklemek. **2.** (Alüfteler hakkında) bir erkek sokakta yanına sokulmak.

☛ * ~ son chemin maksadından şaşmamak.

☛ * Il en va olup gidiyor.

☛ * ~ aux voix rey toplamak, rey varakalarını açmak.

☛ * ~ vite çabuk olmak.

☛ * ~ contre aleyhinde bulunmak, karşı durmak.

☛ * ~ au devant **1.** istikbal etmek. **2.** önünü almak.

☛ * ~ grand train israf etmek.

☛ * N' ~ pas (bir masdardan evvel) sakınmak.

☛ * Y ~ **1.** harekette bulunmak. **2.** (kumarda) gitmek, oynamak.

☛ * Il y va de tehlikededir.

☛ * Laisser ~ **1.** koyuvermek. **2.** ihmal etmek.

☛ * Laisser ~ sous soi altına etmek.

☛ * Se laisser ~ à **1.** koyulmak, düşmek. **2.** ihmal etmek. (bir kız hakkında) iş-fale kapılmak, râm olmak.

☛ * ~ à tout vent her rüzgâra uymak yani herkesi dinlemek, herkese kulak asmak.

☛ * S'en ~ **1.** çekilmek, gitmek. **2.** mahv ve nâbedid olmak, zail olmak. **3.** yıkılıp gitmek: Va-t'en ykıl. (vas-y tabirinde s şâz olarak ilave olunmuştur).

☛ * Allons, allez, va Haydi! İşine bak!

☛ * Allons donc Amma yaptın!, Yok canım!

Aller gidiş.

☛ * L' ~ et le retour gidip gelme.

☛ * Le pis ~ **1.** ahvâl-i muhtemeleve mutasarrefenin en kötüsü. **2.** daha iyisi olmadığundan tercih ve kabul edilen şey, müracaat edilen adam.

☛ * Au pis ~ en kötü ciheti farz olunsa.

Alléser (ask.) bir topun çapını büyültmek.

Alleu bir sipahiye muhavvel emlak, malikane, tımar.

☛ * Franc ~ her vergiden muaf malikane.

Alliable kabil-i tahlit.

Alliacé,e **1.** sarımsaklı, sarımsak kokulu. **2.** fasîle-i sümüye. **3.** halt, tahlit. **4.** halîta. **5.** (mec.) hile, fesat.

Alliage **1.** (kim.) tahlit. **2.** halita.

☛ * Règle d' ~ halîta-i madeniye kaidesi.

Alliaire sarımsak otu, haşîsetu's-sûm.

Alliance **1.** izdivaç. **2.** nikâh nişanı olan yüzük, nişan yüzüğü. **3.** musâheret, karâbet-i sıhriye. **4.** ittifak, ahd ü mısak.

☛ * ~ défensive ittifâk-ı tedâfûî.

☛ * ~ offensive ittifak-ı tecavüzî, taarruzî.

☛ * Traité d' ~ muahede-i ittifakiye.

☛ * Cas d' ~ kazıyye-i ahdiye-i meşruta, şart-ı ma'hûd.

☛ * Conclure une ~ ittifak etmek.

☛ * ~ perpétuelle ittifak-ı daimî.

☛ * ~ limitée 1. ittifak-ı muvakkat. 2. yekdiğerine mübâyin ve münâfi göründükleri halde iki fikrin, iki kelimenin takrîb ve tevâhidî yani cem'-i tezağ san'at-ı bediîyyesi ki bundan yeni bir mânâ çıkar ve ifadeye daha ziyade letafet ve şiddet gelir. "Karanlıktan başka bir şey görmez, sükkattan başka bir şey işitmezdi" misalinde olduğu gibi.

Alliée 1. tahlit edilmiş. 2. müttefik. 3. karâbet-ı sıhriyyesi olan müteallikat.

Allier 1. karıştırmak, bir meâdin halitası yapmak. 2. sıhriyet peyda ettirmek. 3. ittifak ettirmek. 4. birleştirmek, karıştırmak.

☛ * s' ~ 1. birleşmek. 2. sıhriyet peyda etmek. 3. ittifak etmek. 4. (mec.) itilaf etmek.

Allier kuş ve bilhassa bıldırcın ve keklik tutmaya mahsus ağ, tuzak, fak.

☛ * Tendre les ~ s tuzak kurmak.

Alligati (ask.) Romalılar indinde esir-i harb ve onu esir eden.

Alligator Amerika-yı şimâli timsahı.

Allitération 1. seci'-i tam. 2. müsecca kelam. 3. seci yapma.

Allitérer seci yapmak.

Allivré,e tarh olunmuş (vergi).

Allivrement vergi tarhı, vergi hissesi.

Allivrer vergiyi herkesin emlak ve ıradına göre tarh etmek.

Allobroge kaba adam, dağ adamı (asıl bir eski kavmin ismidir).

Allocation 1. tahsisat. 2. aidat. 3. bir hesabın tasdiki.

☛ * ~ des créanciers ashâb-ı matlubun sırası.

☛ * ~ en denier (ask.) muhassasât-ı nakdiye.

☛ * ~ en nature muhassasât-ı ayniye (tayinat).

Allocution kısa nutuk, hutbe, muhataba, hitab.

Allodial,e 1. vergiden muaf malikaneye müteallik, malikaneden ibaret. 2. vergiden muaf malikane. (çoğ.) des allodiaux.

Allodialité malikanenin vergiden muafiyeti.

Allonge yahut **Alonge** 1. bir şeyi uzatmak için zammolunan parça, ek. 2. zamime. 3.

ciro için poliçeye ilave olunan kâğıt, ek. 4. bir senet kâğıdında yazılacak mahal kalmadığı vakit altına yapıştırılan kâğıt. 5. et asmaya mahsus çengel. 6. gemi postasının muhtelif parçaları. 7. (ask.) rabt, tatvil kayışı, mutavvel. 8. (mec.) zeyil, ilave. 9. (kim.) mutavvel.

Allongé,e uzun, uzatılmış.

☛ * Mine ~ e asılmış çehre, abusluk.

☛ * Trot ~ (ask.) uzun süratli.

Allongement 1. uzatma, temdid. 2. sürünceme (bu mânâda az müstameldir),

☛ * ~ des colonnes (ask.) kolların imtidadı.

Allonger 1. uzatmak, temdid etmek. 2. sürdürmek, sürüncemede bırakmak.

☛ * ~ le visage çehre asmak, bedçehre göstermek.

☛ * ~ le pas süratle yürümek.

☛ * ~ la courroie idare ile kullanmak.

☛ * ~ un coup d'épée kılıç vurmak.

☛ * ~ une sauce sulandırmak için salçanın içine et suyu, su yahut süt ilave etmek.

☛ * s' ~ 1. uzanmak. 2. yayılmak.

Allongez (ask.) uzat, uzalt (süvaride süratli yürüyüşü uzatmak için verilen kumandadır).

Allonyme 1. nâm-ı müstear altında çıkan eser. 2. eserini nâm-ı müstear altında neşreden adam.

Allopathe (tıb.) tedavi bizzıd eden tabib.

Allopathie (tıb.) tedavi bizzıd.

Allopathique (tıb.) tedavi bizzıdda mütealliklik.

Allopathiquement tedavi bizzıd tarikiyle.

Allotir (huk.) kısımlara ayırmak.

Allouable kabul ve tasdik olunmaya şâyân (masraf), sarfı lâzım gelen.

Allouer 1. (bir masrafı) kabul ve tasdik etmek. 2. tahsis etmek.

Alluchon çark dişi.

Allumage 1. yakış, ikâd. 2. maden ocaklarına ateş veriş.

Allume-feu çıra.

Allumelle (ask.) dürtme kılıcı.

Allumer 1. yakmak, tutuşturmak, alevlendirmek. 2. (mec.) tahrik etmek, kızıştırmak.

☛ * s' ~ 1. yanmak, tutuşmak. 2 kızışmak, tahrik olunmak. 3. parlamak.
Allumette 1. kibrit. 2. (mec.) çabuk hiddetlenen adam.
Allumettier kibritçi.
Allumeur 1. gazları yahut kandilleri yakan adam. 2. (ask.) madde-i muharraka, madde-i ihrâkiye.
☛ * ~ ruggiéri rokjiyeri ihrak borusu.
Allumière 1. kibrit kutusu. 2. kibrit fabrikası.
Allure 1. gidiş, yürüyüş, meşy. 2. tavır, reviş. 3. bir işin kesb ettiği renk.
Allusif, ve îmalî.
Allusion kinaye, ima.
Alluvien, ne suların çekilmesinden meydana çıkan, lahkî.
Alluvion suların çekilmesinden meydana çıkan arazi, lahk.
☛ * ~ moderne lahk-ı cedid.
☛ * Terrain d'~ arazi-i lahkiye.
Alluvionnaire lahkî.
Almageste (arabîden me'huz) 1. el-mecesti, Batlamyus'un hey'et kitabı. 2. zîc.
Almanach (arabîden me'huz: el-munakkah) takvim, salnâme.
☛ * Faire des ~ s bir şeye sebbsiz, kâriyesiz hükmetmek.
☛ * Vérité d' ~ vâzîh, sade hemen de âmiyane bir hakikat.
☛ * Son ~ corps est un ~ tebeddülât-ı havaiyeden pek ziyade müteessir olan bir adam hakkında söylenir.
☛ * Une autre fois on prendra de ces ~ s buna başka defa inanılır, inanılmaz.
Alme hayırkâr.
Almée Hint çengisi.
Aloès (bot.) sabır, sarısabır.
Aloétique sarısabırî hâvi, sabrî.
Aloi 1. ayar. 2. cins. 3. maya, asıl, cibillet.
☛ * Homme de bas ~ bedasl, kemmâye, furûmâye adam.
☛ * Monnaies de bon ~ tâmmülyar meskûkat, meskûkat-ı hâlise.
☛ * Monnaies de mauvais ~ meskûkat-ı mağşûşa.
Alopécie (tib.) saç, kıl dökülmesi, saçkıran, sukût-i şa'r, dâüssa'leb.
Alors 1. o vakit, o zaman. 2. o halde, öyle ise.

☛ * D' ~ o vakit ki.
☛ * jusqu'~ o vakte kadar.
☛ * ~ que ne vakit ki..., o vakit ki..., ... olsa bile.
Alose karagöz balığı.
Alouette toygâr, çayırkuşu, tarla kuşu.
☛ * Au chant de l' ~ pek erken.
☛ * Manger comme une ~ pek az yemek.
☛ * Terre à ~ kumluk arazi.
☛ * ~ calandre siyah tarla kuşu.
☛ * ~ de mer deniz serçesi.
Alourdir ağır, sakil etmek, ağırlaştırmak.
☛ * s' ~ ağırlaşmak, ağır olmak.
Alourdissement 1. ağırlık. 2. ağırlaştırma, ağırlaşma.
Aloyau sığırın sırt kemiğinden çıkarılan uzun et filetosu, sığır mühlesi, kuş gömü.
Aloyer altına, gümüşe ayar tayin etmek.
Alpaca yahut **Alpaga** 1. Amerika-yı cenûbîde keçi ile deve arasında bir hayvan. 2. bu hayvanın yapağısından mamul kumaş, alpâk.
Alpague bk. Alpaca.
Alpage dağlardaki mer'a, bu mer'alar için istifa edilen resm.
Alpe 1. yüksek mahal, dağ. 2. (mec.) bir hissin, bir ihtirasın vasıl olabileceği son nokta.
Alpestre 1. Alp Dağlarına mahsus. 2. çetin.
Alpha hurûf-i yunânîyenin birincisi.
☛ * L' ~ et l'oméga bir şeyin evvel ve ahiri, mebd'e' ve müntehası.
Alphabet 1. hur'uf-i heca. 2. elifba cüz'ü. 3. bir ilim ve fennin mebâdîsi, medhali.
Alphabétaire elifbaya müteallik.
Alphabétique hur'uf-i hecâ tertibine tabî.
☛ * Faire une chose par ordre ~ bir şeyi dikkat ve intizamla yapmak.
Alphabétiquement hurûf-i heca tertibiyle.
Alphabétiser 1. heceleme. 2. hurûf-i heca sırasıyla tasnif etmek.
Alpicole Alp silsile-i cibâlinde yaşayan.
Alpin, e Alp silsile-i cibâlinde vesair yüksek dağlarda biten (nebat) ve yaşayan (hayvan).
Alpiste bir nevi darı.
Alsacien, ne Alzaslı.
Alsine (bot.) farekulağı.

Altaïque Türkistan'ın Altındağ'ından mün-teşir nesle mensub, Turanî.

Altérabilité kabiliyet-i tegayyür.

Altérable kabil-i tegayyür, mütegayyir.

Altérant,e 1. (tib.) susatan, hararet veren. 2. tedricen tağyir eden, muhallil. 3. muhallil, deva-yı muhallil.

Altération 1. tabdil, tağyir. 2. tebeddül, te-gayyür. 3. bozuş, ifsad, tağşiş. 4. tahrif. 5. hiddet, infial. 6. susama, hararet. 7. (tib.) is-tihale, bozulma, değışme.

☛ * ~ des monnaies meskûkat ayarının tağyir ve tağşişi.

Altercation münazaa, münakaşa.

Altéré,e 1. mütegayyir, solmuş, tağşiş edil-miş, bozulmuş. 2. susamış, teşne, meshûk. 3. (mec.) haris.

☛ * Visage ~ bozulmuş, rengi uçmuş çehre.

☛ * Voix ~ e 1. titreyen ve ıztırab gös-teren ses.

Alterego 1. mutemed, emin, sırdaş. 2. bir hü-kümdar tarafından kendi namına hareket etmek üzere mezuniyet verilen zat.

Altérer 1. değıştirmek, tağyir etmek. 2. boz-mak, ifsad ve ihlal etmek. 3. tağşiş etmek. 4. tahrif etmek. 5. susatmak.

☛ * s' ~ değışmek, bozulmak.

Alternance münavebe, tevâli, teâkub.

Alternant'e münavebe ile olan, mütevali.

Alternat 1. tenâvüb, teâkub, tevâli. 2. mûhâyât.

Alternatif,ve birbirini müteakib, teâkubî, mütevali.

☛ * Proposition ~ ve iki şeyden birini ihtiyar etmeye muhayyer olmak üzere vaki olan teklif.

☛ * Obligation ~ ve iki şeyden birini yapmak üzere olan mecburiyet.

Alternation nöbet, münavebe.

Alternative 1. teâkub, münavebe. 2. ihtiyar, muhayyerlik. 3. şıkkeyn, ciheteyn.

Alternativement birbirini müteakiben, alet-tevâli, münavebeten, nöbetleşe.

Alterne Angles ~ s zâviyeteyn-i mütebadi-leteyn.

☛ * Angles ~ s internes zâviyeteyn-i mütebâdiletteyn-i dâhiletteyn.

☛ * Angles ~ s externes zâviyeteyn-i mütebâdiletteyn-i hâriceteyn.

☛ * Feuilles ~ s evrâk-ı mütebâdile.

☛ * Culture ~ 1. mevrûât-ı müteva-liye. 2. tevâli-i nebat.

Alternement tevâli.

Alterner 1. münavebe ve teâkub etmek, mü-navebeten vukubulmak. 2. bir araziye mü-teakiben muhtelif tohum ekmek.

Altesse 1. fehamet, ulüvv, sumüvv. 2. prens-lere ve prensliğe muadil rütbede bulunan zevata ve bizde sadrazam ve şeyhülislama verilen ünvanıdır. fehâmetlü.

☛ * Son ~ fehâmetlü, zât-ı fahîmâne.

Althæ yahut **Althée** (bot.) hatmi.

Altier,ère mütekebbir, müteazzım.

Altimétrie mesâha-i irtifa.

Altise toprak piresi.

Altitude sath-ı bahirden itibaren olan irtifa.

☛ * Cote D' ~ rakım.

Ato (İtalyancadan me'huz) (müz.) bir nevi büyücek boru.

Altruisme hubb-i gayr-i hissiyatî, hudpe-restliğin zıddı.

Alude mücellidlerin kullandıkları boyalı meşin.

Aludel kalansuve-i türâb.

Aluine pelin.

Alumelle bıçaflıtsk ve kılıç namlusu ve ona müşabih yalnız bir tarafı keskin safha.

Aluminaire (kim.) alümini hâvi.

Alumine (kim.) esası alüminyum denilen unsur-i kimyevîden ibaret humziyattan biri, alümin, esâs-ı şâb.

Alumineux,se alümini havi, alüminî.

Aluminium (kim.) alüminyum.

Alun şap.

☛ * ~ calciné şap-ı mükelles.

Alunage şaplama, şap suyuna batırma.

Alunation şapın teşkil ve istihsali.

Aluner şaplamak, şap suyuna batırmak.

Alunerie şap fabrikası, şaphane.

Aluneux,se şapı havi, şaplı.

Alunière şap çıkarılan mahal, şap fabrikası, şap madeni, ocağı.

Alunifère şapı havi (toprak).

Alvéolaire diş yuvasına müteallik, sinhî.

Alvéole 1. balın içindeki arı peteği, çukuru, asâle. 2. diş kovuğu, sinh, yuva.

Alvéolé,e arı peteği gibi çukurları olan, sinhî.

Alvier yahut **Alvinier** balık yetiştirmeye mahsus havuz.

Alvin'e esfel-i batna müteallik.

Alysse ve **Alysson** (bot.) kuduz otu, deli otu.

Amabiliser sevinecek, sevimli, nazik bir hale getirmek.

Amabilité 1. sevimlilik, mahbubiyet, dilberlik. 2. nezaket, hüsni-i muamele, iltifat.

Amadis 1. dilir ve kahraman adam (asıl bir hikâye kitabının mebnâ aleyhi olan bir şahs-ı mevhumun ism-i hasıdır) 2. kola tamamıyla yapışan ve bilek mahallinde iliklenen yen.

Amadou kav.
 * Drap, étoffe d' ~ hiç dayanıksız kumaş.
 * Etre sec comme de l' ~ gayet zayıf olmak.

Amadouement yüze gülerek celb ve istimale (eski kelime).

Amadouer 1. yüze gülerek celb ve istimale etmek. 2. teskin ve telkin etmek.
 * s' ~ kesb-i sükunet ve mülayemet etmek.

Amadoueur 1. yüze gülücü. 2. kav yapan adam, kavcı.

Amadouvier kav mantarı, kav meşesi.

Amagalæte süt birader yahut süt hemşire.

Amaigrir 1. zayıflatmak, zebunlatmak, lagar etmek. 2. inceltmek, yontmak. 3. (toprak hakkında) kuvve-i inbâtiyesini azaltmak. 4. (mec.) harab etmek, bâr-ı sakil altında ezmek.
 * s' ~ zayıflamak, zebunlaşmak, lagar olmak.

Amaigrissement zayıflama, lagarlık, zaaf, nehâfet.

Amalgamation 1. malgama, lame, meicülma'âdin. 2. (mec.) birbirine karışma.

Amalgame 1. malgama, meşic. 2. (mec.) muhtelif eşyanın birbirine karışması, cem'i. 3. (ask.) asâkirin inzimamı, iltihakı.

Amalgamer 1. malgama etmek. 2. (mec.) muhtelif ve mübayinkişileri, şeyleri karıştırmak, birleştirmek.
 * s' ~ yerleşmek, karışmak.

Amalgameur malgamacı.

Amandaie bademlik, badem ağaçlarını havi mahal.

Amande 1. badem, lovze. 2. çekirdek içi.
 * En ~ badem şeklinde.
 * Yeux en ~ badem göz.
 * ~ s lissées badem şekeri.

Amandé,e 1. badem yağını havi. 2. badem soyası.

Amandier badem ağacı.

Amant,e 1. aşık, maşuke, muâşık. 2. muhib, mübtela, hevekâr.
 * ~ de cœur âlüftelerin para almak-sızın hakikaten sevdikleri adam.
 * Les ~ s des Muses 1. şua. 2. (çoğ.) aşık ve maşuka.

Amarantacées (bot.) fasile-i laziliye.

Amarinage (den.) düşmandan zaptolunmuş bir gemiye tayfa vaz'ı. 2. denize alıştırma.

Amariner 1. düşmandan zoptolunmuş bir gemiye tayfa koymak. 2. denize alıştırmak. 3. (mec.) yakalamak.
 * s' ~ denize alışmak.

Amarrage (den.) geminin resenbend halinde bulunması, gemiyi halatla, palamarla karaya bağlama.
 * Droit d' ~ palamar resmi.

Amarre 1. gemilerin bağlanmasına mahsus resen, halat, palamar, urgan. 2. (mec.) bend, rabita, alaka.

Amarré,e 1. gemiyi halatla, palamarla yalıda bağlamak, resenbend haline koymak.
 * s' ~ halatla bağlanmak, resenbend olmak.

Amaryllidées (bot.) fasile-i nercisiye, nergisiye.

Amaryllis 1. nergis zambağı, güzelhatun çiçeği. 2. gündüzün uçan bir nevi güzel kelebek.

Amas 1. yığın, top, küme, kütle, mecmû'. 2. (mec.) kesret.

Amasser 1. yığmak, toplamak. 2. akçe biriktirmek, iddihar etmek.
 * s' ~ toplanmak, yığılmak.

Amassette ezilmiş boyalara toplamaya mahsus ressamların kullandıkları küçük bıçak, mala.

Amasseur,se toplayıcı, biriktirici, müddehir.

Amatolotoment (den.) gemi tayfasının nöbetle iş görmek üzere ikiye taksimi.

Amateloter (den.) gemi tayfasını nöbetle iş görmek üzere ikiye taksim ve tertib etmek.

Amateur meraklı, heveskâr, ulûm ve fûnun ve sanayi-i nefise meraklısı, ehl-i merak, râgıb.

☛ * En ~ keyif için, kendi merakı için.

Amati,e cilasız, donuk.

Amâtiner sabahleyin erken kaldırmak.

Amâtiner yahut **Amastiner** köpekleri çiftleştirmek.

☛ * s' ~ cilasız ve donuk olmak.

Amativité insanların yekdiğerine takarrübüne ve sevişmesine hadim olan sevk-i tabii.

Amaurose göze inen karasu, kemne.

Amazie memelerin fıkdanı.

Amazone (Hemezen [hepsi kadın] terkîb-i fârisisinden me' huz olması maznundur. Daha kolay bir zanna ve Fransız lugat kitaplarının verdikleri malumata göre Yunan-ı kadim lisanında meme mânâsını ifade eden mazos lafzıyla nefy makamında müstamel a harfinden mürekkeb bir kelimedir. Amazon denilen tirendaz kadınlar oku daha güzel atabilmek için sağ memelerini kestikleri cihetle böyle tesmiye olunmuştur.) 1. Güya Kafkas cihetinde bulunmuş cengaver ve tirendaz kadınlardan ibaret bir kavm-i mevhum. 2. cengaver ve cesur kadın. 3. kadınların ata bindikleri vakit giydikleri uzun ve siyah elbise. 4. Bu elbiseyi giymiş kadın.

Ambages söz dolaşıklığı, insanın ne söyleyeceğini şaşırıp bir takım kesik sözler söylemesi, ta'kid.

Ambassade 1. sefaret, elçilik. 2. hey'et-i sefaret. 3. sefarethane. 4. icrası taahhüd olunmuş iş, sipariş.

☛ * Droit d' ~ hakk-ı sefaret.

Ambassadeur 1. sefir, sefir-i kebir, büyükelçi. 2. bir sipariş icrasına memur adam.

☛ * Suite d' ~ sefirin maiyeti.

☛ * Pas d' ~ vakurane, mteazzımane tavır (makam-ı zemde kullanılır).

Ambassadorial,e sefirî, elçiye mahsus ve mensub.

Ambassadrice 1. sefir zevcesi. 2. bir sipariş icrasına memur olmuş kadın.

Ambattage tekerleğe çember geçirme.

Ambe piyangoda birden çekilmiş yahut çıkmış iki numara yahut kura.

Ambesas yahut **Besas** veya **Bezef** (tavla oyununda) hepyek.

Ambiant,e ihata eden, muhît.

☛ * L'air ~ hava-yı muhît.

Ambidextérité sağ ve sol el ile işlemek yani sol eli de sağ el gibi kullanmak iktidarı.

Ambidextre sağ ve sol eliyle işleyebilen, zül-yemîneyn, eymenülyedeyn.

Ambigu,ë 1. iki cihetli. 2. iki mânâlı, zülvec-heyn. 3. şübheli, meşuk. 4. mahlut. 5. her türlü yemekleriyle meyveleri birden sofraya konan taam. 6. iki muhtelif sınıf, cins, silsile beyninde bir vasita-i intikal teşkil eden mevcudat. 7. bir nevi kumar.

Ambiguité 1. iki cihetlilik. 2. iki mânâlılık. 3. meşukiyet, ibham.

Ambigument 1. iki cihetle, iki mânâ ile. 2. meşuk ve şübheli olarak.

Ambitieuusement 1. hırs ve tamah ile, hari-sane. 2. tasanu' ile.

Ambitieux,se 1. câh ve mansıb ve şöhret ve şan harisi, haris-i cah. 2. ikbalperestlikle ve şöhret ve şan tamahıyla olunan. 3. sanatlı ve tekellüflü (ibare). 4. haris ve ikbalperest adam.

Ambition 1. câh ve mansıb hırsı, şöhret ve şan tamahı, ikbal perestlik. 2. arzu, maksad (ism-i cem' olarak haris-i câh adamlar makamında da kullanılır).

Ambitionner hırs ve tamah ile aramak ve istemek, ziyadesiyle heves etmek.

Ambler eşkin yürüyüşü.

Ambler eşkin yürümek (eski kelime).

Amblyopie (tıb.) za'f-ı basar.

Ambleur eşkin giden (at.).

Ambon kürsü.

Ambre anber.

☛ * ~ gris ak anber.

☛ * ~ jaune kehribar.

☛ * Pin comme l' ~ gayet mahir ve sokulgan bir adam hakkında itlak olunur.

Ambré,e 1. anberli, anber kokulu. 2. kehribar renginde, kehrübâf.

Ambréade sahte kehribar.

Ambreine anber ruhu.
Ambrer anberle ta'tir etmek.
Ambrette anber çiçeği, habbül misk.
 ❁ * Poire d' ~ misk armudu.
Ambraïn,e anber renginde, anber tabiatında olan şey.
Ambreoisie 1. eski Yunan ve Roma itikadınca mevhum ilahların taamı. 2. gayet leziz ve nefis taam. 3. (bot.) anberiye, yayla çiçeği.
Ambubaies Romalıların âlüftelere ve rakkaselere verdikleri isim.
Ambulacre sıralı ve muntazam ağaçlık.
Ambulance 1. seyyar hastahane. 2. seyyar müfettişlik.
Ambulancier (ask.) seyyar hastahane hadesi.
Ambulant,e seyyar, müteharrik.
 ❁ * Marchand ~ ayak satıcısı.
Ambulatoire 1. seyyar, müteharrik. 2. mütelevvin (bu son mânâ eskimiştir).
Ambustion (tib.) dağlama, key ameliyatı icra etme, iktivâ.
Ame 1. ruh, can. 2. kalb, gönül, iç, derun. 3. nefis, nüfus, ahali. 4. ruh, kuvvet, tesir. 5. vicdan. 6. bir hey'etin en ehemmiyetli ferdi.
 ❁ * Grandeur d' ~ uluvv-i cenab.
 ❁ * Avoir de l' ~ âlicenab olmak.
 ❁ * Être tout ~ hissiyatı galib olmak.
 ❁ * L' ~ d'un violon 1. keman körürüsü. 2. micef.
 ❁ * L' ~ d'un canon top miceffi.
 ❁ * L' ~ d'un cordage bir halatın miheri, burgata.
 ❁ * Corps et ~ 1. kâmilin. 2. bilâkaydüşart.
 ❁ * Dans l' ~ büsbütün, kamilen.
 ❁ * ~ pour ~ bilâtahdid.
Amé,e (vaktiyle aimé yerine müstamel olup bugün hemen metruktur) (müstehziyane) sadık ve fedakâr dost, taraftar.
Amélioration ıslah, iyileşme, iyileştirme.
Améliorer ıslah ettirmek, terakki ettirmek.
 ❁ * s' ~ ıslan olunmak, terakki etmek.
Amen (İbraniceden me'huz) ami!
 ❁ * Dire ~ amin demek, her teklifi kabul etmek, muvafakat etmek.

❁ * Depuis Pater jusqu'a ~ sonuna kadar.
Amenage nakliye masrafı.
Aménagé,e ihtitab edilecek mahalleri tayin edilmiş (orman).
Aménagement 1. orman idare ve muhafazası. 2. ormandan kesilecek ağaçların usul ve tertibi. 3. (den.) bir sefinenin dahilini aksâm-ı muhtelifeye taksim etme. 4. (çoğ.) (den.) bir sefinenin taksimat-ı dahilisi.
Améneger 1. bir ormanın her sene ihtitab edilecek mahallerini tefrik ve tayin etmek. 2. kereste veya odun satmak. 3. muntazaman tevzi etmek (sular hakkında dahi aynı mânâda müstameldir). 4. (den.) bir sefinenin dahilini aksama bölmek.
Amendable 1. kabil-i ıslah, kabil-i imar (arazi). 2. kabil-i tashih ve tadil. 3. (huk.) ceza-yı nakdîye müstehak olan (bu mânâda eskidir).
Amende ceza-yı nakdî, cerime.
 ❁ * ~ honorable tarziye.
 ❁ * Les baltas payent l' ~ haklı olduğu halde haksız çıkarılan bir adam hakkında söylenir.
Amendement 1. ıslah. 2. tashih ve tadil. 3. arazinin daha münbit olacak surette ıslahı. 4. kanun layihasının tadil ve tashihi.
Amender 1. iyileştirmek, ıslah etmek. 2. adaziye gübre vesaire ile daha münbit bir hale koymak. 3. bir kanun layihasını tashih ve tadil etmek. 4. iyileşmek, iyiliğe yüz tutmak.
 ❁ * s' ~ 1. ıslah olunmak, iyileşmek. 2. daha münbit olmak.
Amené 1. getirilmiş. 2. intac edilmiş. 3. sanatkârın arzusu vechile olmuş (bir eser-i sanat). 4. güzel tertib olunmuş.
Amener 1. sevketmek, götürmek. 2. kendine doğru çekmek, celb ve cezbetmek. 3. mahkemeye davet ettirmek. 4. icab etmek. 5. kaldırmak. 6. kabul ettirmek, âdet ettirmek. 7. bais olmak, intac etmek. 8. (den.) indirmek (yelkenleri, direği).
 ❁ * ~ son pavillon (den.) alamet-i teslim olmak üzere bayrağı indirmek.
 ❁ * Mandat d' ~ ihzar müzekkeresi.

☛ * ~ les avant-trains 1. (ask.) topun toparlağını ileri almak. 2. (tavla oyununda) atmak.

Aménité 1. letafet, halavet, selaset, nezaket. 2. (çoğ.) (müstehziyane) şetum.

Amentacées (bot.) fasile-i lûziye, bademiye.

Amenuiser inceltmek, küçültmek.
☛ * s' ~ incelmek.

Amer,ére 1. acı, mür, telh. 2. (mec.) müellim, müessir, acı.
☛ * L'onda~ deniz.
☛ * Atre d'une bêtise 1. son derecede ahmak olmak. 2. acı şey. 3. balık ve sığır safrası.
☛ * ~ des Allemands bitter tabir olunan içki.

Amérement 1. elem ve kederle, meraretle. 2. merhametsizce.

Américain,e Amerikalı.

Çeillade ~ e gamze-i aşıkane.

Americaniser Amerikalıların ahval, âdât ve ahlakını vermek.

Americanisme Amerika ahval, âdât ve ahlakına meftuniyet.

Amera (den.) sahilde bulunan kule ve buna mümasil işaretler ki gemilere yol göstermeye yarar.

Amertume 1. acılık, meraret. 2. hüzn ve keder, acı. 3. şiddetli istihza.

Améthyste cebellokum taşı.

Amétrie (tîb.) adem-i rahm.

Ameublement mefruşat, esas-ı beytiyye, döşeme takımı. 2. tefriş.

Ameubli,e (huk.) tenkil edilmiş (akarat), zevceyn beyninde iştirake konmuş (emval-i gayr-i menkule).

Ameublir 1. (huk.) zevceyn beyninde emlak-i gayr-i menkule menkul addedilerek emval-i müştereye idhal olunmak, tenkil-i akar. 2. toprağı yumuşatmak, kabartmak.

Ameublisement 1. (huk.) beynelzevceyn emlak-i gayr-i menkulenin menkul adıyla emval-i müştereye idhal olunması, tenkil-i akar. 2. toprağı yumuşatma, kabartma, tesviye etme.

Ameutement 1. av köpeklerinin birbirine bağlanması, bir yere cem'i. 2. gürültülü kalabalık.

Ameuter av köpeklerini birlikte bağlamak, bir yere toplamak.

Amhérique Habeşilerin yeni bir nevi hattı.

Ami,e 1. dost, yâr, muhib. 2. arkadaş, refik. 3. aşık, maşuka. 4. bir şeyi sevenmeraklı. 5. taraftar, müttefik.
☛ * Qui vive? yani Kimdir o? cevabında Ami! yabancı değil.
☛ * L' ~ de cœur hakiki dost.
☛ * L' ~ du cœur diğerlerine tercih edilen aşık.
☛ * L' ~ de la maison 1. bir aile efradıyla teklifsiz, samimi bir surette dost olan adam. 2. sahabe-i hanenin dostu, aşık zannolunan adam.
☛ * ~ de cour yalancı dost.
☛ * ~ de la faveur, de la fortune iyi gün dostu.
☛ * ~ jusqu'à la hourse dostluğu para ifrazına kadar varamayan adam.
☛ * En ~ 1. dostane. 2. seven, muhib.
☛ * Les Etats 1. düvel-i müteahbbe. 2. müsaid.
☛ * Couleurs ~ es birbirine uyan renkler.

Amiable latif, hoş (nadirülistimaldir).
☛ * à l' ~ tarafeynin rızasıyla, sulhen.
☛ * ~ compositeur ıslah-ı zâtülbeyn eden adam.
☛ * Arrangement à l' ~ ıslah-ı zâtülbeyn, musalaha-i şer'iye.
☛ * Vente à l' ~ rızaen furuht, bey'.

Amiablement tarafeynin hüsn-i rızasıyla, dostane, birrıza.

Amiantacé,e pamuk taşına müşabih.

Amiante pamuk taşı, yanmaz taş.

Amical,e muhibbî, dostane, halisane.

Amicalement dostlukla, dostane, halisane.

Amict 1. papazların icra-yı ayin esnasında arkalarına aldıkları örtü. 2. eski Romalılarca esvab.

Amidon nişasta.

Amidonner nişastaya bulamak.

Amidonnerie nişasta fabrikası, nişastahane.

Amidonner,ère nişastacı.

Amincir inceltmek.
☛ * s' ~ incelmek, ince olmak.

Amincissement 1. inceltme. 2. incelik.

☛ * ~ tactique (ask.) piyade askerî sıralarının umkunu taklil.

Amînes (ask.) kadimen oka karşı kullanılan bir nevi zırh.

Amiral (arabî emîrûlmâ'dan me'huz) **1.** bahriye müşiri, amiral. **2.** büyük limanlarda divan-ı harbin ictima ettiği, mukarreratın icra olunduğu sefine.

☛ * Vice ~ bahriye feriki.

☛ * Contre ~ bahriye mîrlivası.

☛ * Grand ~ **1.** vaktiyle bahriye nazırı, kaptan paşa. **2.** amirale mahsus : Vaisseau ~ amiralin rûkûbuna mahsus gemi, amiral sefinesi.

Amiralat amirallik, bahriye müşiriyeti.

Amirale **1.** amiral zevcesi. **2.** vaktiyle amiralin rûkûbuna mahsus kadırga.

Amirauté **1.** daire-i bahriye, bahriye nezareti, tersane. **2.** bahriyeye mahsus muhakat dairesi. **3.** vaktiyle bahriye nazırlığı, kaptan paşalık.

☛ * Conseil de l' ~ şûra-yı bahriye.

☛ * Premier lord de l' ~ İngiltere bahriye nazırı.

Ammissibilité (huk.) kaybedilebilmek hasası.

Ammissible (huk.) kaybedilmek ihtimali olan (dava).

Amission (huk.) davanın kaybedilmesi.

Amitié **1.** dostluk, muhabbet, meveddet. **2.** münasebat-ı düstane. **3.** teveccüh, iltifat, nevaziş, nazikane söz. **4.** lutuf, inayet. **5.** imtizac, muvafakat, uygunluk. **6.** (çoğ.) iki adam beyninde münasebat-ı samimiye.

Ammi (bot.) Mısır anasonu.

Ammoniac,que (kim.) Gaz ~ nişadır ruhu, amonyak.

☛ * Sel ~ nişadır, klorit mâ-i nişadır.

☛ * Gomme ~ que kelah, çadır uşağı, uşak.

Ammoniacal,e (kim.) amonyağı havi, amonyakî, nişadırî.

Ammoniacé,e (kim.) nişadırî.

Ammoniaque (kim.) amonyak, nişadır ruhu.

Ammonite müstehase halinde bulunur hayvanat-ı nâimededen bir hayvan. Cornes d'Ammon dahi denilir.

Ammonium (kim.) amonyum.

Ammoniure (kim.) mürekkebat-ı mesnâiyeyi amonyak.

Amnésie (tib.) kuvve-i hafızanın fıkdanı, adem-i hafıza, nisyan, unutma.

Amnios (tib.) rahimde cenini ihâta eden zar, rehl, döl yatağı.

Amnistie **1.** afv-ı umumi. **2.**af.

Amnistier afv-ı umumi ilan etmek, affetmek.

Amodiataire arazi müsteciri.

Amodiateur arazi muciri.

Amodiation arazi îcar ve isticarı, iltizam.

Amodier araziyi icara, iltizama vermek.

Amoindrir **1.** tüçültmek, azaltmak. **2.** küçük göstermek. **3.** (mec.) zayıflatmak, ehemmiyetsiz bırakmak.

☛ * s' ~ **1.** küçülmek, azalmak. **2.** (mec.) itibar ve nüfuzunu kaybetmek.

Amoindrissement **1.** azaltma, küçültme, taklil. **2.** azalma, taklil.

Amollir **1.** yumuşatmak, telyîn etmek. **2.** rahata alıştırmak, cesaretini, metanetini gidermek. **3.** gevşetmek, rahavet vermek. **4.** müteessir etmek.

☛ * ~ le cœur tesir etmek.

☛ * s' ~ **1.** yumuşamak. **2.** metanetsiz, cesaretsiz olmak, rahata alışmak. **3.** süku-net bulmak.

Amollissant,e **1.** yumuşatan. **2.** rahata alıştıran. **3.** gevşeklik veren.

Amollissement **1.** yumuşatma, yumuşama. **2.** gevşeklik, rahavet.

Amome (bot.) kakule.

Amoncel (sağır e den evvel l tekerrür eder) yığmak, toplamak, küme yapmak.

☛ * s' ~ **1.** yığılmak, birilmek. **2.** tehdidkâr bir hale girmek.

Amoncellement yığma, toplama, biriktirme, terâküm, küme yapma.

Amont bir nehrin menba ciheti, suyun akıntı ciheti, akıntı yukarı. (aval denilen munsabı cihetinin zıddı).

☛ * En ~ **1.** bir nehrin akıntısı yukarı gitmek. **2.** üstünde, yukarısında.

☛ * D' ~ bir nehrin en yüksek mevkiinden.

Amontal,e (den.) şarktan gelen, şarkî.

Amorçage **1.** tuzağa ve oltaya yem takış. **2.** (ask.) (bot.) ağızotu. **3.** yemleme vaz' ve

tertibî. 4. tabanca veya tüfeğe ağızotu koyma. 5. (mec.) iğfal.

Amorce 1. tuzak ve olta yemi. 2. (ask.) ağızotu, yemleme, kapsül.

☛ * ~ de canon fûnye, kapsül, ecza.

☛ * ~ pyrotechnique 1. fişekçilik mevâdd-ı nâriyesi. 2. işlemek için tulum-baya dökülen su. 3. (mec.) iğfale alet olan müdahane.

☛ * Brûler une ~ kavga etmek, düello etmek.

☛ * Sans brûler une ~ bir el silah atmaksızın.

Amorcer 1. tuzağa yem takmak, koymak. 2. yem ile tutmak. 2. (ask.) mevâdd-ı nâriye vaz' etmek, silaha ağız otu koymak. 3. (mec.) müdahane ile iğfal ve celbetmek.

☛ * ~ une rue yeni bir sokak açmaya başlamak.

Amorçoir 1. ağaç matkabı, burgusu. 2. (ask.) kapsül kutusu.

Amoroso (İtalyancadan me'huz) (müz.) hazin ve süzişli ahenk ile çalgı çalmak.

Amorphe şekil-i mahsus olmayan, şekilsiz.

☛ * Etat ~ (kim.) bir maddenin gayr-i mütebellir hali.

Amorphie 1. şekilsizlik. 2. teşekkülde adem-i intizam.

Amortie 1. yumuşatılmak, sertliği ve hamlığı veya acılığı giderilmiş. 2. tahfif ve tehvin olunmuş. 3. kuvveti ve şiddeti gitmiş. 4. re'sülmalının takâsiti verilmiş (deyn).

Amortir 1. bir şeyin şiddetini tahfif ve tenzil etmek, tehvin etmek. 2. bir şeyin sertliğini ya hamlığını veya acılığını gidermek. 3. teskin etmek. 4. bir deynin takâsitle re'sülmalını vermek.

☛ * une dette 1. bir dini imha, itfâ etmek, re'sülmala mahsuben akçe i'tâsiyla bir borcu ödemek. 2. (den.) manevra ile yahut başka bir vasıta ile bir sefinenin süratini eksiltmek.

☛ * s' ~ 1. tahvin ve tahfif olmak. 2. (bir deyn hakkında) muntafi olmak.

Amortissable re'sülmalı takâsitle verilebilir (deyn).

Amortissement 1. tahfif, tehvin, yumuşatma. 2. deyn re'sülmalının takâsitiyle tediyesi, itfâ, re'sülmala mahsub akçe.

☛ * Caisse d' ~ bir deynin re'sülmalını tediyeye mahsus sandık, re'sülmal sandığı.

☛ * Founds d' ~ 1. bir deynin itfasına tahsis edilmiş mebalîğ, re'sülmal akçesi. 2. (mimarlık) binanın tezyinat-ı hariciyesi.

Amouille (tîb.) ağız denilen ilk süt, lebat.

Amour 1. aşk, alaka, sevda. 2. muhabbet, şefkat. 3. garâm, şegaf. 4. merak. 5. şiddetli arzu, ibtila. 6. sevilen xahıs mahbub. 7. aşk perisi, aşk perisini tasvir eden levha, heykel. 8. hayvanların çiftleşmesi, sefad.

☛ * Être en ~ (hayvanat dişileri hakkında) kızmak, sefad mevsiminde bulunmak.

☛ * Entrer en ~ bahar mevsiminde arz kuvve-i inbatîyesini nebatat üzerinde hissettirmek.

☛ * Un ~ gayet güzel bir şahıs veya bir şey.

☛ * Pour l' ~ de Dieu Allah aşkına, Allah rızası için.

☛ * ~ platonique aşk-ı hakiki, arzu-yi şehevaniyeden münezzehtir olan aşk.

☛ * Parfait ~ (müstehtziyane) safiyane aşk.

☛ * Filer le parfait ~ aşk-ı safiyanede bulunmak.

☛ * ~ libre aşk-ı serbest: teehhül gibi rabita-i dünyeviye ve diniyeden azade, yalnız hissiyata tabi aşk.

☛ * Comme pour l' ~ de Dieu (müstehtziyane) istemeyerek.

☛ * Avec ~ 1. bir sanatakârın seve seve, kemal-i dikkatle yapmış olduğu bir eser hakkında itlak olunur. 2. zevk-i selime muvafık olarak, güzel bir surette.

☛ * C'est un vrai remèded d' ~ hakkında söylenir.

☛ * Des munitions d' ~ düzgün, pudra, pomada ve rastık gibi bazı kadınların çirkinliğini setr için istimedat ve iltica ettikleri vesait.

☛ * A battre faut l' ~ sû-i muamele aşkı bitirir (Bu kelime ekseriya müfredinde müzekker ve cem'inde daima müennesdir).

Amouracher mecnunane bir aşka mübtela etmek.

- ☛ * s' ~ çıldırıcısına aşık olmak.
- Amourette** çabuk gelip geçen aşk.
- ☛ * Mariage qui se font par ~ s finissent par noisettes aşıkane izdivacıların sonu fena çıkar. (çoğ.) 1. kemiklerin içindeki ilik. 2. (bot.) ayrık otu.
- ☛ * ~ des pré çayır güzeli.
- Amouressement** 1. aşıkane, aşk ile. 2. kernal-i muhabbet ve şefkat ile. 3. nefasetle, zarifane.
- Amoureux, se** 1. aşık, aşıkane, sevdalı. 2. aşka mahsus, aşıkane. 3. meraklı.
- ☛ * Un ~ transi 1. maşukasına ızhar ve ilan-ı aşka cür'et edemeyen ve her şeyden korkan tabansız aşık. 2. dost, yâr, nişanlı, gayr-i meşru zevc ve zevce. 3. tiyatrodanda aşık rolünü oynayan oyuncu.
- Amour-propre** 1. izzetnefis, i'tizâz-ı nefis. 2. hubb-i haysiyet, vekar.
- Amovibilité** 1. kabiliyet-i azl, cevâz-ı infisal ve tebdil. 2. (mec.) tebeddül, adem-i sebat ve devam.
- Amovible** 1. kabil-i azl ü tebdil. 2. ayrılması kabil.
- Amplidées** (bot.) fasile-i kürûmiye, ker-miye, inebiyeye.
- Ampelegraphie** felahatın bağdan ve asmadan bahseden kısmı, mebhaskürûm, mebhaskürûl'nâb.
- Amphiarthrose** (tb.) dirseğin oynak yeri, mafsal-ı irtifakî, muzâ'af.
- Amphibie** 1. suda ve karada yaşayan yahut yetişen (hayvan yahut nebat), zülma'âşeyn. 2. (mec.) birbirine mübayin iki meslek sahibi adam; birbirini müteakip iki muhtelif fikir kabul eden, iki muhtelif tarafı gözetken adam.
- Amphibologie** bazı kelimat ve tabiratın iki mânâyâ şümulü, ibham, iltibas.
- ☛ * ~ simple ibham-ı mücerred.
- ☛ * ~ compieze ibham-ı müreşşah.
- Amphibologique** iki mânâlı, mübhem.
- Amphibologiquement** ibhamla, mübhemane.
- Amphidromie** bir çocuğun tevellüdü üzerine Yunan-ı kadimde icra edilen şenlik.
- Amphigéne** (kim.) bir milhin esasını ve hâmasını tevliid eden, müvellid-i tarafeyn.

- Amphigorie** 1. rabitası ve meali olmayan kelam. 2. anlaşılmanması, muzlim ve bîmeal olması mahsusan arzu edilmiş kelam.
- Amphigorique** rabitasız ve mealsiz, muğlak (kelam).
- Amphigouriquement** sırasız ve mealis olarak, muğlak bir suretle.
- Amphisbène** iki tarafından sürtünen zehirsiz yılan, ef'î-i mâşiyüttarafeyn.
- Amphisciens** muntika-i hârre sekenesi ki gölgelerinin kâh şimale ve kâh cenuba doğru uzandığını görürler, ahali-i beynül-medâreyn.
- Amphismile** iki yüzlü cerrah bıçağı, minza'-ı zülvecheyn.
- Amphitéâtral, e** anfitiyatr denilen eski tiyatroya müteallik yahut şâyân.
- Amphithéâtre** 1. (mütekaddimin indinde) tiyatro veya canbaz oyunlarını seyretmeye mahsus vâsi ve dairevi bir mahal ki etrafı seyircilerin oturmasına mahsus ve arkadaşileri daima öndekilerden yüksek sıralarla muhât idi. Elyevm tiyatronun sahneye karşı ve seyircilere mahsus olan nısf daire şeklindeki mahall-i malumu. 2. bir muallimin ders takrir veya ameliyat icra etmesi için etrafı oturmaya mahsus sıralarla muhât derslane, teşrihhane.
- ☛ * Lieu en ~ mütekaddiminin tiyatroları gibi derece derece yükselen mahal.
- Amphitrite** 1. Eski Yunaniler indinde deniz perisi. 2. indeşsuara) deniz.
- Amphytryon** (Molyer'in bir mudhikesindeki bir şahsın isminden me'huzdur) ziyafte sahibi, mizban.
- Amphitryonisme** ziyafet vermek merakı.
- Amphore** 1. ezmine-i kadimede zeytinyağı veya şarab vaz'ına mahsus iki kulplu ve dibi dar testi. 2. zaman-ı kadimin yirmi dört ritldan ibaret ölçüsü.
- Amphorique** (tb.) Résonance ~ göğüs alet-i isgâ vasıtasıyla dinlenildikte testi sesi gibi zuhur eden seda.
- Ample** 1. vâsi, bol. 2. mufassal, mükemmel.
- Amplement** 1. vüs'atle, bol bol, ma'a ziyâdetin. 2. mufassalan.
- Ampleur** 1. genişlik, bolluk. 2. teâli, nefaset (üslub hakkında). 3. karîhada vüs'at.

Ampliatif,ve ilave ve tafsil, tevsî eden, mufassal: Mémoire ~ muhattara-i mufassala.

Ampliation 1. sened ve mukavele ve emsali evrakın sureti, nüsha-i saniyesi. 2. (tıb.) tevsî, füşhat.

Amplier bir şeyi tezyîd, tevsî etmek.

☛ * ~ un prisonnier bir mahbusa habishane dahilinde binnisbe ziyade serbesti vermek.

Amplifiant,e ecsâmı büyüten (dürbün, cam).

Amplificateur mübalağacı, mugalatacı.

Amplificatif,ve büyütmeyle alet olan (cam vesaire).

Amplification 1. tafsil, teşrih. 2. ıtnab. 3. mübalağa, mugalata. 4. bir mekteb şâgirdinin kendisine teklif olunan bir madde hakkında izahat verir nutku. 5. gözlük ve pertavsızların eşyayı büyütme hassası. 6. bir cism-i muzî ile bir cism-i muzlimin cesameti beyindeki fark-ı nazârî.

Amplifié,e 1. mufassal, ıtnablı. 2. mübalağalı.

Amplifier 1. izah ve tafsil etmek. 2. ıtnâb etmek. 3. mübalağa etmek: ~ une nouvelle bir havadisi, bir haberi mübalağa etmek. 4. (dürbün ve gözlük hakkında) büyütme.

Amplitude 1. genişlik, vüs'at. 2. kat'ı mükâfinin (bir kavisin) bir noktasından diğer noktasına çekilen hatt-ı müstakim, sia. 2. tulû' ile gurûb beyindeki kavsi-i mürtesem, nokta-i sia.

☛ * ~ orientale yahut ortive sia-i maşrık.

☛ * ~ occidentale yahut occase sia-i mağrib.

☛ * ~ de jet (ask.) merminin kat'eylediği mesafe, menzil.

Ampoule 1. karnı şiş ufak şişe. 2. habâb. 3. (tıb.) kabarcık, micel. 4. tumturak-ı elfaz.

☛ * Sainte ~ eski zamanda Fransa krallarının icra-yı ayinine mahsus zeytin yağının hofzolunduğu şişe.

Ampoulé,e kabarmış.

☛ * Style ~ (mec.) haşviyatla memlû üslûb-i beyan, mustalah ibare.

Ampoulette 1. sefinenin sür'at-i seyrini anlamaya mahsus bir nevi kum saati. 2. (ask.) mermi ağız tıkaçı.

Amputation 1. (tıb.) bir uzvun kat'ı, beter. 2. (mec.) tahdid.

Amputer 1. uzuv kesmek, beter ameliyatı icra etmek. 2. (mec.) tasgir, tahdid etmek. 3. (bot.) budamak.

Amstellodamois,e Amsterdamlı, Amsterdam şehrine veya sekencesine müteallik.

Amulette nüsha, hamail, ta'viz.

Amunitionner müstahkem bir mevkie mühimmat-ı lâzime vermek.

Amurca yahut **Amurgue** sabun imaline yarayan çeytin posası.

Amure (den.) iskota, uç ipi, yelken ipleri.

☛ * Dogue ~ maya.

Amurer (den.) iskotayı germek için uç ipini çekmek, yelkeni rüzgârla doldurmak için ipleri germek.

Amusable eğlendirilmesi mümkün.

Amusant,e 1. eğlendirici, eğlenceli. 2. tuhaf.

Amusement 1. eğlence, zevk, cümbüş. 2. vakit ziyâ, te'ehhür. 3. bahane (bu son mânâ eskimiştir).

Amuser 1. eğlendirmek. 2. hoşuna gitmek. 3. teskin etmek, unutturmak. 4. biriyle eğlenmek. 5. yalan vaatlerle aldatmak. 6. ca'lı harekât-ı askeriye ile düşmanını şaşkırtmak. 7. vakit kaybettirmek, işgal etmek.

☛ * ~ le tapis vakit geçirmek yahut asıl meseleden bahsetmemek için mâlâya'nî şeyler söyleyip söze bir netice vermemek.

☛ * s' ~ 1. eğlenmek. 2. hoşlanmak. 3. eğlence suretiyle bir iş işlemek, vakit geçirmek. 4. mugayır-ı hayâ şeyler yapmak, alet-i tenasül ile oynamak.

☛ * s' ~ de quelqu'un biriyle eğlenmek, istihza etmek.

☛ * s' ~ à la moutarde boş şeylerle vakit geçirmek.

Amusementte 1. küçük eğlence. 2. oyuncak. 3. (ask.) tahta kundak üzerine mevzû bir nevi demir top.

Amuseur,se eğlendirici, aldatıcı.

Amusoire eğlence (az müstamel).

Amyélie (tıb.) ma'dümiyet-i nuhâ'.

Amygdale (tıb.) boğazın iki tarafındaki bezler, bademcik, levze.

Amygdalin,e bademli, bademî.

Amygdaline (kim.) badem hülasası, levzeyn.

Amygdalite (tıb.) bademciklerin şişmesi, iltihab-ı levzeteyn.

Amygdaloïde badem şeklinde küçük taşları hâvi (kaya), levzî.

Amylacé,e nişastalı, nişafî.

☛ * Féculé ~ e nişasta unu.

Amyle (kim.) patates ispiertosu mürekkebatında mevcut karbonlu müvellidülmâ, amil.

Amyléne (kim.) mayi fahm müvellidülmâ, amilen.

Amylique (kim.) Acide ~ hâmuz-ı amil, patates yağı.

Amyxie (tıb.) naks-ı muhât.

An 1. sene, yıl, sâl. 2. yaş, sinn.

☛ * L' ~ de grâce, l' ~ de l'incarnation tarih-i miladî.

☛ * Le jour de l' ~ sene başı.

☛ * Bon ~ mal ~ bereketli ve bereketsiz seneler birbiri üzerine hesap olunarak.

☛ * Une fois l' ~ , trois fois l' ~ senede bir defa, senede üç defa.

☛ * Bout de l' ~ bir kimsenin vefatından bir sene sonra icra olunan ayin-i ruhanî.

☛ * Vivre le grand ~ çok yaşamak, müebbeden yaşamak.

☛ * S'en soucier, s'en moquer comme de l' ~ quarante bir şeye, bir şahsa hiç ehemmiyet vermemek.

☛ * Par ~ senede, senevî. (çoğ.) 1. ihtiyarlık. 2. hayat, ömür.

☛ * Les jeunes ~ s gençlik.

☛ * Les vieux ~ s ihtiyarlık.

Ana 1. nevadir ve letaif mecmuası. 2. beherinden. ââ suretinde dahi yazılır. 3. mecmua mânâsı beyan etmek üzere bazı kelimelerin sonuna edat gibi ulave olunur. Ménagiana ve Enciclopédiana gibi.

Anabaptisme Hıristiyanlığın vaftizi çocukluk zamanında icra etmeyerek sinn-i rüşd zamanında icra eden ve binaenaleyh kendi fikirlerini kabul edenleri tekrar vaftiz eden bir mezhebi.

Anabaptiste vaftizin sinn-i rüşdde icrası lüzumunu kabul eden mezhebe tabi Hıristiyan.

Anacara (ask.) süvari davulu.

Anacarde (bot.) ceviz nev'i, belader.

Anacardier belader ağacı.

Anacatharsie (tıb.) balgam çıkarma, tekaşşu'.

Anacathartique (tıb.) balgam söktürücü, mukaşşı'.

Anachoréte münzevi, keşiş, târik-i dünya.

☛ * Repas d' ~ gayet sade bir taam.

Anachorétisme 1. hayat-ı münzeviyane. 2. bu hayata muhabbet.

Anachronisme 1. bir vakanın tarih-i vukû'undan evvel ve eski addolunmasından ibaret hata, tarih yanlışlığı, tahrif-i tarih. 2. bir âdet veya fikir ve malumatın tarih-i keşf ve zuhurundan eski vekâyî sırasında zikri.

Anaclase inhiraf, inkisar.

Anacoluthé 1. (gr.) cümle-i mevsûlenin merbut bulunduğu ismin karine ile anlaşılmasına mebni onun mütekabili olan zamir veya diğer bir kelimenin hazfi: Celui qui dort... yerine qui dort... gibi. 2. bir cümlenin üstü başka surette başlayıp altının başka tertibde bulunması. 3. kat'-ı devam.

Anacréontique 1. Yunan-ı kadim şair-i meşhuru Anakreon'un gazeliyatı tarzında olan (eşâr). 2. latif, selis (şiir).

Anactésie (tıb.) nekahet.

Anacyclique gerek yukarıdan aşağıya, gerek aşağıdan yukarıya okunduğu halde aynı mânâ ifade eden ibare veya mısra veya kelime, maklub müstevî.

Anagallis (bot.) fare kulağı.

Anaglypte 1. kabartma resimlerle hâkkolunmuş âsâr-ı atıkadan taş yahut saksı. 2. müsennem.

Anagnoste 1. kadim Romalılarda taam esnasında yüksek sesle kıraat eden esir. 2. diğerine bir şey okuyan adam.

Anagoge kay, istifrağ.

Anagogie 1. halet-i vecd, istiğrak. 2. kütüb/i semâiyenin mutasavvıfane tefsiri, mânâ-yı bâtnî. 3. tevil.

Anagogique 1. vecdî. 2. mutasavvıfane.

Anagramme (gr.) bir kelimenin yahut bir cümlede birkaç kelimenin hurûfunu takdim ve tahirle diğer bir kelime, diğer bir

cümle teşkili, maktûbun gayr-i müsavi:
Véto- Voté ve Türkçe: harf-ferah gibi.

Anagyre (bot.) harnub-i hanâzîr.

Anal,e (tîb.) şercî.

Analectes 1. bir yahut birkaç muharririn âsâr-ı müntehabesi. 2. yemek kırıntıları.

Analecteur âsâr-ı müntehabe cem' eden müellif.

Analemme küre-i musattaha-i sema.

Analepsie (tîb.) avdet-i kuvvet, nekahat.

Analeptique (tîb.) iade-i kuvvete mahsus (gıda yahut deva), mukavvi, mugaddi.

Analgésie (tîb.) fıkdan-ı elem, ağrı duy-mama.

Analogie 1. münasebet, tenasub, kıyas. 2. nisbet. 3. müşabehet. 4. (huk.) kıyas, müşabehet.

☛ * Juger par vole d' ~ kıyas tarikiyle hükmetmek.

☛ * ~ s de Neper 1. (mat.) müsellesat-ı müsteviyenin hallinde müstamel dört unsur, desâfir-i erbaa-i niper. 2. (gr.) kurb-i mahrec.

☛ * Par ~ nisbeten, kıyasen.

Analogique tenasübî, kıyasî.

Analogiquement 1. mütenasiben. 2. kıyasen.

Analogue 1. mütenasib, müşabih, mukayyis, mümasil, mutabık, muttarid.

☛ * Notes ~ s muharrerat-ı muttaride.

☛ * Démarches ~ s tebligat ve teşebbüsat-ı muttaride.

☛ * Langues ~ s elsine-i müteşabihe.

Analysable kabil-i tahlil.

Analyse 1. hal, fasl. 2. şerh, tafsil, teşrih. 3. tahlil. 4. meal, mefhum, hülasa-i mefâd.

☛ * ~ logique 1. (gr.) tahlil-i nahvî. 2. (mat.) hal. 3. (kim.) tahlil. 4. (mantık) kaziyelerden netice çıkarış, intac, istintac.

☛ * En dernière ~ netice-i kelim, hülasa-i kelim.

☛ * ~ de prix rayiç pusulası.

Analysé,e hall ü fasl veya tahlil olunmuş.

Analiser 1. hüllüfasl etmek. 2. tahlil etmek. 3. tedkik etmek. 4. şerh ve tafsil etmek. 5. bir kitabın, bir nutkun hülasasını yapmak.

☛ * s' ~ 1. hallüfasl olunmak. 2. bir şeyi temyiz etmek.

Analyseur hallüfasl veya şerh ü tafsil eden adam, hallâl, şarih (ekseriya makam-ı zemde müstameldir).

Analyste tahlil ile iştilgal eden, bunda maharet sahibi bulunan adam, keşşaf, hallâl, muhallil.

Analytique hallî, tahlilî.

☛ * Géométrie ~ hendese-i halliye.

Analytiquement hall ü tahlil tarikiyle, alâ tarîkistîzah.

Anamartésie günah işlemesi gayr-i kabil olmak halî, ismet.

Anamorphose 1. bir noktadan bakınca gayet biçimsiz ve şekilsiz görünen tasvir. 2. mahrutî veya ustuvânî aynalarda şeklin tegayyür etmesi. 2. (bot.) teceddüd-i şekl.

Ananas (s okunmaz) 1. Amerika'nun bir nevi ağacı ve onun verdiği meyve, ananas, kışta. 2. iri fakat az kokulu bir nevi çilek.

Ananthe (bot.) çiçeği olmayan, ma'dûmüz-zehr.

Anapeste (ed.) birinci ve ikinci heceleri hafif ve üçüncü hecesi sakil olan mısra, fasla-i sugrâ.

Anapestique mısraları iki hafif ve bir sakil heceden ibaret eczadan mürekkeb (Yunan ve Latin eş'ârı).

Anaphlasme istimnâ' bilyed.

Anaphore bir kelimenin birbirini takib eden kelimelerin başında tekerrürü, tekerrür-i kelimat.

Anaphrodisiaque (tîb.) şehvet hissetmeyen, muzâdd-ı şehve.

Anaphrodisie (tîb.) gerek ânîzî gerek bün-yevî olsun fıkdân-ı şehvet, ma'dûmiyet-i şehve.

Anaphrodite aşka karşı bihis olan.

Anaplastie (tîb.) sakatlanmış bir uzvun düzeltilmesi, tashîh-i a'zâ, dürüstâzî.

Anaplérose (tîb.) nâkıs bir uzvun yerine bir şey kaim etmek ameliyatı, termim.

Anarrhique denizkurdu denilen balık, zi'b-i bahrî.

Anas ördek.

Anasarque (tîb.) istiskâ.

Anaspadias (tîb.) mahrev-i bevlîn kazîb üzerine açılması, ihlîl-i fevkânî.

Anastomose (tîb.) iki damarın birleşmesi, telâkî, infigâm, müfâgama.

Anastomosé,e (tıb.) müfâgama olmuş (damar).

Anastomoser (tıb.) damarlar müfâgama olmak, irtibatla bulunmak, birleşmek.

Anastrophe bir nesir veya şiirde kelimâtın takdim ve tehiri: Fort envie de rire nous avons ibaresinde olduğu gibi.

Anathématisé,e lanetleme, aforoz olmuş.

Anathématiser 1. lanetleme, aforoz etmek. 2. nefretle reddetmek.

Anathème 1. kurban, mevhum mabudlara takdim olunan hediye. 2. lanet, teberra, beddua, aforoz. 3. ikrah, nefret. 4. melun, aforozlanmış, merdud.

Anatife bir nevi sedef.

Anatocisme faizin re'sülmala zammıyla bundan da faiz alınması, güzestelerin re'sülmala tahvili, mürabaha.

Anatolie Anadolu.

Anatomie 1. teşrih, ilm-i teşrih. 2. teşrih kitabı. 3. teşrih olunmuş cisim ve onun alçıdan taklidi.

☛ * ~ comparée teşrih-i tatbiki.

☛ * ~ descriptive 1. teşrih-i tavsifi. 2. (mec.) tenkid, şerh.

Anatomique teşrihe müteallik, teşrihîb

Anatomiquement teşrih tarikiyle.

Anatomisé,e teşrih olunmuş.

Anatomiser 1. teşrih etmek. 2. fennen tahlil etmek. 3. (mec.) tafsil ve tedkik etmek.

Anatomisme 1. a'zâ-yı bedenin irâe ettikleri hadisat-ı fizyolojikiyeyi şekil ve bünye-i a'zâdaki ahval ile izah etmek merakı. 2. pek müşikâfane tedkik.

Anatomiste ilm-i teşrih alimi, müşerrih.

Ancelle hizmetçi kadın.

Ancêtres 1. ecdad, eslaf, atalar. 2. (müfred) ecdaddan biri.

Anche 1. nefesle çalınan çalgıların dili, düdük dili, lisan-ı mizmâr. 2. safha.

☛ * ~ de moulin değğirmende unun tekneye aktığı lüle.

Anchilops (tıb.) göz pınarında hasil olan ufak şiş, sellak.

Anchois (s okunmaz) 1. ançvis denilen bir nevi gümüş balığı. 2. bu balığın tuzlaması.

Ancien,ne 1. eski, kadim. 2. sâbık, esbak. 3. yaşlı, ihtiyar. 4. kıdemli. 5. (çoğ.) 1. kudemâ, rüesâ, meşâyih. 2. eskiler, mütekadimîn.

☛ * Conseil des ~ s ihtiyar meclisi.

Anciennement eski zamanda, kadimen, vaktiyle, sabıkan.

Ancienneté 1. eskilik, kıdem. 2. ezmine-i kadimeye ait şey.

☛ * De toute ~ eskiden beri, minelkadim.

☛ * ~ de service (ask.) hizmette kıdem.

☛ * ~ dans le grade rütbede kıdem.

Ancile eski Romalıların mukaddes addettikleri siper.

Ancillaire hizmetçi kadınlara dair, müteallik.

Ancillariole hizmetçi kadınlara aşık olan, mülazemet-i aşıkane bulunan.

Ancipité (bot.) hanceriyyüşşekl.

Ancolie (bot.) haseki küpesi. (şairler bu çiçeği timsal-i ye's ve keder olmak üzere telakki ederler).

Ancrage 1. (den.) demir atma, demirleme. 2. liman.

☛ * Droit d' ~ şamandıra, demir resmi ve limanda demir atmak, resen bağlamak hakkı.

☛ * Caisse d' ~ demirleme sandığı.

Ancre 1. (den.) gemi demiri, lenger. 2. saat maşası. 3. bir duvarı, bir bacayı, bir kubbeyi tutmak için kullanılan S yahut T şeklinde demir.

☛ * Bras de l'~ demir anası, demirin büyük kolu.

☛ * ~ de rechange yedek demiri.

☛ * Être à l'~ lengerendaz olmak.

☛ * Chasser sur ses ~ s demir taramak.

☛ * Maitrise ~ 1.gemi tehlikede kaldığı zaman atılan demir, cankurtaran demiri. 2. (den.) son ümit.

☛ * ~ de salut tarîk-i selamet, vasıta-i necat.

Ancré,e 1. demirlemiş, lengerendaz. 2. (mec.) yerleşmiş, sabit.

Ancrer 1. demir atmak, lengerendaz olmak. 2. bir mevkiye tahkim etmek, bir fikirde, bir histe sabitkadem kalmak.

☛ * s' ~ 1. kat'iyen yerleşmek, takar-rür etmek. 2. bir demir ile tutturulmak (du-var vesaire hakkında).

Ancrue 1. duvarın demir hatıllarla takvi-yesi. 2. kumaşın broşesi.

Andabate eski Romalılar adetince gözleri kapalı olarak at üzerinde hayvanat-ı vah-şiye ile güreşen pehlivan.

Andain 1. çayırın orakçı tarafından bir çek-medede otu kesilebilen parçası. 2. bir orakta kesilen ot.

Andalouse 1. İspanya'nın Endülüs huttasın-dan olan..2. Endülüslü. 3. Endülüs atı.

Andanté yahut **Andante** 1. (müz.) teenni ile, aheste. 2. adeta çalınan hava.

Andantino 1. (müz.) az teenni ile, ahestece. 2. az teenni ile ve ahestece çalınan hava.

Andarin çok koşan.

Andarini şa'riye-i hamirî.

Andouille domuz bumbarı, domuz sucuğu.

☛ * Rompre des ~ s sur le genou gayr-i mümkün bir şeye teşebbüs etmek.

Anderran,ne 1. Andor kıtasına veya sekene-sine müteallik. 2. Andorlu.

Andouiller geyik boynuzunun küçük dal-ları, budakları.

Andouillette küçük domuz bumbarı yahut sucuğu.

Andranatomie (tüb.) teşrih-i insan.

André kadın.

Androgyne 1. erkek ve dişi olan, hünsa. 2. kadın ile erkekte müşterek. 3. (bot.) erkek ve dişi çiçekleri bulunan nebat, zülcinseyn.

Androïde insan şeklinde kukla.

Androlâtrie bir insana taabbüd etme.

Andromède (ast.) zâtülkürsi denilen cümle-i kevkebiye.

Androphobe 1. merdumgüriz. 2. insandan korkan.

Ane 1. eşek, himar, merkebe, har. 2. (mec.) cahil, ahmak. 3. muannid.

☛ * rouge fena huylu, müfsid adam.

☛ * Pont aux ~ s yapılması kolay iş.

☛ * ~ bâté, ~ renforcé echel adam.

☛ * Faire l' ~ pour avoir du son ko-layca aldatmak için ahmak gözükme.

☛ * Mener l' ~ yapılmak istenilen şe-yin başkaları tarafından yapıldığına bak-mak.

☛ * C'est l' ~ du moulin daima súi muamele gören, kabahatsiz olduğu halde yine tekdir işiten bir adam hakkında kulla-nılır, alçacık eşek.

Anéanti,e 1. mahvolmuş. 2. mütehayyir, mebhut. 3. yorgun, bitab.

Anéantir 1. mahv ü helak etmek, yok etmek. 2. perişan, harab etmek. 3. buht u hayrete düşürmek. 4. ilga etmek, kaldırmak.

☛ * s' ~ 1. mahv ü helak olmak. 2. huşû etmek, mahviyet göstermek.

Anéantissement 1. mahv, helak. 2. harabî, izmihlal. 3. son derecede zaaf. 4. huzûr-i Bârîde huşû ve mahviyet. 5. buht u hayret.

Anecdote 1. pek intişar etmemiş vak'a-i ta-rihiye. 2. hikâye, kıssa, nadire, fıkra, fikâhe.

Anecdotier,ère kıssahân, fıkracı.

Anecdotique 1. vekâyi-i tarihiyeye yahut kıssa ve hikâyelere müteallik veyahut bun-ları hâvi. 2. bu gibi fikarati bilen.

Anecdotiser her vesile ile bir fıkra söylemek.

Anédoé a'zâ-yı tenasüliyeden yahut a'zâ-yı taenâsüliye-i hariciyeden mahrum.

Anée bir merkebe yükü.

Anélectrique mütlif-i elektrik.

Anémie yahut **Anhémie** kanın noksanın-dan ibaret hastalık ve zaaf, kansızlık, fakrüd-dem.

Anémique fakrüddeme mensub yahut fakrüddemden münbais.

Anémographe mikyas-ı tebeddülat-ı riyâh.

Anémographie rüzgârlardan bahseden ilim, tavsîf-i riyâh.

Anémomètre rüzgârın kuvvetini tayin et-meye mahsus alet, mikyâs-ı sür'at-i riyâh.

Anémome Girit lalesi nev'i, şakayık-ı num-a niye.

☛ * ~ des bois dağ lalesi.

☛ * ~ des prés numan-ı berrî.

Anémométraphe mikyâs-ı müddet-i riyâh.

Anémoscope rüzgârın nereden estiğini ta-yin eden alet, bâdnüma, rüzgâr pusulası.

Anémoscopie tefe'ül birriyâh.

Anencéphale (tüb.) ma'dûm-i dimâğ.

Anépigraphe ünvarsız, serlevhasız.

Anépithymie (tüb.) inkitâ-i-iştihâ.

Anerie 1. işkelek. 2. (mec.) cehl ü hamakat.

Anéroïde Baromètre ~ bilâmâyî mikyâsül-hava, madenî mikyâsülhava.

Anesse dişi eşek.

Anesthésie (tıb.) butlân-ı his.

Anesthésier hissi ibtal etmek.

Anesthésique 1. (tıb.) butlân-ı hisse müteallik. 2. hissi ibtal edilmiş, mubattıl-ı his, muattıl-ı his.

Aneth yahut **Anet** dereotu, raziyane, rezene.

Anévrisma,e 1. (tıb.) ümmüddeme müteallik. 2. ümmüddemden münbais.

Anévrismatique (tıb.) ümmüddeme müteallik, ümmüddeme mübtela.

Anévrisme bir damarın çatlamasıyla kanın kabarmasından hasıl olan şiş, ümmüddem.

Anfractueux,se eğri büğrü, dolaşıklı, mu'vec.

Anfractuosité 1. dolaşıklık, eğri büğrü olmaklık. 2. (tıb.) i'vicac, in'irâc-ı azm.

Angarie 1. angarya. 2. taaddî. 3. bir hamüleyi almak için bir sefinenin hareketini cebren tehir etme.

Angarier 1. angaryaya koşmak. 2. taaddî etmek. 3. bir sefinenin hareketini cebren tahir etmek.

Ange 1. melek, firîşte. 2. melek resim veya heykeli. 3. (ask.) bir demir zincir ile rabtedilmiş iki parçadan müteşekkîl bir nevi gülle ki düşman sefinelerinin seren direklerini kırmak ve halatlarını kesmek için bilhassa sefâin-i harbiyede müstamil idi. 4. (mec.) gayet güzel huylu adam, melek haslet. 5. pek güzel şahıs, peri.

☛ * Bire aux ~ s bilâsebeb ahmak ahmak gülmek.

☛ * Être aux s ziyadesiyle memnun ve mütelezziz olmak.

☛ * ~ déchu 1. şeytan, cin. 2. nüfuz ve itibarını kaybetmiş adam.

☛ * ~ gardien (Hristiyanların itikadınca) meliküssiyané.

☛ * ~ exterminateur alet, vasıta-i tahrib.

☛ * Faire d'un ~ deux bir taş ile iki kuş vurmak.

☛ * Cest un ~ qui passe Türkçede "saat başı" dediğimiz mevkide kullanılır.

☛ * Lit d' ~ ou lit à l' ~ direksiz ve perdeleri kalkık karyola.

Angélique 1. melekî, melaikeye şâyân. 2. gayet latif, güzel. 3. mükemmel.

☛ * Gouronne ~, royaume Macaristan kraliyeti tacı, Macaristan krallığı.

Angéliquement melek gibi, melaikeye mahsus bir letafetle (az müstamel).

Angelot 1b Fransa'nın bir eski sikkesi ki bir melek resmini hâvi idi. 2. Fransa'da imal olunan bir nevi peynir.

Angelus Katoliklerin Latince bir duası ki birinci kelimesi budur.

Angiectasie (tıb.) tevessü'-i ev'iyé.

Angine (tıb.) boğaz iltihabı, hunak.

Angineux,se (tıb.) hunaka müteallik, hunakdan münbais, hunâkî.

Angiocarpe (bot.) semer, mazruf.

Angiogénie (tıb.) teşekkül-i ev'iyé.

Angiographie (tıb.) teşrih-i ev'iyé.

Angiohémie (tıb.) imtilâ'-i dem.

Angiologie (tıb.) mebbas-i ev'iyé.

Angiosperme (bot.) tohumu zar içinde mes-tur bulunan (nebat), mestûrûlbüzûr.

Angiotomie (tıb.) teşrih-i ev'iyé.

Anglais,e 1. İngiltere'ye ve İngilizlere müteallik, İngiliz. 2. İngiltere ahalisinden olan, İngiliz, İngiliz karısı. 3. İngiliz lisanı, İngilizce. 4. İngiliz atı. 5. merhametsiz alacaklı. 6. dâyin namına hareket eden mübaşir. 7. pek süratli bir nevi raks. 8. bir nevi yaz armudu. 9. bir nevi yazı. 10. bir nevi redingot.

☛ * Maladie ~ e nefret ve kelâl-i hayat.

☛ * Les ~ s sont débarqués kadınlarda âdet vaktinin geldiğini beyan için kullanılan bir tabirdir.

☛ * à l' ~ 1. İngiliz modasınca, İngiliz usulünce. 2. şakaktan sarkan saç lülesi, zülûf.

Anglaisé,e kuyruğu kalkık durmak için bazı adaleleri kesilmiş (beygir).

Anglaiser bir beygirin kuyruğu kalkık durmak için kuyruğunun bazı adalelerini kesmek.

Angle 1. köşe, zaviye. 2. (geo.) zaviye. 3. (mec.) fikrin, tabiatın nahoş cihetleri. 4. mani.

☛ * ~ facial zâviye-i vechiye.

- ☛ * ~ droit zâviye-i kâime.
 - ☛ * ~ obtus zâviye-i münferice.
 - ☛ * ~ algu zâviye-i hâdde.
 - ☛ * ~ au centre zâviye-i merkeziye.
 - ☛ * ~ supplémentaire zâviye-i munzama.
 - ☛ * ~ inserit zâviye-i muhîtiye.
 - ☛ * ~ plan zâviye-i mestûbe.
 - ☛ * ~ diminué zâviye-i nâkisa.
 - ☛ * ~ interne zâviye-i dâhile.
 - ☛ * ~ externe zâviye-i hâriciye.
 - ☛ * ~ alterne zâviye-i mütebâdile.
 - ☛ * Sommet des deux ~ s re's-i zâviyeteyn.
 - ☛ * Différence des deux ~ s tafâzül-i zâviyeteyn.
 - ☛ * ~ s adjacents zevâyâ-yı müte-câvire.
 - ☛ * ~ s opposés zevâyâ-yı mütekâbile.
 - ☛ * ~ d'arrêt (mimarlık) köşe sütunu.
 - ☛ * ~ de supture zâviye-i inhidam.
 - ☛ * ~ horaire (ast.) zâviye-i sâ'a.
 - ☛ * ~ d'incidence zâviye-i vürûd.
 - ☛ * ~ de reflection zâviye-i in'ikâs.
 - ☛ * ~ de dépression inhitat zaviyesi.
 - ☛ * ~ de réfraction zâviye-i inkisar.
 - ☛ * ~ eptique ou visuel zâviye-i basariye, mer'iye.
 - ☛ * ~ de frottement zâviye-i delk ve temas.
 - ☛ * ~ naturel ou de mir (ask.) zâviye-i remy, top zaviyesi.
 - ☛ * ~ de la plus grande portée gayet-i menzil zaviyesi.
 - ☛ * ~ d'ascension zâviye-i su'ûd.
 - ☛ * ~ d'épaule dirsek zaviyesi.
 - ☛ * ~ saillant zâviye-i harice.
 - ☛ * ~ rentrant zâviye-i dahile.
 - ☛ * ~ de tenaille zâviye-i mikrâzî.
 - ☛ * ~ de flane zâviye-i tedâfüf.
 - ☛ * ~ mort zâviye-i meyyite.
 - ☛ * ~ flanqué koltuk zaviyesi, müda-faali zaviye.
 - ☛ * ~ de contingence zâviye-i müke-memmine.
- Angleterre** 1. İngiltere. 2. İngiltere'den gelen, yapılan şey. 3. bir nevi armut.
- ☛ * Point d' ~ gayet makbul bir nevi tente.

- Anglet** (mimarlık) binalarda taşlara yapılan oyuk.
- Angleux,se** ceviz gibi kabuğundan güç ayrılan (meyve).
- Anglican,e** 1. Protestanlığın İngiltere'de münteşir bir nev'ine müteallik. 2. bu mezhebe tâbi adam.
- Anglicanisme** Protestanlığın İngiltere'de münteşir bir nev'i.
- Angliciser** 1. İngilizleştirmek. 2. İngiliz tabirini kullanmak.
- Anglicisme** 1. İngilizlere mahsus haller. 2. İngiliz lisanının şive-i mahsusası.
- Anglo** mürekkebatında anglais kelimesinin muhtasarıdır: ~ Russe İngiltere ile Rusya beyninde.
- Angloir** zaviye ölçüsü.
- Anglomane** İngiliz mukallidi, İngilizlik budalası, İngilizperest.
- Anglomanie** İngiliz mukallidliği, İngilizperestlik.
- Anglophile** İngiliz taraftarı, İngiliz muhibbi.
- Anglophilie** İngiliz taraftarlığı, İngiliz muhibliği.
- Anglophobe** İngilizlerden nefret eden, İngilizlere düşman olan.
- Anglophobie** İngilizlere yahut İngiltere'ye nefret ve husumet etme.
- Anglo-saxon,ne** 1. vaktiyle İngiltere'ye hicret edip orada yerleşmiş Saksonya Almanları nesline mensub adam. 2. kavm-i mezkur ahfadının lisanı, İngilizce. 3. bu nesle müteallik.
- Angoisse** 1. ıztrab, sıkıntı, halecan-ı kalb. 2. gussa, keder, endişe, elem.
- ☛ * Poire d' ~ 1. kekre, acı armut. 2. bir nevi işkence aleti.
 - ☛ * Avaler des poires d' ~ pekçok acılar ve musibetler çekmek.
- Angoissé,e** muztarib.
- Angon** 1. eski Frankların kullanmış oldukları bir nevi harbe. 2. midyeci kancası.
- Angora** 1. Ankara kasabası ve vilayeti. 2. Ankara kedisi, Van kedisi. 3. tiftik keçisi. 4. Ankara cinsine mensub (keçi vesaire).
- ☛ * Demi ~ Ankara cinsiyle diğer bir cinsten melez (keci vesaire).

Anguillade tura, kamçı ve bunamümasil bir şey darbesi.

Anguille yılan balığı.

☛ * Toujours âté d' ~ bir şey ne kadar iyi olsa çok tekrerrür edince yorar, bıktırır.

☛ * Faire avaler des ~ s mükedder etmek.

☛ * ~ de haie yılan.

☛ * ~ sous roche bir işin içinde gizli tehlikeli bir şey.

☛ * Écorcher l' ~ par la queue bir işi ters başlamak.

Anguillère 1. yılan balığı beslemeye mahsus havuz. 2. yılan balığı tutmaya mahsus sepet.

Anguin,e uzun ve kabil-i inhinâ.

Angulaire köşeli, zaviyeli, züzzâviye.

☛ * Pierre ~ 1. köşe taşı. 2. (mec.) bir şeyin esası, medâr-ı istinad. 3. Hazreti İsa.

☛ * Dent ~ (tüb.) sinn-i zâviyevî, azı dişi.

☛ * Muscle ~ adale-i zâviyeviye.

Angulairement köşe ile, zaviyevî olarak.

Angulé,e köşeli, zaviyeli, müzevvî.

Anguleux,se 1. sathında çok köşeleri olan. 2. (mec.) kaba ve çetin. 3. sert. 4. müşkül, tehlikeli.

☛ * Visage ~ kaba ve çirkin çehre.

Angusticlave eski Roma süvarilerinin libası.

Anhapié fıkdan-ı kuvve-i lâmise.

Anhélation (tüb.) soluma, sık ve kısa teneffüs, kubâ', rakî'.

Anhéler sık sık ve müşkülâtlâ teneffüs etmek.

Anhéleux,se (tüb.) soluyan, mebhur.

☛ * Respiration ~ se teneffüs inbiharı.

Anhématosie (tüb.) naks-ı istidmâ'.

Anhistorique tarihe mugayir.

Anhydre (kim.) susuz, bilâmâ'.

Anhydrohémie (tüb.) adem-i temiyeye-i dem.

Anicroche engel, mani, ilişik.

Anidroze (tüb.) tersizlik, adem-i arak.

Anier,ère eşekçi.

Anil (arabî en-nîl'den me'huz) çivitotu, şetletünnîl.

Aniline garibaldi boyası, anilin.

Animadversion 1. takbih, ayıplama, mezzemet, tekdir. 2. buğz, kin.

Animal 1. hayvan, canavar, zîruh. 2. (mec.) ahmak, hayvan.

☛ * Animaux domestiques hayvanat-ı ehliye.

Animal,e 1. hayvana müteallik, hayvanî. 2. cismanî, maddî.

☛ * Moir ~, charbon ~ fahm-ı hayvanî.

☛ * Règne ~ hayvanat.

☛ * Magnétisme ~ miknâtis-ı hayvanî.

☛ * Vie ~ e hayat-ı hayvanî.

☛ * Chaleur ~ e hararet-i hayvaniye, hararet-i gariziye.

Animalcule 1. hurdebinle görülebilen küçük hayvan, huveyn. 2. gayet ehemmiyetsiz adam.

Animalcide bir hayvanın itlafı.

Animalier hayvanat-ı risâmî, hayvanat-ı nakkarî.

Animalisation (tüb.) ağdiyenin hazım tarihiyle cism-i hayvana kalb olunması, istihyâ'.

Animalisé,e hazım tarihiyle cism-i hayvana kalb olunmuş (gıda), müstehyâ'.

Animaliser 1. hayvan derecesine indirmek, hayvanattan addetmek. 2. (tüb.) gıdayı hazm tarihiyle cism-i hayvana kalb etmek, istihyâ' etmek. 3. (mec.) hayat vermek.

☛ * s' ~ 1. istihyâ olunmak. 2. hayvan derekesine düşmek.

Animalité 1. hayvanlık, hayvaniyet. 2. zümre-i hayvanat.

Animateur,trice bais-i hayat, hayatbahş.

Animation 1. canlanma, kesb-i hayat. 2. gayret, germî, hareket. 3. hiddet, birdenbire gazaba geliş.

Animé,e 1. canlı, zîruh. 2. muttasıf, mütehalik, haiz. 3. tahrik ve teşc' olunmuş, gayrete gelmiş. 4. gayûr, faal. 5. gazaplanmış, hiddetli. 6. kızgın.

Animer 1. canlandırmak, ihya etmek. 2. gayrete getirmek, teşvik ve tahrik etmek. 3. hiddete getirmek, kızdırmak. 4. revnak vermek, parlatmak. 5. kuvvet ve tesirini artırmak.

☛ * ~ la terre toprağı münbit kılmak.

☛ * s' ~ 1. canlanmak. 2. kesb-i germî etmek, gayrete gelmek. 3. parlamak. 4. hiddetlenmek.

Animique ruhtan, ruhî, ruha müteallik.

Animisme kâffe-i ef'âl ve hayat-ı bedeniye-
nin menşei ruh olduğuna kâni bulunan
mezheb-i felsefi, mezheb-i rûhiyyûn, ani-
mizm.

Animiste kâffe-i ef'âl ve harekât-ı bedeniye-
nin menşei ruh olduğuna kâni bulunan
mezheb-i felsefiye tabi adam,
rûhiyyûndan.

Animosité 1. husumet, kin, garaz, adavet,
nefsaniyet. 2. mübahesede şiddet ve hid-
det.

☞ * Répondre avac ~ un f ve şiddet ve
husumetle cevap vermek.

Anis 1. anason, anison. 2. anason şekeri.

☞ * ~ étoilé anison-i çînî.

Anisé,e anisonlu.

Aniser anasonlandırmak, anason kokusunu
ve lezzetini vermek.

Anisette 1. anasonlu meşrubat. 2. anason ra-
kısı.

Anisotome (tîb.) muhtelifülinkisam.

Anka anka kuşu.

Ankylentérie (tîb.) iltisâk-ı em'â.

Ankyloblépharon (tîb.) göz kapaklarının
yapışması, iltisâk-ı ecfân.

Ankyloglosse (tîb.) iltisâk-ı lisan.

Ankylose (tîb.) oynak yerlerinin yapışması,
iltisâk-ı mefâsıl.

Ankylosé,e (tîb.) iltisâk-ı mefâsıl illetine
mübtela.

Ankyloser (tîb.) iltisâk-ı mefâsılı mücib ol-
mak.

☞ * s' ~ iltisâk-ı mefâsıl illetine uğra-
mak.

Annal,e bir sene süren, bir sene hükmü câri
olan.

☞ * Location ~ e icare-i seneviye, yıl-
lık, senevî (bu kelimenin cem'i gayr-i müs-
tameldir).

Annales ahval ve vukuatın tarih sırasıyla,
sene besene mukayyed ve muharrer bu-
lunduğu tarih, vekâyi.

☞ * ~ des peuples 1. tarih-i akvâm. 2.
ulûm ve fûnûnun seneden seneye olan ah-
val ve terakkiyatını câmi' mecmua. 3. tarih.

Annaliste vekâyî'i sene besene yazan mü-
verrih, vakantüvis.

Annamite 1. Anamlı, Anam hükümetine
veya sekencesine müteallik. 2. Anam lisanı.

Annate papaya verilen salyâne.

Anneau 1. halka. 2. yüzük, halka, engüşter.
3. mühür, hatem. 4. saç halkası. 5. ecrâm-ı
semaviyenin irtifâmı ölçmeye mahsus alet-
i rasad.

☞ * ~ pastoral papazların taktıkları
yüzük.

☞ * ~ de Saturne hatem-i Zuhal.

☞ * ~ x colorés halkât-ı mütelevvine.

☞ * Ne mets pas € ton doight ~ trop
étroit küfvün olmayan ile teehhül etme.

Année 1. sene, sal, yıl. 2. bir sene müddeti.
3. îrad, bir sene zarfında alınacak yahut ve-
rilecek para.

☞ * ~ scolaire sene-i devriye.

☞ * ~ lunair sene-i kameriye.

☞ * ~ solaire sene-i şemsiye.

☞ * ~ financière sene-i maliye.

☞ * D' ~ en ~ müteakiben, hiss olun-
maksızın.

☞ * ~ bissextile sene-i kebisé.

Annelé,e 1. halkalı. 2. kıvrıcık. 3. halkavi.

Anneler (saç) halka halka etmek, kıvrırmak.

Annelet halkacık.

Annélides kırmızı kanlı v ekemiksiz hayva-
nat envâ, hayvanat-ı harâfîniye.

Annélure saçların halka halka olması, kıvrı-
cıklık.

Annexe 1. zamime, ilave, zeyl. 2. şube. 3.
(çoğ.) mülhakat, muzafat. 4. melfufat, mer-
butat.

Annexé,e 1. munzam, mülhak, muzâf. 2.
merbut.

☞ * Rime ~ e kendisini takib eden mıs-
raın evvelinde tekerrür eden kafiye.

☞ * Ci ~ leffen, matviyyen.

Annexer 1. ilave, ilhak etmek. 2. rabt, leff et-
mek.

☞ * s' ~ ilave, ilhak olunmak.

Annexion 1. zamm, ilave, ilhak. 3. rabt, leff.

3. ☞ * ~ réelle (gr.) izafet-i maneviye.

☞ * ~ fictive (gr.) izafet-i lafziye.

Annexioniste ilhak taraftarı.

Annihilation 1. mahv, helak. 2. lağv, fesh.

☞ * d'uu acte bir senedin ibtal ve il-
gası.

Annihilé,e mülga, mefsuh, hükümsüz.

Annihiler imha, ilga etmek, hükümsüz bı-
rarmak.

- ☛ * s' ~ kendini hiç mesabesinde tutmak, gayet tevazu göstermek.
- Anniversaire** 1. senede bir kere gelen. 2. senevî yevm-i mahsus. 3. o günde icra olunan resm ve şenlik veya dua.
- ☛ * ~ de l'avènement au trône yevm-i cülus, sandali-i hükümete kuûd (mânâ-yı ahîr memâlik-i ecnebiye hükümdârânı hakkında istimal olunur).
- ☛ * ~ de la naissance yevm-i mansus-i veladet, tevelliüd.
- Annonaire** buğdaya ve alelittlak zehâire müteallik.
- ☛ * Loi ~ eski Roma şehrinin bir senelik erzağının narhını tayin eden nizam-ı mahsus.
- Annonce** 1. ilan. 2. ilanname. 3. ihbar, inbâ, iş'âr. 4. alamet, delil.
- ☛ * ~ s omnibus gazetelerde tenzil-i fiyat ile yapılan ilanlara – harcıalem olduğu cihetle – itlak olunur.
- Annoncer** 1. bildirmek, haber vermek, iş'âr etmek. 2. ilan etmek. 3. tefsir ve telkin etmek. 4. delalet, işaret etmek, bir şeyin alameti olmak.
- ☛ * ~ quelqu'un birinin geldiğini haber vermek.
- ☛ * ~ comme... diye söylemek, diye temin etmek.
- ☛ * s' ~ 1. haber verilmek, tebliğ olunmak. 2. zuhur etmek. 3. kendi kendini ta-nıttırmak.
- Annonchalir** tembelleşmek.
- Annonciade** 1. Katoliklerde bir rahibe tariki. 2. o tarike mensub rahibe. 3. eski vakitlerde bir nevi asker.
- Annonciation** 1. vahy, tebliğ, tebşir. 2. Ceb-rail'in Hazreti Meryem'e Hazreti İsa'nın veladetini tebliğ etmesi. 3. senenin o zamana mütesadif olan günü ki Hıristiyanların bir iydidir.
- Annonerie** buğday pazarı.
- Annatateur** bir kitaba haşiyeye yazan, hâşî.
- Annotation** bir metnin izahı için kenarına yahut altına haşiyeler tahriri.
- Annoté,e** haşiyeli (metin).
- Annoter** bir metnin kenarına haşiyeler yazmak yahut bir metnin üzerine ayrıca bir haşiyeye kitabı telif etmek.

- Annuaire** salname, takvim-i sâl.
- Annualité** senevî olmaklık, seneviyet.
- Annuel,le** 1. yıllık, senevî. 2. bir sene devam eden. 3. her sene tekerrür eden. 4. vereseeye intikal eden bazı memuriyet ve vazifelerden ve şarap bayilerinden senevî alınan resm. 5. bir ulunun ruhu için vefatı tarihinden itibaren bir sene müddetle her gün okutturulan ve icra olunan kuddas ayini ve duası.
- Annuellement** beher sene, seneden seneye, senevî.
- Annuit** tasvib, cümle-i tasvîbiye.
- Annuitaire** takâsît-i seneviye ile tediyeye olunan.
- Annuité** 1. bir deynin ma'a faiz tediyesi için senevî taksit, sehm. 2. takâsît-i seneviye, tahsisat-ı seneviye.
- Annulable** 1. fesh ve ilgası lâzım gelen. 2. kabil-i fesh ve ilga. 3. (huk.) fasid.
- ☛ * Vente ~ bey'-i fasid.
- Annulaire** 1. halkavî, halka şeklinde. 2. halkalı. 3. adsız parmak.
- ☛ * Doight ~ yüzük parmağı, bınsır.
- ☛ * Eclipse ~ (ast.)küsûf-i halkavî.
- Annulatif,ve** feshî, fesh ve ilga eden, hükümsüz bırakan.
- Annulation** (huk.) lağv, fesh, ibtal.
- Annulé,e** 1. mefsub, mülga. 2. ehemmiyetten düşmüş. 3. kuvvetten düşmüş. 4. hiç kalmış.
- Annuler** 1. fesh, ilga, ibtal etmek. 2. hükümsüz bırakmak. 3. mahv ü harab etmek. 4. terkîn etmek.
- ☛ * ~ l'inscription kaydını terkîn etmek.
- ☛ * ~ un timbre bir pulu ibtal etmek.
- ☛ * ~ une sentence bir ilamı nakzetmek.
- ☛ * ~ le jugement hükmü fesh ve ibtal etmek.
- ☛ * s' ~ hükümsüz kalmak, itibardan düşmek.
- Anoblî,e** 1. zadedân sınıfına geçen, yeni zadedânlık kazanan. 2. itibarlı, şerefli.
- Anoblir** zadedânlık ünvanını vermek, zadedân sınıfına idhal etmek (bu kelimenin ennoblir kelimesinden farkı iktiza eder).

☛ * Le ventre n'anoblit pas validenin ünvanlarına ve evsafına tevarüs edilmez.
 ☛ * s' ~ zadegân sınıfına girmek.
Anoblissement zadegân sınıfına idhal, zadegânlık i'tâ etmek.
Anodie rabtsız, rabitasız söz söyleme.
Anodin,e 1. (tıb.) veca(ı teskin eden, müsekin. 2. gizli. 3. ehemmiyetsiz, zararsız.
Anodonte dişsiz, adîmüssinn.
Anoie belâhat, hamakat.
Anomale 1. (gr.) kaideye muhalif, gayr-i muttarid, şâz, gayr-i kıyâsî. 2. cinsinden haric, gayr-i tabîi. 3. (çoğ.) anomaux.
Anomalie 1. (gr.) kaideye muhalefet, itırad-sızlık, şüzûz. 2. hilaf-ı tabiat, galat-ı tabiat.
Anomalistique (ast.) Année ~ sene-i inhira-fiye.
Anon eşek yavrusu, sıpa.
Anonnement 1. kekeleme. 2. (eşek hakkında) doğurma.
Anonner 1. teenni ve tereddüde okumak yahut söylemek, kekelemek. 2. (eşek hakkında) doğurmak.
Anonymat isimsizlik, ismin mechul, mektum kalması.
Anonyme 1. isimsiz. 2. ismi mechul, mektum. 3. sahibinin ismi belli olmayan eser. 4. imzasız. 5. gizli, nâkabil-i tarif. 6. ismini neşretmeyen muharrir.
 ☛ * Société ~ bir şahıs olmayan, tesmiyesiz, anonim şirket.
 ☛ * Écrit ~ imzasız varaka.
 ☛ * Lettre ~ imzasız mektub.
 ☛ * Garder l' ~ kendini bildirmemek, ismini mektum tutmak.
Anonymement isim neşr ve ilan etmeksizin.
Anophtalmie (tıb.) fıkdan-ı ayn.
Anopsie (tıb.) körlük, amy.
Anorexie 1. (tıb.) iştahsızlık, adem-i iştihâ. 2. yemekten tiksınme.
Anormal,e 1. kaideye muhalif. 2. gayr-i tabîi. 3. (çoğ.) anormaux.
Anosie fıkdan-ı maraz, sıhhat.
Anosmie yahut **Anosphrésie** (tıb.) kuvve-i şâmmenin fıkdanı veya za'fı, koku almama, ma'dümiyet-i şâmme, me'nüfiyet.
Anote adîmül'üzn, kulaksız.
Anoure kuyruksuz, bîzeneb.
A novo yeniden.

Anse 1. kulp. 2. çan halkası. 3. asma kilit köprüsü. 4. küçük körfez, çekmece, koy. 5. (geo.) sepet kolu münhanisi.
 ☛ * Faire danaer l' ~ du panier ufak tefek mübayaasından çılmak.
 ☛ * Panier à deux ~ s iki koluna birer kadın almış erkeğe denir.
 ☛ * L' ~ du panier ufak tefek mübaasından çalınan para.
Anséatique bk. Hanséatique.
Ansé,e 1. kulplu. 2. kulp şeklinde.
Anser (testi, sepet vesaire hakkında) kulp takmak.
Ansérine (bot.) solucanotu.
 ☛ * Peau ~ tavuk derisi gibi kabarmış cilt, cild-i mukaş'ar.
Ansette küçük kulp, kulpçük (az müstamel).
Anspect (ask.) top manivelası.
Anspessade Fransa'nın eski askerinde onbaşı ile nefer arasında bir rütbe-i mahsusa bulunan ferd.
Ant yahut **Ante** veyahut **Anti** birçok esmâ-i mürekkebenin başında bulunarak zıddiyet, karşılık, makdemiyet ve bunlara karib bir mânâ ifade eder. Zırdeki kelimelerden anlaşılacağı gibi.
Antagonisme 1. muhasama, rekabet. 2. mübayenet, münaferet, tezad.
Antagoniste 1. muhasım, rakib. 2. zıd, müttezad.
 ☛ * Muscle ~ adale-i müttezade.
Antalgique (tıb.) müsekin-i evcâ'.
Antan geçen sene, bildir. (Yalnız şu tabirde müstameldir) Les neiges d' ~ geçen senenin karları ve (mec.) geçmiş şeyler.
 ☛ * Je m'en soucie comme des neiges d' ~ ona hiç ehemmiyet vermem.
Antanaclase bir kelimada kelimenin muhtelif mânâlarla tekerrürü, cinas.
Antanagoge (mantık) hasmın delilini çürütmek için irad olunan delil, burhan.
Antanaire geçen sene doğan hayvanat-ı ehliye hakkında müstameldir).
Antarctique cenubî.
 ☛ * Pôle ~ kutb-i cenubî.
Antarès (ast.) burc-i akrebde vâki bir necmi kebir, kalbülakreb.

Ante 1. söke (söve). 2. bir duvarın sath-ı müstevisinden dışarıya doğru kabarmış, çıkmış direk. 3. yel değirmeni pervanesi.

Antécédement mukaddema, akdemce, evvelce, sâbıkan.

Antécédence 1. akdemiyet, esbakiyet (nâdirülistimaldir). 2. (ast.) seyyaratın hareket-i recaiyye-i zâhiriyesi.

Antécédent 1. sebak etmiş şey. 2. (gr.) merce' ileyh, muzâf. 3. mevsûlun ileyh. 4. (mantık) mukaddem, mütekaddim. 5. mukaddem ki tâlinin zıddıdır. 6. sabık. 7. (çoğ.) sevâbık-ı ahval. 8. emsal.

Antécédent,e mukaddem, akdem, sabık.

Antécasseur mukaddema darülfünunlarda hukuk muallimlerine itlak olunurdu.

Antéchrist deccal.

Antédiluvien,ne 1. Tufandan evvel mevcut olan, kablettufan (âsâr). 2. (müstehziyane) köhne, hâyîde, modası geçmiş.

Antéfixe (tezyinat-ı mimariyeden) oyma.

Antéhistorique istitlâât ve ezmine-i tarihiyeden evvel olan, kablettarih, tarihin zabtedemediği (préhistorique).

Antenne 1. (den.) artene, sırk. 2. (çoğ.) böceklerin müteharrık boynuzları, levâhık-ı lâmise.

Anténois bir yıllık (kuzu), toklu.

Anténuptial,e kablette'hhül.

Antéoccupation sual-i mukaddere cevab.

Antépénuultième 1. bir şeyin sonundakinden iki derece evvel olan. 2. bir kelimenin âhîrinden itibaren üçüncü hecesi.

Antéphialtique (tb.) dâfi'-i kâbus.

Antéposition kaideden evvel misalleri zikr ve tafsil ile ders talimi.

Antérieur,e 1. ön, bir şeyin ön kısmı. 2. akdem, mukaddem, sabık.

☛ * Futr ~ (gr.) müstakbel mukaddem.

☛ * Passé ~ (gr.) mazi-i mukaddem.

Antérieurement 1. sabıkan, mukaddema. 2. daha evvelce.

Antériorité 1. akdemiyet, mukaddemiyet, tekaddüm bizzeman. 2. kidem.

Anternones tuzla tavalarını fâsıl olan sedler.

Anthèle (bot.) yalancı başak, sünbüle-i müteferria-i kâzibe.

Anthélie (ast.) şems-i kâzibe, hale-i müteka-bile bişşems.

Anthère (bot.) haşefetünnebat.

Anthèse çiçeklerin açmak zamanı, mevsim-i tezehhür.

Anthestéries Yunan-ı kadimde mevhum mabudlar şerefine olarak icra edilen çiçek eğlenceleri.

Anthode (bot.) ezhâr-ı mürekkebe, sele-i ezhâr.

Anthographie bir fikri çiçeklerle ifade etme, anlatma.

Anthologie 1. şuaara âsâr-ı müntahabesini hâvi mecmua, güldeste-i şuaara, mecmua-i eş'âr. 2. çiçeklerden bahseden ilim, mebas-i ezhâr. 3. bir şeyin en esaslı kısmı, lübbü, ruhu.

Anthomanie ifrat dereceye varmış çiçek merakı.

Anthracifère kömürü veya kömür madenini hâvi (arazi vesaire).

Anthracite 1. güç yanan ve dumansız maden kömürü, fahm-ı lâmi. 2. donuk karataş, antrasit.

Anthracomancie ateş ile tefe'ül.

Anthracose (tb.) karha-i fahmiye.

Anthrax (tb.) şirpençe, cemre-i selime.

Anthropochimie (kim.) kimya-i insanî, kimya-yı beşer.

Anthropodicée 1. insan-ı manevi ilmi. 2. ilahiyatın tabiat ve mukadderat-ı beşeriye-den bâhis kısmı.

Anthropogénie mebas-i tenasül-i insan.

Anthropoglosse seda ve nutk-i beşeri taklid eden.

Anthropographie tavsîf-i insan.

Anthropoïde insan suretinde olan, beşeriyüşşekl, şibh-i insan.

Anthropolâterie insan suretinde tasavvur edilen mevhum bir mabuda perestîş.

Anthropologie 1. tarih-i tabîi-i beşer. 2. Cenâbı Hâlık hâşâ evsaf-ı beşeriye ile muttasıf addeden meslek-i batıl. 3. sanat-ı teşhis.

Anthropologique tarih-i tabîi-i beşer ilmüne müteallik.

Anthropologiste tarih-i tabîi-i beşer alimi.

Anthropomancie yeni telef olmuş bir adamın yahut bir çocuğun bağırsaklarına bakarak icra edilen tefe'ül.

Anthropométrie 1. insanın a'zâ ve cevârihi beyindeki tenasübün ilmi. 2. mesâha-i a'zâ ve cevârih-i beşer.

Anthropomorphisme Cenabı Allah'ın hâşâ insan suretinde veya sîretinde bulunması zu'munda bulunanların tarik ve mezheb-i batılı.

Anthropomorphite yahut **Anthropomorphiste** Cenabı Hakk'ın hâşâ insan suret veya sîretinde bulunduğu zâhib ve muktedir adam.

Anthropomorphologie beden-i insan aksâm-ı muhtelifesinin, bünyesinin ve şeklinin ilmi.

Anthropophage yamyam, âkilülbeşer, merdümhar.

Anthropophagie insan eti yemeklik, yamyamlık, merdümharlık.

Anthroposophie ilm-i melekât-ı akliye-i beşer.

Anti bk. Ant.

Antiapoplectique (tîb.) nüzul isabetine karşı olan, dâfiünnüzûl.

Antiarthritique (tîb.) romatizmaya karşı olan, muzâddunnikrîs.

Antiasthmatique (tîb.) nefes darlığına karşı olan, muzâdd-ı dâ'ülbehr.

Antibois sıva dibi.

Anticardium (tîb.) canevi, nahiye-i şersûfiye.

Anticatarrhal nezleye karşı olan, muzâddünnezle.

Antichambre 1. teneffüs odası. 2. hizmetçiler takımı.
 * Faire ~ büyük bir zatın teneffüs odasında müddet-i medide beklemek.
 * Courir les ~ s öteye beriye gidip istid'â-yı âtfette bulunmak.
 * Plaisanterie d' ~ uşak latifesi yahut uşaklara lâyıf latife.

Anticholérique (tîb.) koleraya karşı olan, muzâdd-ı kolera.

Antichrèse bir deynin tediyesi için gayrimenkul bir maldan hakk-ı intifâ'ın dâyine terki, yani emlak bedel-i icarı ile bir deynin tediyesi, rehn-i akar.

Antichrétien,ne Hıristiyanlığa karşı olan, dîn-i İsayaya mugayır.

Antichristianisme Hıristiyanlığa karşı fikir ve itikad.

Anticipant,e 1. vakt-i muayyeninden evvel gelen. 2. peşin, muaccel, selm.

Anticipation 1. bir şeyin vakt-i muayyeninden evvel vukûu. 2. bir verginin hasılat-ı müstakbelesi karşılık tutularak akdedilen istikraz, avans. 3. ta'cîl-i deyn. 4. dahl-i taarruz. 5. (mantık) sual veya itiraz-ı mukaddere cevab.
 * Par ~ 1. bervech-i peşin. 2. bedel-i muaccel, muaccele.

Anticipé,e 1. vakitsiz, vaktinden evvel vaki olan. 2. peşin, selm.

Anticiper 1. peşin vermek. 2. ta'cîl etmek. 3. vaktinden evvel olmak. 4. iştirak etmek. 5. bir şeyi vaktinden evvel yapmak. 6. dahl ve taarruz etmek. 7. alelhesab almak.
 * ~ sur ses revenus varidatını selm etmek, peşin sarfetmek.
 * ~ sur les droits de quelqu'un birinin hakkına tecavüz, taarruz etmek.

Anticlérical,e ruhban takımının eftâr ve temayülâtına hilafgir.

Anticolique (tîb.) kulunca, sancıya karşı, muzâdd-ı kulunc.

Anticonstitutionnel,le usûl-i meşrutaya mugayır.

Antidartreux,se (tîb.) tozla balgama karşı olan, muzâdd-ı koba.

Antidate bir vakanın yanlış ve tarih-i sahihden evvel tarihi, tarih-i mukaddem.

Antidaté,e yanlış olarak makdem-i tarih vaz'olunmuş (evrak).

Antidater bir şeyi yanlış ve tarih-i sahihden evvel olarak tevrih etmek, yanlış olarak makdem-i tarih koymak.

Antidigestif,ve muhill-i hazm.

Antidote 1. (tîb.) parçehr, muzâdd-ı sem. 2. (mec.) çare-i münferid, tedbir-i müessir.

Antienne 1. mezâmîr-i Davud'un evvel ve ahirinde okunan bir sure. 2. nakarat. 3. si-tayiş. 4. can sıkıcı mükerrer söz.
 * Chanter, annoncer une triste ~ bir fena haber, bir kara haber vermek.
 * Chanter tonjours la mème ~ aynı şeyi nakil ve tekrar etmek.

Antiépiléptique (tıb.) sar'aya karşı olan, muzâdd-ı sar'a.

Antifébrile (tıb.) sıtmaya karşı olan, dâfi'-i humma, kâti'-i humma.

Antigorium çanak, çömlek sırrı.

Antihumaine,e 1. kavaid ve hissiyat-ı insaniyeye mugayır. 2. iktidar-ı beşer fevkinde.

Antilogie 1. mübâyenet, tezađ. 2. bir kelamda mübâyenet-i efkâr, tenakuz-i kavleyn.

Antilymique vebaya karşı kullanılan edviye ve itti haz edilen usul-i tedavi.

Antilope hayvanat-ı zâtüsedâyâdan mictere yani geviş getiren sınıfın mücevvef boynuzlu olan cinsi, gazal, dağ keçisi gibi.

Antilysse kuduz illetine karşı kullanılan edviye.

Antimicrobe (tıb.) mütlif-i mikrob.

Antimoine rastık taşı, antimon.

Antimonial,e ruhban ve alelumum turuk-i ruhbanıyeye hilafgir.

Antimonial,e antimonu hâvi, antimonî.

Antimonique (kim.) Acide ~ hâmız-ı antimonî.

Antimonié,e antimonla mahlut, antimonî.

Antimoral,e mugayır-a ahlak ve âdâb.

Antimosâique din-i Musa'ya mugayır.

Antinational,e menâfi veya ahlak ve âdât-ı milliyeye mugayır.

Antinomie yeni kanun yahut bir kanunun iki bendi arasındaki muhalefet, tezağ-ı kanuni, mübâyenet-i ahkâm.

Antioche Antakya kasabası.

Antipape gerek bir fırka-i siyasiye, gerek bir kısım ruhban tarafından mugayır-ı usul olarak intihab edilen papa.

Antiparalytique (tıb.) muzâdd-ı felc.

Antiparlementaire 1. parlamento aleyhinde olan. 2. parlamento usul ve âdâtına mugayır. 3. birkaç kişi muvacehesinde îradı mugayır-ı âdâb olan elfaz.

Antipartenaire gerek kumarda, gerek baloda, gerek sofrada birisinin karşısında ve diğerk tarafa mensub adam.

Antipathie 1. sebepsiz husumet, nefret, hazzetmeysi. 2. münâferet, adem-i imtizac, zıddiyet.

Antipathique sevilmeyecek, zıd, menfur.

Antipédiculeux,se (tıb.) kehleleri itlafa yayan madde.

Antipériodique (tıb.) nöbeti kesen, kâti'-i nöbet.

Antipéristaltique (tıb.) muzâdd-ı hareket-i didâniye.

Antipéristase 1. biri diğerkinin kuvvetini tezyid eden iki muhalif şeyin tesiri. 2. birbirine muhalif iki kuvvetin tesiri.

Antipestilential,e (tıb.) veba, taun illetine karşı olan, muzâdd-ı taun.

Antipharmaque padzehir.

Antiphasie tezađ.

Antiphernaux Biens ~ nikâh mukavelesiyle zevc tarafından zevceye verilen emval, ağırlık.

Antiphilosophique kaide-i felsefeye muhalif, gayr-i felsefi.

Antiphlogistique (tıb.) iltihaba karşı olan, muzâdd-ı iltihab.

Antiphonaire Mezâmîr-i Davud'un resm-i duanın esna-yı icrasında tekerrür edecek ibarelerini ve musikilerinin işaretini hâvi kitab.

Antiphrase 1. tariz. 2. bir tabir veya ibarenin mânâ-yı tabiisine mugayır mânâda istimali, tabir bizzıd, tavsif bineyizzıd, tesmiye binnakiz.

Antiphrazer nakiziyle tesmiye etmek.

Antiphthisique (tıb.) vereme karşı olan, muzâdd-ı sil, dâfi'-i verem.

Antiphisique hilaf-ı tabiat, mugayır-ı tabiat.

Antipode (coğ.) semt-i kadem, mütekebilülakdam. 2. semt-i kademde sakin adam. 3. (mec.) bir şeyin tamamıyla zıddı ve aksi.
❁ * Les ~ s de l'Italie İtalya'ya nazaran mukabil olan mevâki, memalik.
❁ * Je voudrais qu'il fût aux ~ s kendisinin pek uzak olmasını isterdim.

Antipoétique şiiir ve şairine karşı, muhalif olan.

Antipolitique meslek-i selim-i siyasiye mugayır.

Antipratique gayr-i kabil-i icra.

Antiprogresiste 1. fikr-i terakkiye hilafgir, mugayır. 2. heyet-i ictimaiye ve politikada terakki taraftarı olan fırka-i siyasiyenin hilafgiri.

Antipsorique (tb.) uyuz illetine karşı, dâfi'-i cereb.

Antiputride (tb.) dâfi'-i taaffün.

Antiquaille 1. köhne ve değersiz şey, eski püskü. 2. ihtiyar, çökmüş adam. 3. ezmine-i kadime muharrirlerine dahi ıtlak olunmuştu. 4. eski bir nevi raks

Antiquaire âsâr-ı atika alimi, meraklısı. 2. antikacı.

Antique 1. pek eski, atik, kadim, köhne. 2. geçmiş, sabık. 3. ümem ve ezmine-i kadime müteallik. 4. ezmine-i kadimeden kalma masnuatın mecmû'u, âsâr-ı atika. 5. fenn-i mimari ve hakkâkiye müteallik eskiden kalma ve oyma taş ve oyma hatem gibi bir eser-i sanat.

☛ * Étudier l' ~ mütেকaddiminin âsârını numune ittihaz etmek.

☛ * A l' ~ eski usul üzere, eski tarzda.

Antiquement 1. usul-i kadime üzere. 2. eski zamanlarda.

Antiquer 1. mücellid bir kitabın kenarını muhtelif renkli resim ve nukuş ile tezyin etmek. 2. eski tarzda ciltlemek.

Antiquité 1. eskilik, kadimiyet, kıdem. 2. eski zamanlar, ezmine-i kadime. 3. akvam-ı kadime, ümem-i sâlîfe. 4. eski zaman adamları. 5. kadim ir bina, harabe. 6. antika. 7. (çoğ.) âsâr-ı atika.

☛ * De toute ~ minelkadim, ta eski zamanlarda.

Antirabique (tb.) muzâdd-ı dâülkelb.

☛ * Institut ~ dâülkelb hastahanesi.

Antireligieux,se mugayır-ı diyanet, mülhidane.

Antiscien,ne biri küre-i arzın nısf-ı şimalisinde ve diğeri nısf-ı cenubisinde olduğu halde ikisinin de iklimleri bir olanlar, mütেকabilüzıll.

Antiscorbutique (tb.) dış etleri ağrısına karşı olan, muzâdd-ı hafr.

Antiscrofuleux,se (tb.) sıraca illetine karşı olan, muzâdd-ı hanâzir.

Antiseptique (tb.) bir şeyin çürümesine ve taaffününe mani olan, dâfi'-i taaffün.

Antisocial,se heyet-i ictimaiyeye, menâfi'-i âmmeye mugayır ve muzır olan.

Antispasmodique (tb.) sar'a ve teşennüce karşı olan, muzâdd-ı teşennüc.

Antistrophe 1. Yunan-ı kadim raksında rakkaselerin geriye doğru dönmesiyle icra olunan hareket. 2. (ask.) Yunan-ı kadim ordularında istimal edilmiş olan bir nevi çark hareketi. 3. (gr.) birbirine taalluku olan iki kelimenin takdim ve tehiri, kalb, aks. Mesela Le fils du père ve le père du fils gibi.

Antisyphilitique (tb.) muzâdd-ı dâ-i efrencî.

Antithèse 1. cem'ülezzad, cem'-i tezad sanat-ı bediası: en küçük şeylerde bile Cenab-ı Hakkın büyüklüğü nümayan olur. misalinde vaki olduğu gibi. 2. tezad.

Antithétique 1. câmi'ülezzad. 2. muhalif, zıd.

Antitrope (bot.) mün'akisülistikame (filiz).

Antitypie maddeyi temyiz eden hassa-i mukavemet.

Antoiser (gübre hakkında) yığmak.

Antonomase bir ism-i hassın ism-i âm yerine veya bir ism-i âmın alem yerine istimali, tağlîben tesmiye. Mesela Yunan-ı kadimce meşâhîr-i müttekidinden addolunan Aristarh'ı zikredip de tenkid mânâsı kasdetmek gibi.

Antonyme 1. zıd bir mânâyı haiz olan. 2. müradifin zıddı, sıcak ile soğuk gibi.

Antre 1. derin ve karanlık mağara, in. 2. (tb.) gâr, ceyb. 3. (mec.) zindan. 4. tehlikeli mahal.

☛ * L' ~ de la chicane bir avue yahut mübaşirin idarehanesi.

Antrustions kadim Cermen gönüllü ve asilzade maiyet asâkiri. Bunlara Franklar nezdinde Leudes tesmiye olunurdu.

Anuité,e (gece münasebetiyle) karanlık olmuş.

Anuiter gece vakti yolda kalmak.

Anurie (tb.) inktâ-i bevl.

Anus (s okunur) mak'ad, şerc.

Anxiété 1. sıkıntı, zihin ıztırabı, keder, gussa. 2. (tb.) kalak.

Anxieusement ıztırab ile, sıkıntı ile, muztariben, mükedderen.

Anşieux,se ıztırablı, sıkıntılı, musztaribane.

Aorasi ecsam-ı latifenin görünmemesi, gayr-i mer'iyet.

Aoriste (gr.) gayr-i muayyen, mübhem. (Bazı lisanlarda zamanı muayyen olmayan

bazı sigalara ıtlak olunur. Arabide muzâri olduğu gibi).

Aorte (tüb.) şiryân-ı ebher.

Aortite (tüb.) iltihab-ı ebher.

Août 1. Ağustos. 2. Ağustosta vukubulan. 3. (mec.) sinn-i kemal.

☛ * La mi ~ Ağustosun on beşinci günü, evâsıtı.

☛ * Faire son ~ pazardan malzemesini iştira etmek.

☛ * Ce sont faucilles après ~ yatsıdan sonra nara! mukabilinde müstamel darbi-mesel.

Aoûté,e hararet ile kemale ermiş, olmuş, yetişmiş (meyve, tomurcuk, filiz ve emsali).

Aoûter yetiştirmek, kemale erdirmek, öldürmek (meyve, tomurcuk, filiz ve emsali hakkında)

☛ * s' ~ olmak, kemale ermek.

Aoûteron Ağustos ayında hasat işlerinde çalıştırılan amele, orakçı.

Ap ve **Apo** bazı kelimelerin başında bulunup tefrik ve temyiz veya mesafeye delalet eder, lisan-ı Yunanîden me'huz edattır.

Apagogie (mantık) hilafının ibtali tariki ile bir kaziyenin isbatı, müşagaya.

Apaisement teskin, kesb-i sükunet.

☛ * ~ des esprits sükunet-i ezhân.

Apaiser 1. teskin etmek, yatıştırmak, yumuşatmak. 2. durdurmak. 3. tehvin ve tahfif etmek.

☛ * ~la faim açlığı defetmek, teskîn-i cû' etmek.

☛ * s' ~ 1. kesb-i sükunet etmek. 2. hiddeti geçmek.

Apalachine Amerika'nın bir nevi küçük ağacı.

Apanage 1. tahsisat olarak verilen îrad, maaş. 2. (mec.) hassa, has. 3. tevâbi, maiyet. 4. bil'irs tasarruf ve temellük olunan şey. 5. nasib.

Apanagé,e tahsisat olarak kendisine bir yer verilmiş olan.

Apanager birine tahsisat olarak bir yer, bir maaş, bir îrad vermek.

Apanagiste tahsisat olmak üzere hükümdar tarafından verilmiş bir yere malik, sahib-i has.

Aparet çit.

A part 1. ayrıca, kendi başına. 2. kendi kendine, muhataba işittirmeksizin (söylemek).

Aparté 1. tiyatro oyuncusunun sahnede muhavereden haric olarak yalnız temâşâgeran işitip de konuştuğu oyuncu duymuyormuş gibi söyleyiverdiği lakırdı, ufak cümle. 2. gizli muhavere.

Apathie 1. teessürsüzlük, hissizlik. 2. gevşeklik, teseyyüb, betaet. 3. müfekkirenin gayretiyle ihtirasatın mahvolması. 4. tevekkül-i tam, umûr-i dünyeviyeye karşı lâkaydlık.

Apathique 1. teessürsüz, hissiz. 2. gevşek, müseyyib.

Apédente cahil.

Apenser bittasmim, bittaammüd bir şey yapmak.

Apepsie (tüb.) hazımsızlık, usret-i hazm.

Aperceptibilité fehm ve idrak olunabilme-lik.

Aperceptible kabil-i fehm ve idrak, anlaşılabilen.

Aperceptif,ve fehm ve idrak edebilir.

Aperception 1. fehm ve idrak, sür'at-i intikal. 2. (felsefe) nefis-i nâtika.

Apercevable 1. müşahedesi, seçilmesi, fark ve temyizi mümkün. 2. hissi kabil.

Apercevoir (tasrifi: J'aperçois, tu aperçois, il aperçoit, nous apercevons, vous apercevez, ils aperçoivent; j'apercevais etc.; j'aperçus etc.; j'apercevrai etc.; j'apercevrais etc.; aperçois, apercevons, apercevez; que j'aperçoive, que tu aperçoives, qu'il aperçoive, que nous apercevions, que vous aperceviez, qu'ils aperçoivent; que j'aperçusse etc.; apercevant, aperçu,e.) 1. görmek, fark etmek, seçmek. 2. uzaktan ve hayal gibi görmek. 3. görmeye başlamak. 4. anlamak, farkına varmak.

☛ * s' ~ 1. uzaktan görünmek, gözük-mek. 2. fark olunmak, anlaşılmaq. 3. farkına varmak.

Apercher ~ un oiseau bir kuşun gece nereye konduğunu anlamak, görmek.

Aperçu 1. ilk nazardaki müşahede, nazar-ı sathî. 2. hülâsa, icmal. 3. mülâhaza, hüküm, mütalaa. 4. takrir, layiha-i muhtasara. 5. tahmin, hesab-ı tahminî.

☛ * En ~ hülâsatan, kabataslak.

☛ * Pavillon d' ~ (den.) bir işaretin görülp anlaşıldığına delalet eden flama, anladım flaması.

Apéritif,ve (tıb.) iştiha açan, müfettih.

Apertement aşikâr olarak, açıktan açığa (eski kelime).

Apertise 1. (ask.) çabukluk (harbde). 2. maharet (esliha-i câriha istimalinde). 3. tefevvuk (cirid oyununda).

Apétale (bot.) ma'dûmüttüveyc.

Apétissement küçülme, uzaklaştıkça küçük görünme.

Apétisser 1. küçültmek, tasgir etmek. 2. küçük göstermek.

☛ * s' ~ küçülmek, kısalmak.

A peu près hemen, takriben, az kala.

Aphaniptères hayvanat-ı hafiyetülcenah.

Aphasie (tıb.) fikrini lisanen ifade edememelik, ma'dûmiyet-i nutk.

Aphélie 1. münteha-yı nokta-i evc, evc noktası. 2. evcde bulunan (seyyare).

Aphérèse 1. (gr.) kelime evvelinden bir harf veya hece hazfi: alors yerine lors istimali gibi.

☛ * ~ du vocatif 1. terhîm-i münadi. 2. (tıb.) tahzî', mebhas-ı tahzî'.

Aphlé,e kabuksuz (ağaç).

Aphlogistique ağır kabil-i iş'âl.

☛ * Lampe ~ kimyager Davi tarafından icad olunan emniyet lambası.

Aphone (tıb.) sessiz, adîmüssavt.

Aphonie (tıb.) sessizlik, ademüssavt.

Aphorie (tıb.) akamet.

Aphorisme mesel, kelim, muciz, kelim-ı ki-bar, meşhur söz, hikemiyat.

☛ * ~ s 1. (tıb.) fusûl-i Bukrat, ârâ-yı Bukrat. 2. kaide-i külliye, esasiye.

Aphotiste aydınlık ve güneş istemeyen (nebatat).

Aphrodisiaque 1. şehvet artıran, mukavvî-i bâh, şehvetengiz, mübhiyat. 2. esatirdeki Venüs, Peryab gibi mevhum mabudelere müteallik.

Aphrodisiasme (tıb.) cima.

Aphrodisie 1. bülüğ. 2. (çoğ.) Venüs şerefine kurûn-i kadimede icra olunan şenlikler.

Aphrodisien,ne muhabbetbahş.

Aphrodisiographie 1. tavsîf-i huzuzat-ı aşka dair kitab. 2. emrâz-ı zühreviyeden bâhis kitab.

Aphrodite 1. Venüs'e verilen bir lakabdır. 2. deniz köpeği.

Aphrogale çalkanarak köpük haline getirilmiş süt.

Aphrosyne kuvâ-yı akliyede adem-i inizam, ateh.

Aphte (tıb.) ağızda ve sair taraflarda hasıl küçük kabarcık, dudak sivilcesi, kulâ'.

Aphteux,se ağız kabarcıklanma müteallik, kulâî, bu hastalıkla ihtilat etmiş.

Aphylle (bot.) sapı yapraksız, ma'dûkümevrak.

Api kiraz elması (ekseriya Fomme d' ~ suretinde müstameldir).

Apicole arı beslemeye ait, müteallik.

Apiculé,e (bot.) tepesi dikenli, menşûkuz-zirve.

Apiculteur bal arısı besleyen adam, arıcı.

Apiculture bal arısı besleme, arıcılık.

Apiculum nihayet-i uzv.

Apifère arıları hamil, havi olan.

Apigé,e (den.) Navire ~ kısmen mahmul gemi.

Apiphile arıları seven.

Apiqué Vergues ~ es karga edilmiş serenler.

Apiquer (den.) direği amuden yahut biraz dikmek.

☛ * ~ les vergues 1. serenleri karga etmek. 2. lenger üzerine gelmek.

Apis (s okunur) 1. arının nam-ı ilmisi. 2. Kadim Mısırilerin perestîş ettikleri umkaddes öküz.

Apitoiement acıma, terahhum.

Apitoyer acındırmak, merhamete getirmek, teessürü bais olmak.

☛ * s' ~ acımak, terahhum etmek.

Aplani,e 1. tesviye olunmuş, düzelmiş. 2. (mec.) iktiham edilmiş.

Aplanir 1. düz etmek, düzeltmek, tesviye etmek. 2. teshil ve tahfif etmek. 3. iktiham etmek. 4. teskin etmek. 5. tenzil-i kadr etmek.

☛ * ~ les difficultés müşkilatı bertaraf etmek.

☛ * ~ les chemins à quelqu'un (mec.) birisine yol açmak, teshil ve irae-i tarik etmek, onu maksadına muvaffak olacak bir hale getirmek.

☛ * s' ~ 1. düzelmek. 2. (mec.) zail olmak, kolaylaşmak.

Aplanissement 1. düzeltiş, tesviye. 2. teshil, tehvin.

☛ * ~ d'un obstacle (mec.) bir manii bertaraf etme.

Aplati,e 1. yassılanmış, yassı. 2. alçalış, alçak. 3. mahcub, sükuta mecbur kalmış.

Aplatir 1. yassı etmek, yassılmak. 2. alçaltmak. 3. ezmek. 4. sükuta mecbur etmek. 5. (mec.) tezlil etmek.

☛ * ~ un acteur bir tiyatro oyuncusunu şiddetle tezyif etmek, ıslıklamak, yuhalamak.

☛ * s' ~ 1. yassılanmak. 2. alçalmak. 3. azalmak.

Aplatissement 1. yassılanma, yassılık. 2. tennezzül. 3. (gazeteciler istilâhında) şiddetli bir tariz, şiddetli bir darbe.

☛ * ~ de la terre arzın kutuplar tarafında basıklığı.

Aplet küçük balık avına mahsus ağ.

Aplomb 1. amud, hatt-ı amudi. 2. amudiyet, kaimlik. 3. şakül. 4. (mec.) esas, temel. 5. muvazenet. 6. cerbeze. 7. cesaret. 8. meta-net. 0. şiddetle.

☛ * D' ~ 1. muvazeneli. 2. amuden, kaimen, mütevazi, şakulen.

☛ * Corps d' ~ 1. (ask.) vücut kaim yani bacakların vaziyeti her ne olursa olsun vücut kısm-ı fevkanisinin şakülî bir vaziyette bulunması demektir.

Apnée (tıb.) inkâtâ-ı teneffüs.

Apnéosphyxie (tıb.) fıkdan-ı teneffüs ve nabazan.

Apneuste (tıb.) fıkdân-ı teneffüs.

Apoa Brezilya ördeği.

Apocalypse f. Havariyundan Yohanna'ya Batnos adasında görünen harikulade ahvali hâkî İncil'e mülhak kitab. 2. (mec.) muğlak ve anlaşılmaz ibare.

☛ * Parler comme l' ~ anlaşılmaz bir surette söz söylemek, yazı yazmak.

☛ * Style d' ~ vuzuh-i ifadeyi ihlal edecek surette istiarelerle karışık bir üslub.

☛ * Cheval d' ~ kötü beygir.

☛ * Bête d' ~ Yohanna'nun salifüzzikir kitabında ismi geçen bir canavardır ki dehşet ve merak veren hilaf-ı tabiat bir şeyi tavsifen kullanılır.

Apocalyptique 1. Yohanna'nın Apokalips namındaki kitabına ait olan, ona benzeyen. 2. muğlak ve garib ve korkunç şey. 3. muğlak ve muamma gibi olan (ibare ve kelam).

☛ * Auteur ~ Apokalips kitabını şerheden, etmek isteyen muharrir.

☛ * Nombre ~ Apokalips kitabında esrarengiz olmak üzere zikri geçen 661 adedi.

Apoco (İtalyancadan me'huz) budala ve zevzek adam. çoğ. des apoco.

Apocogue (ask.) hatt-ı harbden kol nizamı teşkili.

Apocope 1. (gr.) kelimenin ahirinden harf veya haruf hazfi, i'tibat. 2. bir uzvun kemikle beraber kat'ı.

Apocrisiaire eski Kostantiniye Rum imparatorlarının emirnamelerini vesair evamirini mahallerine irsal ve tebliğle mükellef memur.

Apocryphe 1. sıhhati şübheli, gayr-i mev-suk, mevzû'. 2. ca'li, sahte. 3. kavli gayr-i mev-suk müellif.

Apocysie (tıb.) vaz'-ı haml.

Apocyn indelmütekaddimin köpekleri öldürmek hassasıyla meşhur bir nebat, me-ferrülkelb.

Apode 1. altundan misbahları olmayan (balık). 2. ayaksız (kurt, böcek vesaire), ma'dümürriçl.

Apodémialgie (tıb.) seyahat, gurbet ihtiyacı, dâüssılanın zıddı.

Apodictique mücerreb olmayarak müsbet bulunan, müstedil.

Apodie ma'dümüyet-i riçl.

Apogée 1. (ast.) küre-i arza göre evc, evc-i kamer, evc-i şems, zeval, münteha-yı evc. 2. (mec.) evc-i bâlâ, münteha, zirve, mer-tebe-i kasvâ.

Apogone sakaldan mahrum, sakalsız.

Apographe 1. suret, nüsha. 2. resim kopye etmek için bir alet.

Apolexie ihtiyarlık.

Apollinaire Apollon'a ait.

Apollon eski Yunan ve Romalılar nezdinde fanun ve sanayi-i nefise, şiir ve musiki, tababet ve nehar mevhum ilahı.

☛ * Rimer, faire des vers en dépit d' ~ hiç istidadı olmadığı halde şiir yapmak.

☛ * Les enfants les fils, lev favoris d' ~ şairler.

☛ * C'est un ~ güzel, zarif bir adama, iyi bir şaire yahut müstehziyane bir surette fena bir nazıma söylenir.

Apologétique müdafaayı havi (nutuk yahut risale), reddiye.

Apologie 1. müdafaaname, reddiye. 2. müdafa.

Apologieque müdafaayı havi, reddi mutazammın (nutuk veya risale).

Apologiste 1. müdafa eden adam, müdafi. 2. Hıristiyanlık müdafii.

Apologue ahlaka müteallik bir hakikat tasvir eden mesel ve hikaye.

Apoltronir tembelle, kayıtsız etmek.

Apomécométrie 1. sanat-ı tahmin-i mesafe. 2. (ask.) hatve ve derece-i sürat ve müddet-i hareket ile tahmin-i mesafe usulü.

Apone (tb.) evcâi teskin eden.

Aponévrographie (tb.) tavsif-i evtâr-ı arıza.

Aponévrologie (tb.) mebhas-ı evtâr-ı arıza.

Aponévrose (tb.) adalâtı örten ve kemiklerin üzerine yapıştıran beyaz ve sert bir zar, veter-i arız.

Aponévrotique (tb.) veter-i arıza müteallik, veterî.

Apoghtegme bir müşhur ve büyük adamın darbimesel kabilinden olan kelamı, kelam-ı kibar.

☛ * Ne parler que par ~ s (müstehziyane) biraz malumatfuruşane ve kat'iyetperdazane bir surette söz söylemek.

Apophore 1. (tb.) ıskat-ı cenin. 2. ıskat-ı cenine bâdi olan madde, muskit.

Apophyse (tb.) kemik çıkıntısı, netu'.

Apoplectique 1. (tb.) nüzule müteallik, sekti. 2. nüzul illetine müşabih alâim ızhar eden. 3. nüzul isabetine müsaid. 4. menzul, nüzule musâb.

Apoplexie 1. (tb.) nüzul, damla, sekte. 2. (mec.) gayret ve faaliyetin birdenbire inkıtâi.

☛ * ~ foudroyante birdenbire, füc'eten öldüren nüzul.

Apopsychie (tb.) bayılma.

Apore gayr-i kabil-i hall mesele.

Aposiopèse 1. telmih. 2. takdir. 3. kelime-i mukaddere.

Apositie (tb.) istikrah-ı ağdıye, istikrah-ı at'ime.

Apostasie 1. tebdil-i mezheb, irtidad. 2. terk-i ruhbaniyet. 3. kendi tarafını bırakıp bir menfaat uğrunda diğer bir tarafa iltihak, tebdil-i fiki ve mezheb.

Apostasier 1. mezheb değiştirmek, irtidad etmek. 2. kendi tarafını bırakıp bir menfaat uğrunda diğer bir tarafla olmak, tebdil-i fikr ve meslek etmek.

Apostat 1. dönme, mürted. 2. ruhbaniyetten çıkmış adam. 3. kendi tarafını bırakıp diğer bir tarafa iltihak etmiş adam.

Apostaxies (s okunur) burun kanaması.

Apostème yahut **Apostume** (tb.) cerahatlenme, hurac.

Aposter pusuya koymak, bekletmek.

Aposteriori evvelce serdedilen delailden istihrac ve istintac edilerek.

Apostille 1. hamış, derkenar, zeyil. 2. evrak havalesi. 3. haşiye.

Apostiller 1. derkenar yazmak, zeylen yazmak, haşiye yazmak. 2. havale etmek (evrak).

Apostolat 1. risalet, nübüvvet. 2. bi'set, mürseliyet. 3. Havariyûnun hal ve mevkii. 4. bir mezhebin, bir mesleğin davetçiliği.

Apostolique 1. bi'sete müteallik. 2. Havariyuna müteallik yahut şâyân. 3. papanın divanından sâdır.

☛ * Chambre ~ kilisenin yahut papanın emlakine, hazinesine müteallik umûrun ru'yet edildiği muhakeme.

☛ * Royaume ~ Macaristan krallığı.

Apostoliquement Havariyûn tarz ve mesleğinde olarak.

Apostrophe 1. esna-yı nutukda hazır yahut gaib bir şahsa veya bir maddeye tevcih-i kelam, hitab. 2. şiddetli itab, ta'zir, tevbih, darbe. 3. (gr.) ibare arasında kelimelerin ahirlerinden hazfolunan sedalı harfe bedel vaz'olunan (') işaret, apostrof.

Apostropher 1. tevcih-i kelim, hitab etmek.
2. ta'zîr ve itab etmek.

☛ * ~ quelqu'un d'un soufflet birine birisiyle aşk etmek.

☛ * s' ~ 1. kendi kendisine hitab etmek.
2. sövüşmek.

Apostume bk. Apostème.

Apote su içmek ihtiyacını hissetmeyen, su içmeden yaşayabilen.

Apothème (geo.) nısf kutr-i dahilî, nısf kutr-i kâim, irtifâ-ı zûkesîrîladlâ'.

Apothéose 1. (mec.) fevkalade hürmet ve tazim. 2. pek mübalağî medh ve sena.

Apothèse 1. (tıb.) kırık bir uzvu sararak hal-i tabisiine getirme. 2. vaziyet-i azm-i münkesir.

Apothicaire eczacı.

☛ * Mémoire d' ~ çok tenzilata muhtac hesab pusulası.

☛ * C'est un ~ sans sucre hasbülmeslek kendisine lazım olan eşyadan mahrum bir adam hakkında söylenir (elyevm Pharmacien kelimesi daha müstameldir).

Apothicaiererie 1. eczacı dükkanı, eczahane. 2. eczacılık. 3. hile, dolab merkezi (elyevm Pharmacie kelimesi daha müstameldir).

Apôtre 1. mürsel. 2. Hazreti İsa'nın şagirdi, havari. 3. bir memlekette en evvel Hıristiyanlığı idhal ve neşreden adam. 4. bir fikir ve maksadın neşr ve tervecine çalışan adam.

☛ * Bon ~ hilekâr, riyakâr.

Apozème (tıb.) nebatat-ı tıbbiyenin kaynatılmasından hasil olan su, matbuh, apozmat.

Apparaître (fi'l-i iâne olarak avoir ve être ile imtizac eder). 1. gözükmek, görünmek, müşahade olunmak. 2. zuhur etmek, meydana çıkmak, yetişmek, sabit olmak. 3. bir yerde pek az oturmak. 4. sunuh ve sudur etmek. 5. temessül etmek. 6. tecelli etmek. 7. zahir ve nümâyan olmak.

☛ * Il m'apparaît zannederim, bana öyle gelir ki...

☛ * Faire ~ ihbar, tebliğ etmek.

Apparat 1. gösteriş, debdebe, tantana. 2. bazı kitablarn, muharrirlerin, fikirlerin cedveli, lugat şeklinde vukubulan tasnifi.

☛ * Jour d' ~ şenlik, alay günü.

☛ * Morceaux d' ~ büyük bir ziyafetin en başlı taamları.

Appareaux (den.) geminin edevat-ı techiziyesi.

☛ * Agrès et ~ du navire sefinenin takım ve âlâtı.

Appareil 1. tantana esbabı, alay takımları. 2. debdebe, alay. 3. alâim-i hariciye. 4. (tıb.) bir yara bağlamaya laçım olan şeyler, sargı, bağ, cihaz. 5. âlât ve edevat takımı, cihaz. 6. (tıb.) bir iş gören a'zâ-yı dahiliye takımı, cihaz. 7. (mimarlık) kemer ve kubbe taşlarının birleştirilmesi, tesviyesi. 8. (den.) gemiyi tezgahattan indirmeye mahsus âlât ve edevat-ı mihanikiye. 9. (tıb.) alamet-i maraz. 10. (ask.) kat' ve vaz'-ı ahcâr.

☛ * ~ de détente tetik takımı.

☛ * ~ électrique elektrik tertibi, aleti.

☛ * ~ de pointage nişan aleti.

☛ * de sûreté emniyet tetiği.

☛ * digestif cihaz-ı hazm.

Appareillage (den.) yelken açmak ve demir almak ve gemiyi matlub olan cihete tevcih etmek harekâtı.

Appareillement 1. hayvanların çift koşulması, eş etme. 2. hayvanların çiftleştirilmesi.

Appareiller 1. bir şeye eş bulmak, çift etmek, eş etmek. 2. (hayvanları) çift koşmak. 3. çiftleştirmek. 4. (insan hakkında) birbirine uymak, kafaları denk olmak. 5. (mimarlık) duvar taşlarını hazırlamak. 6. (den.) yelken açmak, bâdbângüşâ-yı azimet olmak, demir almak, fekk-i lenger-i ikamet etmek, müteâzim olmak, tahrîk-i çarh-ı azimet etmek.

☛ * s' ~ 1. kendine müşâbih biriyle birleşmek. 2. (hayvanlar hakkında) çiftleşmek.

Appareilleur (mimarlık) yontulacak taşları seçip işçilere veren usta, taş tesviyecisi ustası.

Appareilleuse 1. hiyel ve desayise karışan kadın. 2. vasıtalık eden karı.

Apparement 1. anlaşıldığına göre. 2. zahiren, suret-i zahirede, sureta (bu mânâlar eskimiştir). 3. şübhesiz, galiben, ağleb-i ihtimalata göre.

Apparence 1. görünüş, gösteriş, suret-i zahire. 2. ihtimal, zan. 3. eser. 4. manzara.

- ☛ * En ~ zahiren, sureta.
- ☛ * Sauver les ~ s zahiren hüsn-i harekette bulunmak.
- ☛ * Selon les ~ s suret-i hale nazaran.
- ☛ * ... Il ya ~ que ihtimaldir ki..

Apparènt,e 1. görünen, zahir, ayan, bedidar, aşikâr. 2. suverî, zahirî. 3. muhtemel. 4. gösterişli. 5. (ast.) mer'î.

- ☛ * Mouvement ~ hareket-i zahiriye.
- ☛ * Horizon ~ ufuk-i mer'î, ufuk-i zahirî, ufuk-i mahsus.

Apparènté,e Bien ~ suret-i matlubede musâheret etmiş.

- ☛ * Mal ~ suret-i gayr-i münasibede musâheret etmiş.

Apparènter birini sıhriyet tarikiyle bir aile içine idhal etmek, musâheret ettirmek.

- ☛ * Bien ~ yolunda musâheret ettirmek.
- ☛ * s' ~ musâheret etmek.

Apparèsser tembilletmek.

Appariation 1. çift haline koyma. 2. mukayese.

Apparié,e çift haline konmuş, öbür teki, teki bulunmuş.

Appariement yahut **Appariment** 1. çiftleştirme. 2. çift etme.

Apparier 1. çift haline koymak, eş etmek. 2. (kuşlar hakkında) çiftleştirmek (bir eda-yı müstehziyane ile insanlar hakkında dahi kullanılabilir).

- ☛ * ~ des combattans birbirinin muvacesine müsavi kuvvette, müsavi cesarete, müsavi surette müsella hasımlar çıkarmak.
- ☛ * s' ~ çiftleşmek (kuşlar ve müstehziyane bir surette insanlar hakkında).

Appariteur 1. belediye çavuşu. 2. eski Romalılarda evamir-i hükümeti icraya memur zat. 3. vaktiyle Fransa'da Darülfünun heyetinin önünde bir asâ-yı mahsus taşıyan mübaşir. 4. vaktiyle Fdarsa'da ekâbir-i ruhban nezdinde bir nevi çavuş, mübaşir. 5. bir kimya muallimine tecrübeler icrası için lazım olan şeyleri hazırlayan zat.

Apparition 1. zuhur, görünüş. 2.ecessüm, tecelli. 3. meydana çıkma, intişar (matbuat

hakkında). 4. pek kısa ikamet. 5. hayalet, gulyabani.

Apparoir 1. zahir ve aşikâr olmak. 2. (huk.) tebeyyün ve tahakkuk etmek (yalnız siga-i halin gaibi olan il appert ile faire apparoir tebeyyün ettirmek tabirinde masdanı müstamildir.).

Appartement 1. birkaç oda ve müstemilatından ibaret daire, apartman. 2. evin bir dairesi, kısmı. 3. meclis, bezm-i tarab ve sohbet (bu mânâ ile istimali eskidir).

☛ * Petits ~ s hükümdar saraylarında hükümdarın her zaman ikametgah ittihaz ettiği daireler.

☛ * Grands ~ s saraylarda resm-i kabullere mahsus olan daireler (bu mânâda ~ s de parade daha ziyade müstameldir).

Appartenance 1. mülhakat, muzâfat, müstemilat. 2. aidiyet, merbutiyet.

Apparènant,e 1. birinin malı ve mülkü olan, birinin taht-ı tasarrufunda bulunan, birine ait olan. 2. ait, mensup, müteallik, râci'.

Apparèntir 1. birinin mal ve mülkü olmak. 2. birine ait ve râci' olmak. 3. merbut ve sadık olmak. 4. taht-ı nüfuz ve himayede bulunmak. 5. karabet, sıhriyet münasebetiyle merbut olmak. 6. birinin hizmetinde bulunmak. 7. taalluk etmek. 8. birinin vazifesi ve hakkı dahilinde olmak. 9. birine mensub yahut mahsus ve münhasır bulunmak. 10. birine lâyük ve münasib olmak.

☛ * ~ de décider re'y ve kararına muhavvel olmak.

☛ * Ainsi qu'il appartiendra münasib olacak surette, münasib görüleceği vechile.

☛ * s' ~ serbest ve müstakil olmak, kimsenin taht-ı hükmünde olmamak.

Appas 1. (şekle ait) cazibe, dilkeşlik, letafet. 2. lezâyiz, huzûzat. 3. bir kadının memeleri, gerdanı.

Appât 1. tuzağa konulan, oltaya takılan yem, tane. 2. kümes hayvanatını semirtmek için undan, patatesten, cevizden yapılan hamur. 3. (mec.) vasıta-i iğfal.

☛ * C'est un trop vieux poisson pour mordre à l' ~ çok tecrübesi olduğu için aldanmayacağına hükmolunan bir adam hakkında söylenir.

☛ * ~ s de fond balık sayd olunacak yere balıkları celb için ka'r-ı deryaya atılan mevâdd-ı gıdaie.

☛ * ~ s artificiels yem gibi kullanılan yalancı küçük balıklar, zoka.

Appâté,e 1. iğfal olunmuş, muğgel. 2. (mec.) bulanmış, teskin-i hars etmiş.

Appâter 1. yemlemek. 2. tuzak tanesi gibi bir şeyle cezbetmek. 3. yavru kuşların ağzına yem vermek. 4. kaz, tavuk, hindi gibi kümes hayvanatına semirtici şeyleri zorla yedirmek. 5. (mec.) cezb ve iğfal etmek.

Appauvrir 1. fakir etmek, fakr u zarurete düşürmek. 3. toprağın kuvve-i inbatîyesini azaltmak. 4. şaşaa ve debdebesini tenkis etmek.

☛ * ~ une langue bir lisanı darlaştırmak.

☛ * ~ le sang fakr-ı deme düçar etmek.

☛ * s' ~ 1. fakir olmak. 2. kuvve-i inbatîyeyi kaybetmek. 3. darlaşmak. 4. kuvvetini kaybetmek. 5. tagayyür etmek, düçar-ı hezal olmak. 6. (maâdin hakkında) tükenmek.

Appauvrissement 1. fakre düçar oluş, iftikar. 2. kuvvet ve vüs'atın zevali. 3. tagayyür, hezal. 4. zayıflama.

Appeau 1. avcıların kuşları celbetmek için kafese kapatıp öttürdükleri kuş, çığırkan. 2. kuş sedası çıkarıcı sir nevi düdüğü. 3. (mec.) celb ve iğfale yarayan şey.

Appel 1. çağırma, davet. 2. müracaat. 3. taleb ve teşvik. 4. celb, toplama (asker vesaire hakkında). 5. silah altına alış. 6. yoklama. 7. yoklama borusu. 8. düelloya davet. 9. (den.) bir manevranın istikameti. 10. dil şaklatarak beygirleri teşvik ve tahrik etmek. 11. istinaf.

☛ * Cour d' ~ mahkeme-i istinaf.

☛ * Acte d' ~ istinaf iddiası.

☛ * Interjeter, faire ~ istinaf etmek.

☛ * Juger sur ~ istinafen ru'yet etmek.

☛ * Connaître à charge d' ~ davayı kabil-i istinaf olmak üzere fasl ve ru'yet etmek.

☛ * Battre l' ~ bir şey üzerine dikkat-i umumiyeyi celbetmek.

☛ * ~ de fonds ashab-ı tahvilattan, şürekâdan yeniden birtakım mebalîğ, sermaye talep etme.

☛ * Ce chien n'a poin d' ~ bu köpek dikkatsizdir, itaatsizdir, sahibi çağırıldığı vakit gelmez makamında ve av köpekleri hakkında kullanılır.

☛ * ~ de note bir kitab metni arasına sahifenin altında yahut kenarında yahut bab veya kitabın nihayetinde bir nota bulunduğunu anlatmak üzere konulan işaret.

☛ * ~ d'air bir ocağa ihtirak için elzem olan havanın idhali.

☛ * ~ nominal tayin-i esâmi ile yoklama.

Appelable (huk.) kabil-i istinaf.

Appelant 1. (huk.) müste'nif, istinaf eden. 2. kuşları celbi için kafese kapattırılan kuş, çığırkan.

☛ * L' ~ et l'intimé (huk.) müste'nif ve müste'nif aleyh.

Appeler (sağır e den evvel l tekerrür eder)

1. ad takmak, tesmiye etmek. 2. yoklama etmek. 3. çağırma, davet etmek. 4. tayin eylemek. 5. celbetmek. 6. mahkemeye davet etmek, aleyhinde ikame-i dava etmek. 7. sevk ve tehyie ve teşvik etmek. 8. cezb ve meclub etmek. 9. intac etmek. 10. zikretmek, adını söylemek. 11. birtakım isimleri veya rakamları sesle okumak, saymak. 12. (ask.) yoklama etmek. 13. (ask.) silah altına almak.

☛ * Dieu l'apelle ölmek üzere olan bir adam hakkında söylenir.

☛ * ~ au secours istimdad etmek, müracaat etmek.

☛ * sous les drapeaux C'est ce qu'on appelle... işte buna ... derler.

☛ * ~ attention nazar-ı dikkatini celbetmek.

☛ * ~ la mort sur quelqu'un birinin ölümünü temenni eylemek.

☛ * ~ les choses par leur nom hakikati doğruca, açıktan açığa söyleyivermek.

☛ * ~ à bord (den.) sandal çağırma için işaret vermek.

☛ * ~ Tarquin, Azor (tiyatroda) ıslıkla oyuncuları tezyif etmek.

☛ * ~ une partie du capital sermayenin bir miktarını talep etmek.

☛ * ~ en justice mahkemeye celbetmek.

☛ * ~ comme témoin 1. şahid ikame etmek. 2. istinaf-ı dava etmek.

☛ * En ~ à müracaat etmek.

☛ * s' ~ 1. tesmiye olunmak, kendi kendine bir nam, bir vasıf takınmak. 2. birbirini çağırarak, uzaktan konuşmak.

Appelet parakana denilen olta.

Appeleur çığırtkan.

Appellatif,ve Nom ~ (gr.) ism-i cins, ism-i âm.

Appellation 1. tesmiye, isim. 2. davet, celb. 3. istinaf. 4. hurûf-i hecenin suret-i kiraati.

☛ * ~ militaire (ask.) muhataba-i askeriyeye: Onbaşı! Ahmed Onbaşı! gibi.

Appendice 1. ilave, zey, tetimme, lahika, zamime. 2. fer'. 3. bir nizamnameye zeyl edilen fıkra-i kanuniye. 4. balonun alt sakabesi. 5. (çoğ.) müzeyyelat.

Appehriculaire zeyl suretinde.

Appendicule küçük zeyl ya fer'.

Appendiculé,e zamimeli, zû lâhika.

Appendre asmak, talik etmek.

Appentis 1. bir tarafı duvara dayanmış ve bu suretle çatısı yalnız bir tarafa mail küçük bina, çardak, sayeban. 2. bir büyük binaya muttasıl küçük bina.

Appert bk. Apparoir.

Appesanti,e 1. ağır, sakil. 2. yavaş, ağır, bafı.

Appesantir 1. ağırlaştırmak, taskil etmek. 2. betaet îras etmek.

☛ * s' ~ 1. ağırlaşmak. 2. uyuşmak. 3. tazyik etmek, yüklenmek. 4. ısrar etmek.

☛ * s' ~ sur... bir şey hakkında sözü uzatmak, tatvîl-i makâl etmek, daima bir şeyden bahsetmek.

☛ * No nous appesantissons pas là;dessus başka bahse geçelim.

Appesantissement 1. ağırlaşma, ağırlık. 2. bedenen yahut zihnen zaaf ve nâtivânî, betaet.

Appété,e sevk ve ihtiyacı tabii ile arzu olunan.

Appétence 1. iştiha, meyl-i tabii, hacetin sevk-i tabiisi. 2. arzu.

Appéter 1. sevk-i tabii ile, sevk-i ihtiyacı ile arzu ve talep etmek. 2. istemek.

Appétibilité 1. hacetin sevk-i tabiisiyle arzu ve talep etmek hissi. 2. arzu edilebilir.

Appétible iştihayı dâî.

Appétissant,e 1. iştiha veren, iştiha açan. 2. iştiha, şehvetengiz.

Appétit 1. iştiha. 2. (mec.) arzu, tama'. 3. heves, nefis. 4. şehvet. 5. hırs. 6. (çoğ.) sardalya ve emsali şeyler gibi iştiha açmak için sofrada yenen mezeler.

☛ * Bon ~ afiyet ola.

☛ * L' ~ vient en mangeant yemeğe oturulunca iştiha gelir ve (mec.) kazandıkça tama' artar.

☛ * Couper l' ~ 1. iştihayı kapamak. 2. cesaretini kırmak.

☛ * Il n'est chère, il n'est sauce que d' ~ açlık her yenilen şeyi iyi buldurur.

☛ * Avoir l' ~ ouvert de bon matin bilhasna nâbemevsim bir eser-i hırs-ı câh gösteren gençler hakkında kullanılır.

☛ * Changement de corbillon donne ~ de pain bénit tenevvü' bıkkınlığa mani olur.

☛ * Avec ~ şevk ve hâhiş ile.

☛ * A l' ~ de 1. tasarruf maksadıyla. 2. zevk ve arzuya göre.

Appétitif,ve iştiha veren, câlib-i iştiha.

Appétition arzu-yi şedid, hasret, hâhiş, iştiha, iştiyak.

Applaudir 1. alkışlamak, el çıparak takdir ve tahsin etmek. 2. medh ve sena ile beraber teşvik ve teşcî' etmek.

☛ * ~ à kabul ve tasdik ve tahsin etmek.

☛ * s' ~ kendi hareketinden memnun olmak, kendi kendini tebrik etmek, tefahhür etmek.

Applaudissement 1. alkış, alkışlama. 2. el çıparak tahsin ve takdir. 3. medh ve sena.

Applaudisseur 1. alkışlayıcı. 2. bir şeyi anlamsızın tahsin eden adam.

Appleinir doldurmak.

Applicable 1. icra ve tatbiki mümkün veya şâyân olan. 2. kabil-i tatbik. 3. câri, mer'iyülicra. 4. takılması veya kaplatılması, yapışması kabil. 5. kabil-i tahsis (meblağ).

Applicage yapıştırma, takma.
Applicateur tatbik edici.
Application 1. yapıştırma, basma, takma, kaplama. 2. tatbik, icra. 3. tahsis, tayin. 4. dikkat, ihtimam.
 ❁ * ~ de la torture, de la question birine işkence etme.
 ❁ * Faire l' ~ d'un soufflet birisine bir tokat aşk etmek.
 ❁ * ~ analogique des lois pénales kanunin-i cezaiyenin kıyasen tatbiki.
 ❁ * ~ d'une peine par <ugement ceza-i hükmî, mücazat-ı kanuniyenin tatbiki.
Applique 1. bir şeye tezyin için talik ve ilave olunan şey. 2. duvara takılan lamba veya şamdan kolu.
 ❁ * pièces d' ~ s vida vesaire ile birbirine rabtolunan parçalar.
Appliquée 1. tatbik olunmuş. 2. yapıştırılmış. 3. karıştırılmış. 4. kemal-i dikkatle çalışan, meşgul, mütevağgil.
Appliquer 1. yapıştırmak, takmak, kaplamak. 2. dokundurmak, temas ettirmek, basmak. 3. dayamak, üzerine koymak. 4. tatbik ve icra etmek. 5. tahsis ve tayin etmek. 6. kullanmak, istimal etmek. 7. isnad etmek. 8. meşgul etmek, çalıştırmak, uğraştırmak, büyük bir dikkate ihtiyac göstermek. 9. hasretmek.
 ❁ * ~ Son esprit à bir şeye hasr-ı zihn etmek.
 ❁ * ~ à la question işkence etmek.
 ❁ * s' ~ 1. bir şeye sarf-ı dikkat etmek. 2. gelmek, yakışmak. 3. üzerine almak, giymek. 4. üzerine koymak. 6. mal edinmek. 7. üzerine alınmak.
Appoint 1. kesr. 2. kusur.
 ❁ * Monnaies d' ~ 1. ufaklık. 2. hesap kusuru. 2. bir şeyi tamamlamaya yarayan şey.
 ❁ * Faire l' ~ bir paranın üzerini ufaklık ile tamamlamak.
Appointé 1. maaşlı (memur). 2. tesviye olunmuş. 3. talik edilmiş. 4. (ceza-yı nakdî vesaireye) dışar.
 ❁ * (huk.) bk. **Appointement**.
 ❁ * Être ~ contraire zıd ve mütebayın bulunmak.

Appointements 1. maaş, vazife. 2. (huk.) zabt-ı dava. 3. (çoğ.) senelik maaş, vazife-i seneviye.
 ❁ * Fourair aux ~ s de quelqu'un birinin mesarifine, idaresine, taayyüşüne yardım etmek.
Appointer 1. maaş tahsis etmek. 2. tayin etmek. 3. hall ü tesviye etmek. 4. yontmak. 5. (dikiş hakkında) kenarını bastırmak. 6. (huk.) zabt-ı dava etmek.
Appointer hall ü tesviye eden adam.
Appointie sivrilenmiş, sivri.
Appointir sivriltmek.
Appontement bir sefineden rıhtıma çıkmak için uzatılan tahta iskele.
Apport 1. zevceynden her birinin mevki-i iştirake koyduğu şeyler, cihaz-ı zevceyn. 2. şerik sermayesi, hissesi. 3. bir davaya müteallik evrakın mahkemeye teslimi. 4. pazar.
Aportage 1. hamallık. 2. hammaliye.
 ❁ * ~ dotal zevcenin i'tâya mecbur olduğu cihaz akçesi, drahoma.
Apporter 1. getirmek. 2. cihaz veya hisse getirmek, koymak. 3. serd ve dermeyan etmek. 4. iras etmek, mücib olmak. 5. zıkr ve irad etmek. 6. kullanmak, icra etmek. 7. (iş ve müzakere gibi hususat hakkında) göstermek.
 ❁ * ~ des facilités teshilat göstermek.
 ❁ * ~ remède ilacını, çaresini bulmak.
 ❁ * Bien venu qui apporte parayı veren hüsn-i kabul, hüsn-i muamele görür.
 ❁ * Apporte! bir şeyi getirmeleri için köpeklere verilen emir. Getir! Aport!
Apporteur getiren.
Apportionner herkesin hissesini vermek.
Apposer koymak, vaz' etmek.
 ❁ * ~ sa signature 1. vaz'-ı imza etmek, imzalamak. 2. (mühür vesaire) basmak.
 ❁ * ~ les scellés 1. (eşyayı) mühürlemek, taht-ı temhire almak. 2. yapıştırmak, talik etmek. 3. zam ve ilave etmek.
 ❁ * ~ une clause € un contrat bir mukaveleye bir bend derc ve ilave etmek.
Appositif,ve (gr.) bir kelimenin evveline ilave-i hurufla hasil olan (inşa-yı kelim).

Apposition 1. vaz'. 2. bir cinsten olan iki cismin birleşmesi, terâküb. 3. (gr.) bir ismin sıfat yerine istimaliyle diğer bir isme vasfolması: Vivéron, orateur, romain terkinde "orator" isminin "Siseron" ismine vasfolması gibi.

☛ * ~ des scellés eşyayı taht-ı temhire alma.

Appréciabilité kabiliyet-i takdir.

Appréciable kabil-i takidr.

Appréciateur takdir eden, muhammin, kadirşinas.

Appréciatif,ve 1. takdiri, tahminî. 2. takdir etmeye salih.

☛ * Etat ~ des marchandises emtianın kıymet-i muhammenesini mübeyyin defter.

Appréciation 1. takdir-i kıymet, tahmin. 2. kadirşinaslık.

☛ * Questions d' ~ mesail-i takdiriye.

☛ * Laisser à l' ~ du tribunal mahkemenin re'y ve takdirine havale etmek.

☛ * ~ des distances tayin-i mesafe, tahmin-i mesafe.

☛ * ~ des angles takdir-i zevâyâ.

☛ * ~ des pentes meyli-i tayinî.

Apprécie muhtelif pazarlardaki hububat fiyatının yekdiğeriyle mukayesesinden çıkarılan feyat-ı vasafî.

Apprécier 1. takdir-i kıymet, tahmin etmek. 2. kadrini anlamak, takdir etmek. 3. kıymetini bilmek. 4. tenkid etmek.

Appréhender (h okunmaz) 1. bir şeyden korkmak, vehm ve şübhe etmek. 2. tutmak, yakalamak, zabt etmek.

☛ * ~ une succession bir mirasa nail olmak, tasarruf etmek.

☛ * ~ au corps (huk.) ahz u girift etmek.

Appréhensible (h okunmaz) zihnen zabtolunabilen, kabil-i derk.

Appréhensif,ve (h okunmaz) korkak, cebin, cesaretsiz (az müstamel).

Appréhension 1. korku, cebanet. 2. vehm, şek. 3. intikal, anlayış, fehm, idrak.

Apprendre 1. öğrenmek, bellemek, teallüm etmek. 2. alışmak, tabiat edinmek. 3. haber almak. 4. haber vermek, bildirmek. 5. öğretmek, talim etmek. 6. belletmek.

☛ * Ce qu'on apprend au ber dure jusqu'au ver çocuklukta bellenen şeyler vlünceye kadar tahattur edilir.

☛ * ~ à sa mère, à son père, à faire des enfants kendinden aleme ders vermeye kalkmak.

☛ * s' ~ 1. öğrenilmek. 2. birbirine öğretmek, haber vermek.

Apprentie 1. şagird, çırak. 2. (mec.) acemi, tecrübesiz.

☛ * ~ n'est pas maître bir mübtediden istadlara mahsus eser-i mükemmeliyet beklememelidir.

Apprentissage 1. şagirdlik, çıraklık. 2. şagirdlik müddeti. 3. ilk tecrübe.

☛ * Füire l' ~ de alışmak, öğrenmek.

Apprêt 1. hazırlamak, tehyie. 2. (sanayide) işlenecek iş. 3. yemeklerin suret-i tehyiesi. 4. (mec.) tekellüf, tasannu. 5. (çoğ.) hazırlık tedarikat. 6. taam terbiyesi.

☛ * Zans ~ tabii surette, riyasız.

Apprêador Fransız kadınlarının vaktiyle başlarına bağladıkları inciden yapılmış bir ziyet.

Apprêtage 1. çuhaların fabrikada son cilası, perdaht. 2. derilerin debagati.

Apprêti,e 1. hazırlanmış. 2. tekellüflü, gayri tabii.

☛ * Cartes ~ es 1.marifet göstermek için evvelden tertib olunmuş, düzülmüş oyuh kağıtları. 2. kumarda aldatmak için üzerine işaret yapılmış oyun kağıtları.

Apprêter 1. hazırlamak, tehyie etmek. 2. yapmak, uydurmak. 3. (yemek) pişirmek, ihzar etmek. 4. kumaşlara vesair masnûata cila vermek, perdaht etmek.

☛ * ~ à manger yemek pişirmek.

☛ * ~ à rire herkesi kendine güldürmek.

☛ * ~ des cartes oyun kağıtlarını düzmek, üzerine gizli işaretler yapmak.

☛ * ~ la figue incirlerin dibine bir an evvel kemale ermeleri için zeytin yağına batırılmış bir tüy sürmek.

☛ * Apprêtez vos armes! nişan al (eski kumandadır).

☛ * s' ~ 1. kendi için hazırlamak. 2. hazırlanmak, süslenmek.

Apprêteur 1. kumaş ve mensucat-i saire perdahtçısı. 2. cilacı.

Apprimé,e tüyleri yatkın olan, zül'eş'âr-i mebsûte.

Appris,e 1. öğrenilmiş. 2. alıştırılmış, terbiye olunmuş (bu son mânâda yalnız bien ve mal kelimeleriyle istimal olunur: Bien ~ terbiyeyi, Mal ~ terbiyesiz.).

Apprivoisable alıştırılması mümkün olan, kabil-i te'nîs.

Apprivoisé,e 1. alışmış, munis. 2. (mec.) bir şeye salih, bir hale getirilmiş.

Apprivoisement vahşi bir hayvanın alıştırılması, te'nîs.

Apprivoiser 1. bir vahşi hayvanı yumuşatmak, alıştırmak, te'nîs etmek. 2. teskin-i şiddet etmek. 3. bir adamın huşunetini izale etmek.

☛ * ~ une femme bir kadını mebâhis-i aşkı istimâ'a alıştırmak.

☛ * s' ~ 1. alışmak, yumuşamak. 2. kesb-i ülfet etmek, me'nus olmak.

Approbateur,trice 1. takdir, tasvib ve tahsin eden. 2. tasvibkâr.

Approbatif,ve takdir ve tahsin ve tasvibi mutazammun.

Approbation 1. takdir, tahsin, tasvib. 2. kabul, tasdik. 3. kitab tab'ı için muayene ve teftiş dairesinden verilen ruhsat.

Approbativement 1. tasvib ve tasdik suretiyle. 2. takdir ve tahsin ile (az müstameldir).

Approachable kabil-i takarrüb, yanına varılması mümkün olan (hemen daima nefy suretiyle kullanılır).

Approchant,e 1. karib, yakın. 2. takirbî. 3. takriben, sularında.

☛ * ~ les six heures saat altı sularında.

Approche 1. yakınlaşma, takarrüb. 2. (hayvanlar hakkında) çiftleşme. 3. iki harfin sehven ayrı yazılması. 4. birbirinden ayrı dizilen iki harf veya kelimenin yaklaştırılacağını göstermek üzere musahhîh tarafından konulan ufkî mutarîza işareti. 5. (ask.) ameliyat-ı takribiye, tekrarrüb. 6. (çoğ.) civar, etraf ve eknaf, havalî.

☛ * Greffe en ~, par ~ emzirme dalaşı.

☛ * Lunetted' ~ eşyayı yakın gösteren dürbün.

Approcher 1. yakın getirmek, yaklaştırmak, takrib etmek. 2. yanına kabul etmek, yaklaştırmak. 3. birisinin daire-i ülfetine dahil olmak. 4. yaklaşmak, takarrüb etmek. 6. (hayvanlar hakkında) çiftleşmek. 7. münasebet ve müşabeheti haiz olmak.

☛ * ~ un prince etc. bir büyük adama intisab etmek.

☛ * Un homme qu'on ne saurait yanına varılmaz adam, müteazzım, sert.

☛ * ~ quelqu'un de soi (büyük adamlar hakkında) yanına birini memur kabul etmek.

☛ * ~ un drap bir kumaşı pek derinden kırmak.

☛ * ~ des sacrements (Hıristiyanlarca) papaza itiraf-ı günah etmek.

☛ * s' ~ 1. yaklaşmak, haiz-i münasebet olmak. 2. itilaf etmek, uyuşmak (bu mânâ eskimiştir).

Approfondir 1. derinletmek, tamik etmek. 2. tamik ve tedkik etmek, künhüne varmak, istiksâ' etmek.

☛ * s' ~ 1. derinleşmek. 2. (mec.) kendi künhüne varmak.

Approfondissement 1. derinleştirme. 2. derinlik. 3. (mec.) tamik ve tedkik, istiknâh, istiksâ'.

Approfondisseur her şeyi istizah etmek, her şeyin künhüne varmak iddiasında, ibtilasında bulunan adam.

Appropriable kabil-i temellük, kabil-i ihraz.

Appropriation 1. bir şeye salih bir hali ifrağ. 2. tevfiq, tatbik. 3. temizleme (bu mânâda az müstameldir). 4. tasarruf, istimlak. 6. (huk.) ihraz.

Approprier 1. bir işe yarayacak surete koymak. 2. temizlemek. 3. tevfiq ve tatbik etmek.

☛ * s' ~ 1. bir işe yarar surete konmak. 2. uymak. 3. tevafuk etmek. 4. tevfiq ve tatbik olunmak. 5. kendine mal edinmek, istimlak etmek.

Approuvé,e takdir ve tahsin veya kabul ve tasdik olunmuş. Approuvé (evrak-ı resmîyede) mücibince.

Approuver 1. takdir ve tahsin etmek. 2. tasvib eylemek. 3. kabul ve tasdik etmek.

- ☛ * s' ~ tasvib ve tahsin olunmak. 3. yekdiğerini takdir ve tahsin etmek.
- Approvisionnement** 1. erzak ve mühimmat. 2. erzak ve mühimmat tedariki, tedarik-i zâd u zahire, tezvîd.
- ☛ * ~ d' une armée bir ordunun erzak ve mühimmatının tedariki.
- ☛ * ~ de transports stratégiques nakliyat-ı sevkülceyişye.
- ☛ * ~ des 20 <ours yirmi gün erzak ve mühimmatı.
- Approvisionner** erzak ve mühimmat vermek, tedarik etmek.
- ☛ * Approvisoinnez! fişek koy! kumandası.
- ☛ * s' ~ 1. kendi erzak ve zehairini tedarik etmek. 2. (mec.) tedarik etmek, sahip olmak.
- Approvisionnementneur** 1. erzak ve mühimmat veren, müteahhid. 2. (ask.) levazım-ı askeriye müteahhidi.
- Approximatif,ve** takribi, tahmini.
- ☛ * Compte ~ hesap-ı tahminî, hesap-ı takribî.
- Approximation** 1. takrib, tahmin. 2. hakikate takarrüb. 3. (ask.) tecviz-i hata (topoğrafya ve harita kıraatinde).
- ☛ * Par ~ takriben.
- Approximativement** takriben, tahminen, alettahmin.
- Approximer** 1. dayanılacak şey, dayak, destek, mütteka. 2. istinadgâh, istinad. 3. muavenet, himaye, taraf.
- ☛ * A hauteur d' ~ 1. eğilen bir adamın dirsekle dayanılabileceği yükseklik. 2. istinad, mesned.
- ☛ * ~ de tir endahht mesnedi.
- ☛ * ~ pour les roues tekerlek mesnedi.
- ☛ * compagnie d' ~ istinad bölüğü.
- ☛ * Point d' ~ (tib.) istinad.
- ☛ * A l' ~ de keyîden müeyyed ve müsbet olmak üzere, isbat için.
- ☛ * Mettre son ~ sur un roseau muavenet için şerâit-i lâzımeyi haiz olmayan bir adama güvenmek.
- ☛ * Pièces € l' ~ keyfiyeti müeyyid evrak, evrak-ı müeyyide, müsbite.
- ☛ * ~ moral müzaheret-i maneviye.

- Appu-main** ressamların fırçayı tutan eli dayatmak için kullandıkları mütteka, ressam, nakkaş değneği. (çoğ.) des appuis-main.
- Appui-tête** fotoğraf çıkarılırken baş sallanmaması için arkadan kullanılan mütteka. (çoğ.) des Appui-têtes.
- Appuyé,e** 1. dayanmış. 2. (mec.) müstenid, yerleşmiş, müstahkem. 3. (evrak-ı resmîyede) takdiri mübeyyin bir tabirdir.
- Appuyer** 1. dayak ile tutmak, dayak koymak. 2. dayatmak. 3. (ask.) istinad ettirmek, muavenet etmek, mümteni'üttaarruz kılmak. 4. basmak. 5. teyid etmek. 6. bend etmek. 7. (zihin hakkında) hasr ve tevcih eylemek. 8. muavenet ve müzaheret etmek. 9. ısrar etmek. 10. takviye ve iltizam etmek. 11. tasdik ve tervec etmek. dayanmak, abanmak. 12. bir istikamet almak, bir cihete dönmek. 13. (ask.) hatt-ı müstakimden ayrılıp sağa sola meyletmek.
- ☛ * ~ sur un mot .ir kelimeye ziyade kuvvet vermek için bir nota üzerinde bir müddet tevakkuf etmek.
- ☛ * ~ les chiens köpekleri gerek av borusu, gerek ses ile keşvik etmek.
- ☛ * ~ sur une pensée bir fikrin üzerinde ısrar etmek.
- ☛ * ~ des deux beygire iki mahmuz ile birden vurmak.
- ☛ * s' ~ 1. dayanmak, istinad etmek. 2. güvenmek.
- ☛ * s' ~ sur un roseau hiçbir faydası olmayacak bir adama yahut bir şeye güvenmek.
- Apré** 1. kekre, ekşi. 2. sert. 3. sarp, çetin. 4. arzalı. 5. sert, hırçın. 6. müellim, azabbahş. 7. haşin. 8. güç, meşakkatli. 9. ziyadesiyle haris.
- Aprément** 1. sertlikle, huşunetle. 2. güç ve meşakkatli olarak. 3. tama'kârane, harisane. 4. şiddetle.
- Après** 1. sonra. 2. hilafında, rağmen. 3. haricinde, başka.
- ☛ * ~ le déluge tufandan sonra, ba'dettufan.
- ☛ * ~ avoir dîné yemek yedikten sonra.

☛ * Cinguate ans ~ elli seneden sonra.

☛ * ~ que je fus venu ben geldikten sonra.

☛ * ~ vous sizden sonra.

☛ * Les conseillers sont ~ les présidents
1. âzalar reislerden sonradır. 2. arkada, arkadan, arkasından, arkaya.

☛ * Courir ~ les voleurs hırsızların arkasından düşmek.

☛ * Marcher ~ quelqu'un birinin arkasından gitmek, birisini taklide, ona yetiştirmeye çalışmak.

☛ * Les chiens aboient ~ les passants
1. köpekler mârrin ve âbirinin arkasından havlarlar. 2. aleyhinde.

☛ * Crier ~ quelqu'un birinin aleyhinde bağışmak.

☛ * Courir ~ une chose bir şeyi istih-sale çalışmak.

☛ * ~ le sage exemple que je lui ai donné kendisine verdiğim âkilane nasihat hilafında...

☛ * ~ les défauts des autres, il n'est rien que nous connaissons mieux que leurs de-voirs diğerlerinin nekâyisi haricinde en iyi bildiğimiz şey onların mecbur oldukları vezaiftir.

☛ * Être ~ quelqu'un birisiyle lâyen-kati meşgul olmak.

☛ * Être, se mettre ~ quelqu'un biri-sine musallat olmak, birisini rahatsız et-mek.

☛ * Être ~ birisiyle meşgul olmak.

☛ * Attendre ~ quelqu'un 1. birinin vürûduna intizar etmek. 2. birinin vüru-dunu şiddetle intizar ve arzu etmek.

☛ * D' ~ göre, tevfikân, fikrince, sö-zünce, usulünce.

☛ * Peindre d' ~ Raphaël Rafael'e göre, Rafael usulünce resim yapmak.

☛ * D& ~ moi benim fikrimce, bana kalsa.

☛ * D' ~ sonra.

☛ * Ils s'enfuirent l'instant d' ~ bir da-kika sonra kaçtılar.

☛ * ~ tout nihayet, her halde.

☛ * ~ coup iş işten geçtikten sonra, ba'de harâbilbasra.

☛ * Gi ~ zîrde, âtfide.

☛ * ~ à üzere.

☛ * Je suis ~ à couclure avec... filanla olan işlerime netice vermek üzereyim.

☛ * ~ ? ee sonra?

☛ * L'un ~ l'autre birbiri arkasısira, müteakiben.

Après-oire 1.sarhoşluk. 2. sarhoş iken, esna-yı mestfide.

Après-demain 1. öbür gün, yarın değil öbür-gün. 2. (mec.) artık geçmiş ola. 3. yarından sonraki gün.

Après-dîner yahut **Après-dîné** veya **Après-dînée** 1. öğle yemeğiyle akşam arasın-daki vakit. 2. öğle yemeğinden sonra. 3. (çoğ.) des après-dîners.

A présent şimdiki halde, elyevm.

Après-midi 1. öğleden sonraki vakit, ba'dezzuhr, ba'dezzeval. (bazen müennes kullanılır). 2. (çoğ.) des après-midi.

Après-souper yahut **Après-soupe** veya **Après-soupe** 1. akşam yemeğiyle yatıl-cak saat arasındaki vakit. 2. (çoğ.) des après-soupers.

Apreté 1. kekrelilik, ekşilik. 2. sarplık. 3. çe-tinlik. 4. şiddet. 5. sertlik huşunet. 6. hırs ve tama'.

A priori bk. Priori.

Aproctie (tüb.) ma'dümiyet-i şüreyh.

A propos bk. Propos.

Aprosopie (tüb.) ma'dümiyet-i veh.

Apside (ast.) bir seyyare mahrekinin mih-ver-i kebirinin medârını kat' eylediği uç ile haziz noktalarının her biri.

Apside bk. Abside.

Absychie (tüb.) baygınlık.

Apsychisme (tüb.) belâhat, fıkdan-ı tâmm-ı zekâ.

Apte 1. layık, şayeste, müstehak. 2. mukte-dir, ehil.

Aptère (zool.) kanatsız (böcek), adîmülce-nah.

☛ * ~ s (zool.) adîmetülecniha sınıfı.

Aptérygiens (hayvanat-ı nâime sınıfından adîmülcenâh kısmı).

Aptitude 1. istidad, kabiliyet, liyakat. 2. eh-liyet, dirayet. 3. iktidar.

☛ * Certificat d' ~ militaire askerliğe iktidar şahadetnamesi.

Aptumisme her şeye ehliyet, liyakat.
Aptumiste her şeye ehil ve layık olan adam.
Apurement ru'yet-i muhasebe, tedkik-i hesab.
 * I' ~ d'un compte bir muhasebenin ru'yet ve tedkiki.
Aputer 1. hesabı tedkik etmek. 2. kat'-ı muhasebe etmek. 3. malgama olmuş bir madeni temizlemek.
 * ~ un compte (mec.) bir müşkülü izale etmek, bir bahse nihayet vermek.
Apyre (kim.) ateşe mukavemet eden, gayr-i müzâb.
Apyréne (bot.) çekirdeksiz (meyve).
Apyrétiqne (tıb.) sıtma nöbetleri arasındaki fasıla-i sükkûnî, fetrî.
Apyrexie (tıb.) sıtma nöbetleri arasındaki vakt-i sükkun, fetret, kal'.
Aqua-fortiste tıfız ile hâkkeden hakkâk.
Aquarelle suluboya resim.
Aquarelliste suluboya ressamı.
Aquarium tatlı su veyahut deniz nebatat ve hayvanatını muhafazaya mahsus cam kap yahut şişe. çoğ.) des aquariums.
Aquarteur kadim Romalılarda askerle su tevziine memur olan efrad.
Aquatile (bot.) suda yaşayan, suda doğan, mâî.
Aqua-tinta yahut **Aquatinte** bakır üzerine yapılan bir nevi hâkk. (des aqua-tinta yahut des aquatintes).
Aquatique 1. sulu (yer). 2. bataklık. 3. suya muhtaç, su istimal eden (sanayi, ticaret vesaire). 4. (latife tarzında) sudan başka bir şey içmeyen. 5. (zool.) suda yahut su kenarında yaşayan (hayvan), suda neşvünüma bulan (nebat), mâî.
 * Le peuple ~ balıklar.
 * Vert ~ su yeşili renginde.
Aquatiquement 1. su vasıtasıyla. 2. tuyûr-i mâîye gibi.
Aqueduc (c okunur) 1. su kemeri, su yolu, su bendi. 2. kanât, mecra.
Aqueux,se 1. sulu, âbdâr. 2. su şeklinde, mâî, mâyi.
 * Le fluide ~ su.
 * Dépôts ~ sular vasıtasıyla teşekkül etmiş olan kayalar.

* Météores ~ sis, bulut, yağmur, çiy, kar gibi su buharının hava dahilinde çok veya az bulunmasına tabi hadisat-ı cevviye.
Aquifére sulu, suyu hâvi.
Aquigène (bot.) suda doğan, büyüyen.
Aquiger yakalamak, dövmek, yaralamak.
Aquilies yağmur yağması için Yunan-ı kadimde Jüpiter'e edilen nezirler.
Aquifliacées (bok.) serâbinetürrâ'îye fasilesi.
Aquila alba tatlı sülümen.
Aquilin nesrî, kartalın rengine müşabih (beygirler hakkında müstameldir).
 * Nez ~ gagaburun, kakma burun.
Aquilon 1. poyraz (rüzgârı). 2. (şirde) şidetli ve soğuk rüzgâr. 3. şimal.
Aquosité 1. sululuk, âbdârlık. 2. mâyiyet.
Ara uzun kuyruklu iri papağan.
Araba (Türkçe'den me'huz) araba.
Arabe 1. Arap. 2. arabî.
 * Chiffres ~ s 1. her yerde müstamel olan malum rakamlar. 2. lisan-ı arabî. 3. arap atı.
 * La liqueur ~ kahve.
Arabesque 1. Arapların tarz ve usulünde olan (nakış, mimarlık vesaire), Arap usul-i mimarisi ve ona mensub. 3. fenn-i mimarînin Araplardan me'huz bazı oyma ve nakışları, tezyinat-ı mimariye-i arabiye. 4. (çoğ.) yine Araplardan me'huz ve girift yapraklar ve dallar nakşından ibaret şekil ve suret. 5. (mec.) üslub ve muhayyile garabetleri.
Arabesse Arap kadını (az müstameldir).
Arabie Arabistan, Cezîretülarab.
Arabique Araba mahsus, Arabî.
 * Golfe ~ Bahr-i ahmer.
 * Gomme ~ samg-ı arabî.
 * La fève ~ kahve (lisan-ı şirde müstameldir).
Arabisant lisan-ı arabî ile tevaggul eden.
Arabiser 1. lisan-ı arabî ile mütehasşis olmak. 2. Şarklıların üslub-i mutantanını teklid etmek.
 * ~ un mot bir kelimeyi araplaştırmak, ta'rib etmek.
Arabisme 1. lisan-ı arabîye mahsus hal ve şive 2. Arap ıstılahı.

Arabiste 1. miladın on birinci asrında etıbbâ-yı arabin mesleğini kabul etmiş olan etıbbâ-yı garbiyeye verilen isim. 2. lisan-ı arabî ile tevaggul eden âlim.

Arable kabil-i ziraat (toprak).

Aracées (bot.) lufya fasilesi.

Arachide yer fıstığı, Amerikan fıstığı.

Arachéen,ne örümcekli, örümcek ağı bulunan.

Arachnides 1. (zool.) örümcek envai ve örümceğe şebih hayvanat, anâkib. 2. hayvanat-ı ankebutiye fırkası.

Arachnogénose (tib.) örümcek sokmasından tevellüd eden emraz.

Arachnoïde beyni ihata eden zar, gışâ-yı ankebutî.

Arachnoidien örümcek ağı inceliğinde bulunan.

Arack yahut **Arak** yahut **Arac** (arabîden me'huz) pirinçten ve şeker kamışından çıkarılan bir nevi rakı, arak.

Araf (arabîden me'huz) Araf.

Aragne yahut **Araigne** örümcek. bk. Araignée.

Aragonite (mimarlık) bir nevi kilisli taş.

Araignée 1. örümcek, ankebut. 2. örümcek ağı. 3. kuş tutmak için ağ. 4. çengel, kuyu çengeli. 4. usturlab halkası.
❁ * Pattes d' ~ 1. zayıf ve kuru parmaklar. 2. tül bend.
❁ * ~ de mer 1. örümcek balığı. 2. (ask.) şebekî lağımlar. 3. (ast.) usturlab halkası. 4. (den.) makara takımı.
❁ * Avoir une ~ dans le plafond kuvâ-yı akliyesi biraz muhtel olan adam hakkında kullanılır.

Araigneux,se örümcek ağına benzeyen.

Arain bilhassa Hindistan'da yapılan satrançlı veya çubuklu bir kumaş.

Araire karasaban, papura.

Arame İran şahlarının sarayı.

Aranéen,ne yahut **Arané,e** örümceğe benzeyen.

Aranéiforme (zool.) ankebutiyüşşekl.

Arasement duvar vesairenin bir hizaya getirilmesi, tesviye, tastih.

Araser duvar vesaireyi bir hizaya, bir satha getirmek, tesviye, tastih etmek.

Aratoire ziraate ait ve müteallik, zer'î.

Aratriforme saban şeklinde.

Arbalète Tatar oku, oluklu ok, kızaf.

❁ * ~ à tour dolaplı kızaf.

❁ * ~ de passe geçit oku.

❁ * Cheval en ~ arabada bir çift hayvanın önüne koşulmuş tek hayvan.

Arbalétrier 1. kızaf müsellah asker, okçu. 2. çatı direği, mahyası.

❁ * Grand maître des ~ s tophane nezaretlerinin ihdasından evvel bu makama mukabil olan bir memuriyet-i askeriye.

Arbalétrière (ask.) kızaf mazgalı.

Arbitrage 1. hakem tayini. 2. hakem usulü. 3. hakem meclisinin hükmü, hükm-i katî. 4. poliçe ticareti. 5. bir piyasada kıymeti dün olan tahvilatın iştirâsıyla ziyadeye talibi olan piyasada furûhtundan ibaret bulunan borsa oyunu.

❁ * ~ international beynelmilel hakem usulü.

Arbitraire 1. keyfî, örfî, müstebidane. 2. hakim keyif ve takdirine bırakılmış.

Arbitrairement 1. ber suret-i müstebidane, örfen, mütehakkimane. 2. (huk.) fuzulen.

Arbitral,e hakem meclisine müteallik.

❁ * Tribunal ~ heyet-i hakemiye, hakem mahkemesi.

❁ * Décision ~ e hakemlerin kararı, hükmü, hükümname.

Arbitralement hakem nasbıyla, hakem vasıtasıyla.

Arbitraïton 1. takriben ve tahminen tayin-i kıymet. 2. takdir-i baha.

Arbitre hakem.

❁ * Tiers ~ yahut Sur ~ 1. hakemlerin ittifak edemedikleri takdirde fasl-ı mesele için salahiyetleri dairesinde intihab ettikleri diğer hakem. 2. hakim-i mutlak, Cenabı Hak.

Arbitre iradet, ihtiyar.

❁ * Libre ~ iradet-i mutlaka, irade-i cüz'iyeye.

❁ * Serf ~ irade-i cüz'iyenin zıddı, ka-derperestlik.

Arbitrer 1. hakim yahut hakem sıfatıyla hükmetmek. 2. tahmin-i kıymet etmek.

Arborer 1. rekz, nasb etmek, dikmek. 2. (sancak) çekmek, ref-i livâ etmek, bandıra

küşâd etmek. 3. rabetmek, bağlamak. 4. (mec.) alenen iltizam etmek. 5. takmak, koymak, giymek.

Arborescence dallanma, teşeccür.

Arborescent,e ağaç şeklinde olan, şecerî, müteşeccir, dallı budaklı.

Arboricole ağaç üzerinde yaşayan (hayvan veya nebat-ı tufeyli).

Arboriculture ağaç yetiştirmekle meşgul adam.

Arboriculture terbiye-i eşcar, ağaç yetiştirmek ilmi.

Arboriforme ağaç şeklinde, biçiminde olan.

Arborisation (kim.) bir maden veya bir bil-lurun üzerinde görünen yaprak veya ağaç şekl-i tabiîsi, teşeccür.

Arborisé,e (kim.) üzerinde ağaç yahut yap-rak resmi görünen (maden yahut billur), müteşeccir.

Arboriser 1. ağaç yetiştirmek. 2. ağaç biçimini vermek.

☛ * s' ~ ağaca benzemek, ağaç şeklini taklid etmek.

Arboriste ağaç yetiştiren adam, fidancı.

Arbouse yahut **Arbousse** veya **Arbouste** kocayemişi, semer kutlub.

Arbousier kocayemişi ağacı, kutlub.

Arbre 1. ağaç, şecer. 2. dingil. 3. mihver, mil. 4. hanedan. 5. (den.) direk.

☛ * ~ de Diane (kim.) ağaç şeklinde tebellür etmiş gümüş ile cıva mahlutu.

☛ * ~ généalogique şecere-i ensab, sil-silename.

☛ * ~ s fruitiers, ~ s à fruit eşcâr-ı müs-mire.

☛ * ~ s forestiers meşe, çam vesaire gibi ormanlarda bulunan eşcâr.

☛ * ~ s verts mevsim-i şitâda yaprak-larını muhafaza eden eşcâr.

☛ * ~ s d'ornement bahçelerde yol ke-narlarını vesaireyi tezyin için dikilen ağaç-lar.

☛ * ~ s économiques dut ve emsali ağaçlar gibi meyvesinden ve çiçeğinden ve başka şeylerinden dahi istifade olunmak için dikilen ağaçlar.

☛ * ~ d'amour erguvan ağacı.

☛ * ~ à fraise kocayemişi ağacı.

☛ * ~ de mille ans baobab ağacı.

☛ * ~ tige dalları altında 2-2.30 metre irtifai olan ağaçlar.

☛ * S'en tenir au gros de l' ~ minelka-dim ve umumiyetle kabul edilmiş şeye ta-raftar olmak.

☛ * ~ de science Hazreti Ademe mey-vesini yemek men' buyurulan ağaç.

☛ * L' ~ de le croix itikad-ı nasâraya göre Hazreti İsa'nın rabetdildiği salib.

☛ * ~ de Noël yılbaşı gecesi çocuklara verilecek oyuncak, şekerleme gibi hediye-ler asılarak tertib ve tezyin edilen sun'î ağaç.

☛ * L' ~ aux pommes d'or portakal ağacı.

☛ * L' ~ de Ballas, de Minerve zeytin ağacı.

☛ * L' ~ de Vénus mersin ağacı.

☛ * L' ~ de Cybèle çam ağacı.

☛ * L' ~ d'Apollon defne ağacı.

☛ * L' ~ de Pluton selvi ağacı.

☛ * L' ~ de Bacchus asma.

Arbreter kuş tutmak için ağaç dallarına ya-pışkan bir mahlül sürmek.

Arbreux,se meşcer, ağaçlı.

Arbrisseau 1. küçük ağaç, fidan. 2. çalı. 3. (mec.) zayıf, aciz adam.

Arbuste 1. bodur ağaç, nahle. 2. funda, çalı çırpı.

Arc (c okunur) 1. yay, kavis, keman. 2. kaş. 3. (mimarlık) kemer, tak, ok, kavis. 4. (geo.) kavis.

☛ * ~ diurne kavs-i nehâri.

☛ * ~ nocturne kavs-i leylî.

☛ * ~ de triomphe tak-ı zafre.

☛ * Branche de l' ~ yay kolu, kab.

☛ * Avoir plusieurs cordes à son ~ bir-kaç meslek veya sanat sahibi bulunmak, birçok vesait-i muvaffakiyete, vesait-i istihsal-i servete malik bulunmak.

☛ * Détendre, débänder l' ~ zihni, fikri dinlendirmek.

☛ * Tendre trop l' ~ ziyade ibraz-ı şid-det etmek.

☛ * Débänder l' ~ ne guérit pas la plaie fenalık etmekten vazgeçmek, o ana kadar edilenleri tamir etmez.

☛ * En ~ kavis şeklinde.

- ☛ * ~ en-ciel alâim-i sema, tîraje, kavs-i kuzah.
 ☛ * ~ de Volta yahut ~ voltaïque (kim.) kavs-i voltaî.
 ☛ * L' ~ d'Iris, l' ~ céleste, l' ~ des cieus alâim-i sema, kavs-i kuzah, tîraje.
 ☛ * ~ de cercle kavs-i daire.
- Arcade** 1. (mimarlık) kemer, tak. 2. eyer, semer kaşı. 3. (tîb.) kavs.
 ☛ * ~ feinte hakiki bir kemer ile mütenazır olmayı ihlal etmemek için bir duvara resm ile yapılan kemer.
- Arcane** 1. kâzib kimyagerlerin gizlice icra ettikleri ameliyat. 2. suret-i terkibi mektûm ilaç. 3. sır.
- Arcangelet** küçük kurşun ve harbi kızafı.
- Arcasineur, se** dolandırıcı.
- Arcasse** 1. makara yuvası. 2. (den.) geminin kış tarafındaki yüzü, geminin kış kafesi.
 ☛ * Barre d' ~ geminin kış kafesinin bölmesi.
- Arcat** Faire un ~ dolandırmak.
- Arcature** (mimarlık) gerçekten yahut taklidi sıra kemerler.
- Arc-boutant** 1. (mimarlık) istinad kemeri, kemerli payanda. 2. destek. 3. (mec.) bir mesleğin en yaşlı müdafii, hamisi. 4. (çoğ.) des arcs-boutanis.
- Arc-bouter** 1. (mimarlık) 1. istinad kemeri ile takviye etmek. 2. gerinerek şiddetle dayanmak.
 ☛ * S' ~ 1. duvara dayatmak. 2. dayanmak.
- Arc-doubleau** (mimarlık) bir kubbenin altında duvara bitişik nüs kemer.
- Arceau** 1. kemer kubbesi. 2. pencere veya kapı kemeri. 3. dört yapraklı yonca şeklinde tezyinat-ı mimariye. 4. (tîb.) bir uzv-i mecruhun üzerine ağırlık vermemek için yorganı yukarı tutmaya mahsus kavis, nümçember.
- Arc-en-ciel** alâim-i sema, kavs-i kuzah, tîraje.
- Arc-en-terre** toprak üzerinde yağmurdan yahut çiyden alâim-i semaya müşabih olarak husule gelen hadise.
- Archaïologie** ilm-i lisan-ı atik.
- Archaïologue** lisan-ı atik ile mütevaggil olan zat.

- Archaïque** tarz-ı kadim üzere olan, öyle ibareli, usullü.
- Archaïsme** 1. usûl-i inşa ve kitabetin tarz-ı kadimi, usûl-i atika. 2. tabirat-ı mehcûre. 3. sanayi-i nefisenin tarz-ı kadimi.
- Archaïste** köhneleşmiş, eskimiş tarzda yazı yazmak isteyen adam.
- Archal** Fil d' ~ piriç tel, sarı tel.
- Archange** melek-i mukarreb.
- Arche** 1. köprü kemeri, kantara. 2. kubbe, kemer. 3. encümen-i dâniş. 3. ilticagâh.
 ☛ * de Noé sefine-i Nuh.
 ☛ * C'est l' ~ de Noé türlü türlü adamlar sakın bulunan bir haneye suret-i müstehtizyanede itlak olunur.
 ☛ * ~ d'alliance Benî İsrail'in vesâyâyı aşîreyi hıfzyledikleri sandık, tabut.
 ☛ * L' ~ sainte yahut L' ~ de Seigneur karışılmayacak iş.
- Archée** 1. hükema-yı kadimenin itikadınca insanda ve her şeyde bulunan bir maye-i hayat, ruh, can. 2. mebd'e, asıl, esas. 3. arzın hararet-i dahiliyesi.
- Archelet** 1. saatçi matkap yayı. 2. matkap kemanesi. 3. çıkıncı ve hakkâk vesaire kemanesi.
- Archéologie** 1. ilm-i beşerin kavaid-i esasiyesini havi kitab. 2. ilm-i kuvâ-yı insanî, ilm-i kıdemiyat. 3. mebhâs-ı anâsır-ı beşer.
- Archéologie** ilm-i âsâr-ı atika.
- Archéologique** âsâr-ı atika ilmüne müteallik.
- Archéologue** âsâr-ı atika alimi, fenn-i âsâr-ı atika erbabından.
- Archer** 1. ok, yay ile müsellaş asker, tîrendaz, kemandar. 2. kavvas, çavuş, muhızır.
- Archerie** 1. ok istimali. 2. ok ile müsellaş asâkir.
- Archerot** küçük kemandar (indeşşuara aşktan kinayedir).
- Archet** 1. keman yayı. 2. (tîb.) kemane. 3. (müz.) saz taziyanesi, zahme. 4. bir şey çevirmeye veya delmeye mahsus yay, matkab yayı.
 ☛ * Messieurs de l' ~ (müstehtizyane) keman çalanlar, musikîşinaslar.
 ☛ * Coup d' ~ nâğhezuhur ve fevkalade.
- Archétype** 1. asıl örnek, numune-i evvel. 2. akçenin ayar-ı aslîsi.

Archevêché 1. serpiskoposluk, başpiskopos rütbesi. 2. başpiskoposluğun aidatı. 3. bir serpiskoposun taht-ı idare-i ruhaniyesinde bulunan yer. 4. başpiskoposun konağı. 5. piskoposun merkez-i idaresi.

Archevêque 1. serpiskopos. 2. bir nevi mor karanfil.

Archi mürekkebin kelime başında bulunup "ser, baş", "reis" ve bazen "pek, derece-i gayede" mânâsını ifade eder.

Archicêtre vaktiyle hükümdar sertabibine verilen isim.

Archichancelier başvekil.

Archichapelain eski Fransa ve Almanya hükümdarları maiyetinde başrahip.

Archicœur âlicenab, iyi kalpli, büyük adam.

Archicombles lebaleb, huncahınc, dopdolu.

Archidiaconat başdiyakozluk.

Archidiaconé bir başdiyakozun taht-ı idaresinde bulunan yer.

Archidiacre başdiyakoz.

Archidiocésain,e serpiskoposluğa müteallik, merbut.

Archiduc Avusturya hanedan-ı imparatorîsi a'zâsına mahsus ünvanıdır, arşidük.

Archiducal,e arşidüğe müteallik.

Archiduché bir arşidüğe muayyen emlak ve arazi.

Archiduchesse 1. arşidük zevcesi, arşidüşes. 2. Avusturya hanedan-ı hükümdarîsine mensub kız veya kadın, arşidüşes.

Archiépiscopat,e başpiskopos müteallik.

Archiépiscopat başpiskoposluk, onun makamı, müddet-i memuriyeti.

Archier okçu, ok imal eden adam.

Archère ok mazgalı.

Archifaux,sse tamamıyla yanlış.

Archifou,folle nihayet derecede deli, zır-deli.

Archiforchu pek müşkül, karışık, çatalı (iş, mesele).

Archifripon pek müzevir, a'yâr.

Archigrelins (den.) üçleme halat.

Archimandritat Rum manastırı riyaseti, başrahipliği.

Archimandrite Rum manastırı reisi, arhimandrit (vaktiyle piskoposlara, başpiskoposlara dahi itlak olunurdu).

Archipel 1. adaları çok deniz. 2. cezâir-i müctemia. 3. cezâir-i bahr-i sefid.

☛ * Mer d' ~ Adalar Denizi.

Archipélagien cezâir-i müctemiaya müteallik, cezâir-i müctemia sekencesinden.

Archipoète (müstezhizyane) pek fena şair.

Archipresbytériale başpapaza müteallik.

Archipresbytérat başpapazlık.

Archiprêtre başpapaz.

Archiprêtré 1. başpapazın idare-i ruhaniyesi. 2. başpapazın ikametgâhı.

Archique ibtidai.

Archirabin hahambaşı.

Archistratégie (ask.) sevkülceyş-i âliye.

Architecte 1. mimar, kalfa. 2. (mec.) sâni'.

☛ * Le grand, le suprême ~ Cenâb-ı Vâcibülvücûd.

Architectonique 1. fenn-i mimariye müteallik. 2. fenn-i mimari.

Architectural,e 1. fenn-i mimariye ait, mimari. 2. (çoğ.) architecturaux).

Architecture 1. mimarlık, fenn-i mimari. 2. tezyinat. 3. aksâm-ı kainatın tenzimi-âhengdarı.

☛ * ~ civile inşaat-ı ebniye-i âdiye fenni.

☛ * ~ navale inşaat-ı bahriye fenni, fenn-i mimarî-i bahri.

Architonnere Arşimed'in icadkerdesi olan bir nevi top ki büyük gürültü ile demir kurşunlar atardı.

Architrave 1. süten teknesi, direk başı. 2. bir binada üzerine çok yük binen büyük direk.

Architrésoirer başhazinedar.

Architriclin 1. sofracıbaşı. 2. mihmandar.

Archives 1. evrak-ı resmîye, evrak-ı resmîye-i mahfuza. 2. hazine-i evrak. 3. bir milletin tarihi. 4. evrak mahzeni, deposu.

☛ * Département des ~ s de l'Etat defterhane.

☛ * ~ s Impériales defterhane-i hâkânî.

☛ * Directeur des ~ de l'Etat defterhane nazırı.

☛ * Bureau des ~ s evrak kalemi.

Archiviste 1. hazine-i evrak muhafızı. 2. teracim-i ahvale ait taharriyat ile meşgul adam. 3. evrak müdürü, memuru.

Archivolte (mimarlık) kemerin üstündeki oymalar, zih ve pervaz.

Archontat arhontluk, eski Yunanlıer içinde hükümet riyaseti.

Archonte eski Yunan hükümetlerinde rüesânın beheri, arhont.

Archure değirmen taşlarını hâvi olan sanduka.

Adciforme ok şeklinde.

Arçon 1. eyer kaşı. 2. eyer. 3. kuburluk. 4. hallaç yayı.
 ❁ * Perdre, vider les ~ s 1. beygirden düşmek. 2. (mec.) şaşırarak, alıklaşmak. 3. mütereddid olup bir şeye cesaret edememek.
 ❁ * Être ferme dans les ~ yahut sur les ~ 1. eyer üzerinde iyi durmak. 2. (mec.) fikir ve mesleğinde sabit olmak.
 ❁ * Se remettre dans ses ~ s, sur es ses ~ s 1. bir beygire binmek. 2. (mec.) bir hastalıktan, bir kazadan, bir ziyandan sonra kendisini toplamak.
 ❁ * Pistolets d' ~ kuburluğa konan tabancalar.
 ❁ * Faire l' ~ hırsızlık, katillerin birbirlerini tanımak için işaret vermeleri.

Arçonner 1. pamuk, yün atmak. 2. (zir.) (asma vesaireyi) daldırmak.

Arçonneur hallaç.

Arçot dökmeci remadı.

Arctique şimali.
 ❁ * Pôle ~ kutb-i şimali.
 ❁ * Terres ~ s arazi-i şimaliye.

Arçture yahut **Arcturus** (ast.) dübb-i ekberin bir kevkibi, simâk-i râmih.

Arctuation kemik hastalıklarına uğrayan çocuklarda kemiklerin çarpılması.

Arcure 1. meyve vermeyerek boya giden ağaçların dallarını eğme. 2. (ask.) font-i efvâh-ı nâriyenin sath-ı hariciyelerindeki kabarıltı, takavvüs.

Ardélión her işe karışan telaşlı adam.

Ardegment 1. pek ateşli olarak. 2. kemal-i germi ile. 3. şiddet-i arzu ile, ez cânüdüil.

Ardent,e 1. kızgın, hararetli, sūzan. 2. ateşli, alevli. 3. haris-i şehvet. 4. şiddetli, zorlu. 5. gayretli, germ, münhemik. 6. azgın, haşarı. 7. pek sarı, pek kula (tüy ve saç hakkında).

8. pek sıcak havalarda ve bilhassa râkid sular kenarında yerden kalkar gibi görünen buhar. 9. yağ mumu.
 ❁ * Chapelle ~ e bir cenazenin etrafında yanan mumlar mecmû'u.
 ❁ * Chambre ~ e eski zamanda adam zehirleyenleri ateşe yanmaya mahkum eden mahkeme.
 ❁ * Mal des ~ s (tüb.) dâ-i mihmaz.

Arder yahut **Ardre** 1. yakmak. 2. yanmak, yanıcı olmak (eskidir).

Ardeur 1. sıcaklık, kızgınlık, şiddet-i hararet. 2. şiddet-i arzu. 3. germi, gayret. 4. azgınlık, haşarılık. 5. aşk, iştiyak, hasret. 6. huzûzat-ı aşkın sū-i istimali. 7. (tüb.) humuv.

Ardillon 1. toka dili. 2. tezgah iğnesi.
 ❁ * Il n'y manque pas un ~ hiçbir şey eksik değil.

Ardoise 1. damları örtmeye yarayan kayagan taş, kara taş, arduvaz. 2. taş tahta, yazar bozar taşı.

Ardoisé,e 1. arduvaz taşı renginde olan. 2. arduvaz ile örtülü.

Ardoiser 1. arduvaz taşı renginde boyamak. 2. arduvaz taşıyla döşemek, örtmek.

Ardoiseux,se arduvaz şekil ve suretinde olan (pek az müstamildir).

Ardoisier 1. arduvaz ocağında zalışan işçi. 2. arduvaz tabiatında olan, içinde arduvaz bulunan. 3. arduvaz gibi tabakalara ayrılmaya müsait.

Ardoisière arduvaz ocağı, arduvaz (taş) madeni.

Ardre k. Arder.

Ardu,e 1. sarp, çetin, menî'. 2. müşkül, güç, zahmetli.

Arduité güçlük, müşküllük.

Are 1. murabba'-ı a'sârî. 2. (geo.) yüz metre murabba, iki evlek.

Aréage arazinin yeni evlek ile mesahası.

Arec (c okunur) Hindin bir nevi hurma ağacı ve onun yemişi ve çekirdeği, fufel.

Aréfaction (kim.) tecfif, teybis, kurutma.

Arénacé,e kum şeklinde olan, remilî.

Arénaire kumda yetişen, kumda yaşayan.

Arénation kum banyosu, istihâmürremil.

Arendateur müstemlekelerdeki çiftçi.

Arène 1. ince kum. 2. çöl, kum sahrası. 3. eski zaman tiyatrolarının ortasında pehlivanların güreşmesine mahsus meydan. 4. elyevm at cambazhanelerinin ortasındaki kum döşeli meydan ve buna mümasil mahaller. 5. maden ocaklarında suların akması için yapılmış cetvel. 6. meydan-ı muharebe. 7. (çoğ.) eski zaman tiyatrosu.

☛ * Descendre dans l' ~ 1. muharebeye girmek 2. mübaheseye girmek.

Aréner 1. (çürük toprak üzerine yapılmış bina hakkında) çökmek. 2. (aleltilak) çökmek.

Aréneux,se kumlu (eski kelime).

Arénical,e kum ile karışık.

Arénicole 1. kumlu yerlerde yetişen (nebat) ve yaşayan (hayvan). 2. (çoğ.) (zool.) düd-i remil.

Arénifère kumu hâvi, hamilürremil.

Aréniforme kum şekil ve suretinde olan, remliyyüşşekl.

Arénuleux,se ince kumla dolu veya ince kum şeklinde olan.

Aréole 1. küçük harman. 2. bir cismin üzerinde bulunan ufak delikler ve boş mahaller, hüçürat. 3. meme başının etrafını ihata eden koyu renkli daire. 4. (ast.) kamerin etrafında görünen daire-i muzîa.

Aréolé,e 1. (zool.) hücreleri olan zülhüçürât. 2. (tüb.) etrafı iltihab etmiş olan (yara), şikencî.

Aréométre (fiz.) mayiatın derece-i kesafetini tayine mahsus ölçü, mikyâsülmâyiat.

☛ * ~ à volume constant sabitülhacm mikyas-ı mâyiat.

☛ * ~ à poids constant sabitülvezn mikyas-ı mâyiat.

Aréométrie (fiz.) mayiatın derece-i kesafetinin ve tayini, mukayesetülmâyiat.

Aréométrique (fiz.) mukayese-i mayiata müteallik, mikyâsi-i mâyiî.

Aréopage 1. zaman-ı kadimde Atina'da ictima etmekte bulunmuş çinayet mahkeme-i âliyesi ve bu mahkemenin ictima ettiği mahal. 2. hamiyet-i fuzela. 3. suret-i mahsusada teşekkül etmiş mahkeme-i âliye.

☛ * L' ~ européen Avrupa heyet-i düveliyesi.

☛ * ~ hey'et-i edebiye.

Aréopagite areopaj denilen mahkeme-i âliye azasının beheri.

Aréopagitique areopaj denilen mahkeme-i âliyeye müteallik.

Aréostyle (mimarlık) sütunları seyrek bina.

Aréotectonique 1. (ask.) fenn-i idare-i harb. 2. sevkülceys fenni. 3. hücum, müdafaa ve tahkîm-i kilâ' fenni, bahsi.

Arête 1. balık kılıçığı. 2. balığın iskeleti. 3. sivri çıkıntı. 4. silsile-i cibâlin sırtı. 5. iki safhanun irbirine temaslarında haricen teşkil ettikleri köşe, dil'-ı mücessem. 6. (mimarlık) köşe, zaviye, kenar, uç. 7. (bot.) başak kılıçığı, sefâ'. 8. (topografya) hatt-ı taksîm-i miyâh. 9. zaviye-i harice-i dil'-ı mücessemi. 10. (ask.) süngü dil'-ı mücessemi.

☛ * ~ supérieure zaviye-i ulyâ.

☛ * ~ d'une voûtu amûden birbiriyle tekâtu' etmiş iki kemer.

Arêteux,se 1. çok kılıçıklı. 2. (mec.) müşkül.

Arêtier (mimarlık) köşe sütunu.

Arêtîères (mimarlık) alçıdan köşeli oymalar.

Argali Sibirya'nın havalî-i cenûbiyesindeki dağlarda yaşayan bir cins yabani koyun.

Arganeau ihtiyaten birbirine bağlanan iki prangalının zincirlerini rabteden halka. 2. (den.) lenger halkası, anıla.

Arganète (ask.) harb makinesi.

Argéma yahut **Argémon** (tüb.) karha-i kar niye.

Argémone dikenli haşhaş, haşhaş-ı müşevvek.

Argent 1. gümüş, fizza, sîm. 2. gümüştin, gümüşlü. 3. akçe, para. 4. gümüş akçe, sîm meskûkat. 5. müvecceh, saf ve berrak su. 6. (mec.) servet, zenginlik.

☛ * Vif ~ cıva.

☛ * fulminans bazı sanayide müstamel olan bir humz-i amonyak.

☛ * ~ blane sim akçe.

☛ * ~ comptant ve ~ bas, sec sur table peşin para.

☛ * Prendre quelque chose pour ~ comptant, pour de bon ~ diğrelerinin söyledikleri şeye bilâtedkik itimad etmek.

☛ * ~ de banque bankalarda mevdu bulunan akçe.

☛ * ~ courant bir memlekette muayyen bir bedel ile tedavül eden meskûkat.

☛ * ~ mignon havai şeylere tahsis edilen para.

☛ * Bourreau d' ~ son derecede müsrif adam.

☛ * Jeter l' ~ par les fenêtres delice para sarf ve israf etmek.

☛ * Manger de l' ~ az neticeli yahut hiç neticesiz bir teşebbüs uğrunda pek çok para sarfetmek.

☛ * Pour son ~ sarfettiği paraya, verildiği emeğe, ihtiyar ettiği zahmete göre.

☛ * Faire ~, faire de l' ~ d'une chose 1. para elde etmek için bir şeyi satmak. 2. para kazanmak için bir şeyi istimal etmek.

☛ * Faire ~ de tout 1. ahvâl-i müşkilde para elde etmek için tekmil vesait müracaat etmek. 2. her şeyden istifade çaresini bulmak, her vesileden istifade eylemek.

☛ * C'est de l' ~ en barre satılması kolay mal hakkında söylenir.

☛ * Être en ~ paralı olmak.

☛ * L' ~ est court chez lui cebinde parası yoktur.

☛ * Ne faire que changer son ~ kârsız mal satmak.

☛ * Jouer bon jeu bon ~ derhal ödemek niyetiyle kumar oynamak.

☛ * Y aller bon jeu bon ~ (mec.) açıktan açığa, bilâtereddüd hareket etmek.

☛ * Le terme vaut l' ~ vade olunca tekiye-i deyn çaresini kolay bulunur.

☛ * Mettre du bon ~ contre du mauvais hiçbir kâr hasıl etmeyecek bir iş uğrunda para sarfetmek.

☛ * ~ frais yeni ahzedilen para.

☛ * ~ mort, ~ qui dort hiçbir kâr, faiz getirmeyen para.

☛ * Qui a de l' ~ a des coquilles parası olan canının istediğine nail olur.

☛ * Jouer ~ sous corde peşin para ile oynamak.

☛ * Point d' ~ point de Suisse mükâfatsız hizmet olmaz.

☛ * ~ d'autrui nul n'enrichit malı mesrûktan hayır gelmez.

☛ * Être chargé d' ~ comme un crapaud de plumes beş parası bile olmayan bir adam hakkında itlak edilir.

☛ * L' ~ fait perdre et pendre gent para ekseriya bais-i helak olur.

☛ * D' ~ gümüş beyazlığında ve parlaklığında ve gümüş sesinde.

☛ * Articles d' ~ bir poztahanede mandaposta mukabil ahir memlekette tekiye edilmek üzere tevdi olunan para.

☛ * ~ vierge ou natif saf gümüş.

☛ * ~ amalgamé gümüş ve civa halitası.

☛ * ~ de chat mika madeni.

☛ * ~ fin bir cism-i ecnebi ile pek az mahlut olan gümüş.

☛ * ~ trait gümüş tel, gümüş sırma.

☛ * ~ bas ayarı düşkün gümüş.

Argentale gümüşü havi (maden).

Argenté,e 1. gümüş renginde ve gümüş gibi parlak. 2. gümüş kaplı, gümüş yaldızlı.

Argenter 1. gümüş kaplamak. 2. gümüş rengini ve parlaklığını vermek, cilalandırmak.

☛ * ~ des pilules hablarn kokusunu setr için varaklara sarmak.

Argenterie gümüş takımlar, evânî-i sîm.

Ergenteur gümüş kaplayıcı amele, gümüş yaldızcı.

Argenteux,se akçesi çok olan adam.

Argentides suhûr-i fidiye.

Argentier 1. bir kilisenin varidatını tahsil ve tevzi eden memur. 2. para ikraz eden (muhtekir), (vaktiyle kuyumcu, sarraf ve vezneci manasına dahi gelirdi).

Argentifère gümüşü havi, hamil-i sîm, simli.

☛ * Minerai ~ simli maden cevheri (arazi vesaire hakkında dahi istimal olunur).

Argentine 1. sesi gümüş sesi gibi, gümüş sedalı. 2. gümüş renginde olan.

Argentine (bot.) beşparmak otu.

Argenture 1. ince gümüş safha. 2. gümüş kaplayıcılık, kaplama.

Argilacé,e 1. kil renginde olan. 2. kil üzerinde yetişen.

Argile 1. balçık, tîn, gazâr, kil. 2. balçıktan mamul saksı vesaire.

Argileux,se 1. balçığı havi yahut balçık halinde olan, tînî, killi.

Argilifère balçığı, kili havi, hamil-i tîn.

Argo 1. esâtîr-i Yunaniyede meşhur Argonotların binmiş oldukları gemi. 2. semanın nısf-ı cenubisinde bir cümle-i kevkebiye, seffine.

Argol odunu az memleketlerde mevâdd-i ihtirakiye makamında kullanılan hayvanat-ı ehliye kazurati.

Argonaute 1. (zool.) bir nevi beyaz midye, argonot ki insanların gemiciliği ondan öğrendikleri isatirde muharrerdir. 2. büyük deniz salyangozu. 3. (çoğ.) esâtîr-i yunaniyede gemi ile seyrüseferleri mervî bulunan birtakım kahramanlar.

Argot 1. Fransa'da külhanbeyleri ve erbab-ı cerâim beyninde müstamel uydurma lisan. 2. bir ilim veya sanatın istilâhat-ı mahsusesi. 3. (bot.) ağacın kurumuş dalı.

☛ * Il sait tout, il entend l'~ zeki fakat bir parça hilekâr bir adam hakkında kullanılır.

Argoté,e kuru dalları ayıklanmış (ağaç).

Argoter yahut **Ergoter** ağaçların kuru dallarını kesip ayıklamak.

Argoulet 1. (ask.) vaktiyle Fransa ordusunda müstahdem ve ecnebilerden mürekkeb hafif süvari, süvari arkebüz neferi. 2. (mec.) muhakkar, ehemmiyetsiz adam.

Argousin 1. habshane, tersane gardiyanı. 2. polis memuru. 3. hamal. 4. kaba herif.

Argue altın ve gümüş tel haddesi.

☛ * Bureau de l'~ simkeşhane.

Argué,e haddeden çekilmiş.

☛ * pièce ~ e de faux (huk.) sahte olduğu iddia kılınan sened.

Arguer haddeden çekmek.

Arguer 1. iddia etmek, sahteliğinden şüphe etmek. 3. netice çıkarmak, istidlal etmek.

☛ * ~ de faux sahteliğini iddia etmek.

Argueux,se tevbihi mutazammun.

Argument 1. delil, burhan. 2. hülasa, mazmun.

☛ * ~ irrésistible para.

☛ * ~ naturel bir madde-i kanuniyeden yahut bir varaka-i resmiyeden ibaret delil ve burhan ki hazırca bulunup irâe edilir.

☛ * ~ artificiel tesadüfen vukubulan ahvalden istintac edilen delâil.

☛ * ~ dialect... kat'î esaslara müstenid olmadığı için kanaatbahş olamayan delil.

☛ * ~ ad nonimen ou personnel bir adamın ihtarına karşı beyanat ve harekât-ı sabıkasını delil getirmek.

☛ * ~ a priori yalnız muhakemat-ı akliye ile bulunan delil, delil-i akli.

☛ * ~ a posteriori tecrübeye müstenid delil.

☛ * ~ Incide delil-i vazih.

☛ * ~ solide delil-i kavî.

☛ * Tirer des ~ s istidlal etmek.

Argumentant mübahis, mübaheseci.

Argumentateur mübaheseyi seven adam, mübahese meraklısı.

Argumentation 1. îrad-ı edille, ityân-ı berâhîn. 2. delâil.

Argumenté,e müstedil, müberhen.

Argumenter 1. îrad-ı edille ve berâhîn etmek. 2. istidlal ve istintac etmek. 3. mübahese etmek.

Argumenteur mübaheseci.

Argus (s okunur) 1. esâtîr-i Yunâniyede yüz güzeli bir prens. 2. pek iyi gören ve her şeyin künh ve hakikatine varan açkögöz adam. 3. birinin teccessüs-i ahvaline memur edilen adam. 4. sülüne benzer bir kuş.

☛ * Yeux d'~ 1. iyi gören göz, pek keskin kuvve-i bâsıra. 2. cisimleri üzerinde göz şeklinde pulları bulunan balık. 3. kelebek ve sedef envai.

Argutie edille-i bâtla, beyhude söz, abes, saçma.

Argutieux,se beyhude şeylerle uğraşan, saçma sözler söyleyen. 2. beyhudi şeyleri hâvi, abes.

Argyrite (kim.) mürdeseng.

Argyrocrație servet esası üzerine müesses bir asalet.

Arhythme (tib.) harekâtı gayr-i muntazam olan nabız.

Aria 1. karmakarışık eşya. 2. engel, mevâni, müşkilat.

Arianisme Hıristiyanlığın Arbus tarafından icad olunmuş ve ekânîm-i selâseden eb ile ibnin müsavatını kabul etmeyen bir mezhebi.

Aride 1. kuru, yâbis, susuz. 2. hasılsız, gayr-i müsmir, gayr-i münbit. 3. sakım,

akîm. 4. faydasız, nafîle. 5. (insanlar hakkında) gayet zayıf, kuru. 6. (muhayyile, fikir hakkında) teng, dar. 7. hoşâ gitmez, akîm. 8. elîm.

☛ * Sol ~ gayr-i münbit toprak, çorak yer.

Aridité 1. kuruluk, susuzluk, çoraklık, hasırlıksızlık, gayr-i müsmirlik, gayr-i münbitlik. 2. faydasızlık, adem-i hassasiyet. 3. fıkân-ı cazibe ve letafet.

Arien,ne 1. Arbus'un mezheb-i mahsusunda bulunan Hıristiyan. 2. Ârî şehir veya kıtasında tevelliüd etmiş.

☛ * Langues ~ ennes elsine-i âriye.

Ariette tarabengiz ve kabaca bir hava, bir şarki.

Arille (bot.) besbase, nîm kabuk.

Arimer (zool.) kabuksuz sümüklüböcek, buzâkiye.

Aristarque şiddetli münekkîd, muteriz (şair-i meşhur Homer'in eş'ârını muahaze eden sarfiyyûndan birinin ismidir).

Aristarquer tenkidat-ı şedide ile münekkîdlik taslamak.

Aristé,e (bot.) başakların kılıçına müşâbih kılıçlı olan (nebat), züssefâ.

Aristécardiotropie (tıb.) kalbin sol tarafa inhirafi.

Aristide doğru ve gayet afîf adam.

Aristippe rakik zevk ve haz sahibi adam.

Aristo (müstehziyane) asilzade.

Aristocrate 1. asil, âyan ve eşraftan adam. 2. asalet taraftarı. 3. asillere şâyan, asaletkârane.

Aristokratie asiller sınıfı, zâdegân takımı, zümre-i asilzâdegân, eşraf, âyan.

☛ * ~ féminine kibar kadınlar.

☛ * ~ du bagne (müstehziyane) meşhur hırsızlar, mücrimler.

☛ * ~ des talents ashab-ı hüner, zümre-i hünerveran.

Aristocratiqne 1. asalet ve asillere müteallik, asilane, necibane.

☛ * Airs ~ s etvâr-ı asilane.

Aristocratiqnement 1. asaletle, asilane, zâdegân tavrıyla. 2. mağrurane, mütekebbirane.

Aristocratiser 1. bir şeyi erbab-ı asaletle münhasır kılmak. 2. erbab-ı asaletle mahsus tavır ve zevki vermek.

Aristoffe maraz-ı zührevî.

Aristoloche (bot.) zeravend.

Aristophanesque mudhik, hicvâmiz, Yunan-ı kadim muharrirlerinden Aristofan'ın mudhikeleri tarzında.

Aristotélicien,ne Aristo'nun mezheb-i hekimanesine tabi veya muvafık.

Aristotéliser 1. Aristo'ya yahut Aristo'nun mezheb-i felsefisine tabi olmak. 2. Aristo'nun vaz'ettiği kavaid-i esasiye dairinde muhakemede bulunmak. 3. fikrinde muannidane sebat ve ısrar etmek.

Aristotélisme Aristo'nun felsefesi ve mezheb-i hakimanesi.

Arithméticien,ne 1. ilm-i hesap alimi. 2. ilm-i hesap ile müteavgil olan.

Arithmétique 1. ilm-i hesap. 2. ilm-i hesap kitabı. 3. (mec.) zihnen edilen hesap, a'mâl-i fikriye. 4. ilm-i hesaba müteallik, hesabî.

☛ * ~ décimale hesap-ı a'sârî.

☛ * Langage ~ rakamdan mürekkebi yazı.

☛ * Proportion ~ tenasüb-i adediye.

☛ * ~ spécieuse ou littérale 1. ilm-i cebir. 2. ilm-i hesaba müteallik kitaplar.

Arithmétiquelement ilm-i hesaba tevfiqan, kavaid-i hesabiyeye göre.

Arithmomancie veya **Arithmancie** tefe'ül bila'dâd, cifr.

Arithmomètre hesap makinesi, a'mâl-i hesabiyeyi kolaylıkla ve doğru olarak yapmak için icad edilmiş bir makine, hesap makinesi, aleti, çotuk, mikyâsülkâm (hesabatın mîzan ve tedkiki için müstemeldir).

Arlequin 1. rengarenk elbise giyen mukallid, soytarı, palyaço. 2. mesleksiz ve menâfi-i zatiyesine tabi adam, dalkavuk. 3. su üzerinde av sayd etmek için kullanılan bir nevi sandal. 4. ecnas ve elvanı muhtelif kumaş parçalarından yapılmış libas vesaire. 5. büyük sofralardan kalarak sonra satılan et, balık, tatlı vesaire gibi artık. 6. günâgun renkleriyle maruf olan bazı hayvanlar. Bu kalemun gibi.

☛ * Etre comme ~ hakikati latife yolunda ve safdilane bir surette söylemek.

☛ * Les trente-six raisons d' ~ bîesas esbab.

Arlequinade 1. soytarlık. 2. soytarı oyunu. 3. dalkavukluk. 4. gülünç makale veya eser. 5. gülünç hareket.

Armade büyük donanma.

Armadille İspanya'nın ecnebi tüccarını Amerika'ya yanaştırmamak için kullanmış olduğu donanma.

Armateur 1. kendi masrafiyla bir gemi hazırlayıp tehziz eden adam, gemi mücehhizi, sahib-i sefine. 2. korsan gemisinde kaptan bulunan adam, reis. 3. korsan sefinesi.

Armatoles (ask.) bir nevi asâkir-i milliyeye (kadimdir).

Armature 1. demir çember, demir kuşak. 2. makine sütun ve kaideleri. 3. kemer vesaire kalıbı. 4. levha-i madeniye. 5. (müz.) bir notanın miftahındaki işaretler. 6. (ask.) Roma son asâkir-i milliyesi.

Arme 1. silah, alet-i harb. 2. (çoğ.) muharebe. 3. kuvve-i müsellaha, asker. 4. silk-i askerî.

☛ * ~ s blanches esliha-i câriha.

☛ * ~ s à feu 1. esliha-i nâriye. 2. arma.

☛ * Faire passer par les ~ s kurşuna dizmek.

☛ * Les ~ célectes yıldırım, fırtına, karsırğa.

☛ * Les ~ s offensives, défensive 1. tecavüz, müdafaa için kullanılan esliha. 2. (mec.) vesait-i taarruz ve müdafaa.

☛ * ~ s de commerce cep tabancası, av tüfeği gibi taşınması, furuhtu kanunen memnû olmayan esliha.

☛ * Fait d' ~ s bir muharebede büyük bir eser-i şücâat.

☛ * Faisceau d' ~ s bir yere çatılmış tüfekler.

☛ * La voie des ~ s muharebe, kuvve-i müsellaha istimali.

☛ * Etre sous les ~ s 1. taht-ı silahda bulunmak. 2. (mec.) ihtiyatlı, müheyya bulunmak. 3. (kadınlar hakkında) şuh bir surette müzeyyen olmak.

☛ * Mettre les ~ s à la main bir muharebeye tahrik ve iğvâ etmek.

☛ * Porter les ~ s 1. muharebe etmek. 2. kumandaya göre silahını istimal etmek.

☛ * Portez ~ s hazır (has) dur!

☛ * Tirer les ~ s comme Saint-Georges eskrimde gayet mahir olmak.

☛ * Présentez ~ s selam dur!

☛ * Reposez vos ~ s! Rahat dur!

☛ * Aux ~ s! silah başına!

☛ * Les ~ s sont-journalières muharebelerde hüsn-i talî' ve adem-i tâlî' eserine tesadüf olunur.

☛ * Passer l' ~ à gauche ölmek.

☛ * ~ s de Bourges bir koltuk sandal yesine boylu boyuna kurulan terbiyesiz herif.

☛ * Maître d' ~ meç muallimi, kılıç talimi hocası.

☛ * Salle d' ~ kılıç talimi öğretilen yer.

☛ * Faire des ~ s, tirer des ~ s eskrim talimi etmek.

☛ * Port d' ~ silah taşınması ve bunun için alınan tezkire.

☛ * ~ s de main el eslihası.

☛ * ~ s contondantes esliha-i kâsire, esliha-i râze.

☛ * ~ s de taille yahut ~ s tranchantes esliha-i kâta.

☛ * ~ s de pointe yahut ~ s d'estoc sivri uçlu esliha, esliha-i nâfize.

☛ * ~ s de jet esliha-i râmiye.

☛ * ~ s à feu portatives esliha-i nâriye-i hafife.

☛ * ~ s à feu non portative esliha-i nâriye-i gayr-i hafife yahut esliha-i nâriye-i sakîle.

☛ * ~ s d'abordage rampa eslihası (asâkir-i bahriyeye mahsusdur).

☛ * ~ s d'honneur esliha-i şeref (asâkir-i şahane kumandanlarından isbat-ı liyakat edenlere cânib-i seniyyülcévânib hazret-i şehriyârîden ihsan buyurulan seyf gibi).

☛ * ~ s de longueur boy eslihası.

☛ * ~ s courtoises esliha-i nazike (kurûn-i vüstâda bazı cirid ve mızrak oyunlarında kullanılan ve tehlikesiz ufak tefek yaralar açan silahlara alem olmuştur.)

☛ * ~ s spéciales ou savnates sunûf-i hususiye yahut sunûf-i âliye (topçu ve istihkam sınıfları bu kabildendir).

☛ * Faire ses premières ~ s birinci defa olarak muharebeye gitmek.

☛ * Courir aux ~ s silaha sarılmak, muharebeye başlamak.

☛ * Place d' ~ s talimhane.

☛ * Les ~ s à la main silah bedest.

☛ * Poser les ~ s 1. teslim olmak, inkıyad etmek. 2. münakaşadan vazgeçmek.

☛ * Rendre les ~ s 1. teslim-i silah etmek. 2. itiraf-ı mağlubiyet etmek.

☛ * Suspension d' ~ s mütareke, terk-i muhasemat.

Armé,e 1. silahlı, müsellah. 2. hal-i harbde bulunan bir hükümet. 3. haiz, hamil.

☛ * jusqu'aux dents mükemmelen müsellah ve müheyya (asker vesaire). (Bu tabirin harfiyyen mânâsı olan "dişlerine kadar müsellah" tabirinin vech-i tesmiyesi ise böyle mükemmel ve müheyya bulunan asâkirin ihtiyaten ağızlarında müteaddid kurşun saklamalarıdır yahut bizim zeybeklerin yatağan bıçağını tuttıkları gibi esliha-i cârihadan birini dişleri arasında tutup müheyya ve müsellah bulunmalarıdır.)

☛ * ~ de pied en cap serâpâ tepeden turnağa kadar müsellah, pürsilâh (şövalyeler tepeden turnağa kadar muhtelif ve müteaddid zırh ve esliha ile müsellah bulunurlardı).

☛ * A main ~ e müsellahan, cebren.

☛ * Force ~ e kuvve-i askeriye, kuvve-i müsellaha.

☛ * Tentative ~ e 1. müsellahan vukûbulan tecavüz, tasaddî. 2. (bot.) dikenli. 3. (den.) mücehhez, techiz olunmuş.

☛ * Poutre ~ e, solive ~ e demir çemberlerle takviye edilmiş direk.

Armée 1. asker, sipah, leşker, cünd. 2. ordu. 3. cemaat-ı kesîre. 4. kalabalık. 5. (mec.) istinadgâh.

☛ * Corps d'~ kolordu.

☛ * Tête de l' ~ ilk safta bulunan asâkir.

☛ * Ailes de l' ~ ordunun cenahları.

☛ * ~ de terre asâkir-i berriye, kuvve-i berriye.

☛ * ~ de mer, navale asâkir-i bahriye, kuvve-i bahriye.

☛ * ~ de réserve ihtiyat ordusu.

☛ * permanente ou régulière asâkir-i dâime veya muntazama.

☛ * ~ active asâkir-i nizâmiye, nizâmiye ordusu.

☛ * ~ agissante seyyar ordu.

☛ * ~ territoriale asâkir-i müstahfaza.

☛ * ~ fédérale Amerika-yı Şimâlf Memâlik-i Müctemiasının asâkiri, ordusu.

☛ * La grande ~ 1804-1814 tarihine kadar Birinci Napolyon'un bizzat kumanda ettiği orduya ve bilhassa 1812 tarihinde Rus seferini icra eden orduya verilen nâm.

Armeline gayet ince ve beyaz deri, kakum derisi.

Armement 1. teslih, techiz. 2. esliha ve mühimmat tedariki. 3. tedârükât-ı harbiye. 4. takviye ve tahkim. 5. erzak ve mühimmat-ı askeriye tedariki. 6. esliha ve mühimmat-ı harbiye. 7. tehiyyât-ı harbiye. 8. bir donanma derecesine çıkmayacak surette bir yere toplanmış sefâin-i harbiye. 9. (den.) sefinenin donanması, donanma techizi.

☛ * Rôles d' ~ et de désarmements tayfa defterleri.

☛ * Etat d' ~ 1. donanma derecesine varmayacak surette ictima edecek sefâin ile bu sefâindeki zabitanın ve tayfaların esâmi defteri. 2. (mec.) bir mübahesede vesâit-i müdafaa ve tecavüzün hey'et-i umumiyesi.

Arménien,ne 1. Ermeni. 2. Ermeni kilisesine tabi Hıristiyan. 3. Ermenice.

Armer 1. teslih etmek. 2. asker cem' v etedarik etmek, asker çıkarmak. 3. gemi veya donanma techiz etmek. 4. harbe sevk etmek. 5. tedarik-i harbiyede bulunmak. 6. zırh ile setretmek. 7. harbe tahrik ve teşvik etmek. 8. aleyhine kıyam ettirmek. 9. tüfek veya tabancanın horozunu kaldırmak. 10. arma koymak. 11. (mec.) takviye, muhafaza etmek.

☛ * ~ un vaisseau bir sefîneyi donatmak, techiz etmek.

☛ * ~ en guerre, en course korsan gemileri techiz ve teşkil etmek.
 ☛ * ~ en flûte asker yahut mühimmat nakline tahsisi için bir sefinenin toplarını çıkarmak.
 ☛ * s' ~ 1. silahlanmak. 2. aleyhine kıyam eylemek. 3. mazarrat verebilecek bir şeye karşı tedbir ittihaz etmek, ihtiyatlı bulunmak. 4. hoşla gitmek arzusuyla süslenmek.

Armet 1. başa giyilen demir tas, miğfer. 2. baş, beyin.

Armide sayd-ı kulûb mahareti ile hüsn ü le-tafeti bir yere cem' etmiş kadın.

Armigère 1. esliha-i tabîiye ile mücehhez. 2. dikenli.

Armillaire Sphère ~ (ast.) seyyarenin mevâki ve harekâtını tasvir eden daireleri bulunan küre-i semâ, küree-i musanna-i semâ, küre-i müşebbeke.

Armille eski zamanda kadınların ve muhâriblerin kullandıkları bilezik.

Armilles 1. (mimarlık) bazı kemerlerin etrafında bulunan halkavî oymalar. 2. (ast.) küre-i zemâ daireleri.

Armistice 1. (ask.) mütareke-i muvakkata, ta'til-i muharebe, terk-i muhasama. 2. farsıla, istirahat.
 ☛ * ~ général mütareke-i umumiye.
 ☛ * ~ particulier mütareke-i hususiye.
 ☛ * Violer l' ~ mütarekeyi ihlal etmek.
 ☛ * Dénoncer l' ~ mütarekeden sonra umhasamatın bed' etmekte olduğu tarafeyn-i muharibeynden birine ihbar etmek.

Armoire dolap.

Armoiries asil ailelerin ve meşhur hanedanların, bir şehrin, bir heyetin alâmât-ı mahsusası, asalet, hanedan arması.

Armoise 1. miskotu. 2. yabani karanfil.

Armoisin fitilli ince canfes.

Armon arabanın yastık ağacı, takım yastığı.

Armorial zadegân armalarını hâvi mecmua.

Armorié,e zadegân armasını hâvi, armalı.

Armurier arma tersim veya talik etmek, arma ile tezyin etmek.

Armoriste armacı.

Armstrong (g okunur) armztrong topu.

Armure 1. zırh, zihler, zırh libas. 2. zırh ve kalkan gibi âlât-ı müdafaa, vesait-i

tedâfüiye. 3. kirpinin dikenleri, kaplumbağanın kabuğu gibi hayvanlardaki esliha-i tabîiye. 4. (mec.) vasıta-i müdafaa, himaye. 5. (fiz.) bir mıknaatın kuvvetini muhafaza ve takviye için yapıştırılan levha, hafız-ı mıknaatıyyet. 6. makinelerin altındaki demir döşeme. 7. ağaçları hayvanlardan vesairenden muhafaza için kütüklerinin etrafına değnekten yahut demirden yapılan parmaklık.

Armurerie 1. silahçılık, silah yapma sanatı. 2. silahçı dükkânı.
 ☛ * ~ impériale esliha-hâne-i hümâyun.

Armurier 1. silahçı, silah yapan, tüfekçi. 2. asker tüfekçisi.
 ☛ * Chef ~ asker tüfekçi ustası.

Arneutérie dalgıçlık sanatı.

Arnica yahut **Arnique** (bot.) öküzgözü.

Aroïdéés fasile-i kalkaşiye, fasile-i levfiye.

Aromale itriyata müteallik, itriyattan mütevellid.

Aromate latif kokusu olan mevadd-ı nebatîye, itriyat.

Aromatique 1. itriyata müteallik, itrî. 2. muattar.
 ☛ * Plante ~ muattar nebat, güzel kokulu nebat.

Aromatisation ta'tir.

Aromatisé,e muattar.

Aromatiser ta'tir etmek.

Arome 1. kokulu nebatatın madde-i asliyesi, itir. 2. güzel koku, iyi koku. 3. (mec.) cazibe, letafet.

Aronde kırlangıç (eskimiş kelimedir).
 ☛ * En queue d' ~ 1. kırlangıç kuyruğu biçiminde. 2. fare kuyruğu eğe.
 ☛ * Ouvrage à queue d' ~ (ask.) külâh-ı tabya.
 ☛ * Queue d' ~ üç köşe duvar dili, kurt ağzı.

Arondelle olta.

Arpège (müz.) akord edilmiş esvât-ı mûsikiyeye birbiri ardınca süratle dokunarak ses çıkarmak, arpej.

Arpéger (müz.) çalgının seslerine birbiri ardınca ve süratle birkaç defa dokunarak çalmak, arpej yapmak.

Arpent 1. takriben beş bin murabba' metrelik mahalden ibaret eski arazi makyası, fidan. 2. fevkalade uzun şey.

Arpentage arazinin ölçülmesi, fenn-i mesaha-i arazi.

❁ * Chaîne d' ~ mesâha zinciri, mesaha şeridi (zincir).

Arpenter 1. araziyi mesâha etmek. 2. büyük büyük ve seyrek adımlar atarak hızlı yürümek.